

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Bondesen, Ingvor.

Hersen paa Stejnarstad : en Fortælling fra
Hellig Olavs Tid.

Kjøbenhavn : C. A. Reitzel, 1883

291 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

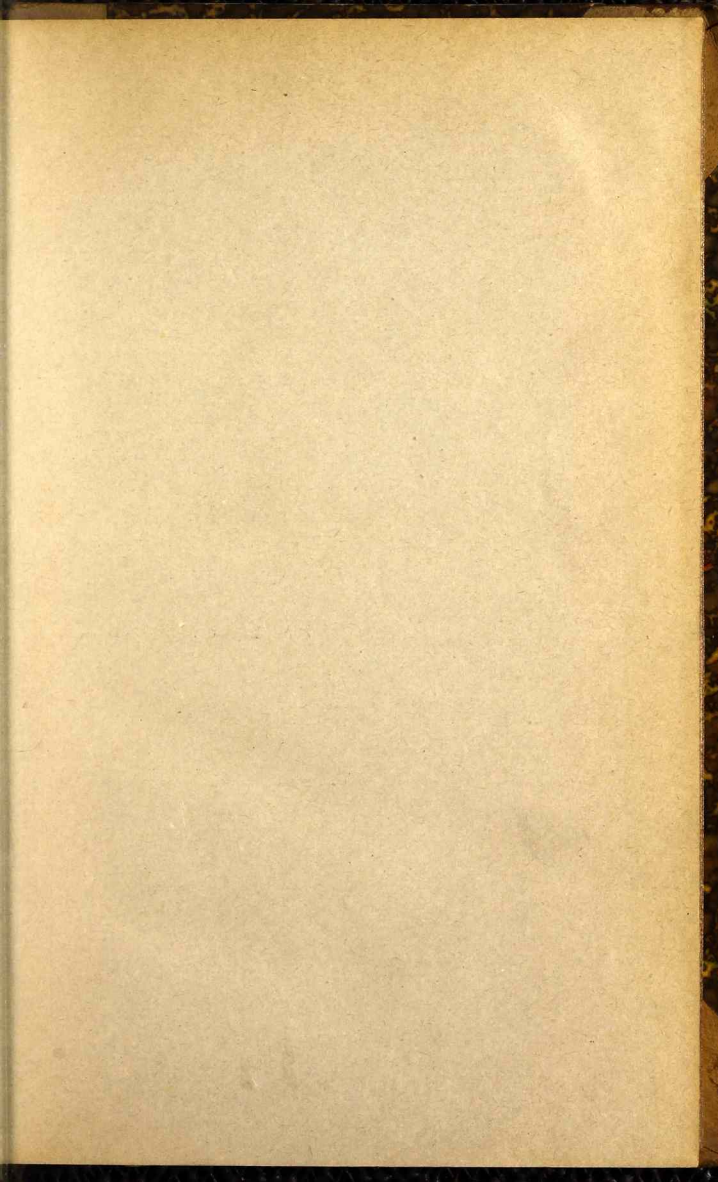
57-96.

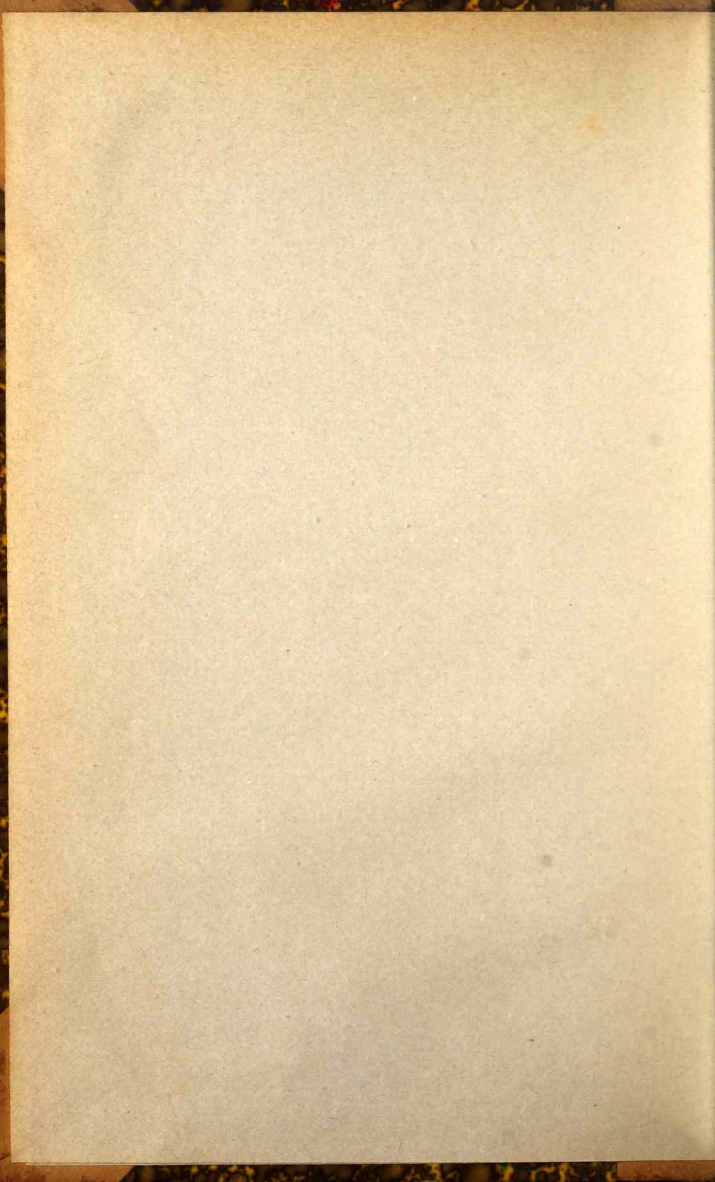
DET KONGELIGE BIBLIOTEK

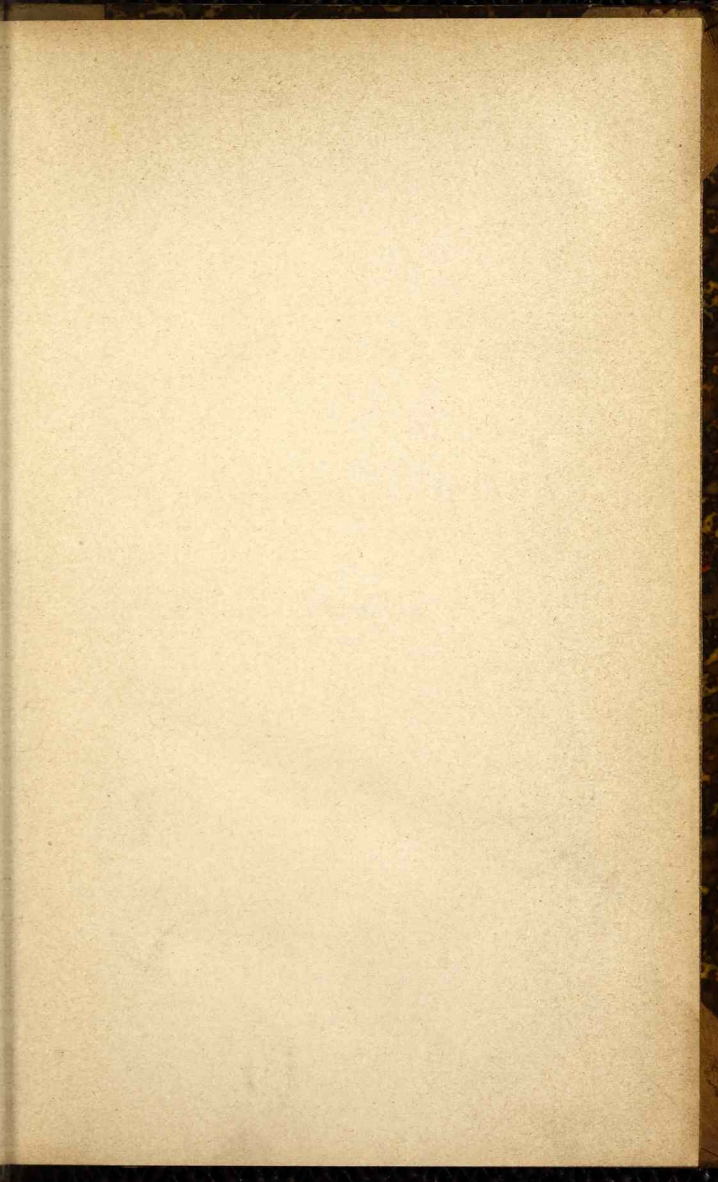

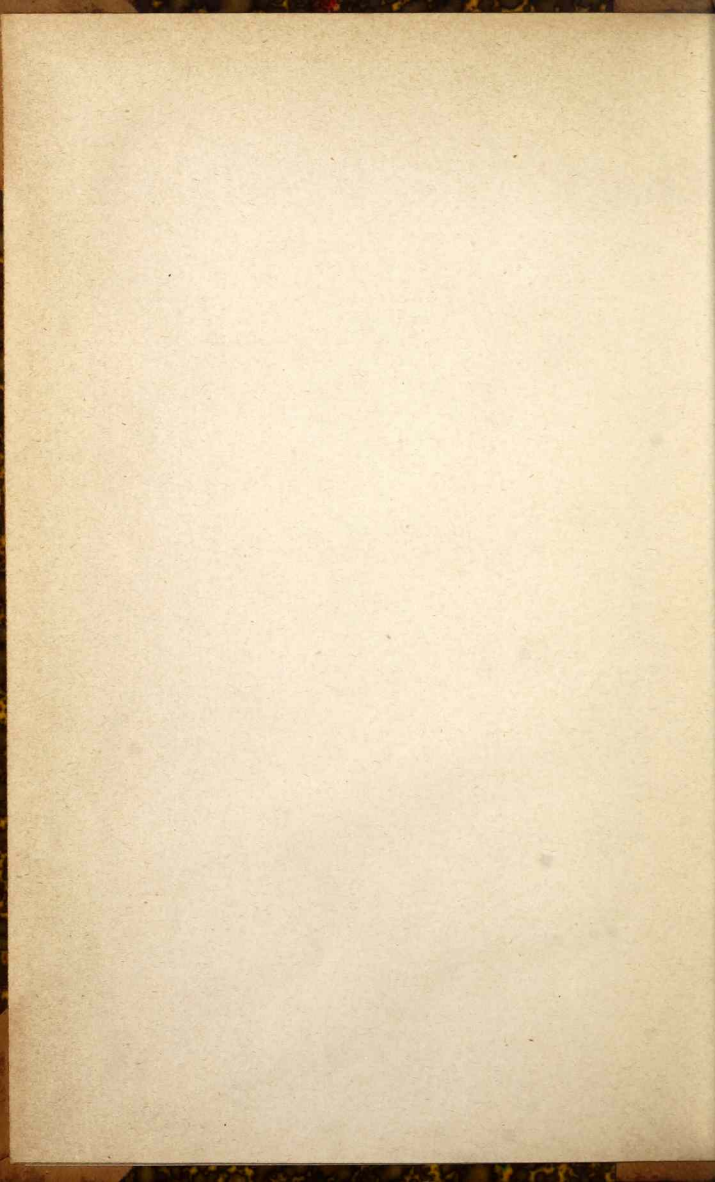
130023487749

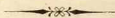
Hersen paa Stejnarstad.

En Fortælling fra Hellig Olavs Tid.

Af

Ingvor Bondesen.

Henning Fox.

Kjøbenhavn.

C. A. Reitzels Forlag.

1883.

Kjøbenhavn. — Bianco Lunos Kgl. Hof-Bogtrykkeri.

Da det i Slutningen af første Aartusinde omsider begynder at gry over Nordens Historie, finde vi Norge inddeelt i Fylker og Herreder. Fylkets Høvding er Kongen; Herredets Høvding er Hersen, ikke som Kongedømmets underordnede, men som Ihændeher af den fra Folket udgaaende Myndighed. Vel har Kongen ogsaa sine Tjenestemænd rundt om i Fylket, de saakaldte Aarmænd, der styre de kongelige Gaarde og indkræve de Bøder, som tilfalde Kongen fra Herredstinget, men det er betegnende for Kongedømmets ringe Magtfulde, at dette gode og vel lønnede Embede maa gives til Mænd af ringe Byrd, fordi Bondesønner anse det for under deres Værdighed at skulle paase Kongens Ret overfor Herredet. Aarmandens Indflydelse i Herredet som kongelig Embedsmand er saaledes liden eller ingen, og saa længe det hele Rige kun er et Fylke, har dette heller ingen Betydning for Kongedømmet, thi Kongen kan stedse, naar det gjøres fornødent, selv være tilstede eller lade sig repræsentere ved en anset Hirdmand. Men da Harald haarfagre efter Slaget ved Hafrsfjord 872 har lagt samtlige Norges Fylker under sig, føler Kongen snart det utilstrækkelige i ikke at have andre faste Tjenestemænd i Herrederne end de afmægtige Aarmænd; paa dette svage Punkt fæstes derfor Opmærksomheden. Harald indsætter en Jarl i hvert Fylke og indfører til almindelig Forbitrelse en fuldstændig Lensforfatning; vel ophæver Haakon Adelsfostre denne; men Tanken opgives ikke; ved nemlig

at tilbyde Herserne store Forleninger lykkes det lidt efter lidt ham og hans nærmeste Efterfølgere at gjøre Folkets Høvdinger til Kongens haandgangne Mænd — med andre Ord: Herserne blive Lændermænd, thi Navnet maa skifte med det nye Princip. Det var et snildt Træk af det unge Enekongedømme; Hersen havde kun Folkets Tarv at varetage, var kun første Mand i Bøndernes Fylking; Lændermanden stod med den ene Fod i Hirden, havde vel stundom begge Fødder deri.

Alligevel slog Enhedstanken langsomt Rod i Folket; den var ikke blot ny, men Harald haarfagres mange Sønner fandt alle at have Krav paa et Stykke af Kongedømmet og gjorde alt for at splitte, hvad deres Fader havde samlet. Af de indre Uroligheder, som deraf fulgte, henyttede sig fremmede Konger og indfødte Stormænd til at vinde Herredømme. Da er det, at Olav Haraldson lander i Norge og gjør en brat Ende paa Forvirringen, og som om den ydre Enhed ikke er ham nok, som om han ikke kan lade sig nøje med at forene Lande, men ogsaa maa forene Sjæle — halvt Erobrer, halvt Apostel — indfører han Kristendommen tillige. Til denne vældige Opgave har han alle Hænder nødvendig. At forvandle de sidste Herser til Lændermænd, at lade sig omgive af en stor og stærk Hird er ham ikke nok, ogsaa de ringe Aarmænd skal Kongedømmet kaste Glans over, ogsaa de skulle løftes for paa værdig Maade at kunne tjene den store Sag: det kristne Enekongedømme. Det er denne Bestræbelse, der bliver nærmeste Aarsag til hans Fald; thi vel naar Olav Haraldson sit Maal, men det er som Helgen, ikke som Konge.

I.

Norges ældgamle Rige var fordum delt i fire Lagdømmer, af hvilke Ejdsivatingets Fylker havde lejret sig om den store Indsø Mjøsen med Gudbrands- og Ejstridalen i Nord, Hadefylke i Vest og Hejdmørk i Øst. Men syd for Søen laa Raumarike med sine skovbevoxede Høje, frodige Marker og udstrakte Vidder. Gjennem dette Landskab iler Vormen syd paa med Mjøsens Vande. Vest for Elven og halvanden danske Mil syd for Søen laa Fylkets og det hele Lagdømmes Thingsted — Ejdsvellir.

Omtrent midtvejs mellem Søen og Ejd stod under en stor skovklædt Li Gaarden Stejnarstad. Husene vare anseelige og vel holdte. Det saae fagert ud med alle de barkklædte, hvidspættede Tage, naar de glinsede i Solskinnet under det mørke Bakkehæld, og naar de lyse Røgstøtter stod til Vejrs fra de mange Arner. Der var Trapper, Svalegange og Gavlspidser i Snesetal, malede Dragehoveder og store Vindfløje; det hele var omgivet af en Skigaard eller stærkt Plankeværk og lukket med en jernbeslagen Port.

Ovre fra Kvindestuen kom en ung Pige ud og tog Vejen imod Ildskaalen. Hun var høj og slankbygget. Middagssolen brændte lige ned paa hendes Hoved, paa det mørke, glatte Haar med Speilskæret over Issen, paa de faste, mer end hofotelange Fletninger, som hang ned ad Ryggen. De smalle, sorte Bryn rynkede sig imod Solskinnet; Gangen var hurtig, Holdningen stolt; i den ene Haand, som hun holdt løftet i Albuehøjde, klingrede hun med et stort Nøgleknippe, lidt travlt, lidt overmodigt. Det var Snefrid, Guttorm Herses eneste Barn. Hun var Husmoder paa Stejnarstad; hun var nitten Aar.

„Luk en Luge op, Jorun!“ sagde Herse-datteren og tren rask over Tærskelen til Skaalen. „Jeg skjønner ikke, hvor I kan holde det ud i denne Os og Hede.“

„Ja hedt er her,“ svarede Tjenestemøen, som saaledes blev tiltalt, og travede ned imod Gavlvæggen; der stod Vinden paa.

„Har Du givet Fisken Vand?“

„Ja to Gange.“

„Godt. Læg saa noget mere Ved til Ilden! Du kommer ingen Vegne med de Pinde.“

En stod med Ryggen til og hakkede Kjød. Det var Særkost til Hersen; han var en gammel Mand og havde mistet Tænderne.

„Det kan være nok med Kjødet nu, Salbjørg. Faa os den Grød ind, som blev levnet i Aftes!“

„Jeg gav Hundene den,“ svarede Salbjørg og strøg med Pegefingern Kjødsmulerne af Knivens Sider.

„Gav du Hundene den?“

„Ja den var helt sur i Morges.“

„Hm! Du maa ellers nok spørge dig for, inden du gjør sligt paa egen Haand.“

Fra Skaalen førte en overbygget Gang ud til Bagerset. En stor, tykkindet Pige kom der fra med Vandstribbe og Vaskeklud. Hun havde røde Øjne og forgrædte Strimer i Ansigtet.

„Hvad fejler Du?“ spurgte Snefrid.

„Baard har slaaet op med hende,“ svarede Jorun og knækkede Grenebrænde over Knæet. Jorun lod ikke nogen Lejlighed til at svare paa andres Vegne gaa sig forbi. Hun var rap i alle Stykker.

„Hvad Grund har Baard til det?“ spurgte Snefrid.

Unne gav sig i Lag med at skure og snøftede lydeligt, medens hun tumlede stærkt med Diske og Boller.

„Ikke anden Grund,“ tog Jorun atter Svaret, „end at han kan faa Enken nede ved Søen, siges der. Hun har et godt Hus og godt Løsøre, og da Baard er Bryde hos Børgolf, og der kun er et Pileskud eller to mellem Børgolfs Gaard og Enkens Hus, saa huer det ham bedre at drikke Bryllup med hende end med Unne.“

„Det kan ligne Baard. Jeg forstaar ikke, at

Morbroder Børgolf vil have slig en Gaardfoged, saa stor og sort og skummel han ser ud. Jeg har aldrig kunnet lide ham.“

Unne lod sin Vaskeklud plumpe ned i Stribben, snøftede endnu stærkere og tørrede sine Øjne med Haandbagen.

„Det er saamænd ikke værd at spille Taarer paa ham, min Pige. Vær Du heller glad over, at det ikke kom videre imellem Jer. Du faar Dig nok en Mand,“ vedblev Snefrid moderligt, „thi Du er tro og ferm — sagtens en saa god som Baard.“

„Ja kommen videre,“ gjentog Jorun haanligt. „Det er nok alt kommen noget for vidt desværre.“

„Naa saa!“ sagde Snefrid og rødmede let. „Da er Baard endnu slettere Karl, end jeg havde tænkt. Men Enken skal ikke gaa Dig i Vejen, Unne. Det maa Du stole paa.“

Snefrid var bleven staaende midt paa Gulvet med Blikket delt mellem Jorun og Unne. Paa Tinge var det Hersen, hendes Fader, der tolkede Loven og vaagede over, at ingen upaataalt krænkedes dens Bud; paa Stejnarstad var Snefrid Loven; nej ikke Loven — hun var et lidet Forsyn, der redeligt og ivrigt forsøgte at spænde om alt og alle, hvad enten hun med sine korte Arme og nitten Aar kunde naa eller ei.

Snefrid havde et fagert Aasyn med friske og fine Træk. Hun bar en hjemmevævet, mørkeblaa Kjole, der sad snevert om den langt rundede

Midje og rynkede over Hofferne. I Brystet var den hægtet med en Sølje; ved Bæltet hang en rød Korduans Taske i korte Sølvkjæder.

Burhunden begyndte at gø. Det var en hurtig, forbitret Glammen med nu og da korte Mellemlum.

En Tyendekvinde kom i det samme ude fra.

„Hvem er det, Hunden gør ad?“ spurgte Snefrid.

„Saa vidt jeg kan se, er det Ølmod ved Fossevandet og hans Maag Kolbejn kyrre. De er ridende.“

„Saa løb Du ud til Folkene, Jorun, og se, om Du kan finde Fader. Men bed ham gaa ind i sin Lokhvile først, inden han taler med Mændene.“

Næppe var Jorun borte, for de to fremmede traadte ind i Ildhuset. Snefrid bød dem op i Hallen og gik selv med for at skikke dem til Sæde.

Hersen lod ikke vente længe paa sig. Da han traadte ind i sin Lokhvile, stod Snefrid der alt. Lokhvilen var et lidet Rum bag Hallen med Seng og andet fornødent Bohave. Den havde Døre baade til Frammerset og til Hallen.

„Det er Kolbejn og hans Maag Ølmod,“ sagde Snefrid. „Hvad have de til Ærind, tror Du?“

„Nu faa vi at høre,“ svarede Gubben. Han havde sølvknappet Stok i Haanden og bredskygget Hat med Slør; thi Synet var svækket.

„Det maa vel have noget at betyde, naar de to Snegle farte saa langt ud. Husker Du, hvad Morbroder sagde forleden?“

„Du kan ikke agte alt, hvad Morbroder siger.“

„Men derfor kunde der alligevel være noget i det denne Gang,“ sagde Snefrid ikke uden Forlegenhed og satte andre Sko hen til sin Fader.

„Du lider ikke Orm Kolbejnsøn?“ spurgte den gamle med et Smil i Skjægget.

„Aa det kan godt være, de kommer af en helt anden Aarsag. Det var blot Morbroders Ord — —. Men det skal Du ogsaa, som Du tykkes rettest. Du kan jo fæste mig bort til hvem, Du vil.“

„Hvorfor lider Du ikke Kolbejns Søn?“ spurgte Hersen, og det hvide Skjæg lukkede sig om Smilet.

„Hvad har Orm udrettet, Fader, at jeg skulde kunne lide ham? Er hans Rygte naaet ud over Bygden, eller vil det nogen Sinde naa? Han er en Madkarl, og jeg — naa, hvorfor ikke sige det — er Hersedatter.“

„Vist saa, vist saa,“ sagde Hersen og skød sine Sko af. „Nu faa vi høre. — Jeg veed ej

heller, hvor jeg skulde kunne undvære Dig, Snefrid lille. Hverken jeg eller Stejnarstad.“

„Orm Kolbejnsøn skulde kanske heller intet have imod at flytte ind her,“ svarede Snefrid med et lidet Nakkekast. „Men kan Du ikke skaffe mig bedre Husbond end Orm, Fader, da er jeg helst til min Død Husbond foruden.“

Guttorm Herse byttede Sko og gik ind i Hallen, hvor de fremmede Mænd ventede.

Siden fulgte han sine Gjæster ned til Stalden og samtalede der en rum Tid med dem. Da han gik tilbage, mødte han Unne, som kom fra Ildskaalen. Hun havde atter grædt; Guttorm blev det vaer og tænkte, at Snefrid havde været haard imod hende.

„Er Snefrid inde i Skaalen?“ spurgte han derfor.

Men det var hun ikke. Saa rettede Hersen sin Gang imod Kvindestuen. Snefrid stod op fra sin Væv og fulgte sin Fader uden for.

„Naa?“ spurgte hun spændt.

„Ølmod vilde kjøbe den graa Hoppe,“ svarede Gubben med en Skjælm i Øjenkrogen. „Han bød saa gode Penge for den, at jeg nær havde slaaet til.“

„Den graa Hoppe!“ Snefrid følte sig næsten skuffet, men blev saa Skjælmen vaer.

„Havde han ikke andet Ærind?“

„Han ikke, men Kolbejn kyrre var kommen

paa Tanke om, at hans Søn snart kunde trænge til en Kone. Og siden vi saa engang vare komne paa Tale om den Slags Ting, spurgte han ogsaa mig om min Mening. Han lyttede gjerne til forstandige Raad, sagde han.“

„Og hvad Raad gav Du ham?“

„Jeg sagde, det var vanskeligt at give Raad i slige Sager, men at Orm Kolbejnsøn sagtens kunde faa sig en Brud, naar han ikkun gik ind ad de rette Døre.“

„Og forstod han saa, at han her var kommen til den urette Dør?“

„Jeg tænker det, thi der blev ikke nævnet mere hverken om Hestehandel eller Brudekjøb.“

Det led ad Nadvertid. I Hallen paa Stejnarstad flammede de store Langilde og jog Røgen i mørke, krøllede Skyer op imod de sodbrune Bjælker og Sparrer. Jordgulvet var strøet med Enebær og Gran; ind ad Lugerne strøg Eftermiddagens sidste Solskin; det synkende Dagslys kæmpede en lydløs, forgjæves Kamp med Arnebaalets stærke, gule Luer. Tjenestekvinderne løb ind og ud fra Skaalen til Hallen, fra Hallen til Skaalen, hvor Maden kogtes og det ringere Tyende holdt til. Midt paa Gulvet i Hallen stod Snefrid. Saa kom Guttorm ind ad Karldøren med Hat og Slør, som vi saae ham nys, og med sin sølv-

knappede Stok i Haanden. Han gik lige op imod Snefrid og standsede da.

„Nu vil vi snart spørge store Tidender, Datter min.“

Snefrids Blik blev mildt, der hun fæstede det paa Gubben.

„Alle Oplandskongerne have faaet i Sinde, at det skal nu være forbi med Olav Haraldsøns Herredom. Det er Rærek paa Hejdmørk, der skal føre an i Legen, om de kun kan blive nok. Jeg fik Bud nys. Thi har de først Herserne, saa kommer Bønderne af sig selv.“

„Og hvad Svar gav Guttorm Herse Kong Ræreks Sendebud?“

„At de skulde ikke vente mig. Det var paa Oplands Ting, Olav Haraldsøn først blev kaaret. Da talede alle fem Konger hans Sag, og vi gav ham paa deres Ord Norges Rige. Hvad jeg en Gang har givet, tager jeg ugjerne tilbage.“

„Det tykkes mig vel svaret.“

„Sendebuddet fremførte imod dette, at Olav Haraldsøn brød Landsloven, thi han drog Landet rundt med en tre Gange større Mandestyrke, end hans Ret var, saa at intet Herred kunde udholde et sligt Gjæsteri. Dertil foer han haardeligt frem mod alle, som ikke vilde tage ved den nye Lære.“

„Det er troligt.“

„Troligt er det, Snefrid, at en ung og ypperlig Høvding, der har faret vide om iblandt frem-

mede ikke i alle Stykker tænker som vi Bønder; men fattes det paa Sindighed enten hos ham eller hos os, da er Skylden størst, dersom Brøsten er vor. End have vi ikke forsøgt, hvad der kan udrettes ved mindelig Tale.“

Huskarlene begyndte at samle sig i Hallen; Guttorm gik til sit Højsæde paa Nørrebænken.

Just som Karlene vare bænkede, og Kvinderne havde sat Bordene frem, viste der sig Gjæster paa Svalen foran den aabentstaaende Dør. Brynjeklædte Mænd, fire i Tallet.

Deres Fører biede ikke længe ved Døren, men gik lige op til Højsædet og tiltalte Hersen saaledes:

„Jeg er Kong Olavs Gjæstehøvding. Thore lange kalder man mig. Jeg bringer Dig min Herre Kongens venlige Hilsen og gunstige Bud.“

„Dit Navn er mig ikke ukjendt. Vær velkommen, og tag Sæde! I kommer just til rette Tid. Kongen have Tak for sin Hilsen; hans Budskab høre vi siden, om det ellers taaler Opsættelse.“

Guttorms Huskarlehøvding stod op fra sin Plads, som var paa Søndrebænken lige over for Hersens, og gav Plads for den kongelige Hirdmand. De øvrige Kongsmænd bleve bænkede til venstre for deres Høvding, og vare da de fleste Rum optagne, thi Guttorm selv havde ikke mindre end fyrretyve Huskarle i sin Tjeneste foruden mange Hjemmemænd, der forrettede de daglige

Sysler i Gaarden, i Skoven og paa Ageren. Men af dem vare de fleste Trælle eller frigivne. De fik ingen Sinde Sæde i Hallen.

Strax efter at Thore lange og hans Følgesvende vare skikkede til Bords, viste sig en ny fremmed i Døren. Det var en velvoxen Unger-svend med mørkt Haar og klare, hurtige Øjne.

„Hil sæl!“ sagde han højt. Det var den brugelige Tiltale dengang. „Heill ok sæll“ betyder paa vor Tids Maal: sund og lykkelig.

„Velkommen!“ svarede Husbonden og vinkede, at han kunde søge sig en Plads, thi Tjenestekvinderne vare nu i Færd med at ombære de dampende Grødtruge. Satte han sig da paa Søndrebænken ikke langt fra Døren efter at have hængt sin Kappe op paa Stolpen bag sit Rum. Han langede med god Madlyst til det nærmeste Trug.

Paa Stejnarstad var det Sæd, at hver anden Dag fik de Kjød, hver anden Fisk efter Grøden til Nadveren. Der vankede denne Kvæld Kjød, og var der baade Hestebrad og sødent Kalvekjød ved alle Borde. Saa og kogte Høns. Øllet blev baaret frem i store Træboller. Men Maddejen lagde Mærke til, at hverken Kong Olavs Mænd, ej heller den sidst ankomne fremmede rørte det stegte af Hestekjødet.

Da Bordene vare tagne bort, bleve Drikkehorn og Ølboller opstillede paa Skjænkebordet, der havde sin Plads inden for Karldøren. Guttorm

blev siddende i sit Højsæde. Det var nu Skumring i Hallen, men de store Arnebaal kastede et stærkt Rødlys til alle Sider. Thore lange frembar sin Melding, som var af det Indhold, at Kong Olav agtede sig paa Gjæsteri til Herredet og begjærede at samles med Bønderne; han nævnede Dagen og bød Hersen at stævne til Tinge. Siden traadte ogsaa den sidst ankomne Gjæst til og fortalte, at han var en Islænding ved Navn Erling Hognesøn, at han var kommen med Norgesfarerne til Nidaros og nu paa Vej til Viken for at opsøge Kong Olav og faa Tjeneste ved Hirten. Han havde alt der en Frænde, Bødvar Lejfsøn, kjendte ogsaa noget til Hjalte Skeggesøn, der sagdes at have Kong Olavs Venskab og var kaldet hid fra Island forrige Høst.

„Da er det rettest,“ sagde Hersen, „at Du bliver hos os nogle Dage og udhviler Dig efter Din lange Rejse. Vi vente just Kong Olav hertil.“

„Du vil ej heller træffe Din Frænde ved Hove,“ tilføjede Gjæstehøvdingen. „Baade han og Hjalte Skeggesøn ere dragne med Bjørn Staller til Sverige og kommer næppe tilbage for det første, om det ellers nogen Tid sker.“

„Er det en vovelig Færd?“ spurgte Islændingen og lod sine mørke Øjne fare i Blink fra den ene til den anden af Kongsmændene.

„De skulle underhandle med den svenske Konge om Fred mellem Rigerne, og det er noget

nær det farligste Hverv, de kunne faa," svarede Thore.

Flere af Huskarlene kom til. Nogle satte sig paa Langbænkene til højre og venstre for Højsædet; andre stod op. En af dem bar hid en lang, graa Kappe, som han hyllede om Gubben; derefter gav han ham et Par Lammeskindsko paa Fødderne. Ovre paa Tværpallen, saaledes kaldte man Gavlbænken, sad Snefrid med sine Møer, nogle ved Ten, nogle ved Naal, og der holdt de af Karlene til, som det moroede mest at samtale med Kvinder.

„Jeg vidste ej af, at der var Ufred mellem Rigerne," sagde Erling.

„Det er, som man tager det," svarede Gjæstehøvdingen. Men om Svoldrslaget har Du ventelig hørt Tale.“

„Det var der, Olav Trygvesøn tilsatte Livet.“

„Ja, og vort Land blev da Skatteland til den svenske og danske Konge, men de overlod Styrelsen til Ladejarlerne.“

„Sønnerne af Haakon Jarl paa Lade," tilføjede Guttorm. „Erik og Svejn hed de.“

„Imidlertid tumlede Olaf Haraldsøn sig i fremmede Lande og vandt Hæder og Navnkundighed baade i Østerled og Vesterled. Men omsider randt hans Herkomst ham i Hu og med tvende Knorer og 140 udvalgte Hærmænd landede han paa Sæla —“

„Jeg mindes nu," afbrød Erling, „at hans

Fader var Harald grænske, som Sveakongens Moder lod indebrænde, der han bejlede til hende. Jeg skjønner saa og, hvi Olav Haraldsøn ikke er Svenskekongens Ven.“

„Olav Haraldsøn stammer i lige Linie ned fra Harald haarfagre,“ sagde Thore; „thi Bjørn Haraldsøns Søn var Gudrød, som var Fader til Harald grænske; han var derfor i sin fuldgode Ret, naar han gjorde Krav paa Herredømmet over Norge. Men da han ikke havde meget over hundrede Mænd hos sig, drog han først til sin Stiffader Sigurd Syr paa Ringerige og bad ham om Hjælp. Sigurd holdt et Møde med Oplandskongerne og vandt dem for Olav. Siden blev han hyldet af Thrønderne, Svejn Jarl blev slagen ved Nesje og maatte ty til Sverig, de fremmede Ombudsmænd flygtede eller bleve ihjel-slagne.“

„Og Erik Jarl havde alt forladt Riget og var død i Bretland,“ indskød Guttorm.

„Olav Haraldsøn maa have Lykken med sig,“ sagde Erling. „Mere end nogensinde længes jeg nu efter at se Eders Konge, jeg haaber inden føje tillige at kunne sige min.“

„Naar vi altsaa,“ vedblev Thore, „tale om Ufreden med Sverig, da skjønner Du, hvorledes det dermed forholder sig. Knut Danekonge og Olof Sveakonge tyktes, det var ugone Tidender, de fik fra deres Skatteland; men den første har hidtil havt nok at gjøre i Vesterleden, og det er

egentlig kun den anden, der ret har havt Lejlighed til at tænke over al den Meen, Olav Haraldsøn har voldet ham. Derfor er han gram i Hu og ytrer sin Harmen paa hver tænkelig Maade. At han end ikke har budt Leding ud af sine Lande for at føre os Føjde paa, skyldes alene den Aarsag, at han er mere stortalende end djærv. Alligevel var det kommen dertil, at intet fredeligt Samkvem mere kunde finde Sted mellem Rigerne, og de, som boede nær Grænsen, lede storlig Skade. Derfor tryglede Vikværjerne aar og silde ved Hirden om, at Kongen skulde sende Mænd til Upsal, der kunde stifte Forlig. Bjørn Staller maatte da afsted, og med ham drog Hjalte Skeggesøn og Din Frænde; de vare en Tylvt ialt.“

„Det er noget for Hjalte,“ sagde Erling. „Hvor det gjælder at føje sine Ord med Liste, der er han Manden.“

„Da er det godt for Bjørn,“ sagde Guttorm med et Smil, „at han har Hjalte med. Den djærve Staller bruger Saxet bedre end Tungen. — Hvad Vej drog de?“

„Det var deres Agt først at gjæste Ragnvald Jarl i Skara. Hans Hustru er en norsk Kongedatter, og Jarlen selv er stemt for Fred.“ Samtalen drejede sig endnu en Stund om Sendemændenes Rejse, siden maatte Thore længe ogsaa fortælle om Kong Olavs Skatterejse i Ranrige. Det var dengang, Thore med egen Haand huggede

Hovedet af den svenske Landshøvding Ejlif götske; men denne Historie hører ikke her hid.

Saaledes lakkede det ud paa Kvælden. Kvinderne bød Godnat og begav sig til deres Sovesteder, men Samtalerne i Hallen varede endnu en god Stund, og Øllet bares flittigt om. Endelig rejste Gubben sig og gav derved Tegn til Opbrud. Huskarlehøvdingen lod Lugerne lukke, Brændsel blev lagt til Nattebaalet, og den gamle Herse begav sig til sin Lokhvile. De fremmede fik deres Nattelejer anviste i Sengerækken bag Langbænkene; der gik ogsaa Huskarlene en efter anden til Ro. Lidt efter lidt tav hver støjende Lyd; kun hist og her hørtes endnu en dæmpet Samtale brumme bag Panelerne. Men i den store, tomme Hal lyste midt paa Gulvet det enlige Nattebaal og oppe under den høje Mønning virrede de store, tætte Bjælkeskygger.

II.

Børgolf hed en Mand. Det er alt nævnet, at han var Morbroder til Snefrid. Hans Gaard laa afsides ved Søen, og der var ensomt at være, thi Børgolfs Kone var død for mange Aar siden, og Børn havde de aldrig havt. Derfor kom han ofte op til Stejnarstad; han var som hjemme der.

Hersen stod i Stalddøren og keg ud, da Børgolf traadte indenfor Skigaarden. Han var en lang, smal Mand med lyse, udstaaende Øjne og hurtig Gang. Den venstre Axel stak han stærkt frem, naar han gik, og Hovedet ludede kjendeligt til samme Side. Det saae ud, som om han stedse lyttede noget i Møde.

„Jeg kan hilse fra Solør,“ raabte han alt i Frastand, der han fik Hersen at se. „Nu har jeg været der.“

„Velkommen hjem!“ sagde Guttorm og gik langsomt ud imod ham, støttet paa sin Stok. „Kom Du i Aftes?“

„Ja ved Solbjerg. — Du har faaet en ny Hat.“

„Naa, det ser Du allerede.“

„Det er en dansk. Ja det er gode Hatte. Du kan ellers tro, vi have haft Moro.“

„Det er mig kjært at høre. Lever de vel, Din Kones Brødre?“

„Udmærket vel. Og jeg kan melde nyt.“

„Er det godt nyt?“

„Hvad? Ja godt nyt. En stor Tidende er det. Solørmændene agte sig hid til vort Vinter-
natsgilde. Om en Maaned har vi dem, begge to. Det er første Gang, de beviser min Gaard den Ære.“

„Det er sælsomt, at de endnu aldrig have gjæstet vor Bygd.“

„Aa det er lang Vej, Du Guttorm, og de have meget at tage Vare hjemme baade af deres egne og andres Sager. De komme kun lidet ud, især saalænge deres Fader levede.“

„Det skal moro mig at se Din Kones Brødre.“

„Hvad?“ Ja moro Dig. Stejn er en ypperlig Mand. Du skulde høre ham fortælle! Og i alskens Idrætter findes ikke hans Lige vidt omkring. Du skulde se ham løbe paa Ski eller se ham tumle sin Hest — —“

„Men hvad siger Din Deje til, at Du saadan byder Gjæster ind?“

„Eller Du skulde se ham svømme under Vandet, skyde med Bue — —“

„Maatte Du ikke helst — —“

„Eller kaste med Gaflok — —“

„Maatte vi ikke helst give dem Herberg her

paa Stejnarstad, naar de komme? Om vi blive to flere eller færre siger intet paa saadan Tid. Vi have Mad nok, og Rum tager vi, som det kan falde.“

„Ja det kan vi altid tale om. Du vil faa megen Moro af Stejn, Guttorm. Drikke! Han kan drikke den største Øltønde under Bordet.“

„Mig tykkes ellers, det er Berse, Du sætter højest.“

„Berse! Ja det skal Du have Ret i. Men hans Ypperlighed er af ganske anden Art. Berse sidder stille hen og deltager ikke i saadanne Idrætter, som ellers ere Mænds Moro. Han tænker. Han arbejder med denne,“ sagde Børgolf og bankede sig med Pegefingeren under Hatteskyggen.

„Han er faamælt. Jeg veed, Du har nævnet det før.“

„Hvad? Ja faamælt. Men siger han noget, da kan du stole paa, at ikke mange ere i Stuen, som forstaa hans Tale.“

„Hvad Gavn har man da af Talen?“

„Stejn kan. Han veed paa en Prik at træffe Mening, er den end nok saa skjult. Han sidder bare stille et Øjeblik og ser stivt paa ham, saa har han det. Jeg har endnu aldrig fattet to Ord i Sammenhæng. Saadan er han.“

Guttorm og Børgolf gik op imod Hallen.

„Han er ogsaa fremsynt,“ tilføjede Børgolf.

„Det er han nok.“

„Det har han arvet efter Faderen. Han var kjendt viden om lige til den svenske Grænse. Men jeg tror endda, at Sønnen er hans Overmand.“

„Veed Du af, at vi have havt Gjæster i Nat?“

„Nej da! Hvem var det?“

„Kongsmænd. De skulde melde, at Olav Haraldsøn vil gjæste vor Bygd og holde Ting med Bønderne. Hvad siger Du til den Tidende?“

„Ja det kan jo være meget godt. Hvor skal det Ting holdes?“

„Paa Tingvolden naturligvis. De red bort nys, saa snart de havde faaet Davren — nord paa.“

„Hvem red bort, Guttorm?“

„Kongsmændene. Er det ikke dem, vi tale om.“

„Hvad? ja Kongsmændene. Saa er de her ikke længer?“

„De ikke, men vi har en Gjæst endnu, en Islænding. Han bliver her nogle Dage.“

„En Islænding! Saa er han fra — — hvor er han fra?“

„Fra Island.“

„Fra Island. Saa er han fra Island. Ham maa vi se.“

Oppe paa Svalen sad Erling, i Færd med at efterse sine Vaaben. Der var lysere der ude end inde i Hallen. Da Guttorm og Børgolf steg op ad Trappen, rejste han sig og hilste.

Børgolf spillede op sine lysegrønne Fiskeøjne

og var saare nysgjerrig at se til. Han gav sig strax i Samtale med den fremmede.

„Jeg hører, Du er en Islænding. Mine Svogre Solørmændene have nys havt Besøg af en af Dine Landsmænd: Gest fra Laxaadalen, tror jeg, de kaldte ham. Veed Du noget om den Mand?“

Erling rystede paa Hovedet.

„Han var dog vel kjendt i sin Hjemstavn, sagdes der.“

„Laxaadalen ligger langt imod Nord. Jeg er fra Thjorsaadal.“

„Du er altsaa ikkun barnefødt paa Island, ikke fostret der?“

„Thjorsaadal er paa Island, paa Sønderlandet.“

„Ja jeg har ingen Sinde været der,“ meddelte Børgolf og satte sig paa Bænken; „men jeg havde altid troet, at Island laa Nord paa. Langt forbi Nidaros.“

„Det har Du Ret i. Jeg kom just fra Island til Nidaros.“

„Sejlende?“

Guttorm lo. „Hvordan skulde han ellers komme over Havet, Frænde?“

„Over Havet!“ snærrede Børgolf. „Kan jeg vide, om han tog ad Søvejen?“

Nu lo ogsaa Erling.

„Jeg veed dog,“ sagde Børgolf heftigt, „at man kan komme landvejs hertil fra de yderste

Grænser af Haalogaland og Bjarmeland. I ville vel ikke indbilde mig, at Island ligger udenfor Verdens Kreds!“

En Tjenestemø kom og bar Øl frem for Mændene. Børgolf tørrede sig om Skjægget og drak vel; thi det var godt Øl, Snefrid bryggede. Det kølnede paa Sindet, og da Kanden var gaaet rundt, og Guttorm havde sat den fra sig, havde Børgolf et nyt Spørgsmaal rede.

„Have I god Byg paa Island?“

„I Thjorsaadal dyrkes lidt Byg; det er dog ikke hvert Aar, den modnes.“

„Saa drikke I kanske mere Vin end Øl. Det bæres mig for,“ sagde Børgolf og rettede sig, „at der gives Lande, hvor de dyrke Vin i Stedet for Byg. Det maatte være ganske vakert, Frænde, om vi havde det slig her i Raumarike,“ tilføjede han og lod sine gjennemsigtige Øjne beskrive en Triumfbue mellem Hersen og Erling. Børgolf var atter i godt Lune. „Det er stedse min Lyst at udspørge fremmede og høre om andre Folkeslags Skikke og Sædvaner. Man lærer noget deraf. Saa mange Lande, saa mange Folk. Langt imod Syd gives der Mænd, som have ikkun et Øje midt i Panden; andre Steder ere Menneskene sorte over hele Legemet, alene med Undtagelse af Tænderne og Øjnene, som ere hvide. Men det er nok langt fra Dit Hjemland. Islænderne ere vel omtrent af samme Skabning som vi?“

„Du kan dømme selv, Frænde,“ sagde Guttorm med et Smil. „Vor Gjæst her — —“

„Hvad? ja vor Gjæst,“ snappede Børgolf og foer med et hurtigt Blik hen over Erling. „Det tænkte jeg ikke paa. — Hvor er Snefrid, Guttorm?“

„Jeg saae hende nys gaa over i Buret. Du vil sikkert kunne træffe hende der.“

„Ja hun er alle Vegne, den Hersedatter. Hun er bedre end syv Sønner, Frænde. Jeg skal ned og fortælle hende,“ vedblev Børgolf og stod ilfærdigt op, „at Solørmændene komme. — Har Du ellers travlt, Frænde?“

„Hvorfor?“

„Hvad? Jo for jeg staar i Handel med min Nabo om en ny Baad. Jeg vilde gjerne høre Din Mening. Men Du tykkes ikke om at gaa saa langt.“

„Aa jeg kunde jo sætte mig paa en Hest.“

„Men jeg gik hertil. Det var vakrest at følges ad.“

„Det kunne vi alligevel. Jeg skal ikke ride snarere, end at Du kan følge mig.“

„Rigtigt. Saa gaar Du ned og faar Din Hest sadlet, mens jeg gaar over til Snefrid.“

„Du undskylder, Erling Hognesøn,“ sagde Hersen og rejste sig ogsaa, „at jeg tager bort et Par Stunder. Inden Nadvertid er jeg tilbage. Naar Du faar Dine Vaaben i Stand, kan Du titte ind i Kvindestuen, hvis Du tykkes om

Kvindeselskab; ellers har Du vel ogsaa gjort Bekjendtskab med en og anden af Huskarlene.“

Hersen og Børgolf gik deres Vej, den første for at lade sin Hest sadle, den sidste for at opsøge Snefrid.

Henne under Kvindestuens Svalegang mødte han hende. Snefrid var paa Vej ind.

„Hil sæl, Hersedatter!“ raabte Børgolf og fartede af med Skulder og Albue spidst frem. „Nu er jeg her igjen.“

„Det var vakkert. Vi har og savnet Dig hver Dag, Morbroder.“

„Har I? Naa jeg har ellers havt Moro af min Rejse, kan Du tro.“

„Jeg maa tænke det, siden Du trak det saa længe ud. Fik Du nogle Visdomsord at høre af ham Din Maag Berse?“

„Hvad? Ja Visdomsord. Nu skal jeg fortælle Dig en stor Tidende, Snefrid. Solørmændene komme her begge to til vort Vinternatsgilde.“

„Det var en stor Tidende, Morbroder. Jeg glæder mig ret til at se de to ypperlige Mænd. Dog, mens vi tale om ypperlige Mænd: Din Bryde hører ogsaa til dem, som drage Opmærksomheden paa sig, men det paa anden Vis. Ham skulde Du se at skille Dig ved, Morbroder! thi han bringer Dit gode Navn i Vanrygte.“

„Gjør Baard? Hvad skal det sigte?“

Snefrid fortalte, hvor skammelig Baard havde

sveget Unne. „Taler Dū ham ikke til for dette, Morbroder, da vil Du komme til at dele Skammen med ham. Du skal sige til ham: Enten ægter Du Unne, eller ogsaa er Du færdig hos mig til Fardag. — Er det ikke billigt?“

„Jo, men det er ikke saa let — —“

„Lad ham bare rejse, Morbroder? Jeg skjønner ikke, at Du kan holde ud at se hver Dag paa den store, skumle Karl, og det ender ogsaa med en Ulykke engang: enten at han slaar Dig ihjel eller brænder Gaarden af over Dit Hoved. Kan han svige sin Fæstemø, kan han sagtens svige sin Husbond.“

„Jo, men det er alligevel — —“

„Du kan lettelig faa dig en ny Bryde, Morbroder.“

„Hvad? Ja en ny Bryde, Snefrid! Men Baard forstaar saa gildt at lægge Tømme paa Folkene, at sætte dem i Gang, at ave dem. Han er en haard Hund, kan Du tro.“

„Jeg skal skaffe Dig en Bryde, Morbroder, Du kan være tjent med, for jeg har længe haft det i Tankerne, at denne Baard skulde væk. Han bliver for gammel i Gaarde. Han tømmer til sidst ikke blot Folkene, men Dig tillige. Kjender Du noget til Gunhild Østerud?“

„Hun er vel et Kvindfolk, Snefrid. Er hun ikke?“

„Jo, jo!“ raabte Snefrid og lo. „Jeg mener heller ikke hende, men hendes Søn. Hun har

en karlvoxen Søn, der fik sin venstre Arm slaæet over først paa Sommeren, en flink og vakker Svend, sige alle. Nu har han i mange Uger gaaet hjemme og været sin fattige Moder til stor Byrde. Hun kommer her en og anden Gang; de har døjet meget, og jeg har lovet at tage mig af Karlen og skaffe ham en Tjeneste. Han har været her selv med Moderen, ser rigtig tro og ærlig ud, Morbroder, og fordi han maaske ikke mere bliver saa stærk til sit Arbejde, naar han ikkun kan føre Tilsyn med Folkene — — det er det vigtigste.“

„Ja, naar de bare vil lystre ham, Snefrid, saa skal jeg ikke forlange andet, heller ikke holde paa Baard. Du plejer at kunne se paa Folk, hvad de indeholder.“

„Dersom Baard falder til Føje, Morbroder, saa skal Du naturligvis ikke opsigte ham Tjeningen. Men han vil have godt af at mærke, at han ikke kan bære sig ad, som det lyster ham i alle Stykker. Og faar han Enken, som nu hans Hu staar til, saa vilde han nok ogsaa blive Dig en dyr Bryde. Hende tager han for Husets Skyld, og Huset, fordi det ligger nær ved Din Gaard. Mangler han Græsning til sine Geder, vil han finde den paa Din Jord; hvad Brændsel han trænger til, er der i Din Skov, og slaar hans eget Korn ikke til, tager han det i Din Lo.“

„Hvad? Ja, i min Lo. Han skal hverken

have Enken eller Huset.“ Ved min Faders Bavta! Endnu i Dag skal han siges op.“

„Hvordan vil Du tale ham til, Morbroder? Lad mig høre.“

„Naar vi har spist Nadveren, siger jeg til ham: „Jeg hører, Du vil gifte Dig, Baard.“

„Godt, Morbroder.“

„Du vil ægte denne Unne, siger jeg.“

„Nej Enke, Morbroder.“

„Hvad? Ja Enke.“

„Og saa, Morbroder?“

„Naa, men Du har fæstet Unne, som tjener paa Stejnarstad.“

„Vel sagt.“

„Naar Du svigter Din Fæstemø, kan Du ogsaa svigte Din Husbond. Derfor har Du at rejse til Fardag.“

„Overmaade vel, Morbroder. Vil Du sige de Ord til Karlen, skal jeg vide Dig storlig Tak og blive dobbelt saa glad ved at se Dig herefter.“

Da Erling Hognesøn havde faaet sine Vaaben i Stand, hængte han dem op paa Krogen over sit Rum i Hallen og tog Vejen mod Kvindestuen.

Der var en fire fem Kvinder i Stuen, da Erling traadte ind, og en af dem var Snefrid. Hun havde Plads ved et af Sømmebordene paa den brede Forhøjning, der løb langs med den

øvre Gavlvæg; de andre Kvinder syslede ved de ophængte Væve til højre og venstre.

Erling hilste og gik lige op til Hersedatteren.

„Du vil nok finde det lange Dage her paa Stejnarstad, Erling Hognesøn,“ sagde Snefrid og tog mod Gjæsten med venligt Aasyn. „Frygter Du ikke?“

„Endnu har jeg ikke havt Grund til at klage, venter ej heller at faa det.“

„Saa sæt Dig ned da, hvis Du for en Stund vil tage til Takke med Fuglene i denne Rede*).

Snefrid bøjede atter Nakken og tog fat paa sit Arbejde. Erling satte sig paa Bænken lige over for. Af og til vexlede de nogle Ord med hinanden, men Samtalen vilde ikke ret tage Løb.

Da en Stund paa denne Maade var sneget hen, skjød Hersedatteren sit Arbejde fra sig og saae op.

„Skal vi lege Tavl?“ spurgte hun.

„Ja gjerne,“ svarede Erling. Han rejste sig og søgte Tavlbordet med Øjnene.

„Henne i Krogen,“ sagde Snefrid og pegede bag ham. „Vil Du sætte det frem, mens jeg henter Brikkerne.“

Snefrid flyttede en Skammel ud paa Gulvet, stod op derpaa og rækkede Posen med Brikker,

---

*) Ordet *dyngja*, hvormed Kvindestuen kaldtes, betegnede ogsaa en Rede.

som hang paa en Krog i Bjælken. Derefter toge de Plads ved Tavlbordet over for hinanden.

De spillede en Tid i Tavshed. Nede foran deres Væve stod Ternerne og anstrængte sig med at liste „Vinden“ igjennem de tætte, hængende Traade; nu og da hørtes den dumpe Lyd af Slagborden snart fra højre, snart fra venstre; en af de stille Væversker nynnede en ensformig Visestump; jævnt og vedholdende klaprede Hulstenene, der hang som Vægtlodder forneden i Rendegarnets Bundter.

„Aa nej, nej!“ brød Snefrid Tavsheden med ærgerlig Stemme. Den aarvaagne Islænder havde gjennemskuet hendes snilde Spil og anrettede en stor Ødelæggelse blandt hendes Brikker.

I det samme kom en Tjenestemø ind ad Frammersdøren med et stort Lerfad i begge Arme, topfuldt af Mel. Det var Jorun. Hun løb rask op over Gulvet, thi hun var, som alt er sagt, hurtig i sin Gjerning; ogsaa var Byrden tung. Midt under Løbet snublede hun over Skammelen, som Snefrid havde ladet blive staaende, og faldt, saa lang hun var. Fadet skiltes ad med et stort Skrat; Pigen sprang op, skamrød, med hele Ansigtet dyppet i Mel.

„Men Jorun dog!“ sagde Snefrid skarpt. Erling havde nu ganske Overtaget i deres Spil.

Alle Ternerne lo højt.

„Den forbandede Turseskrak!“ raabte Pigen

opirret og gav i Harme et Spark til Skammelen, medens hun ilfærdigt tørrede sig i Ansigtet.

„Ja giv den Skylden,“ sagde Snefrid strengt. „Kan Du ikke se efter Dine Ben! Men Du render altid saadan sansesløs paa.“

Irettesættelsen var uretfærdig overfor den rappe, flinke Jorun. Den krænkede dobbelt, fordi der var en fremmed tilstede, og fordi alle Terneerne vare Vidne; derfor steg Blodet hende end mere til Hovedet.

„Kan nok være, man bliver sansesløs tilsidst, naar man foruden alt det andet ogsaa skal rende med Slettemel til Væverstuen. Men nu har I da faaet det herind,“ vedblev hun med et gnistrende Blik til alle de lattermilde Ansigter bag Vævene; „nu kan I selv sanke det op.“

Dermed vendte hun sig brat og ilede ned imod Døren.

„Jorun!“ Snefrid rejste sig heftigt.

Jorun rev Frammersdøren op.

„Jorun!“ gjentog Snefrid i en uklædelig høj Tone.

Pigen drejede sig paa Tærskelen.

„Kom hid!“

Hun adlød og standsede i en trodsig Stilling foran det højere Gulv, hvor Snefrid stod.

„Du hører nok lige saa slet, som Du ser,“ sagde den unge Husmoder hvast. „Sank Skaarene op — og Melet!“

„Jeg har andet at tage Vare nu. Nadveren skal ogsaa passes.“

„Du har at vare paa det, jeg sætter Dig til. Nu sanker Du Skaarene op paa Øjeblikket.“

Jorun satte begge Hænder imod Hofferne.

„Nej hverken er jeg trællefødt eller hærtagen. Jeg er lige saa god Bondedatter, som Du er Hersedatter. Der er nok her paa Gaarden til at sanke Skaar op foruden mig.“

„Enten sanker Du Skaarene op, eller Du forlader Gaarden, inden Sol gaar ned. Forstaar Du den Tale, Jorun?“

Jorun saae med et forstenet Blik paa sit unge Herskab, medens Musklerne om hendes Mund spillede krampagtigt. Derpaa foer hun pludselig hen til Ulykkesstedet, tog et Skaar op og rakte frem efter et andet. Men i samme Nu kastede hun atter det første langt fra sig, røg op som en Fjeder og sagde med dirrende Mæle:

„Ikke om Du bød mig hele Stejnarstad!“ slog Hænderne for Ansigtet, brød ud i Hulken og styrtede ned over Stuen. Derpaa slog hun Døren til efter sig, saa det rystede i alle Væve.

Snefrid satte sig uden at se paa Erling, bøjede sig over Spillet og sagde med tilkæmpet Ro:

„Det var mig, der skulde trække.“

Hendes Fingre rystede lidt, medens hun støttet paa Albuen holdt Brikken over Spillet.

Hun gjorde sit Træk og tog Haanden til sig.

Erling stirrede paa Spillet, men gjorde ingen Mine til at trække.

„Det er Dig,“ sagde Snefrid.

„Nu skal jeg,“ svarede han hurtigt og tog sig sammen.

De spillede til Ende i Tavshed. Snefrid rejste sig.

„Jeg skal ud i Tunet og se til Lærredet. Vil Du tage mig en Gang til, naar jeg kommer igjen, skal Du have den Moro.“

„Faar jeg Lov at gaa med?“ spurgte han.

„Ud i Tunet? Ja det maa Du gjerne.“

De fulgtes ad. Snefrid kastede ubemærket et Blik til Melhoben og Skaarene, da hun gik ned over Gulvet.

„Det er mundrappe Jenter, vi har paa Stejnarstad,“ sagde hun, da de vare udenfor.

„De, der er rappe paa Munden, er og tit rappe paa Haanden. Jorun ser ud til at være af den Slags Kvinder.“

„Du hørte selv, af hvad Slags Kvinder hun er: ligesaa god Bondedatter, som jeg er Herse-datter. Det vil sige, at hendes Fader ejer en Smule Agerland hinsides Elven med et Par forfaldne Huse paa, dertil en stor Flok Børn, af hvilke Jorun er ældst, og vi have saa opholdt Familien den meste Vinter for hendes Skyld.“

„Da er Jorun mere rask, end hun er kløgtig.“

„Nu fortryder hun det,“ sagde Snefrid og slog med Haanden hen imod Ildskaalen.

„Og saa tilgiver Du hende og tager Dine Ord tilbage.“

„Ikke denne Gang. Hun skal herfra inden Aften. Ellers kunde ingen holde Tjenestefolk, Erling Hognesøn.“

„Hvis det er saa, at hun fortryder det,“ sagde Erling sindigt, „og Du veed det, da tykkes det mig Synd at jage hende bort for et overilet Ords Skyld. Alt sammensvor sig imod hende.“

„Det var mere end et overilet Ord.“

„Du sagde selv — —“

„Det var Trods, det var Opsætsighed, det var en Adfærd, som ingen Husmoder kan taale af et Tyende.“

Erling tav.

„Eller tykkes Du kanske,“ sagde Snefrid i en lidt opirret Tone, „at jeg havde ingen Aarsag til at vredes?“

„Fuldgyldig Aarsag, men — —“

„Hvad men?“

„Det er det Ord, der rinder mig i Hu: Bliver I vrede, da synder ikke.“

„Hvad skal det sige?“

„Ligefrem, at naar Blodet kommer i Kog, løbe vi stor Fare for at gjøre andre Uret.“

„Andre Uret? Skulde man kanske heller lide Uret?“

„Det er mangen Gang at foretrække, især,“ tilføjede Erling og saae smilende op, „naar man er Hersedatter paa Stejnarstad. Du kan ydmyge

Jorun, træde hende under Fødder, give hende det Slag, som vil svie til hendes Hjerte i Aar og Dag, medens hun er ganske afmægtig overfor Dig. Hvis det derfor er saa, at hun er ligesaa snar til at angre som til at fejle, da tykkes det mig, at Du bør tilgive hende; i Virkeligheden har det ikke stort at sige, om Jorun faar Skyld imod Dig; men faar Du Skyld imod Jorun, da synder Du.“

Snefrid gav et lidet Kast med Nakken, men vejede alligevel paa Erlings Tale. Noget efter spurgte hun:

„Hvad var det for Ord, Du nævnede nys? Har Du dem fra Haavamaal?“

„De er større end Haavamaal. Det er Ord af Kristentroen.“

„Er Du kristen, Erling Hognesøn?“

„Ja.“

Snefrid syslede med Lærredet. Da hun var færdig, og de gik tilbage, optog Erling den afbrudte Samtale.

„Du nævnede Haavamaal. Det har ogsaa et Ord om Vrede, som Du sikkert kjender.“

„Utæmmed Tunge — —?“

„Netop. „Utæmmed Tunge galer sig ofte selv til Fortræd.“ Det er lærerigt at sammenligne disse to Ord med hinanden, de staa paa en Maade som Skjolddragere for hver sin Fylking. Begge løfte de Finger mod Vreden, Ordet af den gamle Tro, at ikke den farlige Gjæst skal volde

mig selv Fortræd, Ordet af den nye Tro, at ikke Vreden skal volde andre Fortræd. Hvad er dybest grebet, Snefrid? Er ikke Faren for at saare andre større, end for at saare sig selv, naar vi blive vrede?“

„Maaske. Men egen Fare gaar dog forud, tykkes mig. Enhver er sig selv nærmest.“

„Ja, naar er vi os selv nærmest? Se Dig ud i Bygden, hvor Frænder og Kjendinge bo! Se de tunge Aase af Bekymring og Strid, de mørke Skove af Nag og Brøde, de golde, truende Tinder, højnede af spildte Stunder! Lad hele denne Verden med dens Vexel af Solskin og Skytræk, Haab og Frygt spejle sig i Din Sjæls Skjød, optages i Dit Liv, da voxer Mennesket i Dig, da og kun da er Du Dig selv nærmest.“

„Ja men Erling — —“ afbrød Snefrid og løftede Haanden, den som var ind imod ham, en Smule.

„Thi den Menneskesjæl,“ vedblev Erling optaget, greb uvilkaarligt om Snefrids Haand og beholdt den i sin, medens de langsomt fulgtes ad ind mellem Husene, „som kun formaar at gjenspejle sit eget, som kun har egen Ret, egen Ære og Vinding for Øje, tærer paa sig selv og visner. Er ikke derfor en Moder saa stor og hellig, fordi hvert Barnets Hjerteslag giver Gjenslyd i hendes Bryst! Er ikke derfor Kristenguden saa stor og hellig, fordi alt, hvad der arbejder og er besværet, faar Lov til at hvile ud i hans

Favn, fordi han altid er den givende. Naar er Du selv størst, tror Du, naar Du i Kjærlighed steller om den gamle Herse, eller naar Du byder Jorun: sank Skaarene op! naar Du lukker Sol-skin ind over Din Faders hvide Haar eller gaar i Ringen for Din egen Ret?“

Snefrid tog sin Haand til sig.

„Er det noget sligt, Kristentroen lærer?“ spurgte hun stille.

„Lidt af det,“ svarede han. „Det huer Dig venteligt ikke?“

„Det er saa sælsomt, saa vanskeligt — for mig. Du er mere øvet i at tænke, skjønner jeg.“

„Det veed jeg ikke. Det er jo saa paa min fjerne Ø, at Jordens Indvolde staa i Lue, og Fjeldenes Toppe staa i Sne. Alene det kan vække Tanker, — og Vinternatten er lang. Men nu skulde det vise sig, om jeg duer til at handle. I al Fald var det af den Grund, jeg drog til Norge.“

„Aa det løber alt sammen rundt for mig,“ udbrød Snefrid endnu som Svar paa det tidligere Spørgsmaal. „Jo mere vi fjerne os vort eget, desto nærmere komme vi os selv; jo mere vi søge andres Fordel, desto mere fremme vi vor egen; naar jeg tjener, er jeg større, end naar jeg hersker. Kan nogen forstaa den Tale?“

„Nei deri har Du fuld Ret, Snefrid Herse-datter. Der er saare mange Ting i Kristentroen, som hverken Du eller jeg forstaa. Men skulde

det bekymre mig, at jeg ikke øjner Bund i det Udebur, som skal nære alle kommende Slægter indtil Verdens Ende? Vi have et Ord af vor Gud, som siger: Mit Ord er sandelig Mad, og mit Ord er sandelig Drikke, og der spørges ikke: forstaar Du den Kost, men tykkes Du om den? og tro mig: Faar Du først Smag paa Kristentroen, da skal Du snart erfare, hvilken kostelig Mjød den er for Sjælen, at hvert dens Ord er Lys og Kraft og Sandhed.“

„Ja Du taler Din Sag snildelig, Erling Hognesøn,“ svarede Snefrid afsluttende og vendte sig mod ham i Døren med et Smil. „Du veed, at vi Kvinder gjerne vil smage paa alt, og saa fortæller Du, at Kristentroen er slig kostelig Ret, som ingen anden er Mage til. Gjælder det nu, om Du ikke har sagt mere, end Du kan svare til, thi med de Smuler, Du her har kastet ud, lader jeg mig ikke nøje.“

Hun aabnede Døren til Kvindestuen og traadte ind. Erling fulgte.

„Og saa sætte vi os til Tavlbordet endnu en Gang. Den gamle Tro mod den nye! — Tag Dig i Agt, Erling Hognesøn!“

III.

Guttorm gik ofte, naar Vejret var mildt, og Solen skinnede, op over Tunet til sin Faders Gravhøvg, stundom ene, stundom i Følge med Snefrid. Der var grønt, tæt Græs og store Hvilestene; gamle, skyggefulde Træer løvedes derover, og nord ude blinkede Mjøsen i sit dybe Leje, rammet ind af Skov og Aas. Det var en Eftermiddag, Guttorm indbød Erling og Snefrid til at gaa med sig derop. Da de havde siddet der i Samtale en Stund, saae de en Mand stævne imod sig. Han kom ud fra et lidet, faldefærdigt Hus nedenfor Bakken og var i Begyndelsen fulgt af fire eller fem Smaabørn, der rendte ham om Benene, raabte og skreg og faldt over hverandre, alle med straahvidt Haar, der skinnede langt fra. Manden jog omkring imellem dem og trueede med knyttet Haand. Man kunde høre op, at han skjændte. Omsider fik han dem ind i Huset og kom saa med lange, storkende Fjed op ad Bakken.

„Det er Skæbne-Brand,“ sagde Snefrid til Erling og smilede.

„Hil sæl!“ hilste den kommende og blev undseelig staaende foran Selskabet. „Jeg vidste, ser vi, ikke, at her var fremmede.“

„Vilde Du mig noget, Brand?“ spurgte Hersen.

„Nej, men Børnene sagde, at Hersedatteren var oppe paa Hovgen, for, ser vi, mine Øjne rækker ikke langt, og saa vilde jeg — ser vi — —“

„Er det mig, det gjælder?“ spurgte Snefrid og rejste sig. „Skal det være under fire Øjne?“

„Det gjøres ikke fornødent,“ svarede Skæbne-Brand og mandede sig op. „Men kanske Du kunde have Lyst til at se en ny Kjole, som jeg har kjøbt, ser vi, til Ragna.“

„En ny Kjole! Ja rigtignok.“

„Det vil sige, ser vi, Tøj til en.“

„Saa følges vi alle ad,“ sagde Snefrid.

Hersen rejste sig og gik foran ned ad Bakken med et lunt lille Smil under Skjægget. De andre tre fulgte efter.

„Det er egentlig kun for Kvindfolk,“ sagde Brand; men han mente ikke med det.

„Har Ragna set Tøjet?“ spurgte Snefrid.

Nej, Ragna, ser vi, gik bort i Morges og kommer næppe hjem før Solbjerg, og den nye Kjole er nylig kommen, det vil sige, ser vi, Tøjet til den.“

Brand slog Døren op paa vid Gab; der maatte være rigtig lyst i Stuen, thi her var noget

at se. Ogsaa kunde de fremmede da lettere undgaa at falde over Grenebrænde, Kjødben og alskens Skramleri, som laa paa Gulvet. Sort og fattigt saae der ud; hvide Børnehoveder stak frem i alle Kroge.

Brand var en lang, slunken Svend i pjaltede Klæder. Han havde ligesom Børnene et skinnende hvidt Haar, omhyggelig skilt i Panden og kæmmet glat ned bag Ørerne; over Issen laa det som tykke, kridtede Snore, stivt og klistret; bagtil hang det pjudsket ned over Ryg og Skuldre. Øjnene vare lysrædde. Iøvrigt var Brand af god Æt, men Slægten var forarmet.

„Hvor mange Børn har Du?“ spurgte Erling og gav sig til at tælle Hovederne inde i Halvmørket.

„Der skal være elleve,“ svarede Brand og gik hen imod Bænkekisten.

„Levende?“

„Jeg tænker nok,“ svarede Brand med Fortrøstning, kom frem med en Rulle Tøj og begyndte at brede det ud. Det var grønlig-gult af Farve med skarlagensrøde Striber.

„Det bliver en vakker Kjole,“ sagde Snefrid. Brand udfoldede Tøjet end yderligere.

„Og godt vævet.“

Brand lod sin flade Haand glide kjærtegnende ned over det.

„Hold det hen foran Dig, Snefrid!“

Snefrid tog Tøjet, rynkede det op i Haanden

og holdt det om sig som et Skjørt. Brand lagde sig paa Knæ foran hende og kig nærsynet ind i Folderne med Hovedet først paa venstre, saa paa højre Øre.

„Jeg mener, der skal en Graaværkskant om Trøjen,“ sagde han dybtænkt. „Det gaar ikke ofte paa, at Ragna faar en ny Kjole.“

„Hvad gav Du for Tøjet?“ spurgte Snefrid og havde ikke langt til Latteren.

„Jeg gav min Kappe, ser vi.“

„Din Kappe!“ udbrød Hersedatteren næsten forskrækket. „Da har Du og betalt Stadsen.“

„Den er, nidde mig, nok den gamle Kappe værd,“ svarede Brand ivrigt og rejste sig.

„Det var ikke hver Mand i Bygden, der havde en slig Kappe som Brand,“ sagde Snefrid til Erling og lagde Tøjet fra sig. „Den var helt igjennem foret og havde store Sølvhægter; det var i Dine Ungkarls Dage, Du lod Dig den sy, Brand.“

„Jeg skal sige Dig, Hersedatter,“ sagde Brand og de store, rødkantede Øjenhvider skinnede dog lidt vemodigt, „hvordan det er gaaet til med denne Kjole. Ragna og jeg kom for nogen Tid siden, ser vi, til at tale om Vinternatsgildet, som jo nu stunder til, og hun blev da, ser vi, helt mistrøstig ved at tænke paa de mange Aar, det var siden, hun var med. Det var forhen hendes største Moro, det Gilde, ser vi, ja den eneste hartad det ganske Aar rundt. Det var ogsaa

ved et saadant, hun og jeg, ser vi, lærte at kjende hinanden.

I Aar skal Du med, sagde saa jeg.

Hvordan skulde jeg komme med til sligt mere? Har jeg, ser vi, nogen Kjole, jeg kan gaa med?

Kjole Du kan gaa med!

Til Gilde, ja?

Saa kjøber jeg Dig Tøj til en ny, sagde jeg.

Har Du noget at købe for? Kan vi faa Føden, maa vi nok være glade. Jeg har ikke set et nyt Stykke i Huset de sidste ti Aar, ser vi.

Da svor jeg en dyr Ed ved mig selv, at Ragna skulde have sig en ny Kjole og det en, som kunde staa ene. Og saa gik jeg en Dag, ser vi, op til Hjørdis og spurgte hende, om hun havde vævet noget i Sommer, og om hun ikke kunde sælge mig Tøj til en Gildeskjole. Da havde hun dette Stykke paa Væven, og vi blev enige om Handelen, og nu er det mit, ser vi. Jeg skal dog vise Ragna, at jeg kan købe hende Kjole end.“

„Hvor faar Du nu en Kappe fra?“ spurgte Hersen og stødte Stokken i Jordgulvet.

„Jeg kan undvære den, Guttorm Herse,“ svarede Brand kort.

Uden for Døren lød tunge Slæbeskridt; i det samme mørknede en Kvindeskikkelse Indgangen. Det var Ragna.

Brand rev Tøjet til sig, søgte forvirret at

skjule det, men slog det saa, da han indsaa det frugtesløse heri, med et rask Tag ud i begge Arme og holdt det op lige for Næsen af Konen.

„Det er Dit.“

„Er Du forrykt,“ raabte hun. „Hvad gaar der ad Dig?“

„Det er Dit. Det er til en ny Kjole, ser vi. Du skal til Vintersnatsgilde. Nidde mig!“

Ragna var stor og tyk med purret, mørkt Haar, fede, brunrøde Kinder og en lille, veldannet Mund, bag hvilken der boede et stærkt og grovt Mæle. Hendes barske, smaa Øjne fløj fra den ene til den anden med et og samme Spørgsmaal til hver.

„Har Du, Hersedatter — —?“

„Nej, det har nidde mig jeg. Det har Manden Din,“ sagde Brand hidsigt. „Vil Du ha det eller ikke?“

Ragna smed sine Kurve, Poser og Pakker — hun havde alskens Ærinder for alskens Menesker fra Gaard til Gaard at løbe med. Saa gned hun sine Hænder et Par Gange op og ned ad Skjørtet og tog fat paa Tøjet.

„Det er ikke til at tro paa. Det er som en hel Øjenforblændelse.“

„Kan Du lide det?“

„Om jeg kan!“

„Med Graaværkskant om Trøjen, ser vi?“

„Aa, Du er jo forrykt Brand. — Hvordan har Du faaet det Tøj?“

„Hverken tigget eller stjaalet det, nidde mig. Betalt hver Traad.“

„Med hvad? Med hvad?“

„Med noget, jeg kan undvære. Jeg gav Hjørdis min Kappe, ser vi. Det havde jeg Lov til. Nidde mig!“

„Din Kappe! Din gode Kappe! Nu er vi dog ulykkelige. Aldrig har jeg hørt Mage.“

Ragna rev Tøjet op paa Bordet og løb hen til Kisten, som om hun maatte se, før hun kunde tro, at det kostelige Stykke virkelig var borte. Saa lukkede hun Laaget i med et Suk, tog Manden i Haanden og sagde:

„Tak for Kjolen, Brand.“

„Du har en god Husbond, Ragna!“ sagde Snefrid.

„Ja han giver sine Klæder bort, for at jeg kan komme til Gilde,“ svarede Ragna og lo med vaade Øjne. „Guderne maa vide, hvad jeg skulde til Gilde, naar Du ikke kunde komme med. Var det Moro for mig, tror Du?“

„Det er, nidde mig, vigtigere, at Kvindfolk have stadselige Klæder end Mænd. Ej sandt, Hersedatter?“

„Kan hænde, vi kunne hjælpe Dig paa en Maade, saa I kunne følges ad.“ Hun nikkede ubemærket til sin Fader.

Men Hersen drejede sig kort og gik ud af Døren.

„Farvel, Ragna! Slid Kjolen med Helsen!
Farvel Brand!

Snefrid kom snart sin Fader paa Siden, da de gik op over Hjemmemarken.

„Fader, Du har en Kappe, som ikke er just saa meget værd for Dig; den kunde komme Brand til gode. Giv ham den! Det var gildt, om de kunde følges ad til Vinternatsgildet.“

„Jeg holder ikke af at se, hvorledes mine Klæder sidder paa andre, veed Du. Lad dem om den Sag!“

Der var den Egenhed ved den gamle, at han var gavmild paa Mad, men karrig paa Klæder. Alt, som han ældedes, tog det til.

Guttorm gik ind mellem Udeburene; Erling og Snefrid fulgtes ad til Kvindestuen.

„Jeg havde Lyst til at give Brand denne Kappe,“ sagde Erling. „Jeg har en anden til Vinterbrug og behøver den ikke, thi jeg maa vel i Kong Olavs Gaard kunne tjene mig til en ny Sommerkappe. Den er noget tynd; men til Gilde skal han, „nidde me“.“

„Tak, paa Brands Vegne!“

„Saa vil jeg bede Dig give ham den ved Lejlighed.“

„Hjertens gjerne. Det er Skade, Du ikke kan være med til Gildet og se dem begge i deres Skrud.“

IV.

Nu er at nævne en Aarmand ved Navn Thore Sæl. Han er vel kjendt i Hellig Olavs Saga, hvor der er at læse om hans senere Skæbne paa Augvaldsnæs; men ved den Tid, Talen her er om, styrede han Kongsgaarden paa Ejd. Han var af ringe Byrd, lavstammet og bred over Brystet, havde lyseblaa, plirrende Øjne og et tykt, rødladent Ansigt; Skjægget var blond af Farve, tyndt og blegt over Munden.

Thore Sæl sad i sit Højsæde og kroede sig. Hans Moder, en liden, stiltfærdig Kone, kom ind ad Kvindedøren og sjokkede hen imod Arnen. Hun havde et indtørret, simpelt Ansigt, men var særdeles smykket; man kunde tænke, hun skulde til Gjæstebud, eller og at der ventedes fremmede til Kongsgaarden.

„Gak hen og sæt Dig, Moder!“ sagde Aarmanden. „Mig lyster at tale med Dig en liden Stund.“

Den gamle pillede med sine graa, rystende Fingre ved sit Livbaand og satte sig lydløst paa en Blokstol ved Arnen.

„Sæt Dig, Moder!“ gjentog Aarmanden og snoede sine Arme over Brystet.

„Jeg sidder, Søn!“ svarede den gamle Kone mygt.

„Det ser jeg intet til,“ vedblev Thore og saae højt hen imod Kvindernes Bænk. „Dit Sæde staar tomt, tykkes mig.“

Den gamle lettede paany og gik frem i Stuen med smaa, tunge Fjed. Omsider sad hun da paa Gavlbænkens Højsæde.

„Har Du det godt, Moder?“ spurgte Aarmanden.

„Om jeg har det godt,“ sagde Konen med en stille, hikkende Latter. „Det var et sælsomt Spørgsmaal, det. Jeg gad vide, hvem der ellers skulde have det godt.“

Men Klædet, jeg købte Dig til Kaabe? Ja, det var dyrt nok, men det burde have været finere, mere blankt. Jeg sagde det ogsaa til Kræmmeren: Dette Tøj kunde skæres til en Kvindekaabe; jeg kunde lide at forære min Moder en slig; men hun er en fornem gammel Kone; hun er stort vant. Jeg veed ikke, om jeg tør byde hende det.“

„Guderne tilgive Dig Din skjælmske Tale. Jeg fornem — og stort vant! Jeg har ingen- sinde i mine bedste Aar drømt om at skulle eje saadant Boned, næppe nok set det.“

Thore skød Brystet frem og faldt i en jævn selvglad Latter over denne Bekjendelse. „Du

forstaar Dig nok paa Klæde, skjønner jeg. Heller ikke jeg har set det bedre. Men hvor er Guld-kjæden, jeg gav Dig? Er den ikke tung nok?“

„Ikke tung nok? Hm, hm!“ vedblev den gamle og rokkede med sit glade, runkne Ansigt. Hvilken Søn jeg har! Ja, jeg takker daglig de højeste tre for Dig, Thore.“

„Men saa skal Du og bære den, Moder.“

„Den er altfor god til mig, altfor god.“

„Intet er for godt til Dig. Jeg vil, Du skal gaa klædt, som var Du Hersemoder.“

„Men saa til Gildesfærd? Der skal dog være Forskjel, Søn!“

„Du har Ret, det er min Forseelse, Moder, at Du har ikkun een. Jeg skal købe Dig tvende til. Spange og Armringe skal Du faa, og det skal være til Gildesfærd.“

„Det gaar ikke an, Thore. Hvad ville Folk sige?“

„De ville sige, tænker jeg, at Thore Sæls Moder har ikke altid havt det slig. Hvad var Din Fader? Lad os høre det, Moder!“

„Du maa vel sige det, Thore. Ja, han skulde have oplevet dette.“

„Naa, naa, kjær Moder! Din Fader var firsindstyve Aar gammel, da han døde, og det er nu nærved to Snese Aar siden. Man kan ogsaa gjøre for store Krav. Men jeg spørger Dig, Moder, hvad var Din Fader. Jeg har aldrig kjendt ham.“

„Du veed godt, Thore, at min Fader var

Træl til sin Død paa denne Kongsgaard; nu styrer Du den som Herre.“

„Min Morfader var Træl, og min Moder ægtede en frigiven. Han blev Værkstyrer paa Gaarden; men hans Søn blev Aarmand, og det er mig.“

„Ja, Du har gjort det godt, Thore.“

„Det mener jeg. Lykken har været mig huld, som man siger. Men er der nogen, som har givet mig noget? Har jeg arvet eller tryglet mig Embedet til? Kan Du sige mig, hvem jeg skylder Tak?“

„Alfader skylder Du Tak og ingen anden.“

„Rigtig, Moder. Men havde jeg ikke selv hjulpet til, Moder, tror Du saa, at han kunde have gjort det?“

„Kløgt og Snille har Du altid ejet og det mere end de fleste. Dertil var Du stedse en god Søn, Thore.“

„Det haaber jeg skal siges om mig, og med lidt mindre Kløgt, lidt mindre Snille, som Du altsaa mener, jeg har noget af, kunde jeg vel lade mig nøje med den Anseelse, jeg alt har erhvervet mig, men nu er min Natur anderledes. Højere op, siger den, mere endnu — det gaar stedse saa med os Folk.“

„Thore, Thore! Det er, som hørte jeg Din Fader igjen.“

„Fader havde ingen Lykke med sig: Trællen stod endnu i ham, saa han manglede Mod til

at føre nogen Sag helt igjennem. Anderledes med mig.“

„Ja, Du har Mod, Søn!“

„Hvem har størst Magt i dette Herred, tror Du?“

„Hm. Jeg tror ikke, der er nogen, som har større Magt end Du, Thore.“

„Vaas, Moder. Guttorm Herse har større, de rige Odelsbønder har større — jeg vil ikke sige Magt, men større Anseelse. Jeg er dog saa godt som trællefødt.“

„Du har alligevel gjort det godt, Thore!“

„Det skal blive bedre endnu, Moder min. Nu kommer Kongen hertil; han tager ind paa denne Gaard; han stævner Folk til Tinge; han byder dem tage ved Troen. Jo nok. De raabe paa Hestekjød og Blot. Saa træder frem en Aarmand, det er mig. Hil sæl, Herre Konge! siger denne Aarmand. Sig os, hvor Kirken skal ligge, og giv os Præst og Tilbehør, saa veed jeg en, som skal klare alt det.“

„Du vil dog ikke forlade de fædrene Guder, Thore? Det gaar aldrig godt.“

„Gaar det bedre, tror Du, om jeg holder mig til de gamle Bønder og staar Kong Olav imod? Du taler, som Du har Forstand til; men jeg veed, hvorledes Olav Haraldsøn har det. Alle store Mænd, skal Du vide, kjender man derpaa, at de ere opfyldte af ikkun en eneste Tanke, og paa den sætte de alt. Du har vel

hørt nævne en Konge, som hed Harald haarfagre. Han havde kun den ene Tanke at samle Norge, saa har nu Kong Olav den ene Tanke at kristne Norge, og det er min Tro, at han vil faa Held med sit Forsæt, som hans Stamfader fik det med sit. Men da skal det ikke siges, at Thore Sæl var slig Daare, at han stod Kongen imod. Ingen skal være mere nidkjær og villig end han, skjønner Du. Lønnen kommer siden efter.“

„Ak, ak! Hvor Du kan tale for Dig.“

„Og saa bejler Thore Aarmand.“

„Det er mig kjært at høre. Du er gammel nok dertil.“

„Hvem bejler den Aarmand til, tror Du.“

„Det vorder næppe til nogen Tjenestemø.“

„Deri har Du Ret, Moder. Men hvad tykkes Du om Sigyn Kolbejnsdatter?“

„Sigyn Kolbejnsdatter! Nej, nu sigter Du for højt. Hun kunde faa en Hersesøn.“

„Og jeg er kun Aarmand, Kongstræl.“ Thore kom ved denne Tanke paany i Latter.

„Du maa dog betænke, at til slig en Bondedatter gaar det ej an at bejle uden at have anseelige Mænd i Følge. Men Du har ingen slige Frænder.“

„Det bliver ej heller hverken i Dag eller i Morgen, og hvad her er sagt, skal ikke føres længer. Men hvad tykkes Mørsøster om at

være paa Kongsgaarden? Hun har nu, tror jeg, været her i otte Dage.“

„Hvad Morsøster tykkes om —. Det Spørgsmaal kan Du svare Dig selv paa.“

„Hun lider det kanske bedre end at sidde og sulte der oppe i Skoven. Ja, det er ikke saa ilde at have en Søstersøn, der er Aarmand.“

„Nej, det er godt at være i Slægt med Dig, Thore. Du blues ikke ved Dine fattige Frænder.“

„Har Du flere, saa kom kun med dem. Jeg skaffer vel Føden til Eder alle og Klæderne med. Men Morsøster tykkes ikke ret om Kosten her. Det har jeg lagt Mærke til.“

„Hvor kan Du tro det, Thore?“

„Kanske er det Flesket, som ikke er godt? Eller Stegen er ikke mør nok? Skulde hun være vant til det, som bedre er?“

„Alle gode Diser!“ udbrød den lille, graa Kone forfærdet. „Hvor kan Du tale slig, Thore? Morsøster er jo saa taknemmelig for din store Godhed imod hende.“

„Hun lægger altid saa tidlig sin Ske og tager ikke ret for sig ved Maaltiderne. Maatte ikke hun, som har siddet og suget paa Labben deroppe, være hungrig som en Ulv! Hun skal æde mere; hun skal trives. Det skal kjendes paa hende, at hun er kommen under Kongsgaardstag. Eller tykkes det Dig ubilligt, at jeg kræver det til Gjengjæld?“

„Ingenlunde, gode Thore. Jeg skal sige til hende, at hun skal æde mere.“

„Og saa skal hun ikke sidde og slikke Fingrene mellem hver Bid. Om der spildes en Draabe Fedt, ser jeg ikke paa.“

— — En saadan Mand var Thore Sæl.

V.

Det var fra Arilds Tid Sæd i Norge, at Kongen hver tredje Vinter gjæstede Oplandene. Brød da Kong Olav Haraldsøn, alt inden Høsten var til Ende, op fra sin nye Kongsgaard ved Sarpen og drog ind i Vingulmørk med et talrigt Følge. I hvert Herred, hvor han kom frem, stævnedes han Folket til Tinge, og var det ham især magtpaaliggende, at de, som boede afsides, gavede Møde, og det første Spørgsmaal, han forelagde dem, om de havde Kirke og Præst. Men var der nogen iblandt, som lode haant om Kristentroen, helst om han ikke vilde afsværges Blot og Hestekjød, da foer Kongen grunt og blodigt frem med Manddrab og Lemlæstelser uden at spørge om Navn og Stand. Paa den Tid var der endnu Ætlinger af Harald haarfagre i Oplandene, som sad inde med store Besiddelser, ja endog bare Kongenavn, og saa snart han i Raumarike spurgte, hvorledes Olav Haraldsøn foer frem i Nabofylket og med stærke Skridt nærmede sig hans Ene-mærker, drog han, som alt er fortalt, nord paa til Hejdmørk for at raadslaa med den træske

Kong Rærik. Paa dennes Gaard i Ringsaker mødte saa og Kongen af Hadeland og Gudrød Dalekonge; men tidligere end de havde ventet, kom Olav Haraldsøn til Ejdsivating; thi saa som han var ledsaget af en stor Huskarlestyrke, drog han hurtigere frem end ellers for ikke at give Bønderne Anledning til Klage over det store Gjæsteri.

Tingdagen kom. Alt fra det aarle Gry strømmede Folk til Ejdsvellir, til Hest og til Fods, i store og smaa Flokke. De fjernestboende havde deres Træhuse paa Sletten langs den gulnende Birkeskov, som dækkede Skraaningen mod Elven; mange anseelige Høvdinger øst og syd fra vare alt Aftenen forud ankomne; hele Natten igjennem saae man Røgen stige op fra deres Boder. Kræmmiere, Gjøglerere og Spillemand holdt til i Udkanterne, hist og her stak en Kvindekaabe frem, Tiggere og Krøblinge listede om fra Klynge til Klynge. Folkene fra samme Bygd, samme Herred holdt sig nær hverandre; man kunde se det paa Dragterne; hyppigst var det Kappen eller Hatten, der havde et afvigende Snit eller en særegen Farve. Just som Solen stod op, red Guttorm Herse ind paa Tingmarken med sit Følge af fyrretyve Huskarle. Gubben bar en blaa Klædeskappe med en bred Graaværkskant; den sølvblanke Ringbrynje derunder skinnede omkap med det hvide Skjæg. Han sad endnu rank til Hest og var en statelig Høvding. Mange

anseelige Bønder flokkedes om ham, da han stod af Hesten.

Ikke længe efter blev der en stærk Bevægelseovre paa Solsiden. Klynger skiltes og spredtes, nye Flokke løb sammen, en stærk Summen af Stemmer hævede sig og alles Blikke tog een Retning. „Nu kommer de! — Se, se! — Der er de! der er han! lod det forude; Kvinder og Karle løb hid og did. En tæt Støvsy rejste sin hvide Hat op over de bølgende Hoveder, og Jorden dundrede af Hovslag; Mængden veg til Side, og med et Følge af tre hundrede brynjeklædte Mænd red Olav Haraldsøn frem. Hans hvide Silkebanner med den gyldne Orm vajede foran; efter ham lyste Solblinket fra Hundreder af vælske Hjælme, fra de rige, guldbræmmede Kapper, de staaalblanke Øxer, de korsprydede Skjolde. Folket hoven følte sig greben overfor den mægtige Kongeskikkelse, ombølget som den var af denne store, glimrende Ring; et brusende Hyldestraab brød ud, Lurerne gjaldede og Skjoldene klang, da den store Ætling af Harald haarfagre hilsende sænkede sit Spyd foran Oplændingernes Skarer.

Indenfor Vibaandene, de hellige Baand, som indkredsede Tinghøjen — hvor Talerstenen stod, og hvor fra alle Tillysninger skete — stod Guttorm Herse og de andre Høvdinger. Udenfor samlede Bønderne sig, saaledes fylkede, at de kom til at indtage den ene Side af Marken med stærkt

fremskudte Fløje; lige over for ordnede Kongsmændene sig i tætte Rækker, medens Kongen selv traadte op til Stenen og med venlige Ord og Lader hilste de der forsamlede Mænd. At Raumarikes Konge ikke var iblandt dem, at flere af Fylkets Storbønder havde undladt at følge det kongelige Tingbud, undgik ikke Olav Haraldsøns skarpe Blik, men han lod sig ikke mærke dermed.

Guttorm besteg Talerstenen; som Høvding i det Herred, hvor Tingstedet laa, var det hans Hverv at lede Tinghandlingen. Han indledede den med saadanne Ord:

„Kong Olav Haraldsøn har paa lovlig Vis og med lovligt Varsel stævnet hid til Tinge alle fri og boende Mænd i dette Fylke for med gode og tro Tingmænd at gaa i Raad og Ring, dette Riges Vel at fremme, dets Fordærv at afvende. De højeste Tre tage Stedet i Værn, at Ret maa dømmes og Fred holdes, vise Ord skiftes og ingen Mand forurettes her i denne vor Forsamling. Saa være da hver den, som Strid ypper eller til Værge griber, at agte for Ulv i Helligdommen; fredløs og lovløs skal han være alle Vegne, hvor Mænd bo, og Mænd mødes med Mænd. — Ejdsivating er sat! Kongen vil tale!“

Guttorm vendte sig, vinkede mildt, stilfærdigt ad den store, barske Lændermand fra Hauger, der stod nærmest, og støttede Haanden paa hans Skulder, idet han steg ned.

„Jeg bliver nu for stiv i Benene,“ sagde han lavmælt, „til at komme paa slige høje Steder. Kanske det i Dag vil mærkes paa mere end een Vis, at jeg ikke længer hører til de unge.“

Imidlertid var der et kort Røre i Mængden. Bønderne lagde deres Vaaben bort, og de fleste toge Sæde omkring Højen. Biskop Sigurd traadte med nogle af de fornemste Hirdmænd indenfor Vibaandene. Kongen steg op paa Stenen og slog til Lyd med Haanden.

Han havde lagt sin Kappe fra sig og stod i en tætsluttende, violet Silkekjortel, der naaede et Stykke nedenfor Knæet og var bræmmet med Guld. Ned over det brede Bryst laa en mægtig Vifte af langt, gulrødt Skjæg. Det glimrede i Solskinnet som Ild og ansaas af alle for en kostelig Prydelse.

„I Mænd af Raumafylke!“ taledes Kongen med stærk og klar Røst. „Da jeg forrige Gang stod her paa Eders Tingsten, da kaarede I mig, først af alle, til Eders Konge. Jeg svor højt og lydt, at Norges Hæder og Vel skulde være min stadige Tanke, og dette Løfte gjentager jeg i Dag. Men spørge vil jeg hver tænkende Mand iblandt Eder: Tjener det Norges Rige til Hæder, at dets Mænd og Kvinder danse omkring Skurdgudernes Stalle og stænke sig med Blodet af den rygende Hlautbolle? Eller kunne disse døde Træbilleder, som I kalde Guder, fremme et Lands Vel? Se I ikke, at alt sligt ikkun er

Levninger af gamle Tidens Raahed og Vankundighed, og kunde det ikke snart være paa Tide at høre op med denne Dukkeleg? Hvor mange Vintre mon nu være ledne, siden Olav Trygvesøn første Gang lod prædike Korsets Evangelium trindt om i Eders Bygder? Hvor mange flere, siden Haakon Adelstensfostre, hin milde, folkekjære Drot, med Afsky vendte sig fra Offerstegen? Læse I ikke i Fjeld og Fos, i Sol og Sne, at den Gud, som har gjort Himmel og Jord, intet har at skaffe med disse trøskede Træklodser, der staa i Eders Hove og Lunde? Se dette er mit Ærind til Eder i Dag, I Mænd af Rauma-fylke! at jeg formaner Eder til i hver Bygd, hvert Herred at rive ned Eders afgudiske Hove og give den levende Gud Æren. Dette er mit Spørgsmaal til Eder, og paa dette kræver jeg Svar: Ville I, alle som her ere tilstede, unge og gamle, Mænd og Kvinder tage ved den kristelige Tro?“

En urolig Murren fulgte paa Kongens Tale; ikke et Bifaldsraab hilste ham, der han steg ned fra Tingstenen. Men nu saae man Guttorm Herses Læber bevæge sig; han stod nedenfor Stenen og havde vendt Ansigtet mod Kongen.

„ . . . at Rygtet gaar foran Manden,“ vare de første hørlige Ord, da Mængden atter var bleven stille. „Saa er og Dit Rygte, som venteligt var, draget forud, og ej var det godt alt det, som meldtes. Først hørte vi, at Du drog fra

Bygd til Bygd med et saa talrigt Følge, som agtede Du Dig paa Hærtog, og siden at Du foer haardelig frem mod alle dem, som ikke vilde tage ved den nye Lære. At det første Rygte ikke løj, se vi i Dag fuldt stadfæstet, thi aldrig har endnu nogen Konge draget ind i Raumarike med sligt et Gjæstefølge, og hvad det sidste angaar, varsle Dine Ord just intet godt. Men det skal Du vide, Herre Konge! at vi Bønder af Raumafylke ere ilde tilfredse dermed. Du svor hin Dag, Du sidst stod her, at fremme Norges Hæder og Vel, men Du svor ogsaa, om jeg mindes ret, at holde Norges gamle Love. Svar os da paa dette Spørgsmaal, saa skulle vi forsøge at svare paa Dit: Hvorledes tror Du at holde, hvad Du dengang svor, naar Du med, jeg veed ikke hvor mange hundrede Mænd, drager om paa Gjæsteri, og Landsloven nævner hundrede som højeste Maal?„

„Jo, derpaa skal jeg svare Dig, Guttorm Herse!“ raabte Kongen, og var i et Nu oppe. „Baade for Eder som for mig selv holder jeg det for en Hæder at være omgiven af tapre og ætgode Mænd, og ikke er jeg til Sinds at vise bort fra min Gaard nogen ypperlig Mand, som kommer hid for at begjære Tjeneste. Og just for ikke at bryde Landsloven, just for ikke at besvære Eder med utilbørligt Gjæsteri, er jeg kommen tidligere til Ejdsvellir Ting, end det ellers var min Agt, thi saa mange Gange hundrede, som Tallet

er paa mit Følge, saa mange Gange Dage færre har jeg gjort mit Ophold hvert Sted. Men ville I ogsaa,“ vendte han sig rød i Ansigtet mod den store Folkering, „have Svar paa, hvorledes jeg farer frem mod dem, som i Trods og Uforstand staa deres lovkaarne Konge imod, da fører I Eder klogere op end hine, thi elles vorder Svaret Eder ikke tjenligt.“

De fleste af de siddende havde rejst sig, og der var stor Uro og Bevægelse i Bøndernes Klynger. Biskop Sigurd sagde noget til Kongen og betraadte derefter Stenen for at tale, men Tummelen voxede; han kunde ikke faa Ørenlyd. Der var sædvanlig mere af Feltherren end af Hyrden i de Tidens Bispeskikkelser; saaledes ogsaa hos Bisp Sigurd. Han var højere end Kongen og slankere end denne, krumnæset og med en stormodig Mine. Om den lange, stive Overkrop sluttede en pragtfuld Dalmatika af purpurrødt Fløjl; den var oversaaet med blinkende Smaakors og Stjerner af paasyet Guldblik og naaede til Knæerne; under denne saae man den silkeblanke, graahvide Alba, sid og folderig; Fødderne vare dækkede af mørkeblaa Silkesko med sribede Gjennembrud — det sidste Minde om Sandalen, som endnu var tilbage af den østerlandske Hyrdedragt. Over Skulderen laa en kort, pelsforet Kaabe uden Ærmer, hægtet ved højre Hærde med et stort Guldsmykke; paa Hovedet den høje, tvekløftede Mitra og i Haanden

den sølvringede Krumstav; ved det gyldne Bælte hang en Rosenkrands af store, sorte Kugler.

Medens Biskoppen forgjæves ventede paa at komme til Orde, stod Kongen og taledede ophidset med et Par af Hirdmændene.

„Dette Tingstævne,“ sagde han, „var Daarskab. I Stedet for at samle det hele Fylke her, burde jeg som hidtil have taget dem herreds - og bygdevis. Jo færre vi have at gjøre med ad Gangen, desto spagere er de. Dette frygter jeg Enden paa.“

Larmen voxede.

Nu satte Bisp Sigurd sin Stav fra sig, løste sin Rosenkrans og trak Kugler af Snoren, en efter anden, fem i alt. Derefter hængte han atter den saaledes plyndrede Krans ved sit Bælte og fordelte de løse Kugler i begge Hænder. Og som om intet Menneske var tilstede, som om han kun ønskede at forkorte en Ventestund med en tilfældig greben Syssel, begyndte han at kaste med sine Kugler. I Førstningen var det alene den højre Haand, der nød Gavn af denne Idræt, men snart var ogsaa den venstre Deltager. Fra begge Hænder fløj uden Ophør de smaa, sorte Bolde i Luften for atter at dale ned og sikkert og let gribes, nu endog med krydsende Arme. Alles Øjne rettedes mod dette uventede Skuespil, lidt efter lidt døde Larmen hen, Mængden fulgte i aandeløs Spænding de stigende og dalende Kugler, af hvilke tre eller fire stedse saas

svæve højt over Tingstenen. Men saa forsvandt atter samtlige Kugler en efter anden og i samme Nu, den sidste var greben, hævede Biskoppen sin vældige Røst:

„Saaledes, I Mænd af Raumafylke! som disse Kugler i min Haand, saa ere Menneskenes Skæbner i den levende Guds. Og hvad enten Eders Kaar ere høje eller lave, hvad enten I ere i Stigen eller i Fald, om eet gjælder det: at I lade Eder gribe af den alforbarmendes Naade. Som dalende Kugler ere vi alle paa Vejen til vor Grav, og faar Gud Herren ikke fat paa os forinden, saa ender det i Helvede.“ Og nu blev den djærve Biskop ved, og det var en Tale, der havde Fynd og Klem. Men da han kom til Daab og Kristentro, da Bevisførelsernes lange Rækker droge frem, og det efterhaanden gik op for Tilhørerne, at det egentlig var imod deres Vilje, de lyttede, voxede Uroen paa ny, og Tum-melen blev stærkere end nogensinde før. Pludselig raabte en Stemme: „Ned med Enhjørningen!“ og en rullende Latter fra Folkehavet fulgte efter. Da kjendtes det af Kongens Ansigt, at han var vred, og han vinkede heftigt ad Biskoppen, at han skulde tie. Guttorm forstod, det var paa høje Tid at give efter, om stor Blodsudgydelse og megen Ulykke skulde forebygges; endnu maatte det dog prøves, hvad Ordsnildhed for-maaede.

Da man saae, at Guttorm vilde tage Ordet, lagde Bulderet sig.

„Den sidste Tale,“ sagde den gamle Herse med saa lydelig Røst, at det hørtes i de yderste Kredse, „var lang og lidet fattelig; men djærve og grande faldt vor Konges Ord nys, og Meningen deraf forstod vi alle. Han har, der han var i fremmede Lande, lært en Gud at kjende, som er mægtigere end de, vi og vore Fædre have dyrket, og vor Konge vil ikke, at vi skulle have ringere Guder end han selv, thi han stræber paa enhver tænkelig Vis at fremme vort Vel og vor Lykke. Men Kristenguden taaler ikke andre Guder ved sin Side; han vil herske alene; derfor kræver Kongen, at vi skulde brænde vore Billeder og rive ned vore Hove. Hvis det nu forholder sig med denne nye Gud, som Kongen tænker, da kunne vi intet bedre gjøre end tage ved Troen paa Kristus; men jeg beder Dig, Herre Konge,“ og Gubben vendte sig mod Olav, „at svare mig først paa et Spørgsmaal.“

„Lad høre,“ sagde Kongen.

„Har nogensinde Du set den nye Gud, eller kan Du vise os ham?“

„Den levende Gud er usynlig for jordiske Øjne,“ svarede Kong Olav. „Intet Menneske har set ham, saa lidt som vi have set Livet, enddog det rører sig i enhver af os.“

„Har Du da noget Jærtegn fra ham?“

„Hans Ord er et Jærtegn, ingen kan tage

fejl af. Aldrig opkom det i noget Menneskes Tanke.“

Saa lad ham tale til Dig, saa vi høre det; men evner han ikke hverken at lade sig se eller høre, hvor kan Du da med Skjel forlange, at vi skulle nedstyrte vore Fædres Guder, alene fordi Du siger, at der er en anden, som er stærkere. Du kræver da, at vi skulle tro paa Dig som paa selve Kristenguden.“

Et stort Bifald afbrød den gamle Herse

„Ingenlunde er det vor Agt,“ fortsatte han med Iver, „at kaste Vrag paa den nye Lære eller lade haant om Din Tro, Olav Konning, thi uklog er den Mand, som ler ad hver en Ting eller tror sig alt at vide. Men bedst tykkes os denne Sag fremmet, om den blev tagen med mere Lempe, som det og hedder i det gamle Ord: Sjældent hændes den varsomme Fejl. — Saa byg da Templer for Kristus og giv os Præster, naar Du saa synes, og er Læren god og Din Gud mægtig, da skal Kristentroen nok vinde frem, og Ting efter Ting ville tage ved den som Lov. Gaar det end langsommere saaledes, gaar det og mere sikkert. Din Gud vil jo ikke eje os som Trælle, saa det kan næppe være ham til Tykke, at Du med Dine Huskarle drive os til Daaben i Flok; ej heller mener Du vel, at hans Herredom faar en saa brat Ende, at det er Øjeblikket om at gjøre.“

„Det skal lades Guttorm Herse,“ tog Kongen

Ordet, „at hans Tale har en god Gænge, og det vil tykkes de fleste af Eder ret og rimeligt, at jeg følger hans Raad; men hvad saadant fører til, have vi længe nok set; thi da Jarlerne sad inde med Riget, var det just paa den Vis, Kristentroen blev fremmet. Dog Kristus har sagt: „Ild er jeg kommen at kaste paa Jorden, en Kamp at optænde,“ og det sværger jeg dyre: I skulle ikke se mig vige tilbage for Kampen, skal end halve Norges Land gaa op i Luer. Hvor skøn og frugtbar ligger ikke denne Bygd for mit Øje, kranset af skovklædte Aase, overskinnet af den varme Sol! Skade, om alle disse Skaaler, alle disse Lader og Bure fyldte med Korn og Mel og Flesk og Fisk skulle lægges øde for Eders Gjenstridigheds Skyld! Hvor skulle ikke de danske og Angelsaxerne ynke Eder, at I i Eders fjerne, afspærrede Vankundighed agte at krige med Eders lovkaarne Konge, fordi han vil forhjælpe Eder til det gode, al Verden ude længst sidder inde med! Hvor vil ikke Knut Danekonge og Olof Sveakonge gnide sig i Hænderne, naar de høre slige Tidender! Jo da vil det atter blive Tid for de fremmede at fæste Bo i Landet.“

„Uvist da.“ svarede Gutorm, „om disse fremmede ville le, enten af vor store Vankundighed eller vor Konges store Nidkjerhed, der han tror det fornødent at brænde halve Landet for Folkets Vel. Men alle gode Diser forbyde, at det skulde

komme dertil! Vi have endnu i friskt Minde, at vi vare de første, der gave Dig Kongenavn, saa vi bør og være de sidste, der nægte Dig Hørighed. Dog siger jeg end en Gang,“ vedblev Gubben med forstærket Røst og Mælet blev rystende: „Du vilde ikke tabe, Herre Konge, om Du i denne Sag lyttede mere til Folkets Ønske, end Du gjør, og dette tilsidst: Strider Din Kristenbalk i noget Stykke mod Landsloven og vor gamle Odelsret, da skal den ikke nyde Fremme paa dette Ting.“

„Hvorledes Kristenbalken lyder, kunne I ret nu faa at høre,“ sagde Kongen. Derpaa lod han en Klerk træde frem, og denne oplæste med høj Røst Balken, saaledes som den af Bisp Grimkel var forfattet og allerede i Olav Haraldsøns første Regeringsaar vedtagen paa Frostatinget ved Nidaros. Da Klærken tav, traadte Kongen atter op paa Tingstenen og taledede varme og djærve Ord for den nye Lov. „I have nu hørt den fra Ende til anden,“ sluttede han; „den lader Eders Odelsret fuldt ubeskaaret og gjør ej mindste Brud paa Haakon den godes Love eller Fylkets ældgamle Vedtægter. Kun det kræver den, at I tage ved Troen paa den stærke, levende Gud, der regerer Himmel og Jord, og at I slipper de døde Træguder. Ingen vil vinde mere derved end I selv. Paa Eders Korn og Kvæg, al Eders Handel og Idræt skal det kjendes, hvor mægtig og god den Herre Kristus er, naar I ret af Hjerte

ville tjene ham. Saa lader nu Eders Bifaldsraab med Skjoldegny stige mod Himlen, og giver Kristenbalken Vaabentag! Tinget er hævet.“

Men trods Kongens varme Ord blev Bifaldet ikkun ringe, nølende grebe Mændene deres Vaaben, og hist og her lød en udulgt Murren. Da pludselig hørte man fra den nære Birkelund en vidunderlig stærk og skjøn Musik af Lurer, Klokker og Fløjter. Med et brødes Huskarlerækken, og man saae et Tog skride frem, saa sælsomt og prægtigt, at ingen nogensinde før havde set Mage dertil. Forrest gik Drengene i brogede Klæder og svingede paa Stænger dampende Skaaler, der hang ned i lange Kjæder, derefter fulgte kostelige Silkebannere, fæstede til deres Stænger som Raasejlet paa en Mast og indvirkede med farvede Billeder, derefter Krucifixet, luende i Solens Straaler af Guld og klare Stene. Saa Biskoppen i sit Højtidsskrud med Korkaaben over den glimrende Dalmatika, med Stav og Mitra og parvis en lang Række af Klerke i hvide, fodsidede Kjortler med guldfrynsede Manteler over Skulderen. Op imod Tinghøjen skred det glimrende Tog, medens Musikken vedblev at tone og Røgen at stige til Vejrs fra de svingende Skaaler; himmelsk Vellugt fyldte Luften. Nu saae man Korset lue højt over Talestenen omgiven paa alle Sider af de hængende Bannere. Og uden om disse drog sig Kreds efter Kreds af

de hvidklædte Mænd; men paa en Gang tav Horn og Klokkespil, og fra Højen brød frem en Sang af klare, fulde Mandsstemmer, saa underfuldt smeltende, betagende, at hver en Tilhører fornam Brystet svulme og Sjælen løfte sig, fornam, at med Kristentroen bares en ny Tid frem med noget hidtil ukjendt højt og herligt. Saa sagtnede Sangen, men just som Tonerne syntes at dø paa fjerne Luftbølger, rullede den frem i et brusende, helligt Halleluja, der tog Aande fra hver Mand og Kvinde i den vide, lyttende Ring. Derpaa traadte Biskoppen op paa Tingstenen, greb med sin højre Haand om Stangen paa det gyldne Kors og raabte med høj Røst: „Knæler alle ned for den usynlige Guds Mærke! — — Og saa som I nu paa dette Ting ved Vaabentag have højtideligen erklæret at ville lade Eder optage i hellige Kirkes Skjød, saa tilspørger jeg Eder alle:

Forsage I Djævelen med alt hans Væsen og al hans Gjerning, som er Afgudsdyrkelse, Blotning og al Ugudelighed?

Og vil I tro paa den sande og levende Gud: den korsfæstede, gjenopstandne Herre Kristus Jesus?

Og vil I saa og døbes i dette velsignede Navn, Eders Sjæle til evig Fred og Frelse?“

Og efter hvert Spørgsmaal gik et dybt, hundredestemmigt Ja fra den knælende Skare; men da atter Lurerne gjaldede, og hver Mand og

Kvinde stod op, da var det for dem alle, som havde de grandt fornummet Pustet af den usynlige Guds Nærværelse, da fik de alle en levende Erkjendelse af, at han havde hørt deres Ja og modtaget deres Løfte, og de gennemstrømmedes af den Sikkerhed, Fryd og Stolthed, det frejdige Livsmod, som det altid giver at vide sig optagen som Medlem i et stort og mægtigt, endnu ukjendt Samfund. Og som hver Mand stod med Vaaben i Hænde, hvad var da naturligere, end at denne Rørelse følte Trang til at give sig Udtryk i Lyd, at der hist og her faldt et enkelt, vovet Slag paa Skjoldet? Dog Trangen var ikke Enkeltmands, og pludselig larmede en Vaabenklang og et Skjoldebrag omkring Højen, øredøvende og ustandseligt ret som ved en Konges Kaaring. Det var Oplænderne, der hyldede deres nye Gud. Og imens satte det prægtige Optog sig atter i Bevægelse og tog Vejen over Tingmarken ned imod Elven. Hele Tingfolket fulgte: Herser og Havlder, Bønder og Lejlændinger, Mænd og Kvinder. Kongens Huskarle sluttede Toget, og den store Hedningedaab tog sin Begyndelse.

Medens Klerkene vare fuldt optagne af denne Syssel, og Primsigning og Daab fulgte tæt paa hinanden, stod Kongen paa den lave Brink oven for Elven omgivet af sin højeste Hird og en Del af Fylkets odelsbaarne Mænd. Bisp Sigurd var ogsaa der; han talte ilfærdigt til højre

og venstre og gav kort Anvisning og tjenlig Regel for den nye Menighed, thi mange vare de, der nu ved alskens Spørgsmaal søgte at vise Iver for Kristentroen. Kongen selv stod tavs med venstre Haand mod Hoften og lænede sig til sit Spyd. Endnu brændte en høj Rødme paa Kinden, og Skjægget bøjede sig snevert og barskt om den dybt skaarne Mundvige, men Øjet lyste mildt, næsten ydmygt ud over den store Folkevrimmel, disse Hundreder af Mænd og Kvinder, der vare „blevne som Børn,“ saa de i enfoldig Tro, uden at spørge, uden at vide gave sig rigen Krist i Vold. Medens Kongen saaledes stod hensusken i Tanker, medens nu og da et takkende Blik søgte opad og prægede det store, bydende Aasyn med et Udtryk af barnlig Fromhed, traadte en lav, firskaaren Mand frem for ham og hilste med dyb Ærbødighed.

Halvt aandstravende blev Olav ham omsider vaer og maalte ham en Stund i Tavshed fra Isse til Fod.

„Naa det er Dig, Thore Sæl! Hvad vil Du?“

„Jeg er ikkun en ringe Svend, som alene lever af min Herres gode Naade,“ svarede Thore og bøjede sig dybt; „men „fattig Mand har og et Hjerte,“ tillad mig da af min Sjæls inderste at ønske Dig til Lykke, Herre Konge, med den Sejr, Du i Dag har vundet over denne forblindede Folkehob. Tænker jeg i mit Hjertes Enfoldig-

hed, at der og nu i Himlen ret er Glæde iblandt Guds Engle, ja Gildesfest over al Maade.“

„Det er let at vinde Sejr, Søn, naar vi kun altid lade den rette føre an. Ham alene være Ære!“

Ham alene være Ære; han veed, hvor hans Mærkismænd ere at finde,“ svarede Thore og bøjede sig paa ny. „Vil Du tillade mig en Bøn, Herre Konge?“

„Lad kun høre.“

„Det angaar den nye Fylkeskirke, som nu, kan jeg vide, bliver at bygge. Tænker jeg derom, at Du selv, Herre Konge, helst lægger Jord til, saa den bliver at rejse paa Kongsgaardens Grund, og vilde jeg agte det for en stor Naade, om det maatte blive mig betroet at føre Tilsyn med Arbejdet, at ogsaa jeg kunde yde min Skjærv til Guds Riges Fremme. Vel er jeg saa godt som trællefødt, den ringeste af alle min Herre Kongens Tjenere, men den gode Kristus spørger jo ikke om Stand og Kaar, men ikkun om Hjertets Oprigtighed.“

„Ret saa. Det er ikke min mindste Glæde paa denne Dag, at jeg her har en tro og nidkjær Aarmand. Ej heller tænker jeg, om Du farer fort saaledes, at det skal blive til Din Skade. Men vi kunne alt nu se os om efter et godt og passende Sted; saa tage vi Dig til Vejviser, saasom Du er bedst kjendt paa disse Jorder. — Kom med, mine Mænd!“ vendte

Kongen sig mod sit Følge; „vi ville udse os en tjenlig Kirkeplads.“

Under Bortgangen klemte Thore sig ind paa Kongens venstre Side og sagde:

„Det er ikke venteligt, at Kongen skulde tage imod Raad af sin Aarmand; om saa var, vilde jeg sætte Kaasen mere til højre. Oven for Skoven er der en liden Hovg, som giver god Udsigt til alle Sider.“

Om Kvælden var den store Hal paa Kongsgaarden overfyldt af Gjæster. Kong Olav sad i Højsædet paa Nørrebænken som Gaardens rette Husbond og Herre; ved hans venstre Side saae man Bisp Sigurd med alle sine Klerke, til højre Hirdmændene. Paa Søndrebænken sad alle Kongens Huskarle og midt for Thore Gjæstehøvding. Aarmanden selv gik rundt om Langilden og var nu hist, nu her; han havde Tilsyn med Bordsvendene og besørgede selv al Opvartningen ved Kongens Disk. Da Bordene vare borttagne, kom de frem for Kongen, som havde en eller anden Begjæring at fremføre, blandt dem Erling Hognesøn, som Kongen, der han hørte hans Slægt og Ærinde, tog vel imod og optog mellem sine Huskarle. Olav udspurgte ham nøje om hans Rejse; men der Erling nævnede Stejnarstad og Guttorm, afbrød Kongen brat hans Fortælling, vendte sig imod Biskoppen og spurgte:

„Hvor blev den ordsnilde Herse? Jeg saae ham intet Steds efter Vaabentaget.“

„Biskoppen spurgte Klerkene, om nogen af dem havde døbt ham; men det mindedes ingen at have gjort. Da svarede Thore Sæl, som just gik frem for Kongen med et vældigt Drikkehorn fyldt med Vin til Randen:

„Guttorm Herse red bort med et stort Følge, just som det hellige Kors bares op til Tinghøjen.“

„Red han bort!“ raabte Kongen heftigt. „Da faar han at ulejlige sig hid igjen, at vi kunne tage Afsked med ham, som det sømmer sig.“ Han lod derpaa kalde Thore Gjæstehøvding og sagde til ham:

„Imorgen end før Davretid rider Du til Stejnarstad og beder Guttorm Herse følge Dig hid. — En af os skal raade her, men det bliver ikke Guttorm.“

„Det vilde og være til liden Baade for Herrens unge Menighed,“ sagde Thore og sendte et Blik højt over Tjeldingen, endnu stedse med Hornet i begge Hænder. „Guttorm Herse har hele denne Dag været min lønlige Frygt; det alene, at han var fraværende, bandt min Tunge indtil nu; men jeg mærker, Herre Konge, at Du tænker paa alle Ting. Ja naar ikkun Du vil mage det saa, at ikke Guttorm gaar os i Vejen, men han har et stort Ord at sige hos Herredets Bønder, da er det mit grønne Haab, at vi skal kunne fejre den højlovede Julefest i vor nye

Kirke. Dog beder jeg, Herre Konge, at Du ufortøvet skikker os hid en Præst, at vi umyndige Guds-Børn ikke skulle lades uden Vejleder. Maatte den ærværdige Fader tage Bolig paa Din Kongsgaard og tage Sæde ved mit ringe Bord, at han tillige kunde staa os bi med Raad og Daad ved Kirkens Opførelse, saa alt, hvad vi virke og udrette, kan blive til den levende Guds Ære og os arme Syndere til Fred og Frelse!“

„Dit Ønske skal vorde opfyldt, brave Aarmand. Vær ogsaa ubekymret, hvad Guttorm angaar. Vi have bøjet Nakker, der vare stivere end hans.“ Dermed tog Kongen Hornet af Thores Haand, drak et dygtigt Drag og rakte det til Biskoppen.

Men ikke blev det denne Gang Kong Olav forundt at bøje en af de stive Hersenakker; han fik andre og større Ting at tænke paa. Thi den næste Dag ved Daggry var det, at Ketil fra Ringenæs, efter at han den ganske Nat havde roet over Mjøsen, kom til Ejd for at melde Olav Haraldsøn, at hans Fjender, de fem Fylkeskonger, nu sad samlede paa Ringsaker, og at de didhen søgte at drage vaabenføre Folk til sig saa mange som muligt for uformodet at falde over ham. Da skjønnede Kong Olav, det var bedst at kvæle det onde i Roden, skikkede Folk til Søen for at sanke Skibe og sejlede

flux til Hejdmørk, hvor han fangede alle fem Konger og gav dem Løn som forskyldt. Men de nærmere Omstændigheder ved denne mærkelige Stordaad maa her forbigaaes, thi den vedkommer ikke Fortællingen om Hersen paa Stejnarstad.

VI.

Det var hen paa Eftermiddagen, da Guttorm kom hjem. Han var reden bort fra Tinget i Følge med Mændene fra Mo; ingen af hans Huskarle vare med ham tilbage. Derfor var der dødt og stille paa Gaarden; Snefrid og de fleste af hendes Terner vare ogsaa tagne til Ejd for at se Kongen. Guttorm var saare træt; han tog sin Kappe og sine Hærklæder af og lagde sig paa Sengen i sin Lokhvile, til det blev mørkt. Folkene kom hjem, to og tre ad Gangen og vare til sædvanlig Tid samlede om Nadverbordet. Snefrid gik ind til sin Fader for at byde ham til Bords.

Den gamle Herse rejste sig. Snefrid hjalp ham hans daglige Kjortel paa og strøg ham det hvide Haar bort fra Panden.

„Fik Du saa Kongen at se?“ spurgte han.

„Jeg baade saae og hørte ham. Han er just en Konge, saaledes som jeg stedse har tænkt mig Harald haarfagre.“

„Saamænd! De er nok ogsaa skaarne af samme Planke, de to. Enten bristè eller bære.

Denne Gang har det — en anden Gang brister det. Allenfals er jeg for gammel nu til at følge Olav Haraldsøn.“

„Du er ikke for gammel, Fader.“

„Var der mange, som toge ved Daaben?“

„Alle. Alle. Du skulde have set, hvor Korsene og de store Bannere glimrede i Solen. Du skulde have hørt, hvor Musikken og Klokkerne klang. Og saa alle Præsternes Sang! Det var, som om man blev løftet ind i Himlen. Aa, jeg vil aldrig kunne glemme det. Jeg vilde ikke for ti Aar af mit Liv undvære denne ene Stund.“

„Toge alle vore ved Daaben?“ spurgte den gamle.

„Jeg tror det, Fader.“

„Og Du, Snefrid? Du ogsaa?“ spurgte han sagte.

„Fader!“ svarede Snefrid og blev ganske rød; „Du har saa mangen Gang sagt, at for Dig maa enhver tro, hvad han vil eller kan, naar ikkun Du nyder samme Ret. — Dette skal ikke skille os.“

Hun lagde sine Arme om hans Skuldre og trykkede sin friske, runde Kind ind imod det gamle, blege Ansigt.

„Det forbyde alle gode Diser,“ sagde Gubben og skjælv i Stemmen. „Er Kristentroen bedre end Asatroen, da er det godt for I unge, som skulle leve paa den; for den, som snart skal dø,

kan vel den gamle Tro være god nok. Saa holde du trofast det Løfte, Du idag har svoret Din nye Gud! Han signe Dig, mit eneste Barn!“
 hviskede han med synkende Stemme. Og den gamle Hedning kyssede sin kristne Datter; hun laa længe i hans Arme, uden at der vexledes Ord imellem dem.

Nogle Dage efter gik Budstikken fra Sted til Sted med Tidende om, at der var kommen Præst til Bygden, og at han vilde samles med sin Menighed den første Søndag paa Kongsgaarden.

Der havde strax været en liden Strid mellem den nye Præst og hans Vært Aarmanden angaaende Mødetiden. Pateren holdt paa den tidlige Morgenstund, Aarmanden paa den sene Eftermiddagsstund.

„Dette tilkommer det mig at bestemme,“ sagde Præsten.

„Deri har Du Ret, ærværdige Fader. Kun Dig og ingen anden. Vi ere alle som umyndige Børn, ja om jeg har forstaaet ret som fødte paa ny. Men derfor troede jeg ogsaa, at Du vilde tage os som Børn.“

„Og lade Eder sove en lang Morgensøvn?“ spurgte Præsten med et overlegent Smil.

„Ja det er nu et. Et andet er, at vi som andre Børn ere saare lystne efter at vide, hvad Du har at byde os. Saa og, at vi snart kunne blive kjede ad en Ting og vende os fra den end

snarere, end vi vendte os til den. Agter Du nu at begynde din Prædiken ved Daggry og kanske holde ud med Solen, saa faar Du sikkert nok en stor Mængde Tilhørere første Gang, men det er uvist, om Du ser dem oftere; venter Du derimod til Middag er over og ikke giver dem mere ad Gangen, end de kunne føre, saa skal jeg efter ringe Evne sørge for Nadveren imens; jeg tænker, der vil blive mange, som ikke da siger nej til en Bid Flesk og en Kande Øl. Derved faar Du og Lejlighed til at komme den enkelte mere nær, og jeg skulde fejle storlig, om der ikke kommer flere anden Gang end første.“

Sligt var ikke kommen Præsten i Tanke.

„Ja jeg er kun af ringe Stand,“ sagde Thore ydmygt, „egentlig saa godt som trællefødt. Jeg taler saa og, som jeg har Forstand til. Men Du er præstelærd, og Dig alene tilkommer det at bestemme Tiden. Saa sætte vi den altsaa til Solrejs.“

„Nej, denne Gang skal Du raade,“ svarede Præsten, og det blev ikke sidste Gang, at den ærværdige Fader fulgte Thore Aarmands Raad.

Den store Gjæstebudsskaale paa Kongsgaarden var ikkun i Brug, naar Kongen med sin Hird boede paa Gaarden; derfor vare baade Aarmand og Præst enige om, at dette Hus skulde tjene til Samlingssted for Menigheden, indtil den nye Kirke var bygget. Det var ogsaa vel skikket dertil: den store langagtige Firkant med Dør i

den ene Gavlvæg og et ophøjet Fremgulv i den anden, og dette Fremgulv skilt fra det øvrige af Hallen ved et Tralværk med Trappeopgang midt for, ret som Koret i en Kirke. Et Alterbord foran den øvre Gavlvæg var alt, hvad der manglede. Døre førte ind til bagved liggende Smaakamre, hvilke Præsten valgte til Bolig for sig og sin Medhjælper.

Søndag kom; Folk samledes udenfor, noget forlegne for hverandre, ogsaa noget nysgjerrige. Aarmanden kom ud fra sin Skaale; man lagde nøje Mærke til hans Klædedragt og hilste med mere Hensyn, end nogen Bonde hidtil havde anset det fornødent at hilse en Aarmand.

Thore Sæl gik forrest ind i Fremhuset, vinkede tavs ad Forsamlingen og lukkede Hallens Dør op. Derpaa skød han Nakken tilbage, lukkede Øjnene halvt og sagde med værdigt Alvor:

„Træder saa ind, I gode Mænd og Kvinder og tager Sæde paa Langbænkene, Mændene til højre, Kvinderne til venstre. Eders Vaaben sætte i fra Eder her i Fremhuset; thi Hallen er viet Herren, og Herrens Hus er helligt som Tinget.“

Thore gik først ind; Mænd og Kvinder fulgte. Væggene vare tjeldede med farvede Vadmels-tæpper, et varmt og lyst Lag Halm skjulte Gulvet; en tynd blaalig Røgstrime hang under Bjælkerne; man fornåm en Duft som af Roser og Violer, idet man traadte ind. Store, hvide Lys i høje Stager brændte paa Alterbordet; foran

stod Præsten i sit prægtige Messeskrud, ubevægelig som en Frejrsstøtte, nedstegen fra sit Stalle; bag ham spejlede Lysene sig i de hellige Sølvkar. Thore havde taget Plads i Højsædet paa den lavere Bænk; man hørte kun den svage Raslen i Halmen, medens Folk tavse og ærbødige søgte Sæde paa Langbænkene. Der sad de saa stille og forventningsfuldt, og delte deres Opmærksomhed mellem den ubevægelige Skikkelse i Alterets Lysskjær og den undersætsige Aarmand, der med Armene korslagte over Brystet sad og plirrede ligegyldigt mod det mørke Sparreværk, som den, der vidste alt, hvad der skulde ske herinde, — ogsaa gled stundom skotende Blik hen over det tomme Højsæde paa Nørrebænken med en uvilkaarlig Følelse af, at dette Sæde, som man aldrig plejede at se tomt, naar alle andre Sæder vare optagne, var Tronen for den usynlige Gud. — — —

Gudstjenesten var til Ende. Ude i Fremhuset bæltede Mændene sig og gjorde sig rede til at gaa hjem; da hørte man Thore Sæls Røst midt iblandt dem.

„Ville I nu alle gjøre mig den Ære at følges ad til mit Nadverbord. Jeg tror ikke, at Retterne ere mange: noget kogt Flesk med et Trug Surkaal; dertil nogle Kander Øl. Men med en tom Mave skal ingen gaa fra Kongens Gaard, saa længe jeg er Aarmand. — Hil sæl, Kolbejn!“ Aarmanden blinkede stærkt med Øjnene og gav

den rige Bonde Haandslag. „Du er ikke den Mand, som foragter daglig Mad. Skal vi to gaa foran?“

„Jeg siger Tak,“ svarede Kolbejn paa sin stille Maade. „Flesk med Surkaal er en Nadverkost, jeg ugjerne siger nej til — hm. Men vi er lovlig mange, tykkes mig.“

Aarmanden drog af med Kolbejn. De andre fulgte nølende efter, Mænd og Kvinder i dæmpet Samtale.

„Lovlig mange!“ gjentog Thore. „Jo flere vi er, desto bedre smager Maden. Vi er jo ikke Smaabønder, hverken Du eller jeg. Hvad ser vi paa, om der ædes en Gris eller to mere om Maaneden. Naa!“ vedblev Aarmanden, plirrede med Øjnene og lo højt; „jeg er ikke odelsbaaren, ha, ha, ha! men alligevel! Der bliver ikke mange i denne Bygd, vi to kunne bytte lige med, Kolbejn. — Vær saa god! Vær saa god!“

Begge Langbænkene fyldtes med Gjæster; dog var der mange endnu, som fattedes Plads. Men da Spisebordene vare baarne frem, bleve Forsæder anbragte langs Bordenes Ydersider, og saaledes fik man denne Mangel lykkelig bødet. I Højsædet paa Gavlbænken sad Aarmandens Moder med sit lille, graa Ansigt og sine blinkende Guldsmykker, til højre og venstre for hende Bønderkonerne fra Bygden. Nu kom ogsaa Præsten ind, klædt som andre Mænd. Dog

fulgte Blikket ham skottende, og Samtalen sank, idet han hilsende gik op over Gulvet, — som var han af andet Kjød og Blod. Han satte sig i Højsædet overfor Husbonden; da Maaltidet skulde begynde, rejste han sig og signede med høj Røst Maden. Og Flesk og Kaal var der i Overflødighed; ej heller sparede Bordsvendene paa Øllet.

„Jeg tror, det er første Gang,“ sagde Thore til Kolbejn, som sad Højsædet næst, „at jeg her ser den hele Bygd samlet ved mit Bord. Jeg savner kun een Mand her.“

„Det kan nok være. Hm! — Ellers en god lille Stump Gris, dette Flesk har siddet paa, Thore!“

„Grisen var god nok; vi har ogsaa havt dem bedre. Men ærlig talt; det gjør mig ondt for Guttorm Herse, Kolbejn. Han har dog styret denne Bygd, ja hele dette Herred i mange Aar. Tiden løber fra ham, og naar det hændes en Mand, saa er det ude med ham.“

„Det kan nok være. Hm!“

„Ja det er sælsomt, hvor det gaar op og ned i denne Verden. Naar jeg stundom kommer til at tænke paa min Stand og Herkomst, paa hvad jeg kunde siges at være født til og ser mig sidde her — ja, mellem os sagt, som en lille Konge, Kolbejn! Men Tiden skal tages i Agt, og Lykken skal staa en bi. Det er ikke enhver givet.“

„Lang mig Kanden, Thore!“

„Det er det Olav Haraldsøn forstaar. Hvor kunde han fange de fem Konger? — Jo fordi han tog Tiden i Agt og havde Lykken med sig. Hvor kunde han stige i Land paa Sæla med 140 Mand og vinde Norges Rige? Altid fordi han agter den belejlige Tid og har Lykken med sig. Men læg nu Mærke til, hvem Kong Olav søger sin Støtte hos. Det er ikke hos vore Herser, Kolbejn, thi jo større Hersen er, desto mindre er Kongen. Men Aarsmændene, dem der sidde inde med de kongelige Gaarde, dem er det, som Kongen skal støtte sig til; thi jo større Aarmanden er, desto større er Kongen.“ — — —

Heller ikke de følgende Søndage skortede det den nye Præst paa Tilhørere eller Thore Aarmand paa Nadvergjæster. Det var endnu som før Guttorm Herse, der ledede Tinget og styrede Bygdens Anliggender; men Tingets hele Ordning var saa hedensk og gammeldags, at det var de unge til Forargelse, og de øvrige Bygdens Anliggender tyktes nu næppe nogen en Tanke værd at ofre over for alt det ny og store, der var oppe. Samtalen drejede sig om Messe og Litani, om Fastedage og Helligdage; man kappedes om, hvo der snarest kunde lære sit Pater noster og Kredo, og Legenderne aabenbarede et uudtømmeligt Rigdomsvæld af fortællende Æmner. De søgne Dage dreves der med Iver paa Kirkens Opførelse; Kongsgaardens Skove

ydede Tømmer, Bønderne udførte Arbejdet, men Aarmanden forestod Tilsynet. Overalt hvor Mænd samledes, var Aarmanden Midtpunktet; naar han traadte ind blandt Tingfolket, og Guttorm havde Ordet, var det, som om alles Øjne og Øren flyede denne, som om man undsaa sig for længer at give Gubben Lyd. Dog traadte Thore ingensinde op imod Hersen; han talte aldrig paa Tinget. Han gik ikkun stille om fra Flok til Flok, vexlede Haandtryk og blinkede. Men Guttorm fornam, at han stod mere og mere ene, ej blot paa Tinget, ogsaa i sin egen Gaard.

„Hvi er her intet Kjød paa Bordet i Dag?“ spurgte Hersen sin Datter, da de en følgende Fredag sad om Davren paa Stejnarstad.

„Det er Fastedag, Fader!“ svarede Snefrid; „men Du skal faa den Mad, Du er vant til. Her kommer jeg just med et mørt og godt Stykke Brad til Dig.“

Den gamle saae, at hans Folk skjævede til Stegen og korsede sig, naar de troede at kunne gjøre det ubemærket. Da Nadvertid kom, gav han sin Datter tilkjende, at hun skulde ikke sætte Kjød frem for ham; han vilde have samme Mad som Folkene, nu som ellers.

Da han den følgende Aften rejste sig fra sit Højsæde for at begive sig ind i Lokhvilen, gav han Bud med Hensyn til Arbejdet for næste Dag, saa som han plejede.

„Imorgen er det Drottensdag,“ sagde en af

Karlene. „Den nye Lære byder os at holde denne Dag hellig. I sex Dage skal Du gjøre Dit Arbejde, men paa den syvende skal Du holde Sab — Sab — — det er: hvile Dig — siger Kristenbalken.“

Gubben saae et Øjeblik stivt paa Karlen, og et heftigt Svar laa ham paa Læben. Saa trak han de smalle Læber ind under Skjægget og gik tavs til sit Sengerum.

Han modsatte sig ikke disse nye Sæder; han var mild og sindig mod sine Folk som ellers; men han blev mere tung og stille. Et smerteligt Udtryk hvilede hyppigt over de blege, faste Træk; heller ikke talte han og Snefrid saaledes med hinanden som før. Han havde kun forlangt at blive i det gamle, ønskede ikke at gjøre Kristus noget Skaar i hans Herredømme. Dog trak Kristus lidt efter lidt alt fra ham — hvad om han ogsaa tog Snefrid helt? —

VII.

Det var i Begyndelsen af Gormaaned, og Vinternat*) stundede til. Da fejredes trindt om i alle Herreder store Gilder, ved hvilke man blotede til Guderne og bød Vinteren velkommen. Et saadant Gilde stod der ogsaa hvert Aar paa Stejnarstad; men det var indlysende, at det nu, efter at Troen paa Kristus var lovtagen, ikke kunde holdes paa vante Vis. Guttorm forebragte Sagen paa Herredstinget. Der var to Veje at gaa, mente han: enten at holde Gilde uden Blot eller helt at afskaffe det. Aarmanden blinkede til Kolbejn kyrre, og saa stod denne frem og sagde, at der var endnu en tredje Vej, og den huede ham bedst. Guttorm ønskede at høre nærmere derom. — „Hvad siger Du, Ølmod?“ Og saa stod Ølmod ved Fossefaldet frem og tog Ordet i Stedet for sin Maag, saa som Kolbejn var skaaren maadeligt for Tungebaand. Ølmod paaviste da den tredje Vej, og det var den, at man kunde holde Vinternatgilde paa Kongsgaarden og lade Messen

---

*) Vinternat var den 17de Oktober

træde i Stedet for den ugudelige Blotning, som var Kristus en Vederstyggelighed. Da Ølmod havde talt, nikkede Aarmanden til nogle, hviskede og smaalo til andre, og Ølmods Forslag vandt et ikke ringe Bifald. Men ikke enhver Bygd havde Aarmand som Thore Sæl, og fra Udbygderne især viste Bønderne sig lunkne i Troen; de holdt fast paa, at der saa lidt som muligt skulde afviges fra Fædrenes Skik. Tinget delte sig i to Lejre, og der blev et heftigt Ordskifte. Dog bestod endnu denne Gang Guttorms jævne Veltalenhed og hvide Hæder sin Prøve, saa Tinget vedtog at fejre Vinternatsgildet paa vante Sted og Maade, kun at Blotningen bortfaldt.

Det var Dagen før Vinternat. Paa Stejnarstad var Travlhed uden Lige. Føringen, som bestod i Stude, Lam, Høns, Fisk, Mel, Æg og mange andre Ting strømmede ind ad alle Døre, Bønderne fra Udbygderne havde rask begyndt at komme, først i sidste Øjeblik var man bleven vaer, at der manglede Forsæder til Spisebordene i Hallen; nogle Karle fik det Hverv at gjøre nye; andre stode for Tilsynet i Gjæsteherberget, og andre havde deres Tid optagen i Staldene med at skaffe Plads til de mange fremmede Heste. I Hallen blev der skuret og tjeldet, Slagtningen var i fuld Gang, Kogning og Bagning ligesaa; Huskarle og Terner, Gaardsvende og Tjenestekvinder, frigivne og Trælle: alle vare i fuld Virk-

somhed ude og inde, oppe og nede med Tilberedelserne til Morgendagens store Fest.

Guttorm stod ovre mellem Udeburene. Han havde sin bredskyggede Hat paa Hovedet og sin sølvknappe Stok i Haanden. Paa Fødderne bar han tyksaaledede Lammeskindssko, bundne med Remme, der krydsede hinanden op ad Benet og endte under Knæet i to store Duske. Børgolf, hans Maag, stod der ogsaa.

„Hvad var det for Mænd, der kom nys?“ spurgte Børgolf, „dem med de side Kjoler og store Skindhuer.“

„Det var Folk fra Næs, saa vidt jeg kunde se.“

„Næs ligger jo i Hadeland, Frænde.“

„Men Du veed vel, at der ogsaa er et Næs syd paa her i Herredet.“

„Det er ogsaa sandt. Saa er der mer end eet Næs, kan jeg forstaa.“

„Og i Ringerike, der er ogsaa et Næs.“

„Hvad? Ja i Ringerike. Saa var de fra Ringerike, Frænde?“

Skæbne-Brand gik forbi i Sokkebroge og Lærredskittel med Hampesnor om Livet. Han var fuld af Blod og Haar. Under den ene Arm bar han et Par friske Kalveskind, i den anden Haand en Hammer.

„Hvor skål Du hen med de Skind?“ spurgte Hersen.

„Unne sagde, at jeg kunne slaa dem op nede paa Lovæggen, ser vi, for at de kunde tørres.“

„Der vil vi ikke have slaaet Skind op i disse Dage. Du kan bære dem ind i Fjøset og brede dem ud over en Bjælke.“

Brand gik.

„Naa ja, det var Unne, der skulde drikke Bryllup med Din Bryde. Faar vi saa det Gilde, eller skal han rejse?“

„Hvad?“ Ja faar det Gilde. Nej han skal væk, og det inden mange Døgn er omme, den snu Hund, han er.“

„Fortalte Du ikke, at han havde opgivet Enken og besluttet sig til at tage Unne? Eller er det kanske noget, jeg har drømt?“

„Nej, det forholder sig overmaade rigtigt, men saa kommer han igaar og siger: Nej, Husband! Jeg kan ikke drikke Bryllup med Unne alligevel, for vi bliver tre til Parret. — Hvad? Ja tre til Parret, siger jeg. Men det er Du selv vel ikke uden Skyld i? — Jo, siger han saa, den træske Flaas. Det var en Gang, jeg tyktes godt om Unne, og vi taltes ogsaa ved om det, men saa fornåm jeg, at der var flere, hun holdt til med, og saa vendte jeg min Hu fra hende. Nu er det vitterligt nok, at jeg tog ikke fejl.“

„Du burde have spurgt Dig nøjere for, gode Frænde, inden Du blandede Dig i den Sag,“ sagde Hersen. „Jeg er tilbøjelig til at tro Baard fremfor Unne.“

„Hvad? Ja fremfor Unne. Jeg kjender ikke Unne, men Snefrid sagde selv at — —“

„Ja Snefrid. Hvad kan hun dømme derom?“

„Snefrid?“ udbrød Børgolf. „Da vil jeg sige Dig, Guttorm, at jeg stoler mere paa, hvad Snefrid dømmer, end paa Unne og Baard og alle de andre, mig selv ikke undtagen. Snefrid lader sig ikke putte Blaar i Øjnene.“

„Naar dette Gilde er forbi, skal jeg tage Unne alvorlig for og nok faa Sandheden frem. Forholder det sig saa, som Baard siger, bliver det Unnes Sag at skaffe sig selv Husbond, og er det Uret af Dig, Frænde, hvis Du nægter Baard at ægte sin Enke.“

„Ja ja ja,“ sagde Børgolf og nikkede ivrigt med Hovedet paa Siden. „Nu vil vi se, hvem der faar Ret. I al Fald har jeg besluttet engang at vise Baard, hvem der er Herre paa Gaarden. Han har sat sig denne Enke i Hovedet, men jeg har sat mig Unne i Hovedet. Skal han raade, eller skal jeg?“

Guttorm lo. „Ja veed Du hvad, Frænde, i dette Stykke tykkes mig næsten, at Baard bør have mest at sige, thi det er ham, der skal drikke Bryllup, ikke Dig.“

„Hvad?“ Ja ham, der skal drikke Bryllup. Jeg misunder ham ikke Enken. Forresten kunde jeg have Lyst til at æske Solørmændenes Mening i denne Sag. Farvel, Guttorm! Jeg maa afsted. Jeg kan vente dem hvert Øjeblik.“

Børgolf gik. Skæbne-Brand kom paa ny

ansættende op imellem Husene, denne Gang i Lunteløb.

Han standsede forpustet foran Guttorm.

„Jeg skulde spørge fra Hersedatteren, om den store, sorte Tyr saa skal slagtes.“

„Nej. Den sorte Tyr havde jeg for to Maa-
neder siden bestemt til Asa-Frej. Vi faa nu
intet Blot, og saa bliver Tyren i sin Baas. Er
der nogen, der tænker paa Hovet ellers?“

„Hovet?“

„Paa at skure og tjelde?“

„Det bliver der nok ikke Tid til i disse Dage.
For ser vi, der er noget for alle Hænder, og da
der ikke skal blotes — —“

„Hovet skal fejes og smykkes, som om der
skulde blotes,“ afbrød Guttorm heftigt, „og det
endnu i Dag; det kan hverken Præst eller Aar-
mand forbyde. Sig Snefrid, at det skal være
saaledes, og lad hende sørge for, at der sendes
nogle Kvinder derop snarest.“

Skæbne-Brand lovede det og fortsatte Løbet.
Kort efter begyndte Hundene at glamme. Guttorm
gik frem langs Væggen for at faa Udsigt til
Porten.

Et trompetagtigt Kobrøl lød ham i Møde.
Da han kom til Hushjørnet, gik en stor, tung
Ko forbi med en Karl efter sig holdende Tøjret.
Henne i Tunet kom en Flok Ryttere op imod
Gaarden.

Driveren standsede og hilste.

„Træk did over!“ sagde Hersen og pegede med sin Stok fremad; han troede, at Koen var Føring fra en af Herredsbønderne. „Hvem er Din Husbond?“

„Egil Egilson från Jötland,“ svarede Driveren med et Ryk i Rebet.

„Hvad siger Du?“ udbrød Gubben overrasket og stødte sin Stok haardt i Jorden. „Egil fra Gautland! Er det dem, er det ham, der kommer ridende bag efter? Er Din Husbond selv med?“

„Förstaas!“ sagde Karlen og tog et Par uvilkaarlige Skridt fremad med stramt Tøjr og Kroppen stærkt tilbagelagt, thi Koen drog paa.

Guttorm skyndte sig de uventede Gjæster i Møde. De vare alt nu inden for Porten. Forrest red en trind, sværtbygget Mand med gusten Ansigtsslød og slappe, posede Træk. En Kvinde red ham ved Siden.

„Det kan man kalde en Overraskelse,“ raabte Guttorm, da han naaede dem. „Hjertens velkommen, kjære Svoger og Søster!“

Foran Kvindestuens Svalegang stod de fremmede af, thi Hallen var endnu ikke rede til at tage mod Gjæster. At komme af Sadlen var for Egils Vedkommende forbunden med usigelig Møje; thi den store Gautlænding var skrøbelig af Helbred og led af Sygdomme, ingen kunde blive klog paa. Sex af de stærkeste Huskarle-

arme maatte til, og saa istemte Egil sin Klagesang.

„Ub ub ub! støt højre Skulder! Saa ja, saa ja! Babababa! — Sænk venstre Benet! Gubgubgub! — Ahhh!“

Hersen hørte og saae i tavs Forundring. „Du er bleven maadelig til Bens, siden vi sidst saas, gode Frænde!“ sagde han deltagende, da Egil omsider fik Fodefæste paa Jorden. Jeg tror næppe, jeg byttede Ben med Dig, enddog Dine ere en Snæs Aar yngre end mine.“

„Vi skulle nu se,“ sagde hans Hustru, „om Egil ikke paa denne Rejse kan vinde sin Helsen igjen. Der gives dog Raad for alle Uraad, siger man.“

„Ikke for mig,“ klynkede Egil og begyndte paa Svalegangens nederste Trin med en Huskarl under hver Arm. „Ub ub ub! hua, hua! støt i venstre! Hyhyhyhy.“

Hersen og hans Søster kom bagefter.

„Det kan tegne til, at vi faa mere Moro ud af vort Vinternatsgilde, end jeg turde formode,“ sagde Guttorm. „Men sig mig, lille Thora! Hvi føre I Ko med? Det er lang Vej at drage Gildesskud, tykkes mig.“

„Pura, pura, pura!“

„Med Koen forholder det sig saadan, at Egil ikke taaler anden Drik end Mælk, dertil Mælken af sin egen Ko. Saa Du skjønner, kjære Broder,

at det i alle Maader har været os en lang og vanskelig Rejse.“

„Desto mere skal jeg vide at skjønne paa Eders Besøg,“ svarede Guttorm.

„Tutututu!“ stønnede Gautlændingen paa det øverste Trin. „Saa ja! Saa ja! — Jeg er et Skrog, Guttorm! et usselt Skrog! Filler, Lapper, Stumper. Jeg skjønner ikke, at jeg er kommen levende hertil.“

Da de vare komne til Sæde i Stuen, og Guttorm var alene med sine Gjæster, sagde Thora:

„At det ikke aleneste var for Din Skyld, Broder, end mindre for Eders Gildes, at vi toge os denne Rejse paa, bør Du dog ikke være uvidende om. For Egils Skyld er dette iværksat, thi vigtigere end noget andet er hans Helsen, og nu er det saa, at vi have sat vor Lid til Frejrsbilledet her.“

„Frejrsbilledet her!“ sagde Guttorm bittert. „Det staar støvet og skimlet oppe i Hovet; ingen skænker længer det nogen Tanke. Vi holde rigtig nok Blotgilde, men uden Blotning vel at mærke. I det Sted have vi Messer og Vievand. Det er den nye Tid.“

„Messer og Vievand nytter intet,“ svarede Egil. „Jeg har prøvet begge, bubububu!“

„Har I ikke faaet Kristentroen til Gautland?“

„Naturligvis, naturligvis,“ stønnede Egil; men min Syge er den for stærk. Gives der noget

Steds Redning for mig, da er det i Frejrshovet paa Ejd, for det har jeg drømt.“

„Har Du drømt?“ spurgte Guttorm.

„Ja, Egil har havt en mærkelig Drøm,“ svarede Thora. „Det tyktes ham, at han var her paa Stejnarstad til et stort Gilde, og at han i Følge med et stort Antal Mænd og Kvinder gik ind i Hovet. Der saae han en stor, sort Stud blive slagtet, og en rakte ham en Skaal med rygende Blod. Deraf drak han tre Gange, og der han gik bort fra Hovet, havde han sin Ungdoms Førlighed igjen.“

„Vi holde, som sagt er, Blotgilde uden Blot,“ mælede Hersen; „Kongen har strengelig svoret at straffe den, som ofrer til Guderne, saa han vil gjøre Din Drøm til intet, Egil. Konger gjøre stundom de bedste Drømme til intet.“

„Aa ja, sasasasa!“

„Men ville Bønderne taale —“ udbrød Thora.

„De ere alle kristne,“ afbrød Guttorm. „Den ene korsar sig værre end den anden. Det maa Du ikke æde; det maa Du ikke gjøre. Det ene er Djævelskab, et andet Vantro, et tredie Overtro, et fjerde Helligbrøde. Snefrid er kristen.“

„Du vil ikke, Guttorm, at vi skulle have gjort denne mødefulde Rejse forgjæves. Tænk om Egil kunde vinde sin Helsen igjen!“

„Her rejse gyldige Grunde sig imod hinanden, Søster lille: Egils Helbred imod mit Liv og Snefrids Velfærd. Fortryd ikke paa,“ sagde

Gubben halv skjæmtende, „at jeg holder paa mit som og Du paa Dit!“

„Tror Du Prisen for Egils Helbred saa stor,“ sagde Thora, „da skal jeg ingenlunde friste Dig, men skal her nu holdes Vinternatsgilde uden Tak til ham, som viser den flyende Sol Vej tilbage, da er det sikkerlig første Gang, siden disse Huse bleve byggede, og uvist, om det er til Held for Dig og Din Slægt. Ogsaa veed jeg, at naar gode Diser aabenbare sig for Egil i Drømme og vise ham til Frejrshovet paa Ejd, da er det de højstes Vilje, at dette Blot finder Sted.“

„Var det ikkun mit Liv, det gjaldt,“ svarede Guttorm, „da skulde ingen Kongetrusel skræmme mig; det er dog ikke mange glade Dage værd; men jeg taaler ikke at tænke paa, at Snefrid skulde gaa haveløs fra Stejnarstad.“

„Hun er jo kristen, siger Du. Med hende har det ingen Fare. Og om vi drog did lønligen, ved Midnatstide, med ikkun dem af vore Frænder, som vi fuldt ud turde stole paa, da havde ej heller Du, Guttorm, noget at vove. Stedet ligger højt oppe i Skoven og er langt fra alfar Vej.“

„Nu sove vi derpaa,“ sagde Guttorm og afbrød Samtalen, da i det samme en Tjenestemø traadte ind i Stuen. „Hvordan lever Eders Fosterdatter? Er hun endnu hos Eder?“

„Astrid, mener Du?“

„Ja, I har ingen anden, saa vidt jeg veed.“

Men det er heller ikke nogen ringe Hæder for en Bonde at fostre Sveakongens Datter.“

„Ho ho ho,“ lo Egil trangt, dog uden Skygge af Smil paa det gustne, foldede Ansigt. „Hun er fager som en Sol, Guttorm, den væneste Mø, nogen Ungersvend vil se, og en god Datter, en hjertensgod Datter. Bububub! Aa ja! Aa ja!“

„Du sagde nys, Guttorm,“ tog hans Søster Ordet, „at Snefrid var kristen. Astrid er ogsaa døbt; men vi lader hende beholde sin Tro, og hun lader os beholde vor. Hos os kunne vi blote eller høre Messer, som det tykkes enhver bedst.“

„Vi have havt samme Ret, indtil for to Maaneder siden,“ svarede Hersen, „men nu er den Herlighed forbi.“ Derpaa vendte han sig imod Pigen, som var i Færd med at dække Bordet:

„Kommer Snefrid ikke ind?“

„Hun løb op i sit Bur for at tage anden Kjole paa. Tænker jeg, hun er her ret snart.“

Næste Dag blev Hallen strøet, Hynder lagt paa de fornemste Sæder, Tjeldingerne behængte med blanke Vaaben og de store Drikkekar fyldt med Øl og Most. Fra Udbygderne vare alle de Gjæster, man kunde vente, komne i Løbet af den forudgaaende Dag, og saa snart Middag var leden, begyndte de at komme fra de nærmere

Bygder, til Hest og til Fods, Mænd og Kvinder, unge og gamle. Alt ved Davretid kom Børgolf ledsaget af sine tvende Svogre Solørmændene, hvilke begge bleve modtagne med stor Hæder af Husbonden. Da Maaltidet var til Ende, lod Guttorm sætte Øl ind i Kleven bag Hallen og indbød Egil, sin Broder Ejsten fra Hurdal, Børgolf og Solørmændene samt nogle faa andre, mest ældre Bønder fra Herredet, med hvem han havde plejet mangeaarigt Venskab, til at følge sig did. Det var hans Agt at adspørge dem med Hensyn til denne Blotning, som hans Søster saa stærkt drev paa, og hans eget Hjerte trods alle Fornuftgrunde bifaldt. Efter at have skikket den lille, udvalgte Kreds til Sæde omkring Bordet, satte han sig selv mellem Egil og Berse.

Den gamle Herse tog Ordet og sagde:

„Jeg har stævnet Eder hid til dette Møde for i Forening med Eder at overveje en Sag, som tykkes mig vanskelig at tage Beslutning om. Fra Arilds Tid har Frejrshovet her paa Ejd nydt stor Anseelse i vid Omkreds, og hvert Aar have fremmede deltaget i vore Offergilder, fordi det har set ud for dem, som om den grødegivende As her aabenbarede sig rigere og herligere end andet Steds. Af denne Grund er det og, at min kjære Frænde Egil Egilsøn fra Gautland har givet sig ud paa den lange Færd, og om jeg tænker ret, da ere I Mænd fra Solør heller ikke dragne til Ejd alene for at gjæste Eders Maag

Børgolf. Men nu har vort Fylke lovtaget Kristen-troen, og Blotning til Guderne koster Liv og Lemmer. Nødig lader jeg Egil rejse hjem med uforrettet Sag, ja saare nødig fører jeg Forsædet ved dette Vinternatsgilde, hvor man end ikke ved en eneste Blodskaal agter at mindes vore fædrene Guder. Dog vover jeg ej heller paa egen Haand at fatte en Beslutning, der kan blive skæbnesvanger for mine næreste Frænder og fuldtro Venner, maaske koste manges Liv, Frihed og Ejendom. Her vil trænges til forstandige Mænds Raad.“

Efter at Guttorm havde talt saaledes, begyndte Raadslagningen, og enhver sagde sin Mening, men det Forslag, Guttorms Søster Dagen forud havde fremsat, vandt Overhaand. Kun den fremsynte havde endnu intet talt, og det var ham især, Guttorm længtes efter at høre. Han vendte sig da til den ansete Solørmand og spurgte:

„Hvad Raad giver Du, Berse?“

Berse havde et tyndt, fugtig-sort Haar, et fyldigt, blegt Ansigt med Dobbeltthage og store, gulladne Øjenhvider. Paa Guttorms Spørgsmaal sejlede et Par smaa, dovne Øjenstene langsomt om i deres Kroge, som for at faa Sigte paa Spørgeren; men der kom ellers intet Svar.

„Tykkes Du det raadeligt,“ vedblev Hersen, „at vi i Forening med faa andre Mænd og Kvinder, som ere at stole paa, drage lønlig til Hovet ved

Midnatstid og blote til Aserne? Eller skulle vi lade det fare og nøjes med den Messe, Thore Aarmand lader læse for os i Kongsgaarden?"

Berse drog Ølkanden til sig og drak dybt og længe. Henover Kandens øverste Rand gled et Par tavse Øjenstene, fra højre til venstre, fra venstre til højre.

„Jak jak jak jak!“ smaaklagede Egil og spillede med alle ti Fingre paa sine Knæ. „Jeg har forsøgt baade Messer og Klokker og det, de kalde Læsning. Det nytter altsammen intet.“

Berse satte Kanden fra sig, lagde Armene omkring den paa Bordet og stirrede ned imod dens Bund. Derpaa mumlede han sagte hen for sig, medens alle tilstedeværende aandeløst lyttede til:

„Freyr ser jeg flette
Flammende Luer,
Blodet i Bollen
Bøder ej Skaden.“

„Bøder ej Skaden,“ gjentog Børgolf og saae hjælpeløs fra den ene til den anden.

„Bøder ej Skaden,“ jamrede Egil. „Nej, nej, nej! For min Skade voxer der ingen Urt. Bububububu!“

„Disse Ord tage højere Sigte,“ sagde Berses Broder. „Det tyder paa, at Kristentroen vil sejre.“

„Berses Ord hue mig ikke,“ sagde Guttorm og rystede alvorligt paa sit hvide Hoved. „Hvad er det for Luer, den fredselæ As fletter?“

„Disse Ord hue mig bedst,“ sagde Egil, der fik nyt Mod ved Stejns Tydning. „Det er Ilden omkring Offerkedlen; Berses Syn stadfæster min Drøm. Guderne ville dette Blot.“

„Hent Snefrid, Børgolf!“ bad Hersen.

Snart efter kom Børgolf tilbage med Herse-datteren.

„Er der tjeldet i Hovet, Snefrid?“

„Endnu ikke, Fader.“

„Endnu ikke!“ udbrød den gamle heftigt. „Da tykkes det mig være paa høje Tid. Hvorfor er det ikke sket, som jeg udtrykkelig bød?“

„Ingen af Ternerne vilde. De vare alle rædde for det mørke, skumle Rum der oppe i Skoven og for Skurdgudernes Billeder.“

Da blev den gamle saare vred; en svag Rødme farvede Panden under de hvide Haar.

„Kald de Terner hid, Snefrid! De skulle bort fra Gaarden i denne Stund.“

„Hvad tænker Du paa. Vi have alle fuldt op at tage Vare.“

„Snefrid!“ raabte den gamle Høvding og rejste sig i Sædet. „Er jeg Husbond paa Stejnarstad?“

Snefrid følte sig greben af en Ærefrygt, hun ikke ret havde kjendt til, siden hun var Barn. Hun gik nølende nogle Trin frem og sagde lavt og bange:

„Jeg bærer mere Skyld end Ternerne, Fader. De nægtede ikke at gaa op i Hovet; de bad ikkun

om, at maatte vorde fri derfor, og jeg stod ikke paa, at de skulde gaa. Inden i Morgen Middag skal Hovet være tjeldet. Vil Du forunde os Frist saa længe?“

Hun traadte tæt hen til hans Sæde, lagde Haanden paa hans Skulder, saa han maatte sætte sig, og kyssede ham stille paa Kinden.

„Om Forladelse,“ hviskede hun; derpaa forlod hun hurtigt Kleven.

Stejn og Egil havde begyndt at tale indbyrdes om, hvorledes man helst skulde føre Offerdyrene til Hovet, uden at nogen fattede Mistanke, og Børgolf gav nu og da sit Ord med i Lavet uden dog at være ret i Skik til at spørge, thi Berses Nærværelse laa med en Tyngde af Ærefrygt over ham. Guttorm sad tavs tilbage-lænet i sin Stol og strøg sig eftertænksomt Skjægget fra Læberne med Haandtaget af sin Stok. Endelig rettede han sig fremad, lod Stokken glide til Gulvet og sagde:

„Mener jeg nu, at vi helst maa bestemme Tiden for vor Blot, medens vi alligevel ere samlede om dette Forehavende. Hvad tykkes I om Natten mellem Fredag og Løverdag? Paa Fredag ville de sidste Gjæster være dragne bort inden Aften, og Folkene tidligt og trætte søge deres Senge. Vi lade Børgolf give os Nadveren og gaa fra hans Gaard til Hovet, naar Midnat stunder til. Tænker jeg og, at vi kunne mage det saa, at

Asa-Frejr ej skal faa mindre Offer, fordi vi ere kun faa.“

„Vel talt, Frænde!“ sagde Egil. „Det vidste jeg nok, at Du ikke vilde staa tilbage, naar det gjaldt et Frejrsblot.“ Dette sagde han uden mindste Klagelyd.

„Jeg har hidtil anset det for rettest at lade enhver følge sin Tro; thi man skylder altid det nogen Agt, som andre holde for helligt, og det er jo ogsaa den Sæd, I have hos Eder, Egil; dog er det uvist, om man gavner sig selv eller andre dermed. Det forekommer mig, at hvert Baand, jeg løser, bliver mig selv en Lænke om Haand og Fod, at den Ære, jeg viser fremmed Tro, vender i samme Stund sig om og træder med Haan min egen paa Nakken. Troen er nu engang herrefødt og duer ikke til at tjene. Kan derfor og være, at Olav Haraldsøn gjør Ret, naar han i Troens Navn farer med Hærskjold over Landet. Men hvad nu end Berses Ord betyde, hvad enten Aserne eller Kristus skulle sejre i den Kamp, som alt er begyndt, saa skal endnu engang Asa-Frejr se sin gamle Præst gjøre Tjeneste, bliver det end maaske den sidste Gang, jeg sætter Alterringen paa min Haand.

Saa give Guderne os Lykke og føje Held til vort Raad!“

VIII.

Man rejste sig fra Davrebordene den anden Gildesdag. Ud af Hallens Døre strømmede Gjæsterne, højrøstede og røde i Ansigterne. Guttorm og flere af de ældre Mænd toge Vejen op imod Gravhovgen; de unge søgte i Kapløb ud til Legevolden. Ragna og Brand traf til at mødes mellem Husene, hvorhen Brand var gaaet afsides for at dække en Brist paa sin Gildesdragt.

„Er det Dig Ragna? Kom hid og hjælp mig lidt.“

„Har Du revet Dine Broge itu?“ spurgte Ragna og lagde sig paa Knæ for at undersøge Skaden.

„Nej, de var itu, men jeg havde stoppet det ind i en Fold, ser vi, og skjult det med Skoremmen. Jeg ved ikke, hvordan det er smuttet ud.“

„Ja det er ikke til at staa her med. Men jeg skal hjem og skifte Klæder, saa kan Du følge med. Vi skal op og tjelde Hovet; den gamle Herse er saa vred over, at det ikke er gjort endnu, og Tøsene mente, det kunde være det

samme, naar der døg ikke skulde blotés. —
Maaske skal der blotés alligevel.“

„Dum Snak, Ragna! Al Blotning, ser vi, er det visse Helvede. Men jeg skal sige Dig Sammenhængen. Dersom Hersen forsømmer Hovet, frygter han, ser vi, at Frejr skal hævne sig paa ham, hvorimod han ikke lægger ham til Last, at der ikke blotés. Thi han veed, hvor strængelig det er forbudt, ser vi.“

Brand bar Hovedet højt og saae hel statelig ud. Ansigtet tyktes noget hvidere, og Øjnene vare kanske noget rødere end ellers, men Erlings Kappe faldt i lange, dybe Folder ned omkring hans tynde Ben og bødede godt paa det Vrag af en Kjortel, der sad indenfor. Ragna struttede af Velvære i sin gule Kjole; en svag Glans af de fede Stege var synlig om Mund og Hage.

„Vi er ikke de ringeste, hvad Klæder angaar, ved dette Gilde, Brand. Du tager Dig helt anseelig ud i Kappen, maa Du tro. Før end Davren, da Du stod oppe paa Svalen og vendte Ryggen til, antog jeg Dig ved første Øjekast for Kaare Langarm paa Næs og blev helt underlig tilmode, da jeg saae, det var min egen Husbond. Hvordan ser jeg ud? Du behøver vel ikke at blues ved mig?“

„Nidde mig, om jeg nogen Sinde har set Dig saa vakker før, end ikke ved vort Fæstensgilde. Der var ikke en Bondekone, ser vi, paa Gavlbænken saa gild som Du.“

„Jeg mener ogsaa, at jeg forstaar at føre mig. Sigrid Hersekone holdt sig ikke for god til at følges med mig op ad Trappen i Morges. Aa, det er et Gilde uden Lige, Brand.“

„Men anstrengende, ser vi. Jeg holdt det ikke ud en Uge.“

„Du skal tage godt til Dig ved Maaltiderne. Det styrker.“

„Jeg lader intet Fad eller Horn uforsøgt.“

„Men kan Du fatte,“ vedblev Ragna og sænkede Stemmen, „at Kolbejn og dem nede i Bygden have afslaaet at komme. De var her ikke igaar, og jeg hørte nu til Morgen, at de vil ikke.“

„Det har sin Forklaring, Ragna.“

„Ja det skal være Kristentroens Skyld, siges der. Aarmanden og Præsten staar nok bagved. Der er dem, der mener, at Thore Sæl vil bejle til Sigyn Kolbejnsdatter.“

„Snak, Ragna. Hvad er Kristentroen, ser vi? Hvad er Asatroen? Ser vi, de store har ikke, som vi andre, Føden at stride for; men noget at slaas om skal de dog have, og derfor har de fundet paa Troen.“

„Ja det er ogsaa det, jeg siger. Det er Troens Skyld.“

„Du forstaar mig ikke. Men jeg skal sige Dig det lige ud: Orm Kolbejnsøn har bejlet til Snefrid, Hersen har sagt Nej; derfor er Kolbejn ikke til Gilde.“

„Det kan have Rimelighed. Hvor har Du hørt det, Brand?“

Brand nikkede betydningsfuldt, som om Opdagelsen ene var hans Fortjeneste.

Men de andre Bønder fra Ejd. Hvorfor ere de saa ikke til Gilde?“

„Hver har sin Grund,“ svarede Brand og saae hemmelighedsfuld ud. „Det gaar altsammen, som det skal. Det er Skæbnen, Ragna.“

Naar Brand savnede Grunde, plejede han at ty til Skæbnen. Derfor blev han kaldt Skæbne-Brand.

Ægtefolkene vare komne ud i Tunet.

„Gak om paa den anden Side af mig, Brand! Der staa saa mange oppe paa Hovgen. Det ses da ikke, at Din Brog har taget Skade.“

Brand gjorde stiltiende saa; med det samme trak han Kappen tættere om sig og gik strunk frem ved sin vakre Hustrus Side.

IX.

Kolbejn laa paa Bænken i sin Skaale med Hynde under Hovedet; ved Arnen syslede Kvinderne med Nadveren, thi det var langt ud paa Eftermiddagen. Orm sad paa en Krak ved Ilden og stegte Løg i Asken; han var en stor, stærkbygget Karl med ulvegraat, stridt Haar, tykke Læber og stor Hage, faamælt og træg. I det hele lignede han Faderen og den Æt, hvorimod Søsteren Sigyn var lille og mørk med smalle, røde Kinder; hun slægtede Moderen paa.

Kolbejn laa altsaa paa Bænken; af og til smaablundede han; af og til var han vaagen. Naar han ikke sov, fulgte hans Blik Røgen, der i krøllede Skyer steg op imod Lyren i Taget.

Aase, saaledes hed Kolbejns Hustru, sendte Tjenestekvinderne ud af Skaalen, og gik med Ildrageren i Haanden hen foran sin Husbond.

„Det harmer mig ligefuldt at tænke paa, at de holde Vinternatsgilde her i Bygden, og at Du ligger der uden at være med. Vi kan bilde os ind, at vi med et ere blevne Stodderfolk eller Lejlændinge.“

„Vi er da ikke de eneste, som blive hjemme.“

„Hvordan vi vender det, er det os, som har trukket kortest Straa. For Din Gang til Stejnarsstad fik Du heller intet uden Spot.“

„Spot havde jeg faaet, om Du maattet raade, men det anede mig, at Snefrid Hersedatter var højere end saa.“

„Det er ikke godt at vide, hvor Du faar Anelser fra, som om Orm Kolbejnsøn ikke var god nok til hvilken som helst Hersedatter i Norges Land.“

„Lad af at tale om den Sag,“ sagde Orm barsk. „Den Dag kan komme, da Snefrid Hersedatter angrer paa, at hun lod haant om en Bondesøn.“

„Den gad jeg se,“ sagde Aase spidst og gik tilbage til Arnen.

„Kommer Olav Haraldsøn endnu engang til Ejd — —“ begyndte Kolbejn.

„Uvist, naar det sker. Men Du og Orm, I gaa nu ikkun efter, hvad Thore Sæl siger. I ere snart mere paa Kongsgaarden end her hjemme.“

„Hvad tykkes Du om Thore Sæl, Sigyn?“ spurgte Kolbejn brat og drejede sig paa Bænken, saa han kom til at vende Ansigtet imod Arnen.

„Intet uden godt,“ svarede Sigyn. „Hvi spørger Du mig derom?“

„Fordi det kunde hænde —“

„Du mener vel ikke,“ sagde Aase, „at Thore agter at bejle til Sigyn. Hvis saa er, da overgaar den sidste Skam endnu den første, tykkes mig.“

„Jeg ser ingen Skam deri,“ svarede Orm og ragede efter sine Løg.

„Da ser Du vel dog helst,“ sagde Aase og vendte sig kort imod Orm, „at det bliver en Bonde og ikke en Aarmand, der bejler til Din Søster.“

„Det er min Mening, at faa Bønder kunne maale sig med Thore Sæl.“

„Uvist hvortlænge det varer. Hvad Slægt Thore er af, vide vi alle, og hvor stort han end fører sig op, er der ikke en Pind, han kan kalde sin, i den Gaard, han sidder paa.“

„Kan hænde,“ sagde Kolbejn, „at Thore sidder fastere paa Kongsgaarden end Guttorm Herse paa Stejnarstad. Kommer Olav Haraldsøn engang — —.“

„Ja hvad saa? Saa veed hverken Du eller jeg, hvad der kan ske.“

„Saa vil allenfals Thore Aarmand være bedre Gifte for Din Datter,“ svarede Orm, „end Snefrid Hersedatter for Din Søn. Det kan Du stole paa.“

Et gammelt Ord siger: Naar man taler om Solen, saa skinner den. Thore Aarmand traadte ind i Skaalen fulgt af Pater Jon i sin sorte Husdragt. Aarmanden var saa smykket, som om

han agtede sig til Vinternatsgildet paa Stejnarstad.

Kolbejn rettede sig skyndeligst og fik Fødderne til Gulvet.

„Det bør man skjønne paa,“ sagde Thore oprømt, da Hilsen var givet og gjengjældt, „at vi saaledes træffe alle hjemme. Det er egentlig mere, end vi kunne vente i disse Dage.“

Aase løb hen til Bænken og ordnede lidt ved Hyndet; derpaa hun bad de fremmede at tage Sæde.

„Ja det gaar muntert til paa Stejnarstad,“ sagde Thore og satte sig. „Vi kunne høre over den halve Bygd, hvor de tumle sig paa Legevolden. Angre I ikke paa, at I gaa Glip af al den Moro?“

„Hvor kan Du spørge slig?“ udbrød Aase med et hurtigt Sideblik til Præsten. „Vi have faaet Øjnene op for det, som bedre er, og kere os lidet om deres hedenske og ugudelige Gilder.“

„Det var vel svaret,“ mente Thore, „og uret af os at misunde dem denne Lystighed, da vi dog vide, det bliver deres sidste. Men just sidde hjemme og se paa hverandre, fordi disse Folk ere lystige, skjønner jeg heller ikke fornødent. Hvorfor holde vi ikke Gilde, Kolbejn, lige saa vel som Hedningerne?“

„Hm, ja,“ svarede Kolbejn sindigt. „Vi blev jo overstemt paa Tinget!“

„Men om nu vi, der have faaet Øjnene op-

ladt for det bedre, som Aase siger, — om vi forsamlede os imorgen over Middag til at høre et godt og lærerigt Gudsord af vor værdige Pater og paa vort vante Sted for derefter at dele en tarvelig Nadver, saadan som nu min Deje formaar at tilberede den, og siden forlysté os til ud paa Kvælden ved nogle Kander Øl og Most: hvad tykkes I derom?“

„Du gjør for mange Gilder for os,“ sagde Aase. „Vi kunne ikke vedblive at tage mod Din Gjæstmildhed.“

„Tal ej derom,“ udbrød Thore. „Det er billigt, at de gjøre Gilde, som have at gjøre for.“

„Saa skal det være Kolbejn, som gjør Gildet denne Gang,“ sagde Aase.

„Vist ej. Jeg har alt gaaet med dette Forsæt et Par Dage, og min Deje har et og andet rede. Nu kommer I alle imorgen — Orm og Sigyn ogsaa.“

„Ja Tak den, som byder,“ svarede Kolbejn. „Hent os noget Øl, Sigyn!“

Da Sigyn var gaaet, vedblev Thore:

„Jeg nævnede min Deje. Ja hun er ferm nok til at koge og bage; men det er ikke som det skulde være alligevel.“

„Kanske Brygningen — —“ faldt det Kolbejn ind.

„Nej det er ikke det; nej, jeg tror, at jeg har for overflødig; jeg trænger til en at dele det med.“

„Du tænker paa at faa Dig en Kone,“ sagde Aase.

„Netop. Jeg veed, jeg kan føde en Kone og klæde hende — ja i Silke og Guld, om saa skulde være. Men jeg tager ikke den første den bedste. Og det kommer da an paa, om den, jeg vil have, vil have mig. Ved saadan en Handel skal begge Parter være enige.“

Aase sukkede og tænkte paa Hersedatteren. Thores Tanker lod til at tage samme Retning, thi han vedblev:

„Der er nu Guttorm Herse; han har en vakker Datter, som mangen Ungersvend ikke vilde sige nej til at faa til Kone. Men om jeg gik til Stejnarstad og sagde til Hersen: Giv mig Snefrid til Hustru, da tænker jeg han vilde svare som saa: Hver kan være god for sig, men Du er Aarmand, og Snefrid er Hersedatter. Det er for stort et Spring.“

„Er det Din Agt at bejle til Snefrid Hersedatter?“ spurgte Aase og spærrede Øjne af Forundring.

„Det siger jeg ikke. Men om saa var, fik jeg saadant Svar. Kan hænde, at hvis Eders Søn, hvis Orm, som staar der, faldt paa at bejle til Snefrid, at det ikke gik ham bedre.“

Orm rokkede uroligt paa Bænken og brummede et Par Stavelser i Skjægget; men Aase sagde højmælt:

„Da tænker jeg, at Orm Kolbejnsøn kan være lige saa god som Sigrid Guttormsdatter.“

„Det tænker jeg ogsaa,“ svarede Aarmanden, „og Thore Sæl kan være ligesaa god som Guttorm Herse, vil jeg føje-til. Det kan Du indse og Kolbejn og mange andre, som have grebet den nye Tid og hilse den med Glæde; men det kan den gamle Frejrgode ikke, saa lidt som han fatter, at Kristus er større end hans ormstukne Skurdgud oppe i Hovet.“

„Vi kunne dog ikke sige,“ svarede Aase dristigt, „at en Aarmand er større end en Herse. Mig tykkes, at Du er nærved at mene for stort om Dig selv, Thore.“

„Ingenlunde. Jeg siger ikkun, at Hersernes Tid er forbi; nu begynder Aarmændenes.“

„Hm, ja,“ sagde Kolbejn sindigt; „hidtil har vi Bønder — — men en Aarmand — — og der er vel ogsaa Forskjel paa Aarmænd.“

„Jeg stammer ikke ned fra nogen Halvdan eller Harald,“ sagde Thore og kroede sig. „Jeg begynder, som jeg plejer at sige, min egen Stamtavle; alt skal have en Begyndelse, og jeg mener, at den, jeg har gjort, er god. Men nu vil jeg kortelig spørge: Vil I give mig Sigyn til Kone?“

Kolbejn og Aase saae stumme til hinanden.

„Vi kunne overveje Sagen,“ svarede Aase omsider, da Kolbejn vedblev at tie.

„Hvad siger Du dertil, gode Præst?“ spurgte Kolbejn.

Præsten saae op og svarede:

„Dersom jeg ikke billigede Thores Forsæt, var jeg ikke fulgt ham hid. To Ting ere at betænke, naar en Fæstemand skal vælges: hvorledes hans Kaar ere, og af hvad Slægt han er. Hvad Thores Kaar angaar, da vide I selv Besked, og hvad hans Slægt angaar, da dølger han ikke, at den er ringe. Men her er at mærke, at den sejrende Tro ser paa mange Ting med andre Øjne end Asatroen. Naar en Mand gjøres til Biskop, da spørges ikke, om han er trællefødt eller jarlefødt; dog sidder Biskoppen Kongen næst i Hallen som i Raadet. Den nye Tid ser paa Manden, ikke paa Ætten, og Manden kjen- der I — —“

„For det er Thore Sæl,“ afbrød Aarmanden, blinkede til Kolbejn og gned ivrigt sine Haandflader mod hinanden; denne Kjendsgjerning tyktes ham saare glædelig.

„Jeg tænker vi kan sige ja!“ sagde Kolbejn med et spørgende Blik paa Aase.

Da kom Sigyn med Øllet.

„Ræk hid Kanden og gak ind i Dit Rum,“ sagde Aase i stor Bevægelse. „Siden have vi noget at tale med Dig om.“

Sigyn blev forvirret staaende og var nærved at slippe Kanden ud af Hænderne, da hun mærkede, hvad Talen angik.

„Sigyn kan gjerne tøve,“ sagde Kolbejn. „Vi kunne ogsaa høre hendes Mening.“

„Hvad tykkes Du om at flytte til Kongsgaarden som Thores Hustru?“ spurgte Aase.

„Det skulle I om,“ svarede Sigyn hed i Hovedet og skyndte sig ud.

„Jeg begjærer ej bedre Maag end Thore,“ sagde Orm, som hidtil havde siddet tavs.

„Nu ja, saa giver og jeg mit Samtykke,“ svarede Aase, „enddog Folk sagtens ville laste os derfor.“

I Mørkningen forlod Aarmanden og Præsten Kolbejns Gaard; Orm fulgte dem et Stykke paa Vej. Da han gik tilbage, stod der ved Gaardleddet en skummel, sortsmudset Karl og ventede paa ham. Han hed Baard.

„Jeg er kommen herover for at tale med Dig, helst om det kunde ske ubemærket. Jeg saa, Du fulgte med Aarmanden og Præsten, saa ventede jeg, til Du kom tilbage. Kunne vi gaa ned imod Elven?“

„Hvad har Du paa Sinde, Baard?“ spurgte Orm og fulgte Karlen.

„Det skal jeg kortelig sige Dig. Jeg er i den Alder, da Mænd tænke paa at tage sig en Kone og sætte eget Bo. Saa var og jeg bleven enig med en ung Enke ved Navn Yngvilde, som bor oppe tæt ved Søen. Hun har et godt Hus og gode Klæder. Vi passede til hinanden, og jeg kunde ligefuldt blive i min Tjeneste hos Børgolf.“

„Det er der intet at sige til.“

„Men nu er der paa Stejnarstad en Tjeneste-

mø, som hedder Unne. Hun er kommen i Forlegenhed for en Husbond, og Guttorm og hans Datter vil saa, at jeg skal ægte hende, og Børgolf har ladet mig vide, at jeg skal rejse til Fardag, dersom jeg ikke gaar ind paa dette Forlangende.“

„Hvad angaar det mig?“ spurgte Orm.

„Jeg mener ikke, Du har Grund til at være Hersen god heller. Men om saa var, at Du vilde hjælpe mig, da tænker jeg, Gamlingen skulde faa andet at tænke paa end at staa en fattig Karls Lykke i Vejen.“

„Hvi skulde jeg ikke være Hersen god?“ spurgte Orm i en ligegyldig Tone.

„Kanske veed Du ikke, at de oppe i Gildeskaalen forlyste sig med at omtale Din Bejlen til Snefrid Hersedatter. Der gjøres megen Latter af den Sag, enten det nu er sandt eller ej.“

„Jeg har ikke bejlet til hende,“ brummede Orm og blev blodrød i Ansigtet.

„Om Du vil vide alt, da skal og Hersedatteren have kaldt Dig en Madkarl og andet sligt, som jeg har hørt igjen af Folkene paa Gaarden.“

Orm tav en Stund. „Og hvad var det saa, Du vilde give Gamlingen at tænke paa?“

„Jeg har hørt i Dag, at Hovet oppe i Skoven over Hals og Hoved er bleven tjeldet. Det maa vel have noget at betyde, tænker jeg.“

„Du tror, de vil blote?“

„Solørmændene, som er komne i Besøg hos os, er ivrige Blotmænd. De er nu baade

Dag og Nat paa Stejnarstad, saa det lader sig tænke, at der vil ske noget.“

„Og om saa var?“

„Da tænker jeg, at Kong Olav vilde vide den Mand Tak, der bragte ham Tidende derom. Saa fik kanske Guttorm Herse andet at tænke paa, end at staa mig i Vejen.“

„Og saa vilde Du have mig til Kongen?“

„Jeg er i anden Mands Tjeneste og kan ikke drage af, naar jeg faar Lyst; heller ikke vilde det være mig tjenligt, om mit Navn blev nævnet.“

„Men paa Din blotte Formodning kan jeg ikke rejse til Kongen.“

„Du skal med egne Øjne forvise Dig derom.“

„Det vil ikke være nogen nem Sag. Thi de agte vel ikke at blote aabenbare.“

„Jeg tænker, det skal være ved Nattetide. Saalænge Gildet staar paa, kan det ikke ske; det vilde vække Opsigt; følgelig bliver det ikke i Nat. Men imorgen drage de fleste Gjæster bort, og da skal de, der blive tilbage, æde deres Nadver hos os; jeg fik Bud af Børgolf til Middag om hvilke Dyr, der skulle slagtes. Ogsaa har jeg faaet udspurgt, at Solørmændene agte sig bort igjen den følgende Dag, saa Blotet vil finde Sted imorgen Nat.“

„Det er troligt. Ja, fik Olav Haraldsøn den Tidende, da var det ude med Guttorm.“

„Da kunde og Snefrid se, hvad en Madkarl formaar, naar han faar det i Sinde.“

„Naa, det er et Navn, Du ikke har fornødent at sige to Gange, Baard. Men agter Guttorm nu at blote, uagtet det strengelig forbydes i Loven, og dette blev fremdraget igjen paa sidste Herredsting, da skal det vorde ham en dyr Moro, lover jeg.“

„Naar Du vil, da er det ude med Hersen. Kanske giver Kongen Stejnarstad til Dig. Men Du maa kunne gjøre fuld Rede for alt.“

„Da maatte jeg selv være med.“

„Det er ogsaa nødvendigt. Du maa være skjult derinde og kunne se alt, hvad der foregaar.“

„Det blev farligt Spil, om det røbedes.“

„Naar Du stod mellem Tjeldingen og Væggen, hvem skulde saa røbe det. Du behøvede ikkun med en Kniv at stikke en liden Rift i Klædet, saa kunde Du useet være Vidne til det hele.“

„Men hvorledes kommer jeg ind?“

„Du gaar op i Skoven, naar Mørket falder paa og holder Dig skjult nær Indgangen. Skal der blotes, vil nok en eller anden komme senere for at bære Ved ind og tænde Ild. Saa kan Du let benytte Lejligheden til at snige Dig efter. I al Fald skal jeg se til at komme hjemmefra, naar vi have faaet Nadver i Ildhuset, og da finde vi vel paa Raad. Fra Vedbunken, der staar langs Væggen, vil det være let at komme op paa Taget og derfra til Lyren. Ad den Vej skulde det næppe være ugjærligt ved Hjælp af

Sparreværket at slippe helskindet ned til Gulvet. Og dersom det saa er lykkets Dig, inden jeg kommer, da tag et Vedstykke først og stil det op som Mærke ved Roden af den store Gran tilhøjre for Døren. Saa veed jeg, at Du er der. Men inden imorgen Aften venter jeg at have større Vished i min Sag og skal da bringe Dig Bud.“

X.

Paa en jævn Plads oppe i Skoven laa Frejrs-hovet. Det var et stort firkantet Bjælkehus, hundrede Fod langt; paa den søndre Langside, nær Gavlen, var en Dør; den var fælles for Mænd og Kvinder. Naar man gik ind ad denne, stod man i et rummeligt Forhus, i hvilket Mændene plejede at hænge deres Vaaben, før de traadte ind i Hovet. Dette selv var i sit indre lidet forskjelligt fra enhver anden Gjestehal og havde ligesom en saadan Bænke paa de to Langvægge og Arnesteder midt op ad Gulvet. I den østlige Ende var et højere liggende Gulv, til hvilket Trappetrin førte op, og midt paa dette Gulv, der altsaa bliver at ligne ved „Sanghuset“ eller det, vi nu kalde Koret i vore Kirker, var et mægtigt Alter eller Stalle, bygget af Kampesten. Paa dette Stalle stod en uhyre stor Billedstøtte af Træ, der forestillede Asafrej. Ansigtet var skjønt malet med hvidt og rødt, men Skjæg og Haar vare forgyldte, Guldsmykker prydede dens Arme og Bryst, og en prægtig Skarlagenkappe var hængt om dens Skuldre lig en Kongekaabe. Rundt om

denne Billedstøtte stode mange andre mindre Træbilleder, alle iførte Klæder og Smykker. Paa Alteret foran Guden stod en mægtig Bolle af mørkt Træ, gjordet foroven af en bred Sølvring, i den stod Stænkekosten, og ved dens Side laa den lukkede Guldring, som Offerpræsten eller Goden skulde bære paa sin Haand under Ofringen; paa den skulde ogsaa alle Eder sværges.

Det store Vinternatsgilde paa Stejnarstad var forbi, og de fleste Gjæster havde forladt Gaarden. Kun Egil fra Gautland, Ejsten fra Hurdal, Mændene fra Solør og nogle Bønder nord fra vare endnu tilbage; de vare alle budne til Nadver hos Børgolf den følgende Aften; de skulde ogsaa forblive Natten over paa hans Gaard. Da derfor Mørket faldt paa, var der tyst og stille paa Stejnarstad, Folkene gik tidligt til Ro, trætte og udvaagede, som de alle vare. Men der det led ad Midnat, og Himlen var mørkest, gik et langt Tog af tavse Mænd og Kvinder op igjennem Skoven til Frejrshøvet. Døren stod aaben, Ildskæret inde fra lyste ud i Fremhuset; de mange sorte Menneskeskikkelser bevægede sig frem og tilbage paa Døraabningens graarøde Firkant. En stor Tyr blev ledet frem; den gik villig ind i Høvet, lokket af en Visk Hø, som en gik foran med; da den skulde forbi Langildene, blev den urolig og brølede stærkt, men de vare mange om den og tvang den frem. Store Fyrre-rødder flammede paa Arnestederne, og et klart,

gult Lys udgik derfra over hele Hallen; Lyset og Varmen, de tjeldede Vægge, det tykke Halmlag paa Gulvet, de lange Bænkerader med Højsæderne i Midten dannede en liflig Modsætning til den mørke, kolde Nat udenfor, og oppe fra Højgulvet straaede Gudebilledernes stumme Halvkreds. I sin røde Blotdragt stod Hersen med Offerkniven i sin Haand; Alterringen blinkede paa hans højre Arm.

„Denne Tyr vier jeg Asa-Frejr,“ sagde Guttorm med hævet Røst og lod sit Blik glide over Forsamlingen; „for god Vinter og Slædeføre, for Grøde og Frugtbarhed ad Aare.“ Og nu randt Blodets tykke Straale i den sølvrandede Bolle; medens Kvinderne rørte flittigt rundt, og koldt Vand iskjænkedes, for at Blodet ikke skulde klumpe sammen og størkne. Derpaa ombyttede Guttorm den blodige Kniv med Stænkekosten, Hlauthjnen, som den kaldtes, og stillede sig med Ryggen mod Stallet. Foran ham laa den dræbte Tyr med det sorte blanke Skind, de sunkne Lysker, den brede, krøllede Pande. Han dypede Kosten i Hlauthollen og istemmede det lange Frejrs-Drapa. Under Sangen gik han med taktmaalte Trin frem og tilbage, bestænkede først Gudernes Billeder og Stallet, derefter Mænd og Kvinder, Vægge og Bænke. Da denne Handling var til Ende, fortsattes Slagtningen; Mændene havde deres Gjærning, Kvinderne deres; over

Ilden dampede de store Kedler og Gryder; en gjennemtrængende Lugt af Blod og kogende Fedt bredte sig i Rummet. Egil Egilsøn drak de trende Skaaler, Gudernes Ansigter og Lemmer bleve indgnedne med det varme Fedt, og for at de højeste ikke skulde tykkes ringe om dette Høstblot, hængte Guttorm en tung og blank Guldkjæde om Asa-Frejrs Hals, medens andre af Mændene frembar Ringe og Spange, og hver smykkede den Gud, han selv og hans Slæg tisær havde Lid til; Olav af Ashaug hængte en kostelig Kappe over Skuldrene paa Asa-Tyr, og Stejn af Solør gav Hejmdal sit guldprydede Belte. Da Offerstegen var tilberedt af de møreste Stykker — thi Natten var fremrykket — bleve Spisebordene baarne ind og dugbredte foran Nørrebænken; den havde let ved at rumme den Snes Gjæster, som vare tilstede i Hovet. Mænd og Kvinder tog Haandtvæt, Hersen satte sig i Højsædet; ved hans venstre Side tog hans Søster Thora Plads og siden efter de andre Kvinder ved Guttorms højre Side sad Egil, som alt følte Bloddrikkens styrkende Magt, dernæst sad Ejsten fra Hurdal og Børgolf, saa Berse og Stejn fra Solør og de øvrige af Mændene ned efter. Der var god Madlyst hos alle efter det sene Nattearbejde, og midt paa Gulvet skummede Øllet i det store Skapkar, af hvilket Horn og Bægere bleve fyldte. Nu rejste Guttorm sig i

sit Højsæde, greb det fyldte Horn og drak den første Skaal, Skaalen for Odin, for Sejrslykke og Folkehæld. Derpaa rakte han det til Egil, som denne Kvæld ikke tænkte paa sit Mælkekrus; dernæst drak Ejsten og Børgolf, og Børgolf gav Hornet til Berse. Men Berse sad med et stort Kjødben i den ene Haand og sin Tollekniv i den anden og stirrede stivt frem for sig uden at tage imod Hornet.

„Drik Frænde,“ sagde Børgolf og stødte til ham. „Det er Sejrfaders Skaal.“

Berse rettede langsomt sine træge Øjenskiver mod Børgolf og tog endelig imod Hornet. Han drak længe, lod det synke og stirrede atter frem som før uden at række det fra sig.

Den almindelige Opmærksomhed droges hen paa Solørmanden, og der blev tyst over Bordene.

„Hvad ser Du, Berse?“ spurgte Guttorm.

Børgolf strakte sig bag Solørmændenes Ryg, saa langt han kunde, og sagde i dæmpet Festtone til Kaare Langarm, der sad Stejn næst:

„Berse er fremsynt.“

Kaare nikkede.

„Meld os Dine Syner!“ sagde Egil. „Truer nogen Fare, da sig frem.“

Berse lod sit stive, taagede Blik glide søvnigt hen over de nærmeste Gjenstande, sænkede det dybt i Hornet og fremsagde med rustent Mæle:

„Tjeldingen tykkes mig
Trendet med Svig,
Snogen sig soler
I Surturs Glavind.“

„I Surturs Glavind,“ gjentog Børgolf og opgav sig i stille Beundring.

„Surt er Ildjætten, der kommer sønden fra,“ sagde Guttorm og grundede. „Det er Kristen-guden; men Snogen, der soler sig i hans Glavind,“ vedblev han med hævet Røst, „kalder sig ogsaa Thore Sæl. At han pønser paa Svig, har jeg længe anet.“

„Anderledes tyder jeg Berses Ord,“ sagde Egil og sank sammen med et dybt Aandedrag. „Surturs Glavind er Offerilden, og Snogen er min Sygdom. I Stedet for at fortæres af Flammen, soler den sig ikkun. Tjeldingen er min Drøm, og den er trendet med Svig. Jeg vidste det, bububu! Ja saavel, saavel. Al Umag er spildt.“

Men Stejn grundede ikke denne Gang paa sin vise Broders Ord. En kort, uforklarlig Bevægelse i Tjeldingen lige over for vakte hans Opmærksomhed; han stødte til Kaare og pegede did; et Øjeblik efter saae begge en Fold røre sig, denne Gang nærmere Udgangen. I et Spring var Kaare over Bordet og stod i Døren; Stejn, som var fulgt efter ham ud paa Gulvet, greb en Ildrager fra det nærmeste Baal og gik løs paa Tjeldingen.

„Hvad er paa Færde?“ raabte Guttorm og rejste sig i sit Højsæde.

„Tjeldingen tykkes mig
Trendet med Svig,“

gjenmælede Stejn og tog et Ryk i det svære Forhæng, saa Hankene brast paa et Stykke, og en stor Flig faldt til Jorden. Nu saae de alle en hastig Bevægelse i Tjeldingen længere nede, som om nogen bagved skyndte sig mod Døren. Alle styrtede ud fra Bordene — Berse undtagen — og et stort Skrig hævede sig, mest iblandt Kvinderne. Kaare var sprungen ud i Fremhuset og havde snappet det nærmest for Haanden værende Vaaben: en lang, krumskaffet Øxe. Just som han atter stod i Døren, brød en stor, dødbleg Skikkelse ud mellem de to nedre Forhæng med et hævet Sax i Haanden og faldt over ham. Men i samme Nu klang et brat Øxehug, og Vaabnet fløj Forræderen af Hænde, medens den kæmpestore Olav af Ashaug bagfra spændte sine Jernarme over ham og slyngede ham i eet Kast til Jorden.

„Dø, Din Nidding!“ raabte Kaare og svang sin Øxe.

„Hold inde,“ bød Hersen. „Hovet er fredhelligt. Hvo er han?“

Det var for mørkt til ret at se saa langt fra Ilden. Spejderen gjorde Mine til at springe op; et Næveslag af Olav kastede ham næsegrus i Halmen.

„Hvad vil Du gjøre med ham, Herse?“ spurgte Kaare.

„Det skal jeg sige Dig,“ svarede Guttorm og traadte nær til. „Rejs Dig, Hund! Lad os se, hvem Du er!“

Uslingen hævede sig op paa Knæ og vendte et blegt, tryglende Aasyn imod Guttorm.

„Naade! stønnede han fra de blodbidte Læber.“

„Orm Kolbejnsøn!“ udbrød Hersen med et Overmaal af Foragt i hver Stavelse.

Navnet gjelød i hele Ringen; det var kjendt af de fleste.

„Hvad vilde Du her?“

„Jeg sværger ubrødelig Tavshed med, hvad jeg har set og hørt,“ stammede han, og det skjalv krampagtigt i hans Bryst. „Naade, Guttorm Herse! Jeg er Kolbejns og Aases eneste Søn.“

„Du gjør Dem liden Ære. Du kom for at spejde og lure. Du skulde med Tidende til Olav Haraldsøn. Du gik Thore Sæls Ærinde. Du skal dø.“

De kom som skarpe Øxehug, disse korte Ordkast, medens de graablaa Øjne, der kunde tindre saa mildt og fredsælt, fik en sammentrængt, perleblank Glans, en gjennemborende Lidenhed, saa de bleve frygtelige at møde. Men Ansigtet laa derom som en isgraa Stenmaske med haarde, dybtskaarne Furer, med Blodstænk paa Kind og

Næse; det silkehvide Haar og Skjæg, der flommede ud over den røde Blotdragt tyktes i ringe Sammenhæng med dette grumme, truende Aasyn.

„Hvad er Din Agt?“ spurgte Egil.

„At give ham til Frejr. Tænker jeg, at den milde As vil le i sit Hjerte, naar han faar et sligt Offer.“

„Ret saa,“ udbrød Olav fra Ashaug. „Vi bryde hans Ryg sønder over Blotstenens Kam.“

„Saa gjøre vi med Trælle,“ svarede Guttorm. „For Niddinger have vi en anden Død, som den Tyv Skafte kan vidne. Han sneg sig ind i Hovet ved Nattetide og stjal de hellige Smykker. Det var i min Faders Tid.“

„Hvad Død gave I ham?“ spurgte Egil.

„Det skal jeg sige Dig Frænde. — Den Mester, som snittede Asa-Frejrs Billede, brændte en stor Hulning deri og gjorde en Dør til Aabningen med Krog og Hængsler. Derind blev Skafte sat. Tænker jeg, han staar der end.“

Orm gav et vildt Skrig og vilde springe op; men Olav lagde sine vældige Hænder paa hans Skuldre og holdt ham i Knæ.

„Naade, Naade!“ gispede Offeret og vred sig i forsmædelig Angest.

„Frem med ham!“ raabte nogle.

„Ind med ham til Skafte!“ skreg Kvinderne.

Olav greb ham om Livet og slæbte ham baglængs gennem Hallen forbi Langildene. Hans

Tag var saaledes, at Orm ikke kunde røre sine Arme til Modstand; men med Hovedet og Benene slog han som en afsindig for at slippe løs.

Kvinderne ilede foran op til Stallet; de lyste op med Brande og Kjerter, medens Stejn, staaende paa Stallet, løste Kaaben af det store Gudebillede. En vild Lyst, en aandetagende Hævntørst brændte i hvert Hjerte ved Synet af den trange Dør paa Egeblokkens Ryg. Guttorm kom til; Kaare Langarm slog Jernkrogen fra med sin Øxe og klemte dens Egg ind i Sprækken. Hvert Hjerte stod stille. Kaare trykkede til paa Øxens Skaft; men Døren fattede haardt forneden. Saa flyttede han Øxens Egg længer ned og vri-stede paa ny. Døren gik op; nogle lange, gule Knogler ramlede sammen; en Hovedskal trillede hen ad Stallet og ned og blev liggende ved Siden af Orm.

Kvinderne udstødte et Hvin af Rædsel og fore fra hinanden; Orm daanede i Favnen paa Olav.

„Han dør af Skræk, den Hund!“ raabte Kæmpen og rystede ham.

„Ind med ham,“ skreg andre. „Han vaagner nok op igjen.“

Kaare sprang op paa Stallet ved Siden af Stejn.

„Op med ham.“

Der oppe kom han atter til sig selv; han udtømte sine sidste Kræfter i en frugtesløs Kamp,

under hvilken det gamle Gudebillede vaklede paa sin tunge Fod og truede med at vælte. Døren blev stemmet i; Krogen lukkede.

De stod alle tavse omkring Stallet og stirrede paa den rustne, ubønhørlige Jernkrampe. Vejret maatte trækkes ret dybt og langt, nu Hævnen var fuldbyrdet. Inde fra Hulningen lød et Par dumpe Slag imod Døren.

„Nu fortæller han intet om vort Vinternatsblot,“ sagde Hersen.

Kaaben blev atter hægtet om Frejrsstøtten; dens rige Foerværk dækkede lunt og blødt om Orm Kolbejnsøns trange Grav.

Guttorm og hans Gjæster vendte tilbage til Bordene. Endnu manglede Skaalen for Njord og Frejr. Derefter dvæledes ikke længe i Samlavet, thi det var Hanegal forbi og led ad Dagningsstunden. Døren faldt i efter den sidste Gjæst; atter skred det lange, tavse Tog gennem Skoven. En stor og øde Gru bredte sig over Hallen; over de forladte Arner svøbte kuldkære Flammer sig ligesom tættere og nærmere om de sidste sorte Brande. Oppe fra de tunge Krydsbjælker under Mønningen med deres mange Spærrer og Stiver sneg tætte Rækker af lydløse Skygger sig frem og mødtes med Mørket, der vældede op fra de lange, snevre Gange langs Tømmervæggene og fra Tjeldingernes dybe Folder. De døde, stirrende Gudebilleder veg langsomt tilbage og udviskedes et efter andet; endnu engang

knitrede det i de røde, sprukne Brændegløder; endnu engang dundrede det hult som fra en tilkastet Grav langt borte; endnu en Stund saas den store Guldspang paa Frejrs Kaabe blinke i det dybe Ragnarokr som en eneste, mat Stjerne. Saa sluktes ogsaa den, og Mørket og Døden skred frem og toge Højsæde overfor hinanden.

XI.

Thore Sæl traadte ind i sin Moders Kvindestue. Det var Dagen efter hans Besøg hos Kolbejn.

„Naa! I sparer ikke paa Brændet, ser jeg. Her er et Baal, som skulde der bages til Jul. Er det Dig, der er Fyrbøder, Morsøster?“

Morsøster nægtede.

„Naa, ja jeg misunder Dig ikke Varmen; Du har frosset nok i dine Dage. Du havde vist ikke mange Pinde at putte paa Ilden, da Du sad deroppe i Skuret, ikke saa mange, som her er Favnestykker. Du fryser vel ikke, Moder?“

Den lille graa Kone var vis paa, at hun ikke frøs.

Thore slog Kappedfligen tilbage med et klædeligt Kast og satte en Haand i Siden. Han snoede sit tynde, blege Overskjæg og vuggede sig paa Hælene.

„Det er saa paa Tide, at I gaa over i Skaalen,“ sagde han og besaae de smaa, gamle Koner fra øverst til nederst; „thi Gjæsterne have alt begyndt at komme. I forstaar altsaa, at vi samles alle i Skaalen, og drage derfra til Kongs-

hallen, hvor Gudstjenesten holdes. Forrest gaar jeg med Pateren; derefter følger Du og Morsøster, saa Kolbejn med Sigyn ved Haanden, derefter Orm med Aase, saa de øvrige Gjæster. Det bliver noget af en Trolovelse, som endnu ikke er set her til Lands. Det kneb ogsaa med at faa det ordnet,“ vedblev Thore og kroede sig. „Hvi hænger Du med Hovedet, Morsøster? Tykkes Du ikke om min Fæstemø?“

Morsøster hævede Hovedet og forsøgte et Smil, som skulde fjerne enhver saa syndig Tvivl; hendes rynkede Læber bevægede sig mat, uhørligt; thi den højeste Glæde er stedse stum.

„Din Morsøster er ikke karsk i Dag,“ svarede Thores Moder. „Hun frygter, at hun maa gaa til Sengs i Stedet for til Gilde. Den ganske Nat sov hun lidet.“

„Ikke karsk!“ udbrød Thore og rynkede Panden. „Hvi skulde Du ikke være karsk? Ere Dine Klæder ikke varme nok, eller huer Dig ikke den Kost, vi faar her paa Kongsgaarden?“

„Ak, Du gode Herre Gud!“ mælede Morsøster med svag Røst og foldede sine magre, brune Hænder. „Saa godt — —.“

„Det er Alderdommen, Thore,“ svarede Aarmandens Moder. „Den er en Sot, ingen kan læge.“

„Mig tykkes, Morsøster skulde blive ung igjen. Men mange have det saaledes, at de vorde blødagtige af gode Dage. Kanske gaar det

Morsøster ligesaa. Hvor om alting er, vil jeg idag intet høre om Klage; jeg drikker Fæstensøl med Sigyn Kolbejnsdatter, jeg holder Gilde, og Du og Morsøster skulle sidde paa Gavlbænken. Det skal ikke siges om mig, at jeg blues ved min næreste Slægt,“

„Det var at gjøre Dig svar Uret,“ sagde Morsøster taknemmeligt.

„Det tror jeg,“ svarede Thore med Selvfølelse. „Naa, kjær Moder!“ vedblev han oprømt; „det blev saa Kolbejns Datter alligevel. Da Thore Sæl kom, var der intet til Hinder. Hvad var det, Du sagde, da jeg første Gang omtalte mit Forsæt til Dig?“

„Jeg veed ikke, om jeg mindes det, Søn.“

„Jeg mindes det, Moder. Du sagde, jeg sigtede for højt. Hun kan faa en Hersesøn, sagde Du. Det kunde hun lettelig; men kanske hun og hendes Frænder mente, at der var den Aarmand, som var fuldt saa god.“ Og Thore lo sagselig og undredes over sin høje Ypperlighed.

Paa denne Dag beviste Morsøster, at hun ikke af de gode Dage var vorden blødagtig. Støttet til Søsteren gik hun med halvtlukkede Øjne og svimle Fjed til Gudstjenesten, og siden sad hun strunk paa Gavlbænken med askegraat Ansigt og saae glad ud, indtil omsider Gildesmaaltidet var til Ende og et Par Tjenestekvinder bar hende i Seng. Lidt før dette Optrin foregik, var der kommen hasteligt Bud efter Orm Kol-

bejnsøn, man vidste ikke i hvad Anledning, men til Faderen havde han ubemærket sagt, der han gik, at de ikke skulde vente ham tilbage for det første.

Ud paa Kvælden, da Kvinderne bød Godnat, sagde Thore Sæl til Aase:

„Meget har jeg tænkt paa de Ord, vor gode Pater lod falde til os i Dag, at ingen Glæde er fuldkommen her i denne Skyggedal, og var det, som om de brat skulde stadfæstes, først ved at Orm og siden Morsøster saa uformodet skulde forlade vort Gilde. Nu, Morsøster er en gammel Kone; Alderen, Rørelsen, de gamle Minder og alt dette, som paa slige Tider gjerne skyder frem, har gjort det af med hende, thi hun ser mere i mig end i nogen anden Mand, tror jeg; men hvad Orm kan have for paa denne Tid af Døgnet, og uden at nogen aner det mindste derom, det fatter jeg ikke.“

„Jeg er selv ikke uden Bekymring, Thore,“ svarede Aase. „Han har i de seneste Dage gaaet og grublet paa noget, Gud skal vide hvad. Men det ligner ikke Orm. Han har næppe givet Agt paa den Mad, vi har sat for ham.“

„Vi skulle nok komme efter, hvad han har for,“ svarede Thore og blinkede med Vished. „Kan ogsaa hænde, man kunde staa ham bi i et og andet.“

„Gjør det Thore! Du er klogere, mere forfaren og raadsnild end han. Jeg tykkes mig alt

tryggere i mere end een Henseende, siden Du nu tilhører vor Slægt. Thi Kolbejn er sen af Sind, og en Kvinde er dog kun en Kvinde.“

„Stol herefter paa mig!“ sagde Thore og tilblinkede hende Tillid. „Jeg er ikke Bondesøn, Aase; men jeg tror, at Gud til Gjengjæld har beskæret mig nogen Forstand.“

Da Kvinderne havde forladt Hallen, begyndte Drikkelaget først ret for Alvor. Man havde som sædvanligt ved slige Lejligheder forlystet sig med Samtale og Fortælling, Brætspil og Gaadelege; men da der ret kom Fart i Blodet, lod Sindet sig ikke længer fængsle af slige stille Sysler; der kom paa een Gang over dem alle en ustyrlig Lyst til at synge, danse og sprælle med Arme og Ben, og alt som Rusen tog til, voxede Begjæret efter stedse lydeligere, voldsommere Tidkort. Brydning, Rebdragen og allehaande Kraftkunster kom i Gang; hvem der ikke mere evnede at staa paa Benene, slæbte Puder og Hynder hen til Ilden, væltede sig i Halmen og deltog fremdeles i Lystigheden ved at tralle af fuld Hals og sparke ud efter alle, som kom dem nær. Paa dette Trin stod Sviren ved Hanegal; alle Tunger vare løste, alle Tanker ubevogtede, og alles Hu stod til Vovespil og Stordaad.

„Nu vorde min Øjenlaag tunge“ raabte en med hæs Røst og kastede sig i Halmen. „Hent Guttorm Herse, at han kan stænke os i Synet med sin Hlauttejn!“

„Det kan gøres uden Hersens Hjælp,“ raabte en anden, jog ned i Skapkarret og slog ham en Skaal Bærme i Ansigtet.

„Saa gid Nidhugger — —“ skreg den første rasende og stræbte at komme op, men faldt atter hjælpeløs tilbage.

„Denne Gang har Hersen intet at dyppe sin Kost i,“ raabte en tredje.

„Men Øllet randt nok desto overflødiggere, er mig sagt.“

„Jeg siger, det var Daarskab, at vi bleve hjemme. Det var ligefuldt en Moro, og det havde hverken kunnet fortørne Kongen eller Kirken.“

„Det kunne vi takke Thore Sæl for. Han fik sat det igjennem.“

„Han skal kaldes klog, den Aarmand. Men kloge Høns gjøre og i Nælder.“

„Hvad andet kunne vi vente af slig en Raadgiver. Heller aldrig tilforn har jeg hørt, at Bønder gik i en Aarmands Ledebaand.“

„Vi gaa ikke i Ledebaand,“ raabte en. „Vi sidde som Bønder paa vor Arvejord. Hvad er en Aarmand?“

„Hvad var Thore Sæls Fader?“

Thore havde i Frastand opfanget den sidste Del af dette højroastede Ordskifte, der mer og mer antog et forbitret Mærke. Han trængte sig skyndeligst frem.

„Hvi er I saa højmalte, gode Venner?“

Smager mit Øl Eder ikke længer, eller er det Guttorm Herse, I laste paa? Ja var jeg Bonde, jeg vilde og harmes paa slig en Høvding, der skiller sin Sag fra de bedste Mænds i Bygden og gjør Herredsgilde, dem til Trods. Som om ikke I og Eders Fædre hvert Aar har bragt Føring til Stejnarstad, som I ikke fra Arilds Tid af har betalt Hovtold der. Men yder Guttorm nogen Hjælp til os, nu vi bygge Kirke? Burde han ikke sige: Hovet er Eders saa godt som mit. Brug det Tømmer, der findes, smelt Offerringen om til en Alterkalk, og tag de øvrige Smykker til Pryd for de hellige Billeder!“

„Vel talt, Thore!“ raabtes der fra flere Sider.

„I behøvede hverken mig eller Jon Præst eller nogen anden fremmed til at fortælle Eder, at dette Gilde var som et Næveslag i Ansigtet paa hver Mand i Herredet, der har taget ved den nye Tro, og deres Tal er stort. Men den gamle Blotsvend er vant til, at alle skulle danse, som han fløjter, og agter lige saa lidt Eders Ønsker som Kongens Bud. Ellers stod ikke længer deroppe i Skoven dette Hus, som er Herren vor Gud en Vederstyggelighed og en nedrig Haan mod alle sande Kristensjæle.“

„Bød ikke Kongen, at hvert Hov i Landet skulde brændes?“

„Hvad agter Guttorm Kongens Bud!“ raabte Thore. „Og hvem siger, at han ikke har blotet!“

Han og denne Gautlænding! De kunne have drevet deres ugudelige Færd deroppe i Løn, uden at nogen fik mindste Nys derom.“

„Hvad tykkes I?“ skreg en og sprang op, „Vi storme Hovet. Endnu i Nat. Vi ville se, kanske er der Gløder end paa Arnen.“

„Til Hovet! Til Hovet!“ lød det over hele Skaalen.

„Og er der ikke Gløder, kunne vi selv tage et Par Brande med. Vi skulle lyse op.“

„Til Hovet! Til Hovet!“ brølede Koret.

„Hovet skal blusse. Det er Kongens Bud.“

De forreste vare alt paa Vej. Kun nogle enkelte, hvem ethvert Forsøg paa at faa til at staa paa Benene var forgjæves, bleve tilbage.

Op igjennem Skoven drog et langt Tog af ravende, larmende Mænd. Et stærkt Lys af de flammende, harpixosende Brande faldt over Stien og de nære Træstammer, alt som de skred frem.

Omsider var Maalet naaet; den vældige Bjælkeskaale rødne mod Skovens sorte Baggrund og tog sig i Fakkelskjæret end mere skummel og øde ud end før.

„Sæt Blus paa Taget!“ raabte Ølmod Nifinger og svang den flammende Rodgren, han bar, højt i Vejret. „Ild paa alle fire Hjørner!“

„Holdt!“ skreg Thore Sæl. „Vi maa først hente Smykkerne ud: Alterringen, de store Spange, Kjæderne. Er der intet af alt det, som I eller Eders Fædre have ført hid?“

„Thore har Ret. Og vi tage det ikke for at berige os; Kirken skal have det.“

„Hid med Øxerne! Vi maa sprænge Døren.“

Længe modstod den stærke Dør; men omsider var Indgangen fri.

Den, der havde ført det sidste Slag, arbejdede sig med kraftige Albuestød baglængs bort fra det sorte, døde Rum, der stirrede ham i Møde. En anden blev i hans Sted trængt imod Tærskelen; men han klamrede sig til Dørstolpen og lod sig ikke rokke fra den.

„Gak frem, hvo der har Lyst! Jeg gaar ikke ind til det Troldpak, om man bød mig halve Norges Rige.“

„Hvor er Aarmanden? Det var ham, der vilde have Smykkerne ud.“

„Smykkerne tilhøre Eder, ikke mig,“ svarede Thore bagest i Klyngen; alle Mændene vare nu stimlede sammen foran Døren. „Heller ikke skikker det sig, at en Aarmand gaar foran Odelsbønder. Nævn ikkun Jesu Navn, og gak trøstigt frem!“

„Kom her, Du Svartegrim!“ raabte Ølmod og holdt sin Fakkell højt, medens han med den anden Haand stak under Armen paa en Side-mand. „Aarmanden er ræd for Billederne.“

„I Jesu Navn!“ mumlede Grim og skiftede den langskafte Øxe, han støttede sig til, om i højre Haand. Saa gik de to frem. Nu fulgte alle de andre efter.

„Her er Gløder. Her er Ild,“ mælede Ølmod og Grim paa een Gang og standsede midt i Hallen ud for den midterste Arne.

Alle stod stille paa samme Tid; der blev et Øjeblik pludselige Stilhed.

Da lød en Række hule, dundrende Slag oppe fra Stallet. Ved første Lyd fløj hvert Blik did; ud af det tætte Mørke traadte Asa-Freyrs hvide Ansigt og gyldne Skjæg, lige synligt i Skjæret fra Ølmods Fakkell. Det tyktes dem alle livagtigt, som om Støtten kom dem i Møde. Et dæmpet Brøl undslap de ræddeste, og gjennemisnede af Skræk styrtede de tilbage mod Døren. Angesten smittede; Flugten blev almindelig.

I Fremhuset standsede Ølmod og Grim; nogen Trods blandede sig med Frygten. Udenfor førtes et heftigt Ordskifte.

„Op med Brandene!“ skreg mange Stemmer. „Det er Trolddom og Djævelskab.“

Thore talte endnu for at redde Klenodierne; men han blev ikke længer hørt. Begjæret drev ham da selv endnu engang ind i Fremhuset, hvor Ølmod lyste op med sin Fakkell og søgte at gjennemtrænge Mørket i Hovet med et Blik, der snarere udtrykte en Art ærgerlig Nysgjerrighed end egentlig Frygt. Grim stod tavs og vejede sin Øxe i Haanden.

- Da hørte de alle tre igjen den fornyede Dundren oppe fra Hovet og derpaa som et kvalt, fortvivlet Enstavelseraab.

„Det var som om nogen raabte „Hjælp,“ hviskede Thore og rettede store, rædde Øjne ind i Mørket.

Uden at svare gik Ølmod paa ny over Tærskelen; Grim var ham snart paa Siden. Thore vovede sig efter.

„I Jesu Navn,“ mumlede han og saae sig spændt og sky til Siderne. „I den højlovede Mikaels Navn! I den hellige Abrahams Navn!“ vedblev han og fulgte, idet han uden Afbrydelse øste Mod og Fortrøstning af den ringe Livsens Flod, der rislede paa Grænsen af hans Hukommelse.

Ølmod og Grim standsede paa samme Sted som første Gang og lyttede paany.

„I Adams og Evas Navn,“ hviskede Thore og ofrede Flodens sidste Draaber.

„Er her — — nogen?“ fik Ølmod frem.

„Hjælp!“ lød det nu tydeligt — et dumpt, fjernt, lukket Nødskrig.

„Alle Utgaards Koglerier!“ mumlede Grim. „Det ligner Orm Kolbejnsøns Stemme.

„Orm Kolbejnsøn!“ gjentog Thore med en opdukkende Anelse. Han følte sit Mod voxe.

„Vi maa frem!“

Atter standsedes ved Trappen til Højgulvet. Lige foran dem rejste det vældige Gudebillede sin Kæmpekrop i det røde, flakkende Lys af Ølmods Fakkell.

„Hjælp! Hjælp!“ lød det igjen og den dundrende Lyd hørtes atter.

Nede fra Fremhusdøren lød en Stemme op:

„Kommer I saa? Hele Hovet staar i Lue.“

De sprang alle tre skyndeligst op til Stallet. Lyden tyktes dem komme fra Væggen bag Gudebilledet.

„Er det Dig, Orm? Hvor er Du?“

„Vi er fortabte,“ udbrød Thore. „Nu slaar Ilden igjennem.“

En knagende, knitrende Lyd hørtes fra Taget over dem. En lang blaa Ildtunge skød sig ind mellem de sorte Spaaner og Sparrer; brændende Træstumper faldt ned, Halmen paa Gulvet begyndte at antændes.

Thore fik Øje paa Alterringen. Han greb den med et sky Blik op imod Gudestøtten; han opfangede i dette Blik, at Kappen var revet af Billedets Skuldre, og at Ølmod og Grim stod paa Stallet.

Thore skjød den brede, tunge Ring op paa sin venstre Arm og greb dirrende efter den faldne Frejrskappe. I Folderne af det store, urede Klædemon famlede hans Fingre rastløst efter at finde Skulderspangen.

Han saae Ølmod paa den anden Side Støtten kaste sin Fakkell og hørte ham sige:

„Snart faa vi mere Lys, end vi begjære.“

„Hurtigt, om I vil-med,“ lød det atter nede fra Karldøren. „De andre ere alt paa Hjem-

vejen. Vi kunne vente Hersens Huskarle hvert Øjeblik.“

„Her, her!“ raabte Grim i det samme. En gnistrende Ildstrøm over hans Hoved viste ham den trange Dør med dens rustne Jernkrog. I næste Nu var Fængslet sprængt; en stor Mand faldt afmægtig ud i Grims Arme.

Da havde og Thore med sin Kniv skilt det gyldne Smykke fra Kaaben. Han stak det ilsomt i sit Bælte, kastede et opgivende Strejfblik paa de mange andre Smykker, der luede klart i det voxende Ildskjær fra Gudernes Halvkreds, og sprang Ølmod og Grim til Hjælp. I fuldt Løb og med den sansesløse Orm Kolbejnsøn mellem sig styrtede de gennem den brændende Hal.

XII.

Det var henad Aften. I Skaalen paa Stejnarstad havde Arneildens Skjær alt vundet Herredømmet over det blege Eftermiddagslys, der stod ind ad Langvæggenes Glugger; oppe under Hanebaandene drev en lang, blaalig Røgstrime, igjennem hvilken man skimtede Lyrehullet som gjennem et brungraat Slør. I sin store Kubbestol med Hynde paa Ryg og Sæde sad Guttorm Herse; han havde Fødderne paa Arnekanten og Albuerne lænede paa Stolens lave Sidestød. Børgolf og Egil sad hos, den sidste i tyk Foerværkskappe. Ilden gød en rødlig Sølvglans over Hersens hvide Haar, der i tynde, bløde Fald vuggede ham paa Skuldrene og paa det skumhvide Skjæg, der som en Fos randt ned over Brystet.

„Det er ingenlunde Offerilden, der har tændt denne Brand,“ sagde Hersen og stirrede mørkt frem for sig. „Meget skulde jeg fejle, om ikke Thore Sæl og Bønderne fra Ejd her have haft en Finger med i Spillet. Der mødte i al Fald ingen af dem for at slukke.“

„Og intet stod til at redde — Alterringen?“ spurgte Egil.

„Da vi kom, var det allerede umuligt at trænge ind. Vi forsøgte at rive Gavlvæggen ned; men inden vi naaede saa vidt, var Frejrsbilledet falden og brændte under de nedstyrtende Bjælker, og alle de andre Billeder vare i Kul. — Han har faaet en snarlig Død,“ tilføjede Hersen med lavere Røst.

„Mener Du Frejr?“ spurgte Børgolf med svigtende Fatteevne.

„Ham, vi satte ind i Billedet.“

„Ja ham!“ udbrød Børgolf. Ja, Guderne skal vide, hvorledes det er gaaet ham.“

„Det kan enhver vide, at han har faaet for megen Varme,“ svarede Guttorm.

„Hvad? Ja, for megen Varme. Det har Du Ret i. Han har faaet for megen Varme. — Tror Du ikke, han er brændt levende, Frænde?“

„Eller kvalt,“ mumlede Egil bag Foerværket.

„Det skulde saa være af Røgen,“ gættede Børgolf.

„Lige meget hvilket,“ sagde Hersen mørkt.

„Jeg angrer den Gjerning nu.“

„Mig tykkes,“ svarede Børgolf, „at han fik den Skæbne, han havde fortjent. Jeg fatter kun ikke, dersom saa er, at denne Brand er paasat, hvi ikke Guderne slaa slige Niddinger med Sot og Blindhed. — Det kan svarlig mistydes.“

„Det er at vente, at Daarer ville mistyde alt, hvad Guder gjøre eller lade,“ svarede Guttorm.

„Mange ville føre dette ud til, at Kristus er stærkere Gud end alle Aser tilhobe.“

„Hvem veed og, om han ikke er det,“ udbrød Guttorm heftigt. „Vide vi ikke alle, at engang stunder Ragnarok til.“

„Da skjønner jeg ikke, Frænde,“ svarede Børgolf, „at Du saa hart stander Kristenguden imod.“

„Jeg staar ham imod, fordi han er fremmed. Fremmede Guder, fremmede Konger, fremmede Sæder — jeg staar dem imod til min sidste Stund,“ svarede Gubben med Varme. „Eller vilde Du, dersom Knut den rike af Danmark og Bretland kom hid for at tage Norge med Vaabenmagt, at vi skulde byde ham vor Tjeneste, fordi han er større og mægtigere Drot end den, vi forud have kaaret? Skal der ikkun spørges om Magten, ikke om Retten? Er det ikke nogen Gang større Hæder at falde end at sejre?“

„Men Folket tager overalt — —“

„Folket løber stedse did, hvor der er størst Bulder, og følger den, der har det stærkeste Mæle. Det spørger ikke om Sagen, thi det er langsomt til at nemme; det tager al sin Overbevisning gennem Øje og Øre. Det begyndte med paa Tingdagen at ville jage bort baade Bisp og Konge; men aldrig saa snart hørte den Trommer og Klokker og saae Kors og Bannere skinne,

før det rendte omkap til Elven for at lade sig døbe. Slig skifter ingen Høvding Sind.“

Karldøren gik op, og mange Mænd traadte ind. Man kunde ikke oppe fra Ilden kjende Ansigterne gjennem Skumringen, men da de kom nærmere, saae Guttorm, at Thore Sæl gik forrest; dernæst saae han i Skulderhøjde over Aarmanden et langt, dødgraat Ansigt med vrede Øjne. I samme Nu, han blev det vaer, rev han Benene til sig og sprang op; han hørte ikke Mændenes Hilsen, fik ej heller strax at se, hvem de var, thi han evnede ikke at vende sine Øjne fra det store Gjenskrid.

Men da Thore Sæl begyndte at tale, gjen-vandt Guttorm sin Ligevægt. Han afbrød Aarmanden med et stolt Haandkast, vendte sig kort og gik tværs over Gulvet til sit Højsæde, som om han var en Konge, der stædede Mænd for sig.

Thore blinkede til sine Ledsagere, skød Nakken tilbage og fulgte; Børgolf, som sikkerlig mente, at her trængtes i alle Maader til at lyses op, lagde nogle Fyrregrene paa Ilden, saa der stod et stort Skin deraf ud over Skaalen; men Egil dukkede sig dybere i sin Kappe med Ryggen imod Højsædet, som om han intet sansede.

„Hvad er Eders Ærinde?“ spurgte Gubben koldt, og hans Blik faldt i fængslet Stirren atter paa Orm Kolbejnsøns Ansigt.

„Jeg formoder,“ svarede Thore, „at Du er sær optagen af store og vigtige Tanker, siden Du

forglemmer at byde os velkommen og skikke os til Sæde. Men som selvbudne Gjæster faa vi vel at finde os deri.“

„Jeg kan tænke, hvad dette Optog har at betyde,“ svarede Guttorm og trommede heftigt med sine Fingre paa Højsædearmen. „I ere komne hid, Du og Orm, for at byde mig Farvel, inden I drage som Angivere til Kong Olav. Det er vistnok baade ret og sømmeligt for en Aarmand at rejse ud i saadant Ærinde; det hører vel endog til Embedet; men Skam faa Du, Orm Kolbejnsøn“ — her vendte Hersen sine funklende graa Øjne mod denne — „en fribaaren Bondesøn, at Du kan deltage i slig en Færd! Du gaar godt i Ledebaand, Din skamløse Spejder og Lurer!“

Orm sendte Hersen et Blik fuldt af Had og knyttede sine Hænder, som om det var hans Agt at styrte sig over ham, og Mændene trængte sig nærmere under halvhøje Trusler; men Thore blinkede, slog afværgende op med Haanden og tog til Orde:

„Om nogen her fortjener Skam, Guttorm Herse, da er det Dig, og det er lidet rimeligt, at vi taale Dine grove Ord, om vi ikke havde lært at følge Jesu Kristi Fodspor og kjende Budet: Betaler ikke ondt med ondt. Thi som Du aldeles mistyder Orms Nærværelse i Hovet sidste Nat, saa mistyder Du og Hensigten med dette vort Besøg; allerførst skal Du vide, at ingen

af os vidste det mindste om, at Orm Kolbejnsøn var gaaet til Hovet, saa lidt som vi anede, at Du og Dine Frænder trods Kongens Forbud den Nat vilde blote.“

Thore havde antaget en aaben Mine og en forurettet Tone; hans Holdning var snarere ydmyg end kry, hvad der hos ham ikke var almindeligt.

Men Hersen fæstede liden Tro til hans Ord og sagde spottende:

„Nu faa vi nyt at høre.“

„Sikkerlig vil det være nyt for Dig at høre, Guttorm,“ sagde Thore med et tilrettevisende Blik, „at Orm stod i Hovet ikke for at udspejle Eders Færd, som han intet vidste om, men af Elskov til en fager Ungmø, som han mistvivlede om at vinde.“

„Af Elskov til en Ungmø!“ udbrød Guttorm med et vandtro Smil. „Den Gaade er min gamle Hjerne for svær.“

„Jeg skal løse den for Dig, Guttorm Herse. Det er en gammel Tro, som Du vist ogsaa kjender, at om en Ungersvend stiltiende gaar ind i et Gudehus mellem Midnat og Hanegal, afskærer en Splint af Træbilledet, rister visse Runer derpaa og bærer den paa sit blotte Bryst trende Døgn, da, naar han faar Held til at lægge Splinten under den Pude, paa hvilken en Ungmø lægger sit Hoved, naar hun gaar at sove, vil samme Ungmø betages af stor Elskov til ham. Af saa-

dan Grund var det, at Orm i Nat gik til Frejrs-hovet; men han var endnu ikke naaet frem til Højgulvet, da han hørte Folk komme. Han krøb derfor skyndeligst bag Tjeldingerne, og hvad der siden skete, veed Du bedre end jeg.“

Guttorm tav og fæstede Blikket forskende paa Orm; men denne undveg det. Han henvendte sig da paany til Aarmanden.

„Og hvorledes kom Orm ud? Og hvorledes gik der Ild i Hovet?“

„Ja, hvad dette angaar, da er vor Sag ikke slet saa ren,“ svarede Thore og drog paa det; „men Du skal nu have den hele Sandhed alligevel, Guttorm Herse. Jeg havde Mænd til Gilde hos mig igaar; det led ud paa Natten; Talen faldt paa Hovtolden, og mange mente, det var en Byrde, som lod sig kaste af, helst vi nu faar Kirkeskat. Saa var der ogsaa nogle, der huskede paa, hvad Kongen havde befalet: at alle Hove skulde brændes, hvor de ikke bedre lode sig ombygge til Kirker. Vi vare alle hede af Øllet, og saa drog vi afsted; derved kom vi efter Orms Fængsel og fik med det samme Held til at redde ham. Vil Du regne Hovbranden for en Fornærmelse, mener jeg, den kan gaa lige op imod den Overlast, I have tilføjet Orm.“

Guttorm sad bleg om Kind og bed sig grublende i Skjægget, medens hans funklende Øjne gled fra den ene til den anden af Mændene. Endelig sagde han med lavere Stemme:

„Jeg veed endnu ikke, hvad Eders Ærinde er?“

„Vort Ærinde er saa, om Du vil give Din Datter til Orm Kolbejnsøn, thi Snefrid er just den Ungmø, for hvis Skyld han saa nær havde lidt en forsmædelig Død. Bestemmer Du Dig til denne Handel, da skal den være Pant paa, at Bygdens bedste Mænd atter have sluttet Fred, og at god Forstaaelse atter er oprettet imellem os alle, enten vi saa dyrke Kristus eller Frejr.“

Guttorm flyttede sig uroligt i Sædet; derpaa udbrød han med nogen Heftighed:

„Hvi staar Du bagved, Kolbejn, og tier kvær? Var det dog snarest Dig og mig, der burde forhandle denne Sag.“

Kolbejn rømmede sig ikkun til Svar, og Thore tog strax Ordet.

„Kolbejn er faamælt og har bedet mig fremføre dette Anliggende; men siger jeg noget, han ikke tykkes om, da staar det ham frit for at afbryde. Heller ikke er Orms Sag mig uvedkommende,“ vedblev Thore og satte den korte, tykke Nakke tilbage mellem Skuldrene; „thi Sigyn Kolbejnsdatter er min trolovede Fæstemø.“

„Det spurgte jeg nys,“ svarede Guttorm med et fint lidet Smil inderst i Mundkrogene. „Var det saa for snarest at følge sin Søsters Exempel, at Orm gik til Hovet, enddog der var Fæstensgilde samme Nat.“

Da brød Orm sin Tavshed og spurgte med et brændende skummelt Blik paa Hersen:

„Hvad Svar giver Du paa min Bejlen?“

Guttorm saae hvast op. „Agter Du Dig til Kongen, hvis jeg siger nej?“

„Ingenlunde,“ skyndte Thore sig at svare.

„Vi ere ikke Angivere, Guttorm Herse, men Du skjønner, at dette Blot ikke længer er nogen Hemmelighed, og kommer et lidet Ord derom Kongen for Øre, da er det venteligt, at han vil kræve Regnskab. Der siges, han holder streng Dom over alle Blotmænd; sagtens har han heller ikke endnu glemt den Herse, der gjorde ham saa stor en Modstand paa Ejdsivatinget. Men Orm Kolbejnsøn er den eneste, som kan vidne imod Dig; og giver Du ham Din Datter til Ægte, er ogsaa han et ugyldigt Vidne; vil nogen da rejse Sag imod Dig, vil den falde af sig selv.“

„Du føjer i al Fald dine Ord vel, Thore,“ sagde Hersen og lod et Glimt af Anerkjendelse stryge hen over den sikre, tætbyggede Skikkelse. „Jeg skal nøje overveje dette Tilbud og give Eder snarligt Svar.“

„Jeg beder Dig betænke, at Orm er en utaal- som og heftig Bejler, som og hans Færd i Nat tilfulde har udvist, og han er gaaet hid med den Forventning, at Du vil give ham Svar ufortøvet.“

Hersen vendte paa disse Ord sit Blik mod Orm; udfordrende gjentog denne:

„Ufortøvet.“

Orm Kolbejnsøns Væsen huede ikke Hersen; men i Betragtning af den haarde Medfart, han

havde været Gjenstand for, og den Dødsens Angest, han havde udstaaet, var der Grund til ikke at lægge for stor Vægt derpaa. Han kaldte ad Børgolf og bad ham hente Snefrid ind.

Der blev stille i Skaalen, da Børgolf havde lukket Døren efter sig. Kun henne bag den Pelsværks Krave lød et sagte: „Bu bu bu!“

Det tyktes alle en lang Tid, inden Døren atter gik op, og Snefrid traadte ind fulgt af Børgolf. Rank og smal gik hun op over Gulvet; der var en ligedelt, skjær Rødme over det fine Ansigt; de stolte Øjne mønstrede med nogen Forundring de fremmede Mænd, som vare traadte nogle Skridt afsides. Hun hilste dem med et lidet Nik og gik lige op til Hersen.

Den gamle havde siddet og vejjet paa dette ja eller nej, som nu skulde siges; han havde maalt sin egen truede Stilling og maatte sluttelig tilstaa for sig selv, at det kunde blive et dyrt Ord, om han i denne Stund gav Orm Kolbejnsøn nej. Karlen var jo ogsaa af god Byrd, en stærk og tavs Natur, der vilde holde sit Bondenavn i Ære, forblive paa sin Gaard og ikke bejle til Kongegunst for at faa Embede og Værdighed ved Hirden. For saa vidt var han just af Hersens Folk.

Han rettede sig i Sædet, saae fast paa sin Datter og tiltalede hende saaledes:

„Disse Mænd ere komne hid i et Ærinde, som ikke er Dig uvedkommende, derfor ønsker

jeg at høre Din Mening. Kolbejn staar her med sine Frænder for at bejle til Dig for sin Søn Orm.“

„Hvad tykkes Du?“ spurgte Snefrid, og hele Ansigtet blev meget rødt ved disse Ord.

„Jeg finder dette Tilbud godt og hæderligt,“ svarede Hersen langsomt og veg sin Datter med Øjnene. „Hvad siger Du dertil, Egil?“

„Jo, aa jo,“ svarede Gautlændingen og gjorde et Forsøg paa at rejse sig. „Ræk mig en Arm, Børgolf! Bu bu hub! Sa sa sa! En til, en til!“ Egil stod nu paa Benene og sjokkede frem i sine Skindsko. „Jeg siger som Guttorm. Det er godt og hæderligt. En saadan Bejler tør ingenlunde vrages.“

„Dette kommer mig uventet,“ svarede Snefrid og saae stolt paa Mændene. „Men nu vil jeg byde Eder at tage Sæde paa Bænken. Jeg skal i Hast sætte frem, hvad Huset formaar.“

Hun kaldte ad sin Fader med et Blik, vendte sig og gik hurtigt ud ad Kvindedøren. Gubben rejste sig og fulgte efter.

„Hvad betyder dette?“ spurgte hun, saasnart de vare ene. Hendes Ansigt blussede og Øjnene stode blanke af Taarer.

„Derom er det uforfødt at spørge,“ svarede Hersen. „Kolbejn begjærer Dig til Sønnekone, og Du har at svare ja eller nej. Jeg siger endnu som før: dette er et godt og hæderligt Tilbud, og Du hører, at Egil er af samme Mening.“

„Min Mening om Orm Kolbejnsøn kjender

Du ogsaa. Vil Du bortfæste mig imod min Vilje, da var det uforlødent at lade mig kalde.“

„Hvad har Du imod Orm?“

„Derpaa har jeg ogsaa givet Dig Svar, og da forstod jeg ej rettere, end at denne Sag var dermed til Ende. Siden har Forholdet mellem Kolbejn og Dig ikke været et saadant, tykkes mig, at Du nu har mere Grund til at ønske mig ind i den Slægt end forhen. Fra Vinternatsgildet udeblev han og alle hans Frænder; Dagen efter staar hele Flokken i Skaalen med Orm som Bejler. Dette er mig ufatteligt.“

„Mange og vigtige Grunde taler for, at denne Handel mellem Orm og Dig vorder sluttet,“ svarede Guttorm koldt. „Meget afhænger nu deraf.“

„Hvorfor? Jeg maa vide hvorfor, Fader!“ vedblev hun blødt, „vi kjendte forhen ikke til at skjule noget for hinanden.“

„Nej forhen,“ gjentog den gamle smerteligt. „Men der er og stor Forskjel paa forhen og nu. Da havde vi ingen Messer og Drottensdage og alt sligt til at skille os, Snefrid. Nu er det anderledes; men det er ikke min Skyld.“

„Jo, det er Din Skyld; thi der er noget, Du dølger for mig. Hvad har denne usle Kongstræl at gjøre her? Hvor kry han stod, som om han havde Dig og Egil og os alle i sin Vold! Og Du sad i Dit Højsæde og saa ud, som om Du var dømt fra Liv og Ære hartad. Det manglede

kun, at disse Madfolk skulde have noget Herredømme over Dig.“

„Og om det alligevel var saa,“ sagde Hersen med et usikkert Blik.

„Tal, Fader!“ udbrød Snefrid og lagde bønligt sin Haand paa hans Arm. „Hvad er det?“

„Dersom Du ikke havde kastet Dig i Armene paa alt dette ny, vilde Du have vidst det. Men gjort Gjerning staar ikke til at ændre. Du mente, at det skulde aldrig løsne de Baand, som bandt voré Hjerter til hinanden, og det har rejst en Skillevæg imellem os, som med hver Dag vorder højere.“

„Jeg mærker, at Du bygger troligt paa den Skillevæg,“ svarede Snefrid og tog atter sin Haand; „men fik Du en Maag som Orm Kolbejnsøn, mon det da skulde blive bedre? Han er jo ogsaa kristen.“

„Jeg skal ikke friste Dig længer, Snefrid, og tvinge Dig vil jeg ikke.“

Saa vendte Guttorm sig fra sin Datter og gik tilbage for at give Mændene Svar. Da hun og hendes Faster Thora noget efter traadte ind i Skaalen, sad Guttorm atter i sin Stol ved Ilden og Egil og Børgolf hos. De afbrød deres Samtale, da de to Kvinder traadte ind.

„Lad os flytte en Bænk hen til Ilden, Snefrid,“ sagde Thora, „og høre lidt paa Mændenes Tale. Det er nu sidste Kvæld paa Stejnarstad

for denne Gang. Guderne skal vide, om vi oftere skulle ses, Broder Guttorm!“

Dertil svarede Hersen intet, og Thora vedblev:

„Jeg hører, her har været en Bejler til Snefrid, men at hun gav ham nej. En stor, grim Karl, som hun ikke kan udholde at se paa, siger hun, og Kolbejns Søn. Hvilken sælsom Hændelse. Jeg kan tænke, han ligner Broderen; heller ikke han saae fager ud.“

„Kolbejn har ikkun een Søn,“ sagde Guttorm og saae fast paa Thora. „Orm hedder han.“

„Ja Orm Kolbejnsøn,“ mælede Børgolf. „Lige fuldt en mærkelig Skæbne, at han skulde slippe ud.“

„Alle Guder!“ skreg Thora, „det var Orm Kolbejnsøn, ham som — — og bejler til Snefrid. Hvad skal det sige? Og Du sagde nej, Barn! Har Du betænkt Følgerne?“

„Det er vanskeligt for mig at betænke noget,“ svarede Snefrid krænket, „naar alt holdes dulgt for mig. Fader vil intet sige, hvor meget jeg end beder ham derom, og da kan jeg kun svare, som mit Hjerte tilsiger mig; men det er, at jeg vil heller være den simpleste Tjenestemø i Norge end have Orm Kolbejnsøn til Husbond og Thore Sæl til Maag.“

„Stor Synd af Dig, Guttorm,“ sagde Thora, „at Du ikke har sagt Snefrid Sammenhængen, ihvorvel jeg skjønner, Dit Hjerte har krympet

sig deryed. Saa skal Du da ej længer være uvidende om,“ vendte hun sig til Snefrid, „at vi have holdt et stort Blot i Nat — thi nu baader det lidet at dølgge, hvad alle uden hende vide — at Orm kan anklage os for Kongen, ja vil mene, at han har meget at hævne, — o I højeste tre! at Egil og jeg skulde føre alt dette over Eders Hoveder, thi vi bære desto værre ene Skylden.“

Snefrid fik nu fuld Rede paa den foregaaende Nats Hændelser, og Mændene føjede dertil Thore Sæls Forklaring, saa Snefrid kunde forstaa, at hendes Fader ikke vilde fæste hende bort til en Nidding, men til en dristig Ugersvend, der havde vovet sit Liv af Elskov til hende og været standhaftig nok til at trodse Død og Vanære, for at ingen Skygge skulde falde paa hendes Navn.

„Dette vil gjælde Din Faders Liv, Snefrid,“ sagde Thora.

Snefrid sad med Hænderne knugede i Skjødet og stirrede ind i Ilden. Farven var vegen af hendes Kinder, og hun udbrød i en bitter Tone:

„Man skulde tænke, at det var Fader kjært, om hans Blod kunde komme over mit Hoved, eftersom han har dulgt alt dette for mig. Men det kan vel gjøres om endnu.“

„Her er intet at gjøre om, heller ikke haaber jeg, at mit Blod skal komme over Dig, mit Barn; men Du ser nu alt, hvad jeg gjør, siden

Du er bleven kristen, som om jeg ikkun vilde Din Ulykke. Det er sandt, at jeg et Øjeblik ønskede, Du vilde give Orm Din Haand; ogsaa veed jeg, Du vilde have føjet Dig i min Vilje, om Du havde kjendt de tvingende Grunde. Men jeg vilde have Dit Svar uden dem, thi ingenlunde skal den korte Dagerest, jeg kan have tilbage, kjøbes paa Bekostning af Din lange Livslykke. Faren er ikke ringe; thi det var let at se af Orm Kolbejnsøns og Thore Sæls Mine, hvad der nu skulde følge; tænker jeg dog, vi kunne spille Dem et Puds, og at Du, Snefrid, til Slutning vil se, at jeg endnu mener Dig det saa godt som nogensinde. Jeg har aftalt med vor Frænde Egil, at jeg i Morgen drager med til Gautland og vil da forblive en Tid der, om ellers Søster Thora vil have mig. Dernæst har jeg skikket Bud til Broder Ejsten og vore Nabo-mænd og vil i denne Kvæld tilskjøde Dig Stejnarstad, saa at de høre derpaa, hvorefter Ejsten og Børgolf næste Tingdag skal lade Overdragelsen tinglyse. Tænker jeg saa, vi kunne give de Mænd af Ejd en lang Næse, thi naar Hovedmanden for Blotningen er borte og Gaarden tilskjødet Dig, som og er kristen, saa veed jeg ikke, hvad de skulle kunne gjøre os endog med deres bedste Vilje.“

„Og saa skulde Du rejse ene til Gautland, gaa i Fredløshed for min Skyld,“ udbrød Snefrid.

„Det skal aldrig ske.“

„Veed Du noget bedre Raad, Datter min, tager jeg glad derimod, men under Du mig endnu nogle korte Dage at leve i Fred og Ro og ikke selv vil se Dit Fædrenegods blive kongelig Ejendom, da forvente vi saaledes, hvad den kommende Tid vil bringe.“

Den følgende Morgen endnu før Dag holdt fyrretyve væbnede Svende paa deres Heste foran Skaalen paa Stejnarstad. De tyve tilhørte Egil, de tyve udgjorde Hersens Følge og var Halvdelen af hans Huskarlestyrke. De skulde ledsage deres Husbond indtil den svenske Grænse, og det var besluttet, at de vilde lægge Vejen øster paa, indtil de kom til Ejstridalen og derfra ad nærmeste Vej naa Grænsen; thi var denne Vej end længere, saa udsatte de sig paa den Maade mindre for Fare. De øvrige af Hersens Huskarle skulde forblive til Værn for Gaarden og Snefrid; men Børgolf havde lovet at flytte til Stejnarstad og lede Gaardens Drift.

En rigelig Davre var indtagen, før Rejsen skulde gaa for sig. Nu stode alle Bænke tomme, og Bordene vare bedækkede med Levninger. Støttet paa tvende Huskarle skred Egil ned ad Planketrappen; hans Hustru fulgte rejseklædt. En Tjenestemø stod midt i Hallen og hægtede Kaaben om den gamle Herse.

„Hvor er Snefrid, Jorun? Mon hun ikke vil byde os Farvel?“

I det samme traadte Snefrid ind ad Kvinde-

døren. Hun havde en blaa Kaabe paa, og om Hovedet en højrød Hætte med Graaværk i Kanten. Hun bredte Armene ud mod sin Fader, og de fagre Øjne straaledede af Kjærlighed og Hjertensvarme.

„Mit kjære, gode Barn!“ udbrød Hersen og sluttede den ranke Pige i Favn. „Du vil følge os paa Vej. Det var vakkert tænkt af Dig.“

„Jeg vil følge Dig den hele Vej, Fader, og blive hos Dig. Jeg kan ikke forlade Dig, og Du kan heller ikke undvære mig.“

„Nej, nej! Det maa ikke ske. Det er fornødent, at Du bliver tilbage for at vogte paa Din Ejendom. Det er ikke let at vide, hvad vore Fjender kunde spinde sammen, naar de se, at Byttet slipper dem af Hænderne. Denne Aarmand er dristig og snu; men Børgolf trænger til at støttes af Din kloge Omtanke.“

„Det gaa nu, hvordan det vil, saa skilles vi to ikke. Dette, som har været os imellem, vil voxe og brede sig, og vi ville blive fremmede for hinanden. — Skal der bygges videre paa denne Skillevæg, Fader?“ vedblev hun og lagde al sit Hjertes trofaste Blidhed i Ordene. „Skal Stejnarstad nu ogsaa lægges imellem os? Forglem, hvad jeg har gjort Dig imod, og tag mig med! Vi ville som forhen dele alt med hinanden, ogsaa Fredløshed og Fattigdom, om saa skal være.“

„Hav Tak for de Ord, mit Hjertens Barn,“

udbrød Gubben dybt rørt. „Saa har jeg da atter min Snefrid hel og holden, ihvor det ellers gaar.“

„O jeg haaber forvist, naar det vaares, at vi atter kunne ride glade ind paa Stejnarstad med hinanden.“

„Nornen styre det dertil!“ sukkede Gubben og trykkede sin Datters Haand.

XIII.

Paa Vestgøtasetten mellem de store Indlands-søer Venern og Vettern ligger den lille Kjøbstad Skara, i fordums Tid Hovedstaden i Götarike og en af dette Lands ældste og anseeligste Stæder. Den var Sæde for baade Jarler og Lagmænd; i dens Nærhed laa Kongsgaardene Jarlekvist og Skaraborg, det gamle Offersted Gudhjem, saa og Götala, hvor „alle Gøters Ting“ holdtes. I denne By boede Ragnvald Ulfson, Jarl over Vestergötland. Han var en Sønnesøn af Skøgul-Toste, som var Fader til Kongemoderen Sigrid storraade. Hans Hustru var Ingeborg, hvis Broder Kong Olav Trygvesøn fandt sin Død i Svoldrslaget.

En Dag hen imod Kyndelmisse kom der Gjæster til Jarlens Gaard. De kom i Slæder. Der var Egil Egilson og hans Hustru Thora, saa og hendes Broder Guttorm Herse og Snefrid; endelig Astrid, som var yngste Datter af Sveakongen Olof Eriksøn og blev opfostret hos Egil. Et stort Huskarlefølge til Hest ledsagede dem.

„Nu staar Verden ikke længe,“ raabte den

djærve Jarl, hvem Bjældeklangen havde kaldt ud paa Planketrappen foran Hallen, derfra han blev vaer Egils gule Ansigt, som søgte at arbejde sig frem af det uhyre Pelsopslag. „Det maa jeg lide, Egil. Hil sæl og god Dag!“

Jarlen gik til Fru Thoras Slæde og hjalp hende med at stige ud. Imidlertid stred nogle Huskarle en stille, haardnakket Kamp for at faa Egil løftet fra Hyndet. Fra de andre Slæder kom Guttorm, Snefrid og Astrid Kongedatter til. Ragnvald bød sine Gjæster gaa op i Hallen; han vilde selv anvise den fremmede Huskarlehøvding Plads til Hestene og tog derfor Vejen ned imod Staldene.

Da Husbonden senere traadte ind i sin Skaale, fandt han baade Mænd og Kvinder lejrede omkring Ilden, dels staaende, dels siddende. Jarlen søgte ogsaa did; han vendte sig først til Egil Egilsøn.

„Og Du har været udenrigs, siden vi sidst saas, er bleven ung paany og gjæster atter gamle Venner,“ sagde den muntre Jarl og slog Egil paa de mange stramme Lag af Skind og Klæde, der omgav hans Skuldre.

„Aa Gud hjælpe for Ungersvend jeg er,“ stønnede Egil. „Ud er jeg kommen; men hvordan kommer jeg hjem igjen? — Bu bu bub!“

„Lad Fremtiden sørge derfor. Skal galt være, kan Du blive hos os til Skjærsommer. Naa, bedre er Du dog, har jeg spurgt?“

„Nej, nej! Jeg er ussel, ussel, elendig. Mit Liv er ikke den Smule Føde værd, jeg mellem Aar og Dag fortærer.“

„For Herren!“ raabte Jarlen, „om jeg nogen Sinde har gjort mig Rede for, enten jeg fortjener min Føde eller ej. At vi faa, hvad vi kunne æde og drikke, saa og at det smager vel, dermed lader jeg mig nøje. — Og Du, Astrid Kongedatter!“ vedblev han idet han vendte sig fra Egil med fremrakte Hænder. „Er Du ogsaa syg?“

„Jeg syg?“ svarede Kongedatteren og gik op imod Jarlen, fuld af Ynde, med klare, frimodige Øjne. „Jeg er aldrig syg,“ sagde hun og gav ham begge sine smalle, kulderøde Hænder. „Hvor falder Du paa det, Jarl?“

Ragnvald lo. „Er der dog mangen en Sot, veed jeg, som er smitsom.“

„Nu lade vi helst den megen Sygdoms-
snak fare,“ sagde Astrid. „Den høre vi nok af hjemme. Fosterfader har lovet mig at være karsk paa hele Rejsen, og han kan det saa godt, naar han vil.“

„Naar han vil,“ brummede Egil hovedrystende og lo paa sin Maade. „Ho ho ho!“ hikkede det dybt inde i Brystet, medens Ansigtet ved ingen Mine røbede, at det var sig nogen munter Fornemmelse bevidst.

„Jeg maatte jo knibe ham dygtigt,“ sagde Kongedatteren med et skjælmsk Blik til sit Offer,

„dertil dunke ham svarligt paa hans forpinte Rygrad; men den Rygrad er ogsaa Fosterfaders allerømmeste Sted.“

„Ho ho ho!“ lo Egil og saae sig om, som om han vilde udforske, hvor den Latter kom fra.

Jarlen talte en Stund med Guttorm Herse, spurgte om Tilstanden i Raumarike og hørte om Kong Olavs Færd mod Fylkeskongerne.

„Det vorder tilsidst en betænkelig Sag med alle de Normænd i Skara,“ sagde Jarlen. „Har nu Bjørn Staller og hele hans Følge dvælet her siden i Sommer og flere komme end til. Vi maa da for Alvor til at søge, om vi kunne faa vor Konge i Tale og faa den Fredsslutning bragt i Stand, at han ikke skal fro ilde om os og tænke os i Olav Haraldsøns Sold.“

„Det er ikke min Skyld,“ svarede den norske Hirdmand, som og var i Hallen, „at vi have ligget her paa den lade Side fast et halvt Aar. Jeg har ofte nok mindet Dig om Dit Løfte, Jarl, at Du vilde stæde os for Kong Olof.“

„For Herrens Aasyn! det er en vanskelig Sag,“ svarede Jarlen alvorlig og strøg sig med Haanden om det tætte, brune Hageskjæg. „Det fører til intet uden Fortræd for os alle.“

„Jeg har svoret,“ mælede den store Normand, „ikke at se Kong Olav igjen, før jeg har forebragt Sveakongen hans Hilsen, saa faar han optage det, som han vil.“

„Kong Olavs Gjæstehøvding var hos mig i

Høst," sagde Hersen, „og meldte et og andet om denne Eders Sendelse. Han nævnede og, tykkes mig, Islændingen Hjalte Skjeggesson og andre gode Mænd, som vare fulgte med. Ere kanske de atter vendte tilbage?“

„De fleste af os vil Du finde her,“ svarede Bjørn; „men Hjalte Skjeggesson tilligemed en anden Islænding rejste videre til Upsal. Hjalte mente, at saasom han ikke var Normand, vilde han lettere faa Kongen i Tale og kunde da med Liste forberede ham. Dog ved Juletid kom her Ordsending fra ham, hvilke ej bragte synderlig godt Budskab.“

„Men til Gjengjæld en stor og dristig Plan,“ sagde Fru Ingeborg, „som den snilde Islænding havde undfanget, hvilken gaar ud paa intet mindre end at bortfæste Ingegerd Kongedatter til Kong Olav.“

„Den digre!“ raabte Astrid. „Det siger Fader aldrig ja til.“

„Tror Du ikke, Kongedatter!“ sagde Bjørn Staller og traadte hen foran Astrid, uhyre stor, bred og barsk. — Det var Skik ved Upsalahirden, at man aldrig nævnede den norske Konge uden med Øgenavnet „den digre“ eller den tykke.

Kongedatteren blev rød. Ordet var ufor-sættelig fløjet hende over Læberne.

„Er ikke Olav Haraldsøn en Husbond, som en svensk Kongedatter kan være vel tjent med?“ spurgte den store Hirdmand bistert. „Han som

med en Haandfuld Folk tog Norges Rige fra to saa mægtige Konger som Knut Svejnsøn af Danmark og Din Fader. Siden og i en Haandevending gjorde det af med fem indfødte Konger paa een Gang.“

„Vi kunne alle,“ tog Jarlen Ordet, „være dermed tjent, men med den nuværende Tilstand er ingen tjent, hverken Normænd, Sviar eller Gøter, thi vi vide ikke, enten vi have Krig eller Fred.“

„Veed Ingegerd noget derom?“ spurgte Astrid.

„Hjalte har, som det synes, talt Kong Olavs Sag vel,“ svarede Jarlen, „og er Din Søster ikke utilfreds med at blive Dronning af Norge.“

„Ogsaa tykkes mig, sagde Ingeborg Jarlekone, „at Kong Olof handler daarligt, om han vil modstaa denne Handel; thi siden han paa ingen Vis kan udholde den Tanke, at Olav Haraldsøn har taget Norge fra ham, saa kunde han jo, naar han giftede Ingegerd med Olav, indbilde sig, at han gav hende Norge i Medgift.“

Fru Ingeborg var stundom bitter mod Kong Olof. Hun kunde ikke ret glemme Svoldrslaget.

„Det skulde Kongen vide, at I have slige Forsætter mod ham!“ udbrød Astrid. „Og Søster Ingegerd veed det hele! Ja nu skal jeg nok faa fuld Besked, naar jeg kommer til Ullersaker.“

„Agter Du at gjæste Ingegerd?“ spurgte Fru Ingeborg.

„Se se, saa I tro, det er for Eders Skyld alene, vi ere dragne hjemme fra. Ja, vi agte os lige til Upsal, til det store Landsting, som jo nu stunder til. Fosterfader rejser did, for om han kunde gjenvinde sin Helsen; han har spurgt, at der blandt de mange fremmede plejer at komme en berømt Læge fra Holmgaard, som har lært sin Kunst i det Land Arabia og hartad formaar at opvække døde. Men først tage vi til Ullersaker og hvile os nogle Dage hos Ingegerd. I skulde tage med!“

„Det Forslag var maaske ikke ilde,“ svarede Ingeborg Jarlekone og saae til sin Husbond. „Paa Upsala Ting kunde Bjørn Staller faa Kongen i Tale, for Du maa dog, Ragnvald, engang alligevel gjøre Ende paa dette, om Du ikke ganske vil drive Gjæk ej blot med vore Gjæster, men og med Kong Olav selv.“

„Dine Ord i Ære, Ingeborg,“ svarede Jarlen og nikkede til sin Hustru. „Ej er det første Gang, Du giver et godt Raad. Hvad siger Du, Bjørn?“

„Jeg ser intet heller. Jeg begjærer ikkun at blive stædet saa for Kong Olof, at han kan høre, hvad jeg har at sige, og er det rimeligt, at det vil lykkes bedre paa Tinge end i Kongshallen; hist plejer Ordene at falde friere.“

„Saa drage vi først til min gamle Fosterfader, Thorgny Lagmand, og bede ham om Bistand. Paa Upsala Ting gjælder hans Ord mere

end selve Kongens, og er det saa, at han vil støtte vor Sag, da tør jeg love Dig ej blot, at Kong Olof skal høre Dig til Ende, men og nødes til at tage Dine Ord til Følge. Vel bærer Thorgny ikkun Bondenavn, og det er hans Stolthed, men for fyrretyve Aar siden stred han ved Kong Eriks Side paa Fyrisvold, og hans Bistand kunde Kongen takke for Slagets gode Udfald som og for det Tilnavn „sejersæl,“ han fra denne Dag bar.“

„Endelig, Bjørn,“ sagde Fru Ingeborg skjæmtende, „fik vi da pustet Glød i min gode Husbond. Skade, at vi ikke noget før have tænkt paa Thorgny; det kunde have sparet os megen Møje og Grublen.“

„Jeg faar vel dele Æren med Thorgny,“ sagde Astrid Kongedatter og saae smilende paa Stalleren. „Og naar vi saa have ført denne Sag til en god Ende, saa tilgiver Du, at jeg kaldte Din Konge „hin digre,“ og fører ingen Hirdsladder om det, at ikke min vordende Maag skal se umildt til mig ved Fæstensgildet.“

Ottende Dagen efter gik Rejsen til Upsal for sig. Det var en klingrende Frost med klar Himmel og stille Vejr. Over de snedækkede Tage flød en tæt Solstrøm, der skar og blændede og ligesom syntes at kaste et hvidligt Skjær tilbage mod den mægtige, blaa Luftklokke, der i stirrende Ubevægelighed hang over Husene. Nu kørte Slæde efter Slæde op foran Adelhuset;

Huskarlene red frem i korte Rækker; efterhaanden som de kom ud af den brede Blaaskygge under Staldene, kastede Sollyset sig i al sin tindrende Vælde over det hele brogede Billede af farvede Kapper og Dækkener, Skjolde, Hatte og Hjelme, greb med spillende Straalebundter i Ringbrynjernes blanke Masker og foer i glimtende Dans over polerede Øxer, Spyd og Bidsler. Med ranke Kroppe og Benene strakt i Stigbøjlerne sad de ungdomsstærke Skikkelser i Sadlen; de skjæggede Ansigter, af hvilke adskillige havde en forhøjet Rødme af Øllet, der ved Davrebordet umaalt var baaret frem, lyste af Livsmød; munter Skjæmt vexledes, Bjælder ringede, og Tjenestemøer løb travlt over Svalegangene med Rejsetøj i store Bylter.

Inde i Hallen stod Jarlen paa Trinet til sit Højsæde, fra hvilket han just havde rejst sig samtidig med, at Kvinderne vare ilede til deres Rum for at iføre sig Kaaber og Hætter. Han talte til Bjørn Staller, der havde sin Plads næst, og spændte i Mag sit guldfæstede Sværd om sig. I dette Øjeblik traadte en fremmed ind ad Karl-døren og gik med megen Høviskhed frem for Jarlens Sæde.

„Kong Olav Haraldsøn af Norge lader gunstigst hilse, og er det mit Ærinde at spørge, om den højædle Jarl intet skulde kunne melde om de Mænd, som forrige Sommer droge hid fra Norge for at underhandle med Kongen af Upsal.

Frygter Kong Olav, at en Ulykke kunde være dem vederfaret, og er han i stor Uro for deres Skyld. Deres Høvedsmand var Bjørn Staller.“

„Det er mit Navn,“ svarede Bjørn og rejste sig tungt. Han var jævnlig den sidste til at rejse sig; hvor Mænd sad over Borde.

„Ej, da er jeg ikke reden forgjæves,“ svarede den høje, mørkøjede Ungersvend og vendte sig mod Stalleren. „Hvad Bud tør jeg bringe Kongen?“

„Naa, Bud!“ brummede Kæmpen og skubbede det lille Bord til Side. „Vi ere endnu ej naaede længer end hertil, kan Du hilse.“

„Er det alt?“ spurgte Svenden med en utaalmodig Mine.

„Jeg veed ikke mer,“ svarede Stalleren og tog sin Kappe ned fra Krogen over sit Sæde.

„Hvad er Dit Navn?“ spurgte Jarlen.

„Erling Hognesøn. Jeg er Søstersøn af Bødvar Lejfsøn, som var i Følge med Stalleren. Han er ventelig ved Helsen?“

„Du er saa en Islænding?“ spurgte Bjørn.

„Fra Thjorsaadal. Kanske jeg kunde faa min Morbroder i Tale?“

„Ja, i Upsal,“ knurrede Bjørn og hægtede sin Kappe.

„Din Frænde drog med Hjalte Skjeggesson til Upsal,“ oplyste Jarlen, „nu rejse vi efter. Tænker jeg, det bedste bliver, at Du gjør os Følge; thi snart ville vi faa Sveakongens Svar at

høre, og da kan Du bringe Din Konge en noget fuldere Besked end den, Du nys fik hos Bjørn.“

„Jeg skjønner, det er rettest,“ svarede Erling.

„Sæt Dig saa til Bords, og tag fat, hvor vi slap. Du har vel sørget for Din Hest?“

Jarlen gik ned over Gulvet, ud af Karldøren; Bjørn iførte sig sindigt sine Vaaben uden at sige et Ord mere; ovre ved den modsatte Langside syslede et Par Bordsvende med Afdækningen; men ellers var der nu tomt i Hallen.

Erling holdt Maaltid i stor Skynding. Fra en Lokhvile kom Egil ud fulgt af sin Hustru. Han var pelsklædt, saa af ham saae man ikke stort, ikkun Skospidserne skiftevis og en stor Skjægdusk, der sad i Klemme mellem Kravens Opslag.

Han hilste ikke paa Erling, thi han saae ham ikke.

Strax efter kom Guttorm Herse ud, ligeledes rejseklædt. Han havde Slør om Hatten, Stok i Haanden; det hvide Haar laa ud over Skuldrene paa den blaa Kappe.

Han nikkede med sit vennesæle Aasyn til den fremmede Svend og vilde gaa ham forbi, da denne overrasket stod op og gjenhilste som paa en Kjending.

Da Gubben blev dette vaer, slog han Sløret til Side og plirrede med de skarpe, graa Øjne.

„Se, se! En Landsmand tror jeg,“ sagde

han søgende og satte Stokken haardt i Gulvet.
„Gudmund Kaaresøn.“

„Erling Hognesøn.“

„Islænding. Jo, nu husker jeg,“ sagde Hersen.
„Du besøgte mig paa Stejnarstad.“ Saa gik han videre med smaa Trin imod Døren.

Erling traadte ud fra Bænken og vendte sig spørgende mod Bjørn for at faa Rede paa, hvorledes Guttorm Herse kom her, da i det samme Astrid Kongedatter gik ind fulgt af Snefrid. Erling følte Blodet stige sig til Kinderne, da han saa uformodet saae sig Ansigt til Ansigt med den slanke, hudskære Hersedatter.

Ej mindre stor var hendes Overraskelse; det saas af den fine Rødme, der i et Nu gød sig over hendes hele Aasyn, og det klare Blik, hvormed hun hilste ham. Men der blev ingen Tid til Forklaring; Jarlen selv stod i Døren og skyndede paa. Han tog Astrid ved Haanden og løb sladrende og leende med hende hen ad Svalegangen til Slæden, hvor han selv dækkede hende med Bjørneskindet. Erling fulgte Snefrid og ydede hende den samme Tjeneste; han var længe om at spænde Remmene og følte kun ringe Lyst til at blive færdig; han bød Farvel, men dvælede endnu et Sekund, fordi det tyktes ham umuligt at skilles fra denne Slæde; — da vendte han sig greben af en lys Tanke brat imod Kjøresvenden, der stod bag paa Mederne, og sagde:

„Om Snefrid Hersedatter tillader, vilde Du kanske intet have imod, at vi byttede Plads, saa Du red, og jeg kørte, thi jeg har alt siddet i Sadlen fra den aarle Morgen.“

„Vi enes vel om det Bytte,“ sagde Karlen og gav Tømmen til Erling. „Det er ikke just den varmeste Post.“

Toget havde alt sat sig i Bevægelse. I Spidsen red Ragnvald Jarl med Guttorm Herse og Bjørn Staller fulgt af alle de fremmede Huskarle. Just som Erling med Tømmen i Haanden sprang op paa Snefrids Slæde, kørte Astrid Kongedatter tæt forbi. Snefrid slog hurtigt sit Slør for Ansigtet.

„Ej, ej!“ raabte Kongedatteren. „Veed Du nu og i hvilke Hænder, Du fortror Dit Liv, Snefrid lille?“

Fru Thoras Slæde fulgte lige efter. Nu knaldede Erling med den vældige Pisk og satte sin Hest i Sporet. Slæde fulgte efter Slæde; Jarlens Huskarle dannede Eftertravet. Og Bjælderne klang, Hestene prusted, Sneen knirkede under Slædens Gænger, og den lave Vintersol udgød Strømme af Lys over de gnistrende Sletter, de rimskjæggede Birke og det brogede, blinkende, glade Tog, der ilede mod Upsal.

„Hvilken herlig Fart!“ sagde Snefrid og satte Ryggen fast imod Sædets Baghynde. „Og saa at jeg skulde faa Erling Hognesøn til Kjøresvend!“

„Det tykkes mig endnu altsammen at være

en liflig Drøm!“ svarede Erling og indaandede med Lyset og Friskheden ligesom en Duft af kvindelig Fagerhed.

„Dertil skinner Solen for klart; dertil klinge Bjælderne for lydt.“

„Men saa sig mig da, hvorledes det gaar til, at jeg kjører ad Upsal til med Snefrid Guttormsdatter.“

„Det gaar saaledes til, at vi ere fredløse i Norges Land og bo nu hos Egil Egilsøn, hvis Hustru er min Faster. Hans Gaard ligger ved Gøtaelven ikke langt fra Kongshelle By.“

„Jeg haaber, det er Skjæmt med Fredløsheden?“

„Det er ramme Alvor,“ og Snefrid fortalte det væsentligste af, hvad der var hændet paa Stejnarstad, siden han var Gjæst.

„Sælsomt at høre dette. Saa mange Sinde fløj min Tanke did; jeg saa Dig og Hersen og Børgolf — Jorun med sin stærke Røst, Unne med sine røde Øjne; jeg tænkte op Billede efter Billede og mente, at have det hele saa grandt, og det var altsammen anderledes.“

„Ja, meget er anderledes nu,“ svarede Snefrid med et Suk. „Du kan vel vide, at vi længes efter Stejnarstad, og Fader mest. Hver Maaned her tager paa ham som Aar.“

Saa forløb en liden Stund, uden at Ord vexledes imellem dem. Bjælderne ringede, Solen lyste og Snefnug fra Sporet føg hvislende hen over

den blanke Mark. Tavse og tunge stod Træer og Buske i deres blinkende Ispantser, frosne, graaklare Draaber hang paa Brombærrankernes Buer og udskød røde og guldgrønne Lyn mellem de skaldede Kæmpestene og Bregnernes visne Dynger. Men forude i Synskredsen laa Landskabet som en Taagebræm af skiftende Toner i blygraat og vandblaat med Kinnakullens mørke Klippetop synlig gjennem Disen.

„Hvor det var godt, at Du kunde følge ham!“ sagde Erling med Tanken endnu paa Snefrids sidste Ord.

„Ja, det var en god Beslutning,“ svarede hun, drejede Hovedet og saae over sin højre Skulder op imod ham. „Tak for den, Erling!“ tilføjede hun sagtere.

Han fangede Glimtet af de nære, dunkelblaa Øjne over den blegrøde Kind og bøjede sig elskovssvimmel imod hende; den venstre Haand, med hvilken han holdt Tømmen, strejfede hendes Kaabes Pelskant; Berørelsen gød Ild i hans Aarer; han maatte kæmpe haardt med sig selv for ikke at lægge Armen om hendes Hals og knuge denne Kind op til sit Bryst.

„Hvi siger Du mig Tak?“ stammede han.

„Fordi det var Dine Ord, som fik Beslutningen frem. Det var langt fra mine Tanker at forlade Stejnarstad, da jeg den sidste Aften bød Fader Godnat. Jeg var i en bitter, opirret Stemning. Det tyktes mig, at han ganske havde vendt

sit Hjerte fra mig, var bleven saa grum og kold. Dette med Orm Kolbejnsøn, og saa, at han vilde tilskjøde mig Gaarden og drage bort, — først ofre mig for at redde sit, og saa ofre sig selv for at redde alt for mig! Det var, som vilde han for enhver Pris knuse mig ganske, og den stumme Anklage, der laa bagved: Fod for Fod har jeg maattet vige for den nye Tro, for de nye Sæder, indtil jeg er bleven en Gjæst i min egen Gaard, og nu trænge I mig helt bort, og jeg skal lægge mine Ben i fremmed Land. Jeg laa vaagen den meste Nat og tumlede med de mange Tanker. Kunde jeg for, at de havde blotet? Skulde jeg bøde deres Skyld med et helt Livs Kummer? og anden Lod øjnede jeg ikke, hvad enten jeg valgte den forhadte Bejler eller at se Fader gaa til et fremmed Land for at dø. Og jo mere Hjertet slog I Angest og Vaade, desto mere følte jeg mig ægget til Trods. Jeg tænkte med bitter Lyst paa dette Skjøde, paa at skulle herske over alt, over alle — uden Indblanding, uden Ansvar, o, hvor jeg skulde herske, ja, med Jernhaand og Stenhjerte. Da, jeg veed ej hvorledes, rændt pludselig nogle Ord mig ihu: „Naar Du i Kjærlighed steller om den gamle Herse og lukker Solskin ind over hans hvide Haar.“ — De skød pludselig op i min Erindring uden Sammenhæng, som et Svar uden foregaaende Spørgsmaal, og jeg mindedes, at det var Dig, der havde talt dem engang. Det blev med et saa sælsomt stille i

mit Hjerte, det var, som om det holdt op at slaa for at lytte til en fjern, en mild og sagte Røst, og da jeg under denne Sindets Lytten søgte efter Forbindelsen, kom et Brudstykke af mine egne Ord frem, det Spørgsmaal, som fulgte paa: Kan nogen forstaa den Tale? Naar jeg tjener, er jeg større, end naar jeg hersker. — Da forstod jeg, at her skulde tjenes, ikke herskes, og greben af det bratte i Omslaget knugede jeg mine Hænder fast i hinanden og hviskede halvhøjt: Jeg rejser med, jeg følger ham. Det er større at tjene ham i hans Fredløshed end at herske paa Stejnarstad i Kraft af Skjøde og Tinglysning.“

— Og Bjælderne vedblev at ringe, og den lave Vintersol vedblev at udgyde Strømme af Lys over de gnistrende Sletter, de skjæggede Birke og det brogede, blinkende, glade Tog paa den lange Upsalsfærd.

XIV.

Et Par Slyngekast ovenfor det Sted, hvor Gøtaelvens brede Strøm deler sig og med sine tvende Arme favner det frugtbare Hisingen, laa Egil Egilsons Gaard. Store Jordvolde omgave i Firkant de talrige Bjælkehuse paa Flodens østre Bred; til begge Sider strakte sig Agre og Skove, men over den blomsterhvide Abildgaard steg et stærkt skraanende Højdedrag, hvis tynde, grusede Jordsmon paa mere end et Sted gjennembrødes af Klippens skaldede Kjærne. Arm i Arm gik Astrid Kongedatter og Snefrid op ad den stejle Lide, langsomt, foroverbøjede, næsten hvilende i hvert Trin. Det var en varm, solklar Middag i Skjærsommer.

„Jeg kan ikke mere, Snefrid!“ sagde Kongedatteren udmattet og skubbede som med en sidste Anstrengelse til den bredskyggede Straahat, saa den gled ad Nakken til og lod det smalle, kjække Ansigt end mere blot for Solens brændende Glød.

„Vi skal op til vort gamle Sæde,“ svarede

Snefrid, „og se, om Kong Olavs Flaade endnu ligger for Kongshelle.“

Astrid svarede ikke, men vedblev saa lentedigt at stride sig opad. En sparsom, hentørret Grønsvær, isprængt Stenurt og Potentil gled dirrende forbi hendes Blik over Grus og Smaasten. Den graa Timian duftede stærkt i den hede Luft.

Endelig var Maalet naaet. Med Ansigtet vendt mod den tilbagelagte Vej, saae de for deres Fødder Skoven, bag hvilken Gaarden skjulte sig, og over den Nordreelvns lyse Vandspejl med Hisingens skovløse Højder til venstre, og Fontinsbjergets Pynter nærmere til højre. Frem af Synskredsen dukkede det rige, anseelige Kongshelle med sine solbelyste Tage og foran Staden, halv skjult af Baholms gamle Tingplads, saas Skib ved Skib, Mast ved Mast. Man kunde skimte det trefligede, hængende Banner fra Kongeskibet, og nu og da stod Solglimt fra de høje, gyldne Snabelstavne.

„Hvad vil dette føre til?“ spurgte Snefrid tankefuldt. „Nu har Kong Olav ligget for Kongshelle flere Uger og ventet paa sin Fæstemø. Din Fader Kongen sætter hans Taalmod paa en stor Prøve.“

„Nødtvungen gav Fader sit Minde til den Forlovelse. Uvist om Ingegerd nogen Sinde kommer.“

Astrid satte sig. Hun lænede Ryggen mod den varme, flade Klippeside og lukkede Øjnene.

„Gjør det mig alligevel ondt for Søster Ingegerd,“ tilføjede Astrid. „Nu har denne Islænding saa længe prist Olav Haraldsøns Manddom og Højsind, at hun er halvt syg af Elskov til ham, enddog hun aldrig har set ham.“

„Bryder Sveakongen sit Løfte,“ sagde Snefrid, „da vorder Olav Haraldsøn gram. Frygter jeg, det vil gaa ud over Vestergötland, og os først.“

„Os sparer han vel; vi have jo Normænd paa Gaarden.“

„Og en svensk Kongedatter,“ tilføjede Snefrid med et Smil. „Bedst om ikke Olav Haraldsøn faar det at vide. Hvem veed, hvad han ellers kunde faa i Sinde?“

Astrid laa og smaalo med lukkede Øjne. Solen stod skraat ned paa venstre Kind og Øre. En tyk, askeblond Lok hang paa Skulderen og soled sig; over den lige, lille Næse var prikket enkelte fine, brune Fregner. Hænderne laa varme og trætte i hendes Skjød, gulhvide med smalle Fingre.

„Skjønner ikke, Snefrid Hersedatter, at Du der bliver staaende. Læg Dig, Barn!“

„Her er saa varmt. Skulle vi ikke gaa ned i Skoven? Jeg lovede Faster at plukke Urter til Din Fosterfaders Aftendrik. Vi kunde gjøre det med det samme, tænkte jeg.“

„Saa gaar Du lidt i Forvejen, Snefrid. Jeg gider ikke tænke paa at staa op nu igjen. Og jeg plukker heller ikke mange, er jeg vis paa.“

Astrid lagde sin Hat over Øjnene, løste et lille, blaafrynset Silkeklæde af sin Hals og blæste Varmen langt fra sig.

Hun laa og lyttede en Stund til Snefrids Fodtrin, der mere og mere tabte sig, saa og til en enlig Fugl, der fløjtede en kort, idelig tilbagevendende Tonerække nede i Skovkanten, til den knitrende, puslende Lyd i Grønsværet af kravlende Smaadyr. Søvn tungt varmede Solen; søvn tungt duftede den graa Timian — —

Maaske havde hun blundet. Om saa var, vaagnede hun ved atter at høre Fodtrin, der nærmede sig opad imod hende.

Hun trykkede Bagen af sine Fingre fast imod Øjnene, Hatten gled ned paa Jorden ved hendes Side.

„Har jeg gjort Dig Tiden for lang, Snefrid?“

„Hil sæl!“ svarede en fremmed Røst, en dyb Mandsrøst. Hun rettede sig med et Sæt og fik Øjnene op. En Overraskelsens og Undseelsens Rødme jog over Ansigtet. Hun tænkte i første Øjeblik paa Flugt og gjorde Mine til at rejse sig.

„Bliv ikke ræd, væne Ungmø!“ sagde den fremmede med et Smil, tog Hatten op og rakte hende den. „Jeg er hverken Stimand eller Jomfrurøver, ikkun en fredelig Vandringsmand,

som stundom føler Trang til at komme i Vejret.
— Ej se. Der har vi Kongshelle!“

Astrid gjenvandt strax sin Fatning og blev roligt, hvor hun var. Hun satte Hatten tilrette og bandt atter det lille Tørklæde om sin Hals.

Den fremmede lod Blikket løbe hurtigt rundt, fæstede det derefter et Øjeblik opmærksomt paa Kongedatteren og tog uden at spørge Plads ved hendes Side.

„Hvad var det saa for en Snefrid, Du ventede?“

„Det er lidet rimeligt, at Du kjender hende?“ lød Svaret en Smule afvisende. I Tone og Mine glemte Astrid sjældent, at hun var Sønmedatter af Erik sejrersæl og Sigrid storraade.

Den fremmede lo godmodigt. Han var en ung Mand af Middelhøjde, før og bredskuldret med storformede Træk, skarpe, blaa Øjne og et langt, rødgult Skjæg. Han bar en mørkeblaa Kjortel, stramme Læderhoser og et Sølvbælte om Livet; ved hans venstre Side hang et kort Sværd med skjønt forarbejdet Fæste.

„Hvem er Du selv da?“ spurgte han ufortrøden.

„Ej, hvor I Normænd ere nysgjerrige!“ svarede Kongedatteren og smilede halvt imod sin Vilje. „Bedre at Du sagde noget om Dig selv, thi Du kalder Dig en fredelig Vandringsmand og bærer dog Hærmænds Vaaben.“

„Hvoraf veed Du, at jeg er Normand?“

„Det siger Dit Maal mig. Sagtens er Du Styrismand paa et af Skibene derude og hedder Haakon eller Harald eller saadan noget.“

„Du ramte ikke langtfra,“ svarede den fremmede og lo igjen. „Jeg skulde næppe være saa heldig, om jeg prøvede at gætte Dit Navn, og hvem Du er.“

„Der ligger og liden Magt paa, om Du faar det at vide. Men hvortlænge agter Din Konge at ligge her med sin Flaade?“

Den fremmedes Ansigt mørknede. „Hvor kan jeg vide det? Kong Olav venter paa et Møde med Sveakongen, saaledes som Aftalen blev paa Upsala Landsting, og nu bie vi paa Eders Konges Ankomst.“

„Tænker jeg snarest, han bliver helt borte og den Fæstemø med. Saa kommer Eders Konge til at drage herfra med uforrettet Sag.“

„Min gode Jomfru,“ raabte den fremmede ivrigt, „det er sælsomme Ord, Du taler. Har Du hørt noget om, at Kong Olof har sligt i Sinde, eller er det ikkun Tanker, Du gjør Dig selv?“

„Han kunde have været her forlængst, mener jeg.“

„Vel sandt, dog kunne uformodede Hindringer let tilstøde paa saa lang en Rejse. Skal Kong Olav drage herfra med uforrettet Sag, vorder han ikke blid; men vi bør forvente, at

Sveakongen holder sit Ord for højt i Ære, til at dette vil ske.“

„Vor Konge blev tvungen til Forlig meget imod sin Vilje. Ragnvald Jarl af Skara som og den mægtige Thorgny Lagmand og Bøndernes ganske Hob nødte ham dertil.“

„Du er vel underrettet,“ sagde den fremmede med nogen Studsen og lod sine skarpe Øjne hvile forskende paa Kongedatteren. „Hvoraf veed Du alt det?“

Uden mindste Forvirring mødte hun hans Blik med sine frimodige Øjne og svarede:

„For jeg var med, da den Handel blev sluttet.“

„Var Du med?“

„Ja paa Upsala Ting! — Der komme mange Bondedøttre.“

„Se saa! nu vide vi da, at Du er Bondedatter, havde jeg forsendt snarere troet, Du var Jarledatter, saa vel Du taler for Dig. Men i Tungesnildhed og høviske Lader have alle gautiske Møer stort Fortrin for vore.“

„Takker paa de „gautiske“ Møers Vegne,“ svarede Astrid med et Smil.

„Saae Du Sveakongen? Hørte Du den hele Ordvexel?“

„Jahá. Baade hvad Bjørn Staller og Ragnvald Jarl — —“

„Bjørn Staller! Du har forsendt været med, hører jeg.“

Astrid rødmede en Smule og saae usikkert op. „Var det ikke saa, han hed? En stor, stovt Mand med dybt Mæle og hvasse Øjne. Han taledede først.“

Den fremmede nikkede. „Hvad sagde Bjørn Staller da?“

„Han gav sig tilkjende som Sendebud fra Kong Olav Haraldsøn af Norge og sagde, at han kom for at underhandle om Fred; dertil forlangte han Ingegerd Kongedatter som Kong Olavs Fæstemø. Ordene husker jeg ikke.“

„Og hvad svarede Olof Eriksøn dertil?“

„Ja han blev vred og bad ham tie med den Tale; men saa stod Ragnvald Jarl op og sagde, at som Høvding over Vestergøtland maatte han bede sin Konge overveje Stallerens Tilbud nøje; thi dette Land maatte i Ufredstider savne al Tilførsel fra Norge og derhos leve i idel Frygt for Brand og Plyndring.“

„Og saa gik Sveakongen rent fra Samlingen af Harme.“

„Aa det gjorde han vel ikke,“ svarede Astrid med noget hedere Kinder; „men saare heftig blev han, og haardt taledede han Jarlen til.“

„Han skjældte ham for en Forræder, der paa egen Haand havde indladt sig i Underhandling med Landets Fjender, og lovede ham, at hans Jarledømme skulde faa en brat Ende.“

„Det kan være, at hans Ord faldt saaledes; men Jarlen havde forinden søgt Bistand hos sin

Fosterfader, Thorgny Lagmand af Tiundeland, og nu stod denne op. Han er en saare stor Mand af Væxt om end noget bøjet af Alder, og han har et tykt, hvidt Skjæg, der naar ham lige til Bæltespændet. Med ham rejste sig og alle Bønderne fra hans Lagdømme, og fra alle Sider strømmede Almuen til for at høre ham tale, thi såaledes som han vil, vil de alle. Det skal og Gud vide, han vejede ikke sine Ord; man skulde tro, at Sveakongen var en Tjenestepilt, der blev irettesat af sin Husbonde; men da han tav, blev der et Bifaldsraab og Vaabengny, som aldrig syntes at skulle faa Ende, saa Kong Olav var nødt til at sige ja, enten han vilde eller ej.“

„Og hvad man tvungent maa love, skal man godvilligt holde,“ svarede den fremmede. Derpaa sad han en Stund tavs og stirrede ud imod Kongshelle og Skibene, slog saa op med Haanden og mumlede barsk: „Volder Du os den Spe, Kong Olof, skal det vorde Dig dyr Moro.“

Da gik der pludselig et Lys op for Astrid; hun blev mørkerød i sit Ansigt, de brune Øjne fik Guldglang, og hun udbrød næsten med et lidet Skrig:

„Du er Kong Olav, Du!“

Han bøjede sig frem imod hende, stirrede fortryllet ind i den gyldne, purpurglødende Forvirring og Fagerhed, medens han greb fast om hendes ene Haand.

„Nu skal Du sige mig, hvem Du er. Du er ingen Bondedatter.“

„Jeg er Astrid,“ bekendte hun i stigende Forvirring. „Jeg er — er Ingegerd Kongedatters Søster.“

„Er Du Ingegerd Kongedatters Søster?“ udbrød han ej mindre overrasket og slap atter Haanden. Du hedder Astrid og — og — — har Du fulgt Din Søster hid? Er Ingegerd os nær?“

„Nej, det tror jeg ikke,“ svarede Astrid. „Jeg er fostret hos Egil Egilsøn, hvis Gaard ligger nede bag Skoven. Derfor ser Du mig her.“

„Du tror altsaa, at Sveakongen, Din Fader, vil svigte sit Ord?“

„Jeg tror, — nej jeg tror ingen Ting, Kong Olav. Jeg har ikke talt med Ingegerd siden, ej heller med Sveakongen.“

Olav Haraldsøn sad nogle Øjeblikke tavs og stirrede grublende ud imod sine Skibe; Astrid vandt sin Fatning tilbage.

„Vilde Du blive meget gram, om han gjorde det?“ spurgte Astrid med lavt Mæle.

Han vendte langsomt sine Øjne imod hende.

„Ja, Astrid Olofsdatter! thi jeg har rakt Sveakongen Haand til Forlig, og han byder mig da Spot og Spe til Takke.“

„Beder jeg Dig dog, at Du ikke lader det gaa ud over dette Landskab. Hverken bærer Ragnvald Jarl eller hans Gøter nogen Skyld.“

De ville intet hellere end Fred og Venskab med Dig og Dit Folk.“

„Jeg veed ikke, om de ville Fred eller Fejde,“ svarede Olav. „Udebliver Sveakongen fra dette Stævne, vil han i det mindste ikke Fred, og saa faar han bære Ansvar for, hvad der sker.“

„Ogsaa Du faar Din Del, Kong Olav,“ sagde Astrid og lod Smilet paa Læberne dække over Ordenes Alvor. „Føre Hærskjold mod dette gode, frugtbare Land, brænde Gaarde og Huse i hundredetal, gjøre fredelige Bønder hjemløse, dræbe Kvinder og Børn, fordi Du ikke kan drikke Fæstensøl med en Kongedatter, Du aldrig har set: det vil nok føde Ansvar, tænker jeg.“

„Nu faa vi Sandhed at høre,“ sagde Kongen og optog Træk efter Træk Astrids Billede. „Det er en Lykke, som sjældent times Konger.“

„Sjældnere end, at de kunne bære den,“ svarede Astrid. „Men er det dog sandt, hvad jeg siger: Den Brud, Du attraar, kjender Du lidet eller intet til.“

„Jo, jo,“ udbrød Olav med stor Iver. „Mine Mænd have meldt mig saa meget om Ingegerd Kongedatters Fagerhed, om hendes ædle Sind og varme Hjerte, at jeg ikke blot kjender hende, men ogsaa tør sige, at jeg — at jeg — —“

„Elsker hende,“ fuldførte Astrid og lo op imod Kongen. „Det tykkes mig underligt at fatte Elskov paa anden Haand.“

Astrid gjorde Mine til at rejse sig, men Olav bad hende tøve en liden Stund endnu.

„Dette Møde er saa forunderligt,“ sagde han, „at jeg ikke siden efter vil kunne tro derpaa, om Du gjør Skilsmisse saa brat. Er det ikke som en liflig Drøm, som et Eventyr, at vi to Kongebørn sidde sammen her paa denne Klippe-trone med begge Riger udbredte for vore Fødder!“

„Og ikke saa meget som en Jarl er til Stede,“ sagde Astrid og lo. „Deraf maa komme noget ud, tænker jeg.“

Deri fik Astrid Kongedatter Ret. I den Stund blev lagt en Sæd i begges Hjerter, som ingen af dem endnu anede noget om.

„Men sig mig saa, Kong Olav, hvordan det gaar til, at Du kommer her. Hvilken Tanke førte Dig hid?“

„Jeg kom herop for at se ud efter mine Ryttere. Jeg har ladet Mænd ride til Skara for om muligt at spørge Tidende fra Upsal, og dem venter jeg tilbage hvert Øjeblik. For at faa Underretning desto tidligere, sejlede jeg med et lidet Følge op ad Elven, lagde bi under Skoven og steg saa alene op paa denne Højde, hvor en lykkelig Hændelse førte mig sammen med Ingegerd Kongedatters Søster. Mine Baadskarle, tænker jeg, tage sig imens en liden Middagsblund ved Aarerne.“

Samtalen fortsattes endnu en Stund; tilsidst

rejste Kong Olav sig, pegede ud med Haanden og sagde:

„Der har vi dem! Men et maa jeg vide, før vi skilles, Astrid Olofsdatter: Ligner Ingegerd Dig?“

Astrid rødmede.

„Hun har mørkere Haar.“

„Ja det har Hjalte Skjeggesøn sagt mig, at hun har mørkt Haar, næsten mjødbrunt af Farve. Men ligner hun Dig af Aasyn?“

„Nej, ikke meget,“ svarede Astrid med sin lette, trillende Latter. „Hun er langt fagrere.“

„Fagrere! Ja Gud skal vide, om Du der siger Sandhed. Men lige meget,“ vedblev han og gav hende Haand. „Bring hende min bedste Tak for de rige Gaver, hun sendte mig, for Pjeldskappen og det kostelige Skjærf, og bring hende Hilsen fra mig! Sig hende, naar I mødes, at jeg med det onde eller gode vil hjemføre hende som min Dronning, at jeg fastere nu end nogen Sinde er besluttet paa, at Sveakongens Datter skal være min Brud. Hil sæl, Astrid Olofsdatter, og hav Tak for denne Sinde! Vi to ses nok engang igjen.“

XIV.

Sendebuddene, der kom fra Skara, bragte Kong Olav Stadfæstelse paa, at Sveakongen ganske havde brudt Forliget og nu som forhen ikke taalte at høre Olav Haraldsøn nævne i sin Gaard. Saare harmfuld og dertil mod i Hu blev den unge Drot, der han modtog denne Tidende, og i flere Dage hørte man intet Ord af hans Mund. Endelig lod han holde Husting og adspurgte sine ypperste Mænd og Raadgivere, hvad de tyktes, der videre burde gjøres i denne Sag: om de skulde rykke ind i Gautland og hjem søge den troløse Konges Lande med Ild og Sværd, eller om de skulde drage hjem og afvente, hvad Ragnvald Jarl og Thorgny ad fredelig Vej mulig kunde udrette hos den svenske Konge. Bjørn Staller stod da op og sagde, at det var ilde Tak at bringe Ragnvald Ulfson, der i alle Maader havde bevist sig som de norskes fuldtro Ven, om man vilde hæрге hans Jarledømme, og andre mente, at saasom Størstedelen af de unge Karle vare rige og storættede Bondesønner, der vare dragne ud i Forventning om Brudfærd, men ikke

beredte paa at øve Hærværk, vilde det hedste være at opgive Hævnen for denne Sinde. Da nu og Kong Olav ingenlunde havde glemt det gode Ord, Astrid Olofsdatter havde indlagt for Gautland, saa lyttede han villig til sine Mænds Raad og gav alt Folket Orlov. Men førend de drog bort, sagde han, at til næste Vaar skulde de holde sig rede; da vilde han udbyde Leding over al Norge og tage Hævn for Haan. Derefter drog Olav Haraldsøn til Sarpsborg med sin Hird og forblev Vinteren over.

Dog var det ikke alle Kongens Mænd, der havde saa gode Tanker om Ragnvald Jarl som Bjørn Staller. Mange mente, at han kun paa Skrømt var Kongens Ven, og om denne Sag var der ofte stor Ordvexel i Hallen. Sighvat Skald hed en Islænder, som var fostret paa Apavatn. Han var kommen til Trøndelagen samme Efteraar som Olav Haraldsøn, havde da begivet sig i hans Tjeneste og var siden af Kongen tagen til Hirdmand. Samme Sighvat havde og været i Følge med Bjørn Staller paa hans Upsalsfærd, og det huede ham derfor ilde, baade at Rejsen havde været forgjæves, og at de skulde have Utaak af deres Stalbrødre oven i Kjøbet. Traadte han da en Dag frem for Kongens Stol og bad om Forlov til endnu engang at rejse til Skara og høre, om Kong Olofs Høvdinger intet vilde gjøre for at bevare Freden med Norge. Dertil gav Olav Haraldsøn glad sit Samtykke, thi han

længtes mere end nogensinde før efter sin usete Brud.

Saa drog Sighvat Thordsøn da afsted, og i Følge med ham var hans Søstersøn Thord Skotakold og Erling Hognesøn. Ragnvald tog vel imod de norske Sendemænd, og de dvælede der i nogen Tid.

Da hændte det en Dag, at der kom Tidende fra Ingegerd Kongedatter, som meldte, at Kong Jarislejf af Holmgaard havde ladet bejle til hende, og at hendes Fader havde taget vel imod de garderigske Sendebud.

Siden kom Astrid Kongedatter i Besøg til Skara, og med hende var Snefrid Hersedatter. I denne Anledning gjorde Jarlen et stort Gjæstebud, og taledes Sighvat da meget med den fagre Kongedatter. Men ud paa Aftenen drog han Ragnvald Jarl afsides og sagde til ham:

„Med uforrettet Sag rejser jeg nødig til Norge igjen, og nu er det saa, at alt Haab om Ingegerd maa anses for at være ude. Tykkes nu mig, at Astrid Olofsdatter i ingen Henseende staar tilbage for sin Søster, og havde jeg vel Lyst til at foreslaa Kong Olav dette Bytte, om det ellers maatte vinde Dit Bifald.“

„Det huer mig særdeles,“ svarede Jarlen, „og det saa meget mere, som det er en Handel, vi kunne slutte uden Olav Sveakonges Samtykke. Gjælder det ikkun, om det vil anstaa

Olav Haraldsøn og Astrid. Den ene Part kunne vi strax adspørge.“

Jarlen lod kalde Kongedatteren til sig, og da alt var aftalt mellem de tre, blev man enig om at fortie Sagen, til man fik Kong Olavs Mening at høre.

Ved samme Gjæstebud fik Erling Hognesøn ogsaa Lejlighed til at tale en Stund ene med Snefrid Hersedatter.

„Du færdes vide om i Din Konges Tjeneste,“ sagde Snefrid. „Har Du ingen Sinde i det forløbne Aar været Stejnarstad nær eller spurgt Tidender derfra?“

„Vore Rejser gik idelig øst paa. Kongen har nu kun denne Fæstemø i Hovedet. — Lider han ellers vel, Din Fader?“

„Jeg tør vel ikke klage,“ svarede Snefrid; men denne Udlændighed tager stærkt paa ham. Stedse er han i stor Uro for, at det ikke staa saa vel til hjemme, som det kunde og burde.“

„Det er let at vide. Han savner sin vante Virksomhed; deraf kommer de Urostanker.“

„Snart frygter han et, snart et andet. Stundom indbilder han sig, at der er sket Ulykke paa Kvæget, stundom endog, at Gaarden er brændt, eller at Tinglysningen ikke har fundet Sted. Meget vilde jeg give til, at vi inden Vinteren kunde spørge gode Tidender derfra; men det er lidet rimeligt at haabe.“

„Jeg veed et Raad,“ svarede Erling. „Saa-

snart vi ere komne tilbage til Sarpsborg, skal jeg begjære Orlov nogle Dage og drage op at gjæste Børgolf. Har han vel da i sin Tjeneste en paalidelig Mand, som kan gaa Bud hertil og give Eder den Underretning, I attraa.“

„Stor Tak skulle vi forskyldte Dig, om Du vil gjøre os det Vennestykke. Kommer vel den Dag engang, vi uden Frygt kunne se hverandre paa Stejnarstad.“

„Saa inderligt jeg for Din Faders og for Din Skyld ønsker den Dag nær, saa tykkes Du dog mig nærmere her i Eders Fredløshed. Her, hvor vi begge mødes som Gjæster fra samme Land, glemmer jeg stundom det store Skjel, der er mellem en fattig Hovsvend og Hersedatteren paa Stejnarstad.“

„Hver Gang, vi have talt med hinanden,“ svarede Snefrid rødmende, „har jeg maattet sande, at der var et stort Skjel, thi Du staar i Erfaring og Dømmekraft langt over mig.“

„Den Ros tør jeg ikke tage imod, og tro for alting ikke, at det var min Agt at ville undervise Dig. Jeg veed ikke, hvordan vi stedse kom til at tale om Ting, som det ellers ikke er Sæd, at unge Karle tale med fremmede Ungmøer om; tænker jeg dog, Du ogsaa selv har havt nogen Skyld deri, i det mindste den, at Du aldrig afviste mig.“

„Om jeg skal være ærlig, da hviskede vel en og anden Gang Stoltheden mig i Øre, at jeg

kunde gjøre det, en og anden Gang, naar jeg i Enrum kom til at tænke paa alt det, vi havde talt med hinanden om. Jeg talte jo ikke til Dig som til andre Mænd; jeg spurgte om det, min Sjæl tørstede efter at vide, og jeg dulgte hartad intet, hverken smaat eller stort, af hvad jeg tænkte. Da spurgte jeg stundom mig selv: Hvad om han nu, naar han kommer til Kongens Hird, fortæller sine Stalbrødre om den enfoldige Herse-datter paa Stejnarstad? Den Mulighed var jeg ilde tilfreds med," sagde Snefrid med et bly Smil.

„Det har Du aldrig for Alvor kunnet tænke, Snefrid Guttormsdatter.“

„Det maa tjene til min Undskyldning, at jeg var kun nitten Aar, har kun havt liden Vejledning, men saare meget at raade over. Alt hvad jeg gjorde, tyktes Fader var vel gjort. Tænker jeg stundom, at denne vor Udlændighed ikke vil blive til min Skade.“

„Nu saae jeg gjerne, at I havde Nadveren færdig," sagde Ragna og tren fuldt belæst over Tærskelen til sin Stue.

Der laa Brand ved Arnen og pustedede og blæste paa nogle sorte Pinde, og tre eller fire af Børnene laa ved Siden og hjalp til, medens Røg og Aske stod dem alle i Øjnene; de øvrige Efter-

kommere huggede Grene itu, rørte i Gryden eller sloges og skreg i Krogene. Lasede, gustne og elendige saae de ud alle tilhobe; ikkun Ragna struttede af Sundhed og Kraft som altid.

„Ser vi,“ sagde Brand og keg betænkeligt op. „Nu har vi ligget her og pustet en rum Tid; men Gnisterne ryger væk med Asken, og nogle gaar til Vejrs med Røgen. Det maa komme af den vesten Vind.“

„Gaa væk, og lad mig komme til.“

„Ragna smed Poser og Kurve, kiltede Skjørtet op og gjorde Vej. De af Børnene, som stod paa Gulvet, blev vinget hen i Krogene, og de i Krogene maatte ud paa Gulvet; de største fik over Nakken med Grenestumper, hvorefter de jævnt hylende listede udenfor. Snart brændte Ilden lystigt under Gryden, og Ragna nød en velfortjent Hvile paa Arnekanten.

Hun begyndte at fortælle Brand om, hvad hun den Dag havde oplevet og hørt, hvor hun havde været, og hvad hun havde fortjent. „Og her skal Du se et Stykke Vadmél? Deraf skal blive et Par nye Broge til de to største Gutter.“

„De kan, nidde mig, trænge til det, Ragna. Den store kunde ikke faa sine til at hænge paa sig, for, ser vi, de blev ved at falde af, sagde han. Saa lod jeg ham tage Dit gamle Skjørt paa, og det har han gaaet med i Dag.“

„Nu skal Du sy dem, Brand.“

„Nidde mig om jeg gjør! Jeg skal ind paa

Gaarden baade i Morgen og i over Morgen, og jeg skal sætte Saaler under et Par gamle Sko til Jorun. Ser vi, jeg kan med et og andet, som andre ikke kan; ser vi, jeg er fingernem; men jeg er kun et Menneske. Jeg kan ikke være to Steder, ser vi.“

„Hvad skal Du paa Gaarden?“

„Ser vi, de skal brygge i over Morgen. Og saa skal der bæres Vand en hel Dag forud. Ser vi, det bliver mit Arbejde.“

„Saa skal jeg gaa paa Gaarden i Dit Sted. Jeg har ikke Taalmodighed til det Stikkearbejde. Nu har jeg skaffet Tøjet, saa maa Du vel kunne sy det, mener jeg.“

En fremmed traadte ind. Han bar en stor Kappe og Vaaben derunder.

„God Kvæld,“ hilste han.

Brand og Ragna hilste igjen.

„Ja, I veed vel næppe, hvem jeg er. Jeg kan hilse Eder fra Snefrid Hersedatter.“

„Nej da!“ raabte Ragna og slog Hænderne sammen. „Tak, Tak! Hvor lider hun? og den gamle Herse er vel — — men ser jeg ret? Maa vi sige Dig saa tusindfold Tak for den gode Kappe, Du lod blive til Brand. — Brand!“ bød Ragna med stærk Røst. „Siger Du ikke Tak?“

„Nidde mig — — begyndte Brand og stirrede stærblind fremad.

„Ja, Du skal aarsage ham, for han ser daarligt,“ sagde Ragna. „Men kom fra Døren

og tag Sæde, hvis vi tør byde den efter fattig Lejlighed. „Lider de vel, Hersens?“

Erling hængte sin Kappe og sine Vaaben fra sig.

„Hvordan staar det til hos Eder?“

„Aa jo. Vi har da Helsen; Føden maa vi slide os til. Nu er vi fjorten Munde hver Dag. Der skal mange Skoffer til.“

„Vi er kun tretten, Ragna,“ indvendte Brand.

„Saa!“ vredsesdes Ragna. „Veed Du ikke, hvor mange Børn vi har?“

„Det veed jeg nok, ser vi, for der var nu den ældste, som døde, og saa de fem Dreng og den lille, som var dødfødt, ser vi, og een, to, tre, sex Piger. Det bliver elleve, og vi selv er to; ser vi, det er tretten.“

„Og saa den allermindste, ham den sidste. Regner Du ikke ham med?“

Brand støttede sig paa Albuerne og grundede dybt paa denne Sag.

„Hvordan staar det til paa Stejnarstad?“ spurgte Erling.

„Ja, Gud bedre!“ sagde Ragna. „Har jeg dog saa mangan Gang tænkt: mon og Hersen og Snefrid veed noget af alt dette. Gaarden røg jo strax; den tog Kongen, formedelst at — —“

„Snak!“ afbrød Brand. „Nej det maa Du helst lade mig fortælle, for, ser vi, det er Ting som Kvindfolk ikke forstaar sig paa. Ser Du, fremmede, Guttorm Herse maatte rejse herfra

Bygden, fordi han havde blotet, og, ser vi, saa skulde Snefrid da have Skjøde paa Gaarden, ser vi — —“

„Ja, for at den ikke skulde gaa ud af Ætten,“ tilføjede Ragna.

„Og saa bruger vi her at tage Muld fra de fire Steder, ser vi: fra Arnen, fra Højsædet, fra Ager og fra Skov — —“.

„Det gjør han, som sælger,“ faldt Ragna ind.

„Snak! Vi kan jo ikke sige, at Hersen solgte sin Gaard, men, ser vi, han afstod den med fuld, ser vi, Ejendomsret til sin Datter, til Snefrid Guttormsdatter i Vidners Overværelse og overdrog til sin Broder Ejsten af Hurdal at tillyse Skjødningen paa Tinge. Men, ser vi, hvad har Thore Aarmand at gjøre? Aldrig saasnart er Tinget sat, før Thore tager Ordet, og, ser vi, raaber højt og lydt, ser vi, at Guttorm Herse har overtraadt Guds og Kongens Lov og blotet til Skurdguderne — —“

„Ja, det har Kongen saa grummelig forbudt,“ oplyste Ragna.

„Det er ikke Kongen,“ afviste Brand, „for det er et Bud, som staar i Kristenbalken; men, ser vi, saa mæler Thore videre, at Guttorm Herse har forbrudt sit Liv og sin Hovedlod — —“

„Ja, det vil sige hans Gaard.“

„Ser vi, det er Lovens egne Ord, dens Mening og Indhold, ser vi. Der blev stor Ulyd

paa Tinget, og Ejsten og Børgolf stod frem og alle Mændene med dem — —“

„Ja dem, som havde vidnet.“

„Alle disse Mænd stod frem og sagde, at Guttorm havde givet sin Datter Skjøde paa Gaarden, og den var hendes; men, ser vi, saa spurgte Thore igjen, om det var før eller efter Blotningen, og saa maatte de jo tilstaa, ser vi, at det var efter, og da var altsaa Gaarden forbrudt, da han skjødede den bort. Altsaa, ser vi, var Skjødningen ulovlig. Desuagtet paastod nogle af Guttorms Venner, at Gaarden var hans, saalænge den ikke var lovlig fradømt ham; men, ser vi, saa tog Thore et stort Pergemut, som de kalder det, med Segl, ser vi, og Hængler, og der blev læst noget op, som gik ud paa, at Gaarden skulde tilhøre Kirken og Kongen, og at der skulde indsættes en Aarmand, ser vi, som skulde nyde Indtægterne — —“

„Nej, det var Kirken og Kongen, der skulde dele Indtægterne; men Aarmanden skulde — —“

„Aarmanden skulde, som jeg siger, indsættes, og Kirken og Kongen, ser vi, have Indtægten, og Orm Kolbejnsøn skulde være Aarmand — —“

„Og nyde lige Ret med Havlder og Bønder,“ raabte Ragna med Lagmandsrøst. „Jeg hørte hvert Ord. Men det kan nok være, at der blev Bulder, for der var saare mange alligevel, som holdt med Hersen.“

„Ser vi, Thore Aarmand satte det igjennem, og det er ham, som raader for hele Bygden, snart

for det ganske Herred. Han er gift med Kolbejns Datter; han er, nidde mig, større end baade Kirke og Præst, ser vi.“

Erling blev Natten over i Brands Hus; om Aftenen spiste han af Grødtruget sammen med Brand og Ragna og sov derefter paa et Knippe Halm paa Gulvet med sin Kappe over sig. Men den følgende Morgen stod han aarle op og gik ud, før han endnu havde spist eller drukket. En Stund efter kom han tilbage; han kom ind med hastige Skridt og var rød og ophidset i Ansigtet. I Haanden holdt han en langskaffet Øxe, og der dryppede Blod fra dens Egg.

„Tillyser jeg herved,“ sagde han staaende paa Tærskelen, „at jeg Erling Hognesøn af Thjorsaadal har givet Orm Kolbejnsøn Banehug.“

„Derefter gik han ind i Stuen, tog sin Kappe og gjorde sig rede til at byde Farvel.

„Ser vi, saa kommer de næppe til at brygge i Morgen,“ sagde Brand tænksomt, „formedelst at der er Lig i Gaarden. Det tænkte vi ikke paa, da vi gik til Sengs i Aftes, ser vi, at den Tidende skulde blive den første, da vi vaagnede op. Men det var, ser vi, Skæbnen.“

„Det tyktes mig en Skjændsel,“ sagde Erling, „at den Hund skulde sidde og brede sig i Guttorm Herses Højsæde. Men nu skal Du drage til Gautland, Brand, det snarest Du kan, og melde Hersen og hans Datter, hvorlunde det staar til her. I vide, hvor de bo, og Egils Gaard er let at finde.

Jeg maa skyndeligst til Kongen og melde ham, baade hvad Uret her er øvet, og hvorledes jeg har hævnnet den; thi det vil være til liden Baade for mig, dersom Thore Sæl kommer først.“

Brand vilde gjøre Indvendinger, men Ragna sagde, at turde han ikke tage sig den Rejse paa, saa turde hun. Erling gav dem Penge, der vare rigelige baade til Klæder og Rejse, og tog hastig Afsked.

XVI.

I Brands fattige Stue saae man et Par Dage efter det sidst fortalte et saare mærkeligt Syn. Den store Bordskive, som paa sine fire nedrammede Pæle og med Bænken langs Væggen noget nær var Stuens eneste Bohave, var dækket af kostelige Klædningsstykker. Midt for Bordets udvendige Langside stod Ragna med sine tømte Kurve og Poser omkring sig paa Gulvet; lige over for hende sad Brand, stiv og gusten og undersøgte Tingene med sine rødkantede, kortrækkende Øjne. Til begge Sider var Bordet garneret med hvide Hoveder, askerøde Kinder og en skinnende Rad af Øjenstene, som svømmede om i brønddyb Forundring.

„Se nu her, Brand!“ og Ragna lagde frem. „Dette skal være til Broge, dette til Kjortel, og af dette faar Du Dig en Kappe.“

Brand sad tavs og med højtidelig Mine. Nu og da dukkede han Næsen ned i de nærmeste Folder, nu og da famlede hans knoklede Fingre paa et Stykke for at forvisse ham om Styrke og Tykkelse; — da kom pludselig indenfor hans

Synsvidde noget skinnende rødt, som endnu ikke var bestemt til at fremlægges. Han jog en Arm ud og halede en Flig til sig.

„Hvad er det, Ragna?“

„Saa hold dog Dine Fingre — — kan Du ikke bie, til jeg viser Dig det!“ Dette blev stødt ud, rustent og vredt, men i samme Nu slog Tonen om og blev velvillig belærende. „Ja hvad tykkes Du om saadant Klæde? Der faar Du til tre Skjorter, saa skønne og varme, nogen Mand vil bære dem. Har Du kjendt Mage, at slig Stodder som Du kommer til at eje saadanne Skjorter!“

„Ser vi, da jeg var Ungkarl, Ragna — — men det er Skæbnen, skal Du forstaa. Kongen kan ikke have dem bedre, ser vi, næppe saa gode kanske.“

„Det mener jeg — — ih, Du mildeste Gud! Hvor har jeg nu gjort af dem? Jeg havde dem jo i den blaa Pose. Har jeg nu gaaet og tabt dem, saa er vi ellers vel farne!“ og Ragna begyndte ivrigt at rode omkring paa Gulvet mellem alle sine Klude og Bylter. „Naa det er Dig, Din Skarns Unge!“ raabte hun. „Saa Du staar der og træder paa Tøjet!“ Og midt i den bratte Tiltale fløj et af de hvide Hoveder pilsnart imod Krogen, muntrende sig til Farten med et langt Hyl. Posen med de savnede Gjenstande kom frem paa Bordet, og Knude efter Knude blev løst. Det tog nogen Tid; Nysgjerrigheden

vandt Overhaand hos den landflygtige; han nærmede sig atter, klemte sig ind længere nede et Stykke fra Moderen, endnu snøftende og med stribede Taarespor paa Kinderne.

„Her ser Du det bedste hartad!“ sagde Ragna og rystede Posen. „Mon sligt Par Sko nogensinde har siddet paa Dine Fødder, Brand? Se nu rigtig paa dem! Med røde Læderremme til at binde med, helt op ad Brogene lige til Knæerne — og Kvaste ved. — — Men hvad siger Du saa til denne Hue? Ulveskinds, vil Du se! Den er varm, kan Du tro. Sæt den paa, og lad mig se, om den passer Dig. Jeg tænker ikke, at den skal være for lille.“

Brand satte varsomt Huen paa; hele Hovedet forsvandt, da han slap den med Hænderne. Han tyktes næsten, den var for stor.

„Det er bedre, end at den skal være for lille,“ sagde Ragna. „Den er god til en Vinterrejse.“

Da lød en Røst fra Døren: „Saa Du skal paa Vinterrejse, Brand?“ Det var Aarmanden, der stod paa Tærskelen.

Brand rev Huen af sit Hoved, og Ragna begyndte at famle om mellem de mange Klædningsstykker. Hun var ilde tilmode ved dette Besøg, næsten som om hun havde stjaalet det hele. Hun havde intet Svar paa rede Haand; men det havde Brand.

„Nidde mig skal jeg paa Rejse; ser vi, langt

paa Rejse. Kom nærmere Thore Aarmand! Her er Sko, og her er Klæder. Penge har vi nok af. Vi er, nidde mig, ikke Stodderfolk, ser vi.“

„Det kan lade, det kan lade!“ sagde Aarmanden og blinkede stærkt med Øjnene, medens Ragna sendte Brand et truende Blik. „Det er vakre Klæder. Men Du er en dygtig Karl; derfor slaar Du Dig op, Brand!“

Ragna foldede i Stilhed Tøjet sammen, bar det hele hen til Kisten og gav sig der til at sysle med det. Hun agtede fornemmelig paa, at hun bestandig vendte Ryggen til Aarmanden, for at han ikke skulde se, hvor rød hun var i Ansigtet.

„Naa, men Du kommer ikke afsted hverken i Dag eller i Morgen,“ vedblev Aarmanden, „thi først skal Klæderne sys, kan jeg tænke, saa der bliver vel en Stund tilovers, at Du kan yde os en Haandsrækning. Der er fuldt op at gjøre nu, siden min Frænde er død, og jeg vil gjerne have Dig med strax. Dette var mit Ærind her ind.“

„Ser vi, naar det gjælder om at yde en Haandsrækning,“ sagde Brand og rejste sig, „saa er jeg ikke den, der siger nej; ellers, ser vi, faar Ragna og jeg nu nok at tage Vare selv.“

Ragna gjorde Tegn til Brand. Aarmanden saae det, men Brand ikke.

Mændene fulgtes ad op over TUNET, hen forbi Gravhøvgen.

Det er kommen brat over Dig med denne Rejse," sagde Thore.

„Ser vi, det kommer af Skæbnen," sagde Brand sindigt. „Der er, nidde mig, ingen der veed noget saadant før lige med eet. Gik det ikke Orm Kolbejnsøn ligedan?"

„Jeg kan tænke, det er af den Aarsag, Du skal afsted," sagde Thore.

„Hvad for en Aarsag? Jeg veed, nidde mig, ikke af nogen Aarsag."

„Ja, jeg skal ikke føre Dig i Ulykke."

„Føre i Ulykke! Ser vi, at gaa Bud for anden Mand er en ærlig Sag, tykkes mig. Det veed ingen bedre end Du, Thore, for Du er Aarmand, ser vi; Du rejser en og anden Gang i Kongens Ærinde, ser vi, og kommer der nogen og spørger, hvor skal Du hen, saa svarer Du, ser vi, det kommer ingen ved, ser vi, for det er Kongens Tjeneste."

„Saare vel talt," svarede Thore og blinkede kort og hurtigt. „Men Du gaar ikke Kongens Ærinde, Brand. Det forandrer Sagen. Du gaar lad os sige," sagde Aarmanden søgende, „naa, det kommer som sagt ikke mig ved, jeg siger blot, Du gaar ikke Kongens Ærinde."

„Men kanske gaar jeg Ærinde for en, som selv er i Kongens Tjeneste," svarede Brand noget højmælt. „Ser vi, det kan komme ud paa et, men derom giver jeg ingen Underretning, ser vi, for saaledes er nu min Tænkemaade."

„Det skal jeg prise Dig for, Brand!“ svarede Aarmanden og havde Sporet; „men imellem os to skader det ikke at tale rent ud, og naar man skal overveje en Sag, er det altid bedre at gjøre det forud end bagefter. Lad os altsaa sige: nu gjør Du denne Rejse, det er anden Mands Bud, Du gaar med, og det kommer ingen ved, mener Du; men hvad ville Folk dømme? Denne Erling Hognesøn tog ind hos Dig, da han kom her til Bygden for at dræbe Orm, min gode Frænde. Han var hos Dig Natten over, og paa Din Tærskel tillyste han Drabet. Han havde kun een Gang tilforn været hos Dig, sagde Du igaar, og da i Følge med Hersen og hans Datter.“

„Det var en ærlig Sag,“ afbrød Stodderen. „Jeg havde den Gang, ser vi, kjøbt en ny Kjole til Ragna, og den vilde Hersedatteren gjerne se. Og saa gik de andre to, ser vi, med.“

„Og paa det kommer denne Islænder til Dig, giver Dig Penge for at maatte ligge Natten over i Din Stue, at han kunde se Lejlighed til at dræbe min Frænde. Det er let at slutte sig til Resten. Han selv er dertil lejet af Hersen, som vil hævne sig paa Orm, fordi Stejnarstad kom ham i Hænde, og Du har faaet Din Part. Jo alt det kunde nok føre Dig i Ulykke.“

„Det er, nidde mig, Løgn!“ raabte Brand og blev helt blaahtvid paa sine Læber. „Hverken var han lejet af Hersen, ej heller har jeg faaet Penge af Erling paa den Maade, Vi havde ikke

mindste Nys om Drabet, ser vi, før han stod og tillyste det med den blodige Øxe, ser vi, i Haanden, og han vidste intet om, hvorledes det stod til paa Stejnarstad, før han hørte det af os Aftenen forud.“

„Hvorfor fik Du da Penge af Erling?“

„Hvem siger, jeg fik Penge af Erling?“

„Det sagde Du selv. Men saa var det kun for denne Vinterrejse kan jeg forstaa, Du skal ned til Gautland og melde Hersen den Bedrift, Islændingen har øvet. Naa det kan ikke føre i Ulykke at være i Ledtog med en Svend, som lægger Haand paa en af Kong Olavs Aarmænd! Ja havde det ikkun været en Bonde, en Herse endog, men dette Drab vil drage svare Følger efter sig, og jeg fatter ikke, at Du, Brand, kunde lade Dig overtale til at gaa disse Mænds Ærinde. Du har dog ikke ringe Mandevind. Men det er alle de Børn, kan jeg tænke. Du trængte haardt til disse Klæder, disse gode Penge.“

„Det var, nidde mig, Ragna, der først sagde ja. Jeg tænkte ved mig selv, lige saa snart Islændingen kom med sit Forslag: det kan føre i Ulykke, ser vi. Det er en vovelig Rejse, ser vi; men saa er det altid slig, at Kvindfolk vil være klogere, ser vi, paa alt, og saa gaar det, nidde mig, derefter.“

„Ja det kommer, som Du selv har sagt, ikke mig ved, hvor Du rejser hen, eller hvad Budskab, Du har at bringe tredje Mand, men jeg

skjønner, at Du mod Dit Vidende er kommen ind i noget, som vil føre stor Fortræd over Dig og Dine mange Børn, om Du ikke paa en Maade redes ud deraf. — Du kan jo blive hjemme.“

„Ser vi, ja, jeg kunde vel det, men Klæderne og, ser vi, disse Penge, jeg har faaet —“

„Ja og saa dem, Du ydermere skulde have hos Guttorm; saa glipper det.“

„Han lovede mig, nidde mig, ikke en Pending af Hersen.“

„Nej, men nu venter de paa Budskab fra Islændingen,“ sagde Aarmanden forskende.

„Allenfals venter de ikke paa Tidende om Orm Kolbejnsøns Død, for hverken Hersen eller nogen der veed det mindste om, hvordan det staar til hos os. De er i den gode Tro, ser vi, at Hersedatteren har Skjøde paa Gaarden, og længes, ser vi, svarlig efter at komme tilbage. Det var aleneste om Sagernes Stilling saadan her i Bygden, ser vi, at jeg skulde bringe Underretning, og, ser vi, det tykkes mig egentlig at være en ærlig Sag, som ikke kan føre mig eller nogen i Ulykke. Jeg kan, nidde mig, ikke gjøre for, at Islændingen har givet Din Frænde Bane.“

Aarmanden grublede tavs paa alt det, han nu havde hørt. Af og til bed han sig i Skjægget med et Smil; af og til blinkede han haardt med Øjnene.

Da han vedblev at tie, tilføjede Brand nedstemt:

„Ja Du kjender Loven bedre end jeg, Aarmand.“

„Saa Hersen længes efter at komme til Bygden igjen og veed intet om, at Gaarden nu tilhører Kongen. He he he! Men enten han fik det at vide fjorten Dage før eller efter, det kunde da være ligegyldigt. Ond Tidende skal man aldrig haste med.“

„Ser vi, dersom han og Snefrid havde i Sinde, inden Vinteren blev for streng, ser vi —.“ Brand standsede pludselig. Han fik Indtryk af, at han let kunde sige mere, end han burde.

Men Aarmanden lod ikke til at bemærke det; han var saa optaget af sine egne Tanker.

„Ja jeg nævner det blot, for enhver er sig selv nærmest, Brand, og vi have meget at gjøre i Anledning af min Frændes bratte Død. Jeg kan udrette en hel Del, men ikke alt, og jeg trænger til kyndig Medhjælp. Du er som hjemme paa Gaarden og forstaar Dig godt paa mange Ting. Jeg veed ikke, hvorledes jeg skal kunne undvære Dig de første fjorten Dage.“

„Ser vi, fjorten Dage, det er to Uger, og nu har vi, ser vi, Nytaar. Ja der er nok at gjøre inde paa Gaarden, ser vi, noget til hver Dag, og dersom Du tror, det kunde føre os i en eller anden Ulykke denne Rejse, ser vi, saa blev jeg helst hjemme.“

„Aa nej, aa nej! Det hjælper altid noget, at jeg veed Rede paa Sagen, thi det bliver mig,

der skal føre den, og jeg er haard, naar jeg faar det i Sinde. Det veed Du nok, Brand, og jeg er inde i Loven og Rettergangen. Det veed Du ogsaa. Nu har Du forpligtet Dig til at gjøre denne Rejse, og er det da bedst, det bliver saaledes. Men rettest vil det være, at Du nøje fortæller mig alt, hvad der blev talet Eder imellem, hvis Du ikke skulde være kommen tilbage, inden Sagen kommer for, thi Du vil naturligvis blive stævnet som Vidne.“

Det kunde Brand nok skjønne, og saa fortalte han med lettet Sind Aarmanden alt, hvad denne kunde ønske at vide og mere til, hvorefter Thore satte ham i Arbejde og lod ham ene.

Aarmanden begav sig ned paa Brændepladsen mellem Udeburene; der traf han Baard.

Baard havde havt Held med sig for saa vidt. Det var lykkets ham at give Hersen og hans Datter andet at tænke paa end at „føre en fattig Karl i Ulykke,“ og Børgolf, som nu foruden sit eget ogsaa havde Stejnarstad at vare paa, talte ikke mere om at skifte Husstyrer. Han havde saaledes kunnet ægte sin Enke og flytte ind i Huset ved Søen uden at opgive sin Tjeneste. Imidlertid var den skæbnesvangre Tingdag forløben, paa hvilken Hersen var bleven fradømt sin Odel og gjort landflygtig, Orm var bleven Aarmand og havde taget Stejnarstad i Besiddelse; det ene fulgte Slag i Slag paa det andet, fyldte alles Sind og var Æmne for alle

Samtaler i Bygden og det hele Herred. Da dukkede med et det Rygte op, at det egentlig var Børgolfs Bryde, som var første Ophav til Hersens Ulykke; Ejsten fra Hurdal kom over til Børgolf med Rygtet, saa friskt som han havde faaet det, og i samme Stund var Baards Skæbne besluttet. Der forelaa ingenlunde afgjørende Beviser, men Børgolf havde heller ikke Brug for saadanne. Han havde maattet døje saa mange Skoser i Anledning af sit Nederlag paa Tinget og høre et saadant Utal af gode Raad bagefter, om hvordan de skulde have baaret sig ad, at han følte en Hjertens Husvælelse ved saa uventet at se alle Ulykkernes Ophav i sin Magt. Den gode Husstyrer fik strax sin Afsked og maatte forlade Gaarden samme Dag, og Børgolf gav ham den Hilsen med, at om han oftere satte sine Fødder paa hans Enemærker, skulde det vorde hans Bane. Baard gik lige til Stejnarstad; det tyktes ham, at Orm Kolbejnsøn stod nærmest til at yde ham Oprejsning. Dog Taknemmelighed var ikke Orms største Dyd. Han afviste vel ikke Baard; men den Syssel, han satte ham til, var ringe nok, og hans Plads paa Langbænken blev nær Døren. Baard var ilde tilfreds dermed; det Hus, han havde kæmpet saa troligt for at vinde, var ham nu snarere til Byrde end til Gavn. Iøvrigt kom ingen af de andre Deltagere i Blotet i nogen Fortræd; Hersens og hans Datters Skæbne havde i vid Omkreds vakt saa megen

Medfølelse, at Aarmanden med Rette frygtede for at forspilde den Indflydelse i Bygden, han alt havde vundet, ved at drive Sagen til det yderste.

Baard stod og stablede Brænde, da Thore kom.

„Nu kan jeg melde nyt,“ sagde Aarmanden.

„Det er sjældent for det gode, naar Storfolk melde nyt til mig og mine Lige,“ svarede Baard og kastede et skummelt Skraablik paa Aarmanden.

„Jeg veed ikke, om jeg tør regne mig blandt Storfolk,“ sagde Thore beskedent.

„Har han kanske brændt Huset?“

„Børgolf? Nej, det tror jeg ikke. Men Guttorm Herse og hans Datter tænke stærkt paa at vende tilbage til Stejnarstad igjen. De vide ej andet, end at Gaarden endnu er deres, og haabe saa, at Kongen forlængst har glemmt den Smule Blotning.“

„Tænkte jeg ellers, at den gamle Storbonde havde en Finger med i Spillet, der Islændingen vog Husband.“

„Det har han ogsaa paa en Maade; alligevel er det saa, at Guttorm intet har hørt herfra, siden han drog bort. Men nu skal Skæbne-Brand til Gautland med Tidende.“

„Skæbne-Brand?“

„Han skal til Gautland for at melde dem, hvor ilde det staar til her og bede dem slaa sig

til Taals i deres Fredløshed, men har saa og den Trøst at yde til Vederlag, at Orm Kolbejnson fik Bane, fordi han havde vovet at sætte sig i Hersens Højsæde. Kunde Du ikke have Lyst til at rejse den Færd i Stedet for Brand?" spurgte Thore og blinkede stærkt med de smaa Ræveøjne.

„Hvad mener Du dermed?“ spurgte Baard og saae forskende paa Aarmanden.

„Simpelthen, at jeg anser Dig for mere skikket til den Færd end Brand. Du melder Guttorm, at Orm Kolbejnson er død Braddød, taler kun ikke om, at det skete paa Stejnarstad; dernæst, at Thore Sæl ved Kongens Gunst har faaet andet Embede, som nok engang kan vorde sandt, endelig at Blotsagen faldt hen af sig selv, og at Kongen nu har helt andre Ting i sit Hoved, saa han uhindret kan drage hjem igjen. Du fører Dig op, som om Du fremdeles var Bryde hos Børgolf og melder om Erling Hognesøn, som om han havde været der i Besøg.“

„Vil Du have Hersen til Stejnarstad igjen?“ spurgte Baard med et skummelt Smil. Han forstod, at Thore havde ondt i Sinde, men vidste ikke ret, hvor det bar hen.

„Et Stykke paa Vej,“ svarede Thore. „Men kommer Skæbne-Brand til Gautland og fortæller den rette Sammenhæng, saa bliver Hersen for det første, hvor han er, og skaffer os maaske stor Ulejlighed. Sagtens har han nu gjort sig

Venner med de gautiske Stormænd, og de kunne gjerne falde paa at tale hans Sag hos Kongen. Og saasom denne just nu søger at vinde Gautlændingerne formedelst Trolovelsen med den svenske Kongedatter, kunde han gjerne lytte mere til deres Forestillinger end os er tjenligt.“

„Ja de store holder altid sammen,“ brummede Baard.

„Ja og det gjør de klogt i; derfor maa vi lære dem Kunsten af. Ellers ender det med, at Stejnarstad endnu engang bliver Guttorms, og det kan aldrig blive Dig til Gavn.“

„Det tror jeg heller ikke,“ mælede Baard.

„Naar Du bærer Dig snildt ad, skal den gamle nok gaa i Fælden, og faar Du ham blot over Grænsen, -skal jeg nok sørge for Resten.“

„Det bliver ligefuldt en vanskelig Rejse paa denne Aarstid.“

„Heller ikke er det Meningen, at Du skal gjøre den for ingen Ting. Vi indretter det saaledes, at om Du kommer vel derfra, have vi begge to vundet.“

„Jeg kunde nok lide den Færd,“ sagde Baard grundende. „Jeg skylder Hersen og hans Datter en ringe Tak for sidst.“

„Lykkes Din Rejse, skal Du blive Bryde paa Stejnarstad, naar Du kommer tilbage og faa Hus og Hjem paa Gaardens Grund, lige saa godt Hus, som det Du fik med Din Kone. Er Du tilfreds med det?“

„Den Handel er god nok. Men har Brand intel Jærtegn at fremvise Hersen fra Islændingen?“

„Om saa er, skulle vi nok faa Kundskab derom. Jeg har nu engang faaet hans Mund paa Gled.“

„Og er det saa Meningen, at jeg skal følge Hersen paa Rejse, eller kan jeg — —“

„Du skal ikke slippe ham af Syne, før Du kan overgive ham i mine Hænder. Se blot til at komme afsted, saa hurtigt som muligt. Jeg skal nok holde Skæbne-Brand i Arbejde nogen Tid, og naar jeg ikke kan styre ham længer, viser jeg ham øster paa ad Jemteland til, saa han skal faa ondt ved at finde tilbage, end mindre faa Gautland at se.“

XVII.

Gjennem de store Ege- og Fyrreskove, der ved senere Tidens Ugunst afløstes af de vidtstrakte Lyngheder, som nu under Navn af „Svälterna“ breder sig midtvejs mellem Skara og Gøtaelvns nedre Løb, gik det prægtige Tog, der med Ragnvald Jarl i Spidsen skulde føre den svenske Kongedatter til Norge som Kong Olavs Brud. Ved Jarlens Side red Thord Skotakold; der selv anden havde været i Skara for at overbringe sin Konges Svar.

„Naa Thord,“ sagde Jarlen oprømt; „nu kommer det an paa, hvad Dine Landsmænd vil tykkes om deres nye Dronning.“

„Dersom de ere af samme Tanker som jeg, da har ingen mere fager og vennesæl Kongedatter sat sine Fødder i Norges Land.“

„Maatte nu og Kong Olav være af den Mening!“

„Ganske uden Mening derom er han i al Fald ikke. Baade har han set Astrid Kongedatter og talt med hende. Han sagde saa til Sighvat Skald, min Morbroder.“

„Hvad for noget? Kjender Kong Olav og Astrid hinanden? Det har jeg ingensinde hørt før.“

„Det var Sighvats Tanke, at den Omstændighed hjalp bedre end noget andet. Den Hævn, han kunde tage over Sveakongen ved at ægte hans Datter uden hans Vilje og Vidende, fristede ikke Kong Olav halvt saa meget som det, at Astrid havde givet sit Samtykke.“

„Da har Lykken været os mere huld, end vi selv kunde ane, men hvorfor har den kjære Kongedatter aldrig talt om et saadant Møde? Det maa jeg høre stadfæstet af hendes egen Mund, før jeg kan tro derpaa.“

Jarlen vendte sin Hest og blev holdende for at oppebie Kongedatterens Slæde; imidlertid fik Thord Skotakold en ny Følgesvend. Det var den Normand, som havde fulgt ham til Skara, Erling Hognesøn.

„Jeg kan ikke blive klog paa Dig, kjære Erling!“ sagde Thord. „Jo nærmere vi komme Landegrænsen, desto mørkere i Hu bliver Du. Vi have dog Grund til at være vel tilmode, tykkes mig. Kongen betror os to Ungersvende at hjemføre Norges Dronning, og Lykken skinner over den hele Færd omkap med den klare Sol. Derhos ride vi nu en Vej tilbage, som Du har saare kjær. Mig tykkes, Du havde dobbelt Grund til at være frejdig og glad.“

„Hvilken Vej mener Du?“

„Den, som fører til Egil Egilsons Skaale. Du

vil ikke nægte, at Snefrid Hersedatter er den Mø, Du helst af alle drikker Fæstensøl med. Gjør nu et rask Træk, naar vi naa did! Tal til den gamle Herse. Ej kommer der bedre Stund nogen Tid end denne, thi Guttorm er at agte for fredløs paa Livstid, og Du er vitterlig i Kong Olavs Gunst. Du kan ogsaa fortro Din Sag til Jarlen; da vil Udfaldet end vorde mere sikkert.“

„I hvad Gunst jeg staar hos Kong Olav, vil skjønnes, naar vi komme til Sarpsborg.“

„Naar vi komme til Sarpsborg bliver der Gilde paa Gilde, Vennen min. Først Velkomstgildet, saa Fæstensøllet, saa Brylluppet, og det sidste bliver det største. Men naar saa Maaltidet er forbi, og Bordene tagne bort, saa veed jeg blandt andre to Mænd, som faa Lov til at træde frem for Kongens Sæde, der at knæle ned og lægge deres Hænder i hans, for næst dette at stande op med Navn af Hirdmænd og siden faa Rum paa Kongens Langbænk. Den ene af de Mænd hedder Erling, den anden Thord.“

„Naar vi komme til Sarpsborg vil han, der hedder Erling, faa Rum i Kongens Mørkehus.“

„I Kongens Mørkehus! Hvad har Du der at gjøre?“

Erling fortalte Thord om sin Rejse til Stejnarstad.

„Hvi bekjendte Du ikke selv for Kongen, at Du havde dræbt hans Aarmand? Det havde

været bedre end at overlade Meddelelsen til Thore Sæl.“

„Dette var ogsaa min Agt. Jeg ilede afsted det bedste, jeg kunde, for at komme først til Kongen, og traadte med dette Forsæt ind i Hallen, just som Davrebønnen var læst. Nu maatte jeg vente, til Maaltid var endt; jeg søgte da mit Rum og overlagde endnu engang, hvad jeg vilde sige. Alt som Stunden rykkede nær, tyktes det mig, at min Brøde voxede, men jeg indsaa dog godt, at ærlig Bekjendelse var eneste Redning. Som jeg da rejste mig for at gaa frem, var det, at han kaldte ad Dig og gav Dig Befaling om denne Rejse. Samtalen var lang, og længere tyktes den mig. Jeg holdt ufravendt mine Øjne fæstede paa ham for at nytte Øjeblikket, naar Du gik. Pludselig faldt Kongens Blik paa mig. Jeg saae, at hans Aasyn lyste af Godhed og godt Lune. Han vinkede ad mig, og inden jeg kunde faa et Ord fremført, sagde han: „Du skal afsted igjen, Erling. Nu har Du og Thord to Gange forud været i Skara og kjende vel snart Vejen. Rejsen er lang, men den gaar til Fæstensøl og Brudéfærd. Drag med Gud, og kom vel igjen!“ Da blev hvert et Ord mig siddende i Halsen, og da Du bukkede for Kongen og skyndte Dig bort, gjorde jeg viljeslap det samme og fulgte Dig. Endnu inden jeg naaede Døren, var jeg to Gange paa Nippet til at vende om igjen, kaste mig for Kongens Skammel og til-

staa Drabet. Men Forvandlingen i dette glade Kongeansigt, Mørkehuset for den lange, lystige Skarafærd og dette daarende Haab, som Udsættelsen altid gjøgler med, gjorde min gode Beslutning til intet. Saa tænkte jeg og i den samme Stund: Komme vi tilbage med Kongens Brud, vil han vel næppelig dømme den ene Brudefører fra Livet.“

„Det var den argeste Tidende, denne Rejse endnu har bragt. Men vi faa at haabe det bedste, Erling.“

„Aa, jeg veed godt, hvor lidt jeg har at haabe,“ svarede Erling. „Kongens Retfærdighed er af en egen ubestikkelig Art. Den, han skylder mest, vil han dømme haardest af Frygt for at bøje Retten. Hans højre Haand skal ikke vide, hvad den venstre gjør.“

Det var Aften, da Kongedatteren med sit store Følge naaede sin Fosterfaders Gaard. Egil var alt i Seng, thi han havde været syg den hele Dag; Astrid og Ragnvald begave sig strax til hans Lokhvile ledsagede af Thora.

„Det var — bububu! Stop Sandposen om bag min Ryg, Kone! — vakkert af Dig, ædle Jarl, — sasasa — at følge vor kjære Fosterdatter hid. — Fufufu! Lidt til højre, Thora! — Nu skal I alle være os hjertelig velkomne — pura pura!“

„Det siger vi Tak til,“ svarede Astrid Kongedatter og satte sig nær Sengen; „for vi er mange i Følge. Kan Du gætte hvormange, Fosterfader?“

„Tyve.“

„Kalder Du det mange?“

„Ho ho ho. Ræk mig Kruset, Thora! Det tykkes mig, jeg vorder lidt bedre. Jeg er ellers ussel, ussel, gode Jarl!“

„Gæt nu, Fosterfader!“ vedblev Astrid.

„Tredive, Ho ho ho!“

„Vi er hundrede. Et helt hundrede, det er sex Snese.“

„Se se! Ja, naar man fostrer en Kongedatter, veed man ikke, hvad man tager sig paa. Men Hallen kan rumme Jer alle; hvad I kunne spise og drikke, skal I faa, og vel skal det være Jer undt, kun maa I undskylde mig. Jeg kan ikke være med mere. Jeg er ussel, ussel, Astrid. — Gigigig! Læg Tæppet lidt højere op, Thora! — Ja, jeg troede for sandt lige før Aftenstide, at det havde været forbi med det samme.“

„Det har Du saa mangan Gang troet, Fosterfader. Tænker jeg, Du overlever os alle, thi Du er sejt som Asketræ.“

„Hohoho! Ja, naar man har sit Helbred og er ved Ungdommen, da er det ingen Sag at være glad.“

„Og naar man saa endda skal troloves, Fosterfader! Det skal jeg.“

„Hvad siger Du, Datter lille!“ udraabte Thora.

„Skal Du troloves? Hvem er Fæstemanden?“

„Ja, nu maa I gætte paany. Hvem er han, Fosterfader?“

„I, hvor kan jeg vide det, Barn! Det er vel saa en af de danske Jarler, der har bejlet.“

„Højere op.“

„Siger Du højere?“ — Ræk mig Din Haand, Thora, at jeg kan faa lidt bedre Leje — Det skulde da aldrig være, aldrig — saa, der gled Tæppet — være en Hertugsøn fra Saxenland?“

„Tror Du Astrid tager til Takke med en Jarl eller Hertugsøn,“ sagde Ragnvald skjæmtende. „Nej, hun kan ikke have mindre end Dronningkronen til Brudesmykke.“

„Og Bejleren er Kong Olav af Norge,“ sagde Astrid og faldt sin Fostermoder om Halsen.

„Alfaders Velsignelse være med Eder begge,“ sagde Thora bevæget. „Er det virkelig saa, at Du skal bære Guldkronen i mit eget kjære Fødeland, Fosterdatter Du! da priser jeg mine Landsmænds gode Lykke.“

„Vi ere alt paa Vej til Norge,“ sagde Jarlen. „Derfor komme vi saa stort og stadseligt frem.“

„Og derfor komme vi til Eder,“ sagde Astrid. „Jeg maatte dog selv fortælle Eder den store Tidende, saa og sige Eder Farvel. I Morgen drage vi ind i Norge.“

„I Morgen alt!“ sagde Egil. „Nej, nu fortøve I Dagen over hos os. Rejsen gennem Ranrige er lang, saare lang.“

„Det kere vi os intet om. Husk paa — — men Fostermoder! Hvor er Snefrid? Den gamle Herse er dog ikke syg?“

„Aa, Gud! min kjæreste Pige! Jeg skulde hilse de tusinde Gange fra Snefrid og Broder Guttorm. De rejste iforgaars. Ja, havde vi nu anet, at Du kom og i Morgen skulde ad samme Vej, da kunde de have rejst med Eder i Følge.“

„Er de rejst til Norge da? til Stejnarstad?“

„Vist saa. Her kom jo Ordsending fra Guttorms Frænde, at de kunde uhindret vende tilbage. Ja, Du skulde se, hvor han blev ung igjen, min gamle, kjære Bror. Han længtes alligevel herovre.“

„Aa det tænkte jeg nok, at Kong Olav var ikke saa grim, som Snefrid gjerne vilde indbilde mig.“

„Nu skal I gaa ind i Hallen, kjære Venner,“ sagde Egil. „Jeg vil op. Jeg er næsten karsk — saa karsk, som jeg nogen Sinde kan blive. Kald paa mine Dreng, Thora, at de kunne hjælpe mig. Saa begynder I at gaa til Bænkene imens.“

Det blev en Skuffelse for Erling, at han denne Aften ikke fik at se Hersen eller Snefrid, men i den knugede Sindsstemning, hvori han befandt sig, følte han en uovervindelig Skyhed for at spørge. Rimeligt var det vel, at den gamle Herse havde søgt sin Lokhvile og ikke ønskede at lade sig se denne Aften blandt de mange fremmede, som og at hans Datter var hos ham, men Uvisheden tyngede Sindet end dybere.

Den næste Morgen kom Thord hen til ham og sagde:

„Veed Du, at Guttorm Herse er dragen herfra, er rejst hjem til Stejnarstad?“

„Hvad siger Du! Saa har mit Bud ikke naaet at træffe dem her.“

„Tror Du, der er nogen Fare for min Broder, Erling Hognesøn?“ spurgte Thora, der fulgte efter Thord. „Din Stalbroder forstaar ej rettere, end at her er Svig med i Spillet.“

„Jeg var paa Stejnarstad, lige før vi drog til Skara; thi jeg lovede i Efteraaret Din Broderdatter at bringe Budskab derfra. Da stod det ilde til; thi Hersen var dømt fredløs og hans Slægt at have Gaarden forbrudt. Jeg sendte den onde Tidende hertil med en Mand, som jeg vidste var Hersen tro og hengiven; han hed Brand.“

„Saadan hed ikke den Mand, som var her,“ svarede Thora i stor Uro. „Ej heller bragte han andet end lutter gode Tidender, hvorfor min Broder strax gjorde sig rejsefærdig og drog herfra. Min Husbond gav dem et lidet Følge med, om noget skulde tilstøde paa Vejen. Guderne staa dem bi, hvis de ere faldne i Forræderhaand. Det er alt to Dage siden, de rejste.“

Flere af de Mænd, som vare i Skaalen, havde samlet sig for at lytte til, iblandt dem Jarlen. Erling vendte sig imod ham og sagde:

„Jeg veed ej bedre Raad, end at jeg beder om Forlov til at ride forud, om jeg muligt kunde frelse Hersen fra den Fare, der truer ham. Thi jeg vil ikke dølge, at jeg dræbte den Mand, som

sidst raadede for Stejnarstad. Den Mand var Thore Sæls Maag, og Aarmanden pønser saa vist paa Hævn. Det gjælder nu Gubbens Liv.“

Da Erling havde faaet den Kundskab, som gives kunde, om Vejen, Rejsemaaden og de Steder, hvor det var tænkeligt, de vilde overnatte, drog han skyndeligst afsted, satte over Elven og ilede nord paa. Ved Aften naaede han Odinsvold, det nuværende Udevalle; der biede han Natten over og sad ved første Daggry atter i Sadlen.

Den fjerde Dag henad Middag red han ind i Tistedalen ved det nuværende Frederikshald. Der boede en Bonde, som var Guttorms Frænde, og der agtede de rejsende at overnatte, maaske hvile en Dags Tid; baade Hersen og hans Datter vare til Hest, og det var uvist, om den gamle i Længden kunde udholde det anstrængende Ridt. Men da Erling kom til Gaarden, vare Guttorm og Snefrid allerede dragne videre efter at have taget Afsked med de gautiske Følgemænd, som just vare i Færd med at lægge Sadlerne paa deres Heste, da Erling trak sin ind i Stalden. Hersen og hans Datter havde en Stunds Forspring eller lidt mere.

Erling var dødtræt af den ilsomme Rejse, og hans Hest ej mindre, men der turde ikke rastes. Han gav Dyret i stor Skynding et Par Stykker Brød, holdt selv et Hastværksmaaltid og svang sig atter i Sadlen.

„Ud paa Eftermiddagen naaede han frem

imod Sarpsborg. Fra en Højde paa Vejen saae han den af Frosten ubundne Fos glimte, og over de grønne Naaleskove mod de hvide Lier knejsede den nye Kirke og Kongsgaardens høje Tage omgivne af mange lave, nybyggede Huse. Da blev han vaer trende Ryttere i Dalen. Hans Hjerte slog heftigt ved dette Syn; i Firspring jog han ned ad den langtskraanende, bugtede Vej. Bag udskydende Højdetunger, snelagte Graner og spærrende Stenrøsser forsvandt de nu og da, men kom atter frem og hver Gang i mindskende Afstand. Da de red over Broen, var han dem saa nær, at han grandt kunde kjende Hersen og Snefrid; nu skulde han maaske dog komme for silde. Det var venteligt, at den Forræder, der fulgte dem, lokkede Hersen ind i Kongsgaarden, at Thore Aarmand biede paa dem der. Erlings Hest snublede; han holdt den haardt an og gav den Sporerne. Paa Broen snublede den atter. Lige ud for Kongsgaardens Port faldt den; men Hersen og hans Følge vare forbi; fra den Kant truede ingen Fare. Han raabte højt et „Guttorm Herse!“ af sine Lungers fulde Kraft; det blev ikke hørt. Et Øjeblik tænkte han paa at løbe efter dem og forsøge, om han kunde indhente dem til Fods, men saa fik han en Tanke, der var bedre; Kongens Stald var ikkun faa Skridt borte; der var Heste nok at tage af, friske Heste; endnu havde han Haab om at kunne frarive den træske Aarmand sit Bytte.

I fuldt Løb ilede han gennem Kongsgaardens Port. Da traadte Kuren ham i Møde.

„Erling Hognesøn! Du er Kongens Fange.“

Han standsede lynslagen. Han søgte aandeløs at forklare, hvad han vilde, og hvad det gjaldt; men de vagthavende Huskarle vare ubønhørlige.

XVIII.

Det var Aften, da Hersen med sit lille Følge naaede Isetorp. Der toge de Herberg. Baard vidste noget om en Frænde, hans Hustru skulde have i Nærheden; ham agtede han at opsøge. Men hvad det for Baard gjaldt om, var at finde en Mand, som for gode Ord og Gaver vilde ride nord paa til Fladstad den samme Nat.

„Naar Du kommer did,“ sagde Baard, vækker Du Folkene og spørger efter en Mand ved Navn Thore Sæl, som er Gjæst der i Gaarden. Sig til ham ikkun det, at alt gaar vel, og at vi tage fra Isetorp i Morgen efter Davren.“

„Er det alt?“ spurgte Manden.

„Det er mer end nok,“ svarede Baard og lo ildesindet.

Et Stykke nedenfor Fladstad gaar Vejen igjennem en Snevring. Der er tæt Barskov paa venstre Side af Vejen, men til højre stiger Fjeldet stejlt op, om Vinteren ikkun dækket af Sneen; hist og her stikke nogle spinkle, nøgne Ris op af Revnerne. Guttorm red frem fulgt af Snefrid og Baard; der var kun Plads til en ad Gangen.

Pludselig springer en væbnet Mand ud imellem Fyrrene og griber Guttorms Hest i Tømmen saa haardt, at Hersen nær havde tabt Ligevægten. I det samme ser Guttorm sin Dødsfjendes trinde Ansigt og glippende Øjne; den firskaarne Krop søger at trænge frem gennem Fyrrekraattet. Da vaagner Manddomskraften i den gamle; han drager brat sit Sværd. Andre Mænd vise sig i Tykningen, men inden Snefrid har kunnet besinde sig, holder Baard hendes Tømme i sin Haand og sætter med begge Heste i voxende Fart ind paa en Sidevej, der fører ned igjennem Skoven.

„Slip, Baard! slip!“ skreg Snefrid i frygtelig Angest. „Il for al Ting Fader til Hjælp! De myrde ham, de Niddinger. Han er ene imod mange. Slip, hører Du ikke! Og han er gammel! Er Du fra Viddet af Skræk, Karl! Hvad har Du i Sinde?“

Baard sagtnede Løbet; men endnu holdt han Snefrids Tømme i sin Haand.

„Jo, det skal jeg sige Dig, Hersedatter!“ sagde han og standsede begge Heste med et Ryk. „Jeg skylder Dig Tak, fordi Du ikke vidste alt, hvad Du skulde gjøre for at fremme en fattig Svends Lykke, fordi Du vilde tvinge ham en utro Kjæreste paa og sætte ondt for ham hos den Husbond, han tjente. Kan være, at det var mere vakkert at tilgive, som denne nye Tro lærer, men for mig var det det vakreste at tage Hævn, og derfor gik jeg i Forbund med Thore

Sæl, ja egentlig først med Orm Kolbejnsøn; det var mig, som fik ham stillet op i Hovet for at udspejde Eders Færd, da I skulde blote. Den Ulykke, som kommer over Eder, kan Du takke Dit store Hovmod for; aldrig har Du agtet Dine Tjenestemænd for stort mere værd end Din Hund eller Hest, knap saa meget maaske. Du vilde raade ej blot over deres Lemmer, deres Dag, men ogsaa deres Sind, deres Liv og Lykke. Og derfor er Du i denne Stund den fattigste Mø i Norge, thi Din store Gaard har Kongen taget, og Din Fader, som var dømt fredløs, er i Thore Sæls Vold; men Thore Sæl er ikke bedre Kristen end jeg, Hersedatter.“

Da rev Snefrid med et Skrig Tømmen til sig, vendte sin Hest og jog tilbage ad den Vej, hun var kommen, op til det Sted, hvor hun ventede at finde sin Fader død eller døende, ynkelig myrdet af deres svigefulde Fjender.

Men der hun kom til Stedet, var alt tyst og stille; intet Menneske var at se, hverken døde eller levende. Sneen var opreven af Hestehove, nedtrampet paa kryds og tværs af Skosaaler, en Kreds af Blodspor vidnede om den Kamp, der havde fundet Sted, to blanke Striber af en Slædes Meder trak sig ned over; men om Gubben havde naaet at hugge sig igjennem, var falden eller slæbt bort som Fange var det umuligt at vide. Hvor skulde hun hen, hun, den fattigste Mø i Norges Land?

Skumle og rugende hang de mørke, duskede Fyrregrene ud over den snevre Vej, lige over for lukket af den stejle Fjeldside. Ensomheden, Stilheden og Gruen stirrede hende imøde inde fra Skovens mørke Dybder; en hul, alvorsfuld Klage-tone bruste i Toppene over hende, drog sig langsomt bort og døde i et fjernt Suk. Snefrid gyste, hun samlede Tømmerne fast i sin Haand og jog derfra ret uden at vide hvorhen eller hvorfor.

Hesten, som bar hende, havde af egen Drift taget Retningen tilbage ad den Vej, de vare komne. Da Snefrid havde redet et langt Stykke Vej, tænkte hun paa, om hun skulde tage ind der, hvor de sidst havde overnattet, eller om hun ikke heller alligevel skulde vende og ride lige til Ejd. Der var dog Børgolf, hendes Morbroder, der var vel ogsaa foruden ham andre, som endnu mindedes hende uden Nag og vilde yde hende Bistand. Men saa maatte hun atter forbi det skumle Sted, hvor dette forfærdelige var sket. Nej! hun vilde til Kongen. Hun vilde anraabe ham om Naade for sin Fader, hvis han endnu var i Live, og om Ret for sig selv. Hun vilde, selv om hun skulde staa alene, tage Kampen op med Thore Sæl og hans hele Bande. Længer frem kom hun til en gaaende. Hun spurgte, om han ikke havde mødt en Flok Ryttere. Jo, det havde han. Og forrest kjørte en Slæde, hvori der laa en bleg, gammel Mand bastet og bundet.

Efter Slæden red væbnede Svende, fem eller sex. Nu vidste Snefrid Besked; hun red haardt til for at indhente den Tid, som var spildt.

Det var Aften, da hun naaede Sarpsborg. Kongsgaardens Port stod paa vid Gab; uden Betænkning red hun derigjennem. Lige for hende laa den store Gjæstebudsskaale eller Gildeshal, opført af Kong Olav for ikkun faa Aar siden, paa begge Langsider forsynet med kostelige Ruder af Glar, og til højre og venstre laa de mange andre Huse, der afgave Rum for den store Hird, for Tjenestemænd og Trælle, for Heste og Hunde og de store Oplag af Varer. Kjertelys blinkede ud fra Hallens Ruder; fra Herbergets Glugger og de aabne Døre i Stegers og Ildhus lyste Arneskjær; fra Svalegange og Trapper lød samtalende Røster, Skjæmt og dæmpet Latter; Grupper af Mænd skimtedes under de mørke Vægge, idelig færdedes nogle mellem Husene, løbe fra Dør til Dør; fra Smedien klang korte, hurtige Hammerslag — det var vel et Par sprungne Masker i en Brynje, der skulde bødes, eller en skaaret Sværdegg, der skulde rettes; bløde, tonende Harpeslag zitrede i Luften, men hørtes kun nu og da isprængt de mange andre Lyde. Kun ved den aabne Port, hvor Snefrid holdt raadvild, var der stille og tyst; det tyktes hende mest sælsomt.

Hun havde just drejet Hovedet til højre og gav Agt paa en lille Gruppe af temmelig højmaelte Karle, der stod hende nærmest, og

tænkte paa at styre sin Hest did, da en knap Røst tæt ved hendes anden Side pludseligt spurgte:

„Hvad er Dit Ærinde?“

„Det kippede i hende; hun vendte hurtigt Blikket did og saae Kuren staa der med sit Spyd ved Foden.

„Kan jeg faa Kongen i Tale?“ spurgte Snefrid beklemt.

„Det var ogsaa et Spørgsmaal! I finde paa de utroligste Ting, bare for at man skal staa paa Pinde for Jer. — Kom i Morgen!“ tilføjede han mut og drejede sig for at gaa.

Hun lod Hesten tage et Par Skridt frem og bøjede sig frem over Sattelbuen.

„Tag denne Ring, gode Kure, for Din Umag,“ sagde hun bedende og lod en liden, tung Gjenstand gjemme sig i hans Haand. „Jeg er en arm, raadløs Ungmø, som staar ene i Verden med en gammel Fader. Vore Fjender have overlistet os, have anklaget en god og fredsæl Gubbe for Kongen og paa svigefuld Vis faaet ham i deres Vold. Er her ikke kjørt en Slæde ind, som en gammel Mand laa bunden paa — og med et Følge af væbnede Ryttere?“

„Det forholder sig rigtig; de have sat deres Heste ind og tage nok Gildet med her i Kvæld. Det var en Aarmand nord fra.“

„Hvad gjorde de ved Gubben, gode Kure?“ spurgte Snefrid med Angest i Stemmen.

„De kjørte did over,“ og han pegede med Haanden til venstre. „Han har faaet Herberg i Mørkehuset, kan jeg tænke.“

„O, de Niddinger! at handle slig mod en sagesløs, fredsæl Gubbe. Sig mig, var han saaret, tror Du?“

„Det veed jeg ikke. Men vær ikkun trøst, gode Jomfru! Er Din Fader sagesløs, vil han ikke blive længe i Mørkehuset. Kongen yder hver Mand Ret.“

„Kan jeg slet ikke faa ham i Tale? Det gjælder dog min Faders Liv.“

„Kongens Hal er fuld af Gjæster; de ere lige ankomne hertil og gaa ret nu til Nadverbordene. Men jeg skal vise Dig et Sted, hvor Du kan forblive i Nat. Naar Du kommer udenfor Porten, tager Du Kaasen til venstre op ad Gaden. Tredie Hus herfra banker Du paa; Du vil der finde et trygt og godt Herberg. Saa passer Du Tiden i Morgen, naar Kongen gaar fra Messen og begiver sig til Tingstuen; da kan Du lettest faa ham i Tale, tænker jeg. Din Hest kan Du ride didover til Stalden — — aa, Du kan give mig Tømmen, saa skal jeg faa den under Tag.“

„Hjertens Tak!“ sagde Snefrid og lod sig glide ned paa Jorden. „Men skulde det være ugjærligt at faa se til Fader i Kvæld? Han kæmpede i Dag en haard Kamp alene mod sine Fjender; maaske have de tilføjet ham store

Saar, og da kan han have Pleje behov. Var det muligt at faa Adgang til ham, tror Du?“

„Det tænker jeg,“ svarede Kuren og sagde Besked om Vejen til Mørkehuset. „Der er Vagtmænd, Du kan bede om Forlov.“

Snefrid gik. Hun kom paa langs og tværs ad flere Huse; det var mørkt og trak koldt i de skumle, øde Slipper. Væggene tog Lyden; det blev sælsomt dødt for Øret; til begge Sider laa Sneen høj og løs; fra Dør til Dør mellem de lave Bygninger førte et mørkt Spor af Fodtrin.

Hun standsede omsider tvivlraadig; alle disse Huse tyktes hende Mørkehuse lig. Til Siden stod en fire fem Karle i Samtale. Da hun kom dem nær, tav de.

„Vær saa god og sig mig, hvor Mørkehuset er?“ bad hun henvendt til den nærmeste.

„Hvor veed jeg?“ svarede han med gautisk Tonefald og lo højt. Han var en af de fremmede.

„Ulige ere Kaarene i denne Verden,“ sagde en anden; „medens vi ere paa Vej til Gildesbænk, spørger hun efter Mørkehuset.“

„Ser jeg ret,“ tog en tredie Ordet og keged Snefrid lige i Ansigtet, „da er Du nok den Ungmø, Baard drog af med, mens vi tumlede med Din Fader. Den gamle Blotsvend er vel forvaret, hvis det er det, Du vil have Underretning om. Han behøver ikke at lade sy sig flere Par Sko, end dem han har.“

Snefrid tvang sin Harme og sagde med skjælvende Røst:

„Uforfødt af Dig at føje Haan til Grumhed. Kan hænde, Du kjendte lidet til den Gubbe, som Du i Dag var med til at baste. Ondt har han næppe tilføjet Dig.“

„Heller intet godt, Jomfru lille, for jeg har aldrig set ham før og venter ej heller oftere at faa ham at se. Men det skal jeg ikke sørge over.“

„Kanske ere I alle Thore Sæls Folk?“ spurgte Hersedatteren med løftet Hoved og vrede Øjne.

„Har Du Ærinde til Mørkehuset?“ spurgte en, som hidtil havde staaet tavs.

„Det kan Du skjønne af den Samtale, her er ført,“ svarede Snefrid.

„Saa kan Du følge mig. Jeg har Vagt der i Nat.“

„Karlen, som talede saaledes, bød Godnat til sit Selskab og gik tavs henad Sporet; de andre Karle fulgtes ad i modsat Retning, høj-røstede og muntre.

Snefrid gik tæt efter den tavse Huskarl. Det var mørkt og stille; kun Sneen skreg under Fodtrinene.

Foran et lavt og kort Hus standsede han, stampede Sneen af paa Trappetrinet og aabnede Døren.

„Træd ind,“ sagde han. „Det er her.“

Der brændte en Ild paa Gulvet. Et Par brynjeklædte Svende laa hos og fordrev Tiden med Brætspil. De saae begge op, da Snefrid traadte ind med sin Ledsager efter sig.

„Her er en Ungmø, som ønsker at se til sin Fader. Det er den gamle, som kom nys.“ Derpaa gik han nærmere de spillende og fremførte i en dæmpet Tone:

„Hun kan vel byde ham Farvel? Han lever dog næppe til Hanegal.“

Den ene af de spillende, som disse Ord nærmest syntes rettede til, brummede et Par Ord i Skjægget og vendte sig atter mod Spillet; men Snefrids Ledsager tændte en liden Tranlampe, gav Hersedatteren den i Haanden og aabnede en Lem i Gulvet.

„Træd varligt,“ sagde han og rakte en Haand ud til Støtte. „Trinene ere glatte og fugtige.“

Snefrid steg ned ad en kort Stentrappe. Da hun havde naaet over det sidste Trin, standsede hun og lyste frem med Lampen i det dybe Mørke.

„Er Du her, Fader?“ spurgte hun med knuget Hjerte.

„Snefrid! Mit kjære, eneste Barn!“ lød det ud fra Mørket, en svag Stemme, der skjælvede af Overraskelse og Glæde.

I det samme traadte en Mandsskikkelse hende i Møde, men det var ikke Hersen.

„Erling!“ udbrød Snefrid med et lidet Skrig.
„Du ogsaa her!“

Uden at svare greb han hendes Haand og trykkede den fast og længe i sin.

„Kom hid, Du gode, trofaste Barn!“ lød det med Kjærlighedens Længsel og Tak inde fra Mørket. „Alfader være priset for Dig!“

Erling og Snefrid gik Haand i Haand med hinanden op til den modsatte Væg, hvor Hersen sad oprejst paa den lave Jordbænk med sin Kappe hyllet om Fødderne. Han var for svag til at rejse sig, men han havde bredt begge Arme ud, endnu før hun saae ham.

Erling tog Lampen af Snefrids Haand og satte den fra sig paa en Afsats i Kampestensmuren. Snefrid lagde sine Arme om Gubbens Hals og trykkede hans hvide Hoved til sit Bryst.

„Aa Gud ske Lov!“ hviskede hun. „Det var næsten mere, end jeg turde haabe. Har Du store Saar, Fader min?“

„Hverken smaa eller store, ikke en eneste Rift, det jeg tror. Men hvor fandt Du Vej hid, Snefrid lille?“

„Jo, jeg — — hvor Du ser bleg og mødig ud, allerkjæreste Fader! Hvor de vist have handlet ilde med Dig, de Niddinger!“

„Aa nej, nej! Men Du saae intet af Kampen, Snefrid. Jeg vilde ønske,“ vedblev den gamle Herse livligt, „at Du havde set, hvor stærk jeg blev, hvor sikkert og godt jeg førte mit Væрге.

— Saa svigefuld en Færd! Saa nedrigt et Overfald! Da jeg fornam, hvorlunde vi var stædt, greb jeg mit Sværd, kastede halvtredje Snese Aar paa Bagen og hug om mig af Hjertenslyst. Jeg havde alt faaet Ram til tvende gode Hug,“ vedblev den gamle med voxende Livlighed; „ham, der greb min Tømme laa rallende under Hestehovene, og den, som var mig nærest ved højre Side traf jeg haardt i Axelen; men da jeg tredje, eller det var maaske fjerde Gang svang mit Sværd, Snefrid, og det var just mod selve Aarmanden — Du skulde have set, hvor stengraa han blev i sit Aasyn af Skræk — da var der en, som langede ud til et vældigt Hug bag mig. Det skulde have gjældet mit Hoved, men saa kom mit Sværd i Opdraget og bødede Slaget. Hele Klingen brast; men Fæstet beholdt jeg i Haanden. Det moroede mig paa Vejen hertil at tænke paa, at jeg ikke tabte det. Jeg maa dog have nogle Kræfter end.“

„Min egen, gode Fader!“ udbrød Snefrid ømt og strøg Gubben kjærtegnende. Siden føjede hun til med et Suk: „Dette blev saa Enden paa vor Hjemfærd!“

„Guderne vilde det ej anderledes,“ svarede Hersen stille.

Snefrid satte sig paa Jordbænken ved Siden af sin Fader. „Har ogsaa Du,“ spurgte hun Erling, „Kong Olavs Ugunst? Den Skæbne ram-

mer nu til Dags mange gode Mænd, tykkes mig.“

Erling vaktet som af Drømme og vilde svare, men Hersen kom ham i Forkjøbet.

„At Erling Hognesøn her er bleven min Stalbroder, ere vi ikke uden Skyld i. Han gav Orm Kolbejnsøn Bane. Men Du har ikke hørt, at Orm var bleven Husbonde paa Stejnarstad.“

„Hvad siger Du?“ udbrød Snefrid. „Saa var det dertil, den Forræders Ord sigtede! Kan da denne Kongstræl handle med Norges bedste Mænd, og hvad deres er, som han vil? Er der ikke mere Lov og Ret i Landet?“

„Jo Kristenbalken,“ svarede Gubben bittert.

„Kom, Erling og sæt Dig ned hos os,“ sagde Snefrid blødt.

Erling tog Plads ved Siden af Snefrid, saa hun sad i Midten. Han fortalte udførligt om sit Besøg hos Skæbne-Brand, sit Møde med Orm Kolbejnsøn, sit snare Ridt til Sarpsborg for at lægge Sagen i Kongens Haand, og hvorledes Mødet svigtede ham i det afgjørende Øjeblik. Siden om Rejsen til Skara for at hente Astrid Kongedatter og om, hvorlunde han opdagede Forræderiet, der han i Jarlens Følge kom til Egils Gaard og hørte, at Hersen og hans Datter vare paa Hjemrejsen. Dernæst meldte han om sit sidste, skæbnesvangre Ridt for at tilintetgjøre Thore Sæls Rænkespind og om, hvorledes det i sidste Øjeblik brast for ham.

Tidenden om at Astrid Kongedatter var paa Sarpsborg, ikkun faa Skridt fra sine ulykkelige Venner, og at hun var her som Kong Olavs kaarne Fæstemø, gjorde et dybt Indtryk paa Snefrid.

„Vidste Jarlen og Astrid, at Du og Erling Hognesøn sad her,“ vendte hun sig imod Gubben, „da vilde de lægge et Ord ind for Eder.“

„Tænk ikke derpaa,“ sagde den gamle afvisende. „Jeg vil tro, at de begge have Sind dertil, men det kunde komme dem dyrt at staa.“

„Hvorfor det, kjær Fader? Du veed, Astrid og jeg have hinanden ret af Hjertet kjær.“

„Men saa veed og Du, Datterlil, at det var Ingegerd Kongedatter og ikke Astrid, Olav Haraldsøns Hu stod til. Først da ethvert Haab om Ingegerd var ude, saasom Sveakongen havde fæstet hende bort til Kongen af Holmgaard, begyndte de norske Hirdmænd at pleje Raad med Ragnvald Jarl om hendes Søster, og efter at Hirdmændene vare komne overens i Sagen, trængte de fra alle Sider saa haardt ind paa Kong Olav, at han omsider gav sit Samtykke til dette Møde. Men end er det uvist, hvad det vil føre til, om ikke al den Krænkelser, Olav har lidt af Sveakongen, just i disse Dage vil staa mere levende for Harald haarfagres stolte Ætling end Astrid Kongedatters Fagerhed. Vove de alt den første Morgen at blande sig i hans Rettergang, vil denne Bejlerfærd faa en brat

Ende; det veed ingen bedre end Ragnvald Jarl, og han er vant til at fare varligt frem.“

„Tænker jeg,“ svarede Erling mørkt, „at saadan Forbøn ikkun vilde gjøre ondt værre.“

„Hvad Ret har og jeg til at paakalde Ragnvald Jarls Forbøn?“ vedblev Guttorm. „Jeg har engang nydt Gjæsteventlighed i hans Gaard; men det giver mig dog vel intet Krav. Heller ikke tør Jarlen vove at forspilde Kong Olavs Venskab, thi naar Sveakongen erfarer denne Rejse, han har foretaget sig hid paa egen Haand med hans Datter, vil han have sit Jarledømme og vel endog sin Fred forbrudt. Hvad godt vi have, bør det os at dele med vore Venner, men vi skulle ikke føre dem i Ulykke med os.“

Snefrid drog et dybt Suk. Hun begyndte at tænke paa nye Muligheder. Kurens Ord om at passe Kongen op den følgende Morgen, naar han fra Messen begav sig til Tingstuen, faldt hende ind, og Tanker om, hvad hun vilde sige, naar den belejlige Stund kom, trængte sig paa.

Gubbens Hoved sank ned paa hans Bryst. Hans dybe Aandedrag vakte Snefrid.

„Vil Du sove, Fader?“ spurgte hun og rejste sig.

Ogsaa Erling stod op.

„Han sover allerede. — Aa gode Gud! Have I ingen Seng?“ udbød hun og søgte rundt med Blikket. Derpaa begyndte hun hurtigt at hægte sin Kaabe op.

„Nej, behold Din Kaabe, Snefrid Guttormsdatter!“ sagde Erling og bredte sin Kappe ud paa Jordbænken. „Eller vil Du noget, saa rul den sammen og læg den under hans Hoved.“

Erling havde med Varsomhed faaet Gubben lagt ned paa sin Kappe; Snefrid kom med sin Kaabe; derefter spredte Erling Hersens egen Kappe hen over ham.

„Hvor han er træt,“ hviskede Snefrid og dækkede med Omhu.

„Det er intet Under,“ svarede Erling.

„Farvel, gode Snefrid!“ mumlede den gamle Herse i Halvsøvne. „Lev vel! Lev vel!“

„Farvel, min egen Fader!“ sagde Snefrid, bøjede sig over ham og kyssede ham paa Pande og Mund. „Aa Gud give! Gud give — —“

Hun knugede sine Hænder i hinanden, medens hun stod der foran ham og ufravendt saae ned paa det kjære, fredsæle Oldingeansigt og prægede sig hvert Træk dybt i Hjertet.

Saa vendte hun sig og gav ogsaa Erling Haanden.

„Farvel, Erling! Du har maattet bøde haardt for Dit Venskab til os. Hav Tak! Hav inderlig Hjertens Tak! Hvor det er en Lise for mig i al denne Vaade,“ udbrød hun bristende i Graad, „at Du er her hos Fader. Det bliver maaske hans sidste Nat. Men gode Erling! Det var Din Kappe, Fader fik! Aa vidste jeg dog — —“

„Bryd Dig ikke om det! Jeg tager ingen

Skade af at sove en Nats Tid foruden Kappe. Jeg har havt mangen en Post koldere end denne.“

„Skal kun ikke Dit Hjerte blive ganske koldt imod os herefter, saa meget Du maa ofre. Og naar Du nu siden kommer til at tænke paa Moroen og Drikkelaget i Hallen, paa Varmen og de store Ilde, naar Du tænker paa, at Du var med at hjemføre Kongens Fæstemø og er den eneste, som gaar Glip ad Gildet! — Og saa vil Kongen maaske endda idømme Dig en Bøde, fordi Du var saa dristig at give en af hans Aar-mænd Bane!“

„Ja det vil han maaske,“ svarede Erling med tilkæmpet Fatning. Snefrid havde ikke Anelse om, hvor haabløs hans Sag stod. Skjønt kristnet kjendte hun lidet til de Grundsætninger, den nye Lære bar frem; hun vidste, at Tyveri var en Skjændsel, men et Manddrab, aabent tillyst og vedkjendt, havde altid været en ærlig Sag, som kunde jævnes med en Bøde til den dræbtes Slægt, i dette Tilfælde maatte vel endog Kongen gjøre Kaarene saa blide som muligt. Det faldt hende ikke ind, at Kristenlæren havde andre Tanker om et Menneskelivs Værd end Asatroen, og at Kong Olav med en Nidkjærhed, der var en Apostels jævnbyrdig, stod med al sin Sjæl, al sin Kongemagt i enhver af det store Herlighedsriges Ideer. Erling vidste, at han saae sin elskede for sidste Gang. Og ud af

dette Smertenssvælg fremgik en anden Vished: af Blik, Ord, Haandtryk læste han med Fortvivlensens hele Skarpsyn, at ogsaa hun tilhørte ham, at under Datterkærlighedens Taareslør rødmede Jomfrukærlighedens halvtudsprungne Rose. Thi Frygten for at miste, som ellers mørkner Blikket, saa en Ungersvend ikke vover Afgjørelsen, skjønt Troen har fuldt op af gode Ankere, var ikke hos ham længer et Led af Haabet. For ham stod kun Visheden om at skulle miste, ihvor det end gik. Men han kunde plukke sin Rose, fylde Fængslet og Graven med dens søde Duft, — og hvor var det muligt at lade det være! Derfor slap han hendes Haand kun for at aabne sin Favn, og hun tyede til hans Bryst som til en Havn, hvor der var Ly og Læ for alle Verdens grufulde Storme.

Da Snefrid kom ud i den klare, kolde Vinternat med det sorte, bundløse Stjernedyb over sig og de tindrende Snevolde om sig, vidste hun Ulykkens Maal. Hun vidste, at hun var fattig og forladt, og at hun herefter i den vide Verden havde ingen at støtte sig til, ingen at elske, ingen at leve for. Een Golgathagang var endnu tilbage: den at gaa til Kongens Tingstue den følgende Dag og tale sin Faders og sin Fæstemands Sag; det var jo utænkeligt, at hendes Ord kunde bøje den stiveste, halsstarrigste Kongsvilje

paa hele Jorden, at hun skulde kunne staa sig i et Ordskifte mod den træske Thore Sæl og det i hele Hirdens Nærværelse; men det maatte prøves; i dette Haar hang alt hendes Haab. Og naar hun saa gik bort fra Kongens Tingstue, og dette Haab var uigjenkaldelig forlist, hvorhen skulde hun da vende sig, til hvem skulde hun da gaa? Ja da laa alt saa bundløst mørkt som Nattedybet over hende, kun at der var ikke en Stjerne at skimte; men da maatte vel og hendes Hjerte briste. Klam og knugende fornåm hun Frostkulden gennemzitre sig, og Trækvinden strøg isnende gennem de skumle Slipper, saa Tænderne i hendes Mund smaaklaprende stødte mod hverandre, medens Læberne endnu vare hede og trætte af hans sidste — ja hans første og sidste Kysse. Og Fortvivlelsen kom med al sin Rædsel og gjorde fælles Sag med Natten, som hun ene ilede frem mellem de lange, mørke Bulhuse for at finde Kongsgaardens Port. — Og det var hende, den stolte, rige, fagre Hersedatter! Hende, der alt som Barn gav Love paa Stejnarstad, der styrede og raadede uden nogen Sinde at have lært at lyde, der halvt i Blinde gjorde lykkelig og ulykkelig, der i vilkaarligt Pigelune greb afgjørende ind i de mange undergivnes Husliv! — — —

Hun vidste næppe, hvor hun gik, thi hele hendes Sjæleliv var en sydende Brænding. Tabet af Stejnarstad drog Tankerne did, i næste Øje-

blik joges de tilbage til Mørkehuset, hvor en svag Oldingerøst blandede sig med søde, underfulde Ord af en hviskende Stemme, og et saligt Favntag kvaltes i en navnløs Smerte; men mellem disse Minder og Følelser trængte det paa med stammende Forsøg paa at tiltale Kongen, — brudte Tanker, der vare skyllede bort af alle de andre Rørelser; endnu før de vandt Form i Ord. Og alt imens fulgte hun Sporet, der var traadt, mellem Huse, Tømmerstabler, Skure og Skigaarde, indtil hun omsider blev vaer, at hun i Stedet for at nærme sig Porten var kommen op imod Hallens Gavlside. Da overvældede Forladtheden og Ulykken hende ganske; hun slog Hænderne for sit Ansigt og sank hjælpeløs, raadvild og udmattet ned paa Trinnet af en bred Planketrappe.

Kun en liden Stund havde hun siddet der saaledes, før hun blev opskræmmet ved Lyden af Fodtrin og muntre Stemmer. En hel Skare med tændte Kjerter drejede om nærmeste Hushjørne og kom lige imod hende. Hun foer med Hænderne fra sit Ansigt og rejste sig forvildet op; i det samme faldt Lysskjæret paa hende; hun blev tilraabt, omringet, haardt standset; hun aabnede Læberne for at gjøre Rede; da stod hun Ansigt til Ansigt med Astrid Kongedatter og følte hendes varme Haand omslutte sin.

„Snefrid! Hvordan kommer Du her? Og paa denne Tid?“

Astrid spurgte ikke mere, der hun saae Hersedatterens farveløse, forgrædte Aasyn. Hun lod sin Arm glide ned om hendes Midje og førte hende tavs op til Svalen. Døren til Kongedatterens Herberg blev aabnet; Astrid bød sit Følge Godnat og traadte med sine Møer ind i Buret.

Det var et hyggeligt lidet Rum med tykke, farvede Tæpper for Væggene, bløde Hynder paa Bænkene og Pelsværk paa Gulvet, Bohave af sodbrunt Egetræ med kunstfærdige Udskæringer. Et stort Brændebaal flammede paa Stenhellen midt i Rummet, den skarpe Frostluft udenfor trak Røgen haardt imod Lyren, saa man herinde kun mærkede en let, frisk Lugt af den, medens Lyset og Varmen aandede hele Stuen over.

Astrid Kongedatter lod en af sine Møer hente Spise og Drikke ind.

„Vi have forsynet os rigeligt denne Kvæld i Hallen, men Kong Olav har alligevel ikke ladet vort Bur fattes paa Mad og Drikke. Tag Dig noget Mjød, Snefrid! Du trænger til lidt at varme Dig paa.“

Astrids Terner gik til Sengs i Alkoverne langs Væggen; men Snefrid og Kongedatteren sad længe paa Hynderne foran Baalet og talte med hinanden. Da Flammerne begyndte at synke, og det kølnede i Stuen, lukkede Astrid selv Lyren, og hun og Snefrid lagde sig til Hvile ved hinandens Side.

XIX.

Den følgende Morgen begav Ragnvald Jarl sig med de fornemste af sine Følgemænd til Kongedatterens Bur for at ledsage hende og hendes Møer til Messen. Astrid havde klædt sig med særdeles Omhu og var skjønnere end nogensinde; dog gik der nu og da et Glimt af spændte Tanker over de friske, livsmodige Træk; thi Snefrids Sag laa hende alvorligt paa Hjerte. Hun havde givet Hersedatteren Kaabe og andre Klædningsstykker, som denne maatte have behov for at kunne slutte sig til hendes Følge, men havde bedet hende undgaa Jarlens Blik, indtil Messen var forbi. Paa Tilbagevejen fra Kirken haabede Astrid at skulle faa Lejlighed til at tale med Kongen og lægge et Ord ind for sine ulykkelige Venner; hun formodede, at hendes Ord vilde have større Vægt end Snefrids, og denne fandt intet rimeligere. Snefrids Frygt for, at saadan Forbøn kunde have u gode Følger for Kongedatteren selv, vilde denne intet høre om.

Efter Messen mødtes Kong Olav med sin Hird og Astrid Kongedatter med sin paa Pladsen

udenfor Kirkedøren. Kong Olav spurgte Astrid om, hvorledes hun havde sovet, hvad hun tyktes om Kirken, Sangen, og andet saadant. Astrid fandt med den Lethed, som særpræger hendes Folk, de rette Ord, og hendes Dom var just saaledes, som Kongen helst vilde høre den — — gjaldt det kun nu, om han vilde øve hende Gjengjæld!“

Kongen bød Farvel for med sine Mænd at begive sig til Tingstuen, som laa tværs over for Kirken paa den anden Side af Pladsen.

„Maa jeg tale et Ord med Dig uden Vidner, Herre Konge?“ bad Astrid rødmende og fulgte Kongen, der havde begyndt at gaa. Derhos vinkede hun med Haanden til sit Følge, at de skulde blive tilbage.

„Det er ikke første Gang, vi tales ved uden Vidner,“ svarede Kong Olav oprømt, „skal med Guds Hjælp ej heller vorde den sidste.“

Ragnvald Jarl havde med Forundring og ikke uden en vis Uro hørt Astrids Tiltale til Kongen, men han holdt sig tilbage med de øvrige; de norske og svenske Hirdmænd blandede sig mellem hverandre, fornyede Bekjendtskabet fra Gaarsdagens Drikkelag og talte dæmpet indbyrdes, medens de derhos med lønlig Flid gave Agt paa Olav og Astrid.

„Jeg har erfaret,“ sagde Astrid og fjernede sig ved Kongens Side endnu nogle Skridt bort fra Følget, „at tvende af mine Venner sidde i

Dit Mørkehus, Herre Konge! Tør jeg lægge et Ord ind for dem?“

„Visselig tør Du saa. To af dine Venner, Astrid Olofsdatter! Hvorledes gaar det til? Hvem er det?“

„Den ene er Erling Hognesøn, en af Dine egne Huskarle; den anden — —

„Den anden er den gamle Blotsvend Guttorm Herse fra Ejd,“ afbrød Kong Olav med mørkere Aasyn. Hvorledes gaar det til, at Du kalder de to Mænd Dine Venner, ædle Kongedatter?“

„Guttorm Herse og hans Datter Snefrid har boet under samme Tag som jeg i Aar og Dag,“ svarede Astrid mere angst om Hjerte end hun vilde tilstaa for sig selv. „Og Erling Hognesøn er Snefrids Fæstemand.“

„Er det muligt,“ udbrød Kongen med sine blaa, skarpe Øjne paa Astrid. Der var noget koldt og forskende i disse Øjnes Glans, saa Astrid ikke ret turde møde dem.

„Guttorm Herses Søster var min Fostermoder,“ tilføjede hun og samlede alt sit Mod.

„Jeg gaar just nu til Tingstuen for at fælde Dom i deres Sag,“ svarede Kong Olav ligesom sluttende Samtalen. „Jeg skal visselig intet Øjeblik forglemme, at det er Dine Venner.“

Olav Haraldsøn hilste for at gaa, men Astrid vedblev:

„Beder jeg da, at Du vil anse mig som Vidne i deres Sag, om hvilken jeg veed bedre

Besked end de fleste. Det er venteligt, at Du ikkun har hørt Fortællingen af Fjendemund, og at Skinnet saaledes er dem imod.“

„Ikke blot Skinnet, Astrid Olofsdatter! Jeg vilde ønske, Du vilde opgive disse to Mænds Sag; ingen af dem fortjener Din Forbøn. Erling Hognesøn har jeg vist baade Tillid og Godhed; alligevel har han gjort fælles Sag med den gamle Hedning. Lad være, at Datterens Fagerhed har forblindet ham, at den gamle har sat Orm Kolbejnsøns Død som Kjøbesum for Datteren, han har ligefuldt svigtet sin Konges Sag og — —“

„Nej, nej, Herre Konge!“ afbrød Astrid og saae dristigt op. „Erling kom til Stejnarstad uden at have ondt i Sinde imod Orm, og uden at den gamle Herse vidste det mindste om den Rejse. Men da han hørte, hvorledes Thore Sæl og hans Maag med Svig og Liste havde frataget Hersens Datter hendes Fædrenegaard, da vog han den af Røverne, som havde beholdt Byttet, og tykkes mig ikke, at Din Ære, Kong Olav, kan lide noget Skaar ved at blive en saadan Tjenestemand kvit.“

„Det er heller ikke Manden — —“

„Ja, og hvad Blotningen angaar,“ vedblev Astrid ivrigt, „da er Aarsagen til den vel ogsaa Dig ganske ubekjendt.“ Derpaa fortalte den livlige, varmhjertede Kongedatter, ej om Blotningen alene, men ogsaa om Hersens og hans Datters Hjemrejse, om det forræderske Sendebud,

Thore Sæls Overfald og den hele Niddingsfærd; men skjønt de anklagede vanskeligt kunde have fundet en mere nidkjær Talsmand eller nogen Røst, Kong Olav hellere lyttede til, saa forblev det dog alt uden synderlig Virkning. Det var de to store Ideer, man havde angrebet: Kirken og Kongemagten, Arven fra Olav Trygvesøns og Harald haarfagres Dage; derfor gled Astrids Tale forbi hans Øren som en sød Musik. Alle hendes Ord bare Vidnesbyrd, ikke om Erling Hognesøns og Guttorm Herses Sagesløshed, men om Astrid Kongedatters gode Hjerte og klare Røst.

„Dette er en Sag af stor Vigtighed, Astrid Olofsdatter,“ svarede Kongen omsider. „Det gjælder ikke blot tvende Mænds Liv eller Død; det gjælder Knappen i min Krone. Blotgildet paa Stejnarstad og Orm Kolbejnsøns Drab er et Slag imod Kongedømmet, og det er ikke endnu saa befæstet, at det tør lade sig byde noget sligt ustraffet. Norges Bønder ere haarde Halse, vante til at regeres af en halv Skok Fylkeskonger, af hvilke de næppe nok ansaa en eneste for deres Overmand. Harald haarfagre var det, som gjorde Norge til et Rige lig andre Riger; gjerne vilde jeg agtes for min Stammefaders værdige Arvtager, og derfor maa jeg handle i hans Aand. Jeg har fornødent at have tro og ansete Mænd paa mine Gaarde, at det kan kjendes over alt Riget, hvo der fører Spiret; men hidtil var det kun Trælle og frigivne, der lode sig byde Aarmænds Sysse.

Derfor er det mit Forsæt paa hver tænkelig Vis at hæve Embedet, for at højbaarne Mænds Sønner skulle tage imod det, og et fast Baand knyttet mellem Tronen og de bedste Slægter i Landet. En Begyndelse af den Art var, at Orm Kolbejnsøn blev Aarmand. Da styrter en af mine egne Huskarle ind i hans Stue og dræber ham uden skjellig Grund, vel næppe uden foregaaende Trætte. Du vil forstaa, fagre Kongedatter, at om jeg lod dette Drab gaa upaataalt hen, rev jeg i en Haandevending ned alt, hvad jeg havde brugt Aar til at føre op. Du vil skjønne, at jeg i denne Sag næppe tør spørge, om det er Dine Venner, det gjælder; thi skal jeg være Konge, maa det være ej blot af Navn, men og af Gavn — til Guds Ære og Norges Vel.“

„Jeg beder kun om Liv og Fred af Din Haand, Kong Olav. Hvad Bøde Loven sætter, skal blive udredet, og vil Du, at der skal gives større Bod for en Aarmand end for en fri Bonde, da skal det være saaledes, og Du hævder Kongedømmets Ære.“

„Men fremmest gaar Guds Riges Ære, Astrid Olofsdatter, og Kristenbalken kræver Livsbøde for, hvad disse Mænd have forbrudt.“

„Da vil jeg bede end dristigere,“ sagde Astrid og saae frimodigt paa Kongen; „thi jeg er forvisset om, at Du gjerne vil opfylde min første og inderlige Bøn til Dig, om kun det er Dig muligt.“

„Heller end gjerne vilde jeg det, fagre Astrid! Men dette,“ sagde Kongen med mørkt og sluttet Aasyn, „er ikke muligt.“

„Jeg mener dog, Olav Haraldsøn. Du kan give dem fri uden Dom, lade Naade gaa for Ret; det kan en Konge gjøre, og er ikke Guttorm ældre end Kristenbalken? Hvor vanskeligt, naar sandt skal siges, for den nye Tid at dømme den gamle med Retfærdighed!“

„Og hvorledes skulde jeg saa herefter kunne holde Dom over andre Blotmænd, naar jeg lod Guttorms Brøde uændset? Han skulde snart drage om og forkynde sin Sejer, og andre vilde ej blot følge Exemplet, men endog maaske fristes til at gaa videre: brænde de nye Gudshuse, ihjelslaa Præsterne og forhaane det højhellige. Da Israels Børn tog deres Fædres Land tilbage, bød Herren, at de skulde uddrive og ihjelslaa alle Hedningerne, og den Skaansel, de viste imod nogle, mishagede Herren, som det og viste sig at blive Folket til Fald og Fordærvelse. Nej, man fremmer ikke Guds Rige, Kongedatter, ved saadan Rettergang.“

„Guds Rige,“ udbrød Astrid med højere Rødme, „kan intet tabe ved, at Du skjænker en udlevet, fredsæl Gubbe Livet.“

„Naa, just saa fredsæl er denne Gubbe ingenlunde. Mindes nu og, at Du ene hørte Sagen fremsat af Vennemund. Guttorm stod mig haardelig imod paa Ejdsivating. Han er lige saa snild

og snu, som han synes stille og sagtmødig. Du sagde nys, at vi havde taget Gaarden fra dem med Svig, men var det ikke ved Svig, at Gut-torm først søgte at redde, hvad han efter Loven havde forbrudt? Dengang han blotede, forbrød han sin Gaard. Kan han saa bagefter tilskjøde sin Datter den?"

„Om han end havde blotet ti Gange,“ udbrød Astrid med stigende Bølgegang i Sindet, „havde Du ingen Ret til at tage Stejnarstad fra Snefrid. Hvad Skyld bærer hun, at Du paa een Gang skiller hende ved Fædreneerav, Fader og Fæstemand? Er det ikke at tage den fattiges eneste Lam, Kong David? Og vil Du paa den yderste Dag kunne bære alle disse kummerfulde Dage, alle disse søvnløse Nætter, alle disse Sukke og Kvindetaarer? Mon saadan Grumhed kan baade Guds Rige? Naar bød den Herre Kristus sine Tjenere at drage ud og forkynde hans Fredens Evangelium ved Sværd, Blod og Undertrykkelse? Tænker jeg, min Konge, at om det var hans Vilje, da havde Faderen end en Legion Engle at skikke ham, saa han tarvede ikke Dit Sværd.“

Kongens Øjne funkledede; Pandeaaeren svulmede af tilbagetrængt Harme og Krænkelse; dog hang hans Blik ved hendes Læber, thi han følte grandt, at dette var Kjød af hans Kjød, Ben af hans Ben.

„Alle de Sukke og Taarer, Du taler om, Astrid Olofsdatter!“ svarede han med en dæmpet,

metalhaard Klang i Tonefaldet, „skal jeg ikke staa til Regnskah for; det skal de alene, som dem ville volde: Guttorm Herse, som bloter tvært imod Loven, og Erling, som bryder Julehelgen og øver Drab i Kongens Gaard. Mon de ikke vidste, hvad de gjorde? eller mon de troede, at de ustraffet kunde haane Kirken og Kongen? — Ej er Guds Kirke længer en hjemløs og fredløs Pilegrim, der tigger om Ly i Landene; den er en sejerrig Drot, som skriver Lov og holder Dom og lægger Verden under sig; alt hvad der ikke vil bøje Knæ, maa styrte i Grus, hvor den vældige skrider frem. Og er det mit Haab,“ sluttede Kongen stolt og slog sig paa Sværdet, „at Herren paa sin Sejersgang vil regne mig blandt sine Tjenere og ikke forsmaa min Arm og mit Sværd.“

Astrid Olofsdatter kunde, hvad hun vilde; aldrig havde hun gjort anden Erfaring, og Guttorm og Erling vilde hun redde. Men her var en Vilje, der mødte hendes, som Staal møder Sten, en Vilje, der havde Rod i noget stort, dybt, uovervindeligt, som aldrig lod sig rokke eller bryde. Astrid brast ikke ud i afmægtig, trodsig Graad, hun slog ikke op med sit lille, kjække Hoved og og bød Kong Olav og Norge Farvel med det samme; thi hun selv stod højt nok til at skimte den Baggrund, af hvilket det urokkelige Nej sprang ud; men samtidig med, at Kongedatteren gav Kongsviljen sin Hyldest, forblev det ikke

dulgt for Kvindehjertet, at der gjennem Afslaget gik en Fiber af Halsstarrighed og smaaligt Magtstræb, og det smertede og krænkede hende paa samme Tid, at hendes første inderlige Bøn til hendes vordende Husbond og Herre skulde afvises saa ganske og aldeles.

Hun hilste Kongen med en stum Bøjning og vendte sig for at gaa tilbage til sit Følge. Just som deres Øjne slap hinanden, bleve de begge vaer en brynjeklædt, væbnet Svend, der i nogle Skridts Afstand havde ventet paa dette Øjeblik for at træde nærmere til Kongen. Idet Astrid gik, hørte hun ham sige til denne:

„Mørkehusvagten lader melde, at Guttorm Herse fra Ejd døde ved Solrejs. — Han var anklaget for — —“

„Gaa!“ afbrød Kongen barsk.

Et Øjeblik stod han tankesunken og strøg sig med Haanden langsomt hen over det store, gule Skjæg, medens Huskarlen atter fjernede sig. Men Astrid traadte paa ny hen foran Olav; hun havde Taarer i sine Øjne.

„Kunde hans Datter faa Lov til at se ham,“ sagde hun med en Zitren af den smalle Underlæbe. „Hun er her imellem mine Møer. — Og tillader Du, at jeg ledsager hende?“

„Er hans Datter her?“ sagde Kongen en Smule forvirret. „Og Du ønsker, min Kongedatter — — to af mine Hirdmænd skulle strax gaa med.“

„Vi ønske at gaa alene.“

„Som Du vil. Ja, nu er han stædt for en højere Domstol.“

„Ja, og mine Ord slog til, Kong Olav. Herren trænger i denne Sag ikke til Dit Sværd eller Din Kristenbalk. Det har han vist Dig nu, om Du evner at se det.“

Astrid gik uden at vente paa Svar. Hun opløste med et Par Ord sit Følge, tog Snefrids Arm og gik bort over Pladsen. Ragnvald Jarl, som først nu havde gjenkjendt Hersedatteren, begyndte at ane Sammenhængen med den lange, og som det syntes, heftige Samtale og var ikke uden Uro, thi det var stundom at mærke, at Sigrid storraades Blod flød i Astrid Kongedatters Aarer. Han saae de to Ungmøer forsvinde mellem et Par lave Bulhuse til højre for Tingstuen og gik derefter mismodig til sit Herberg, medens de norske Hirdmænd i samlet Klynge skyndte sig efter Kongen.

XX.

Nede foran Indgangen til Tingstuen stode Folk, der ventede paa at Tinget skulde aabnes. Der blev kun talt lidet imellem dem, thi de fleste vare optagne af deres egne Tanker og vare fremmede for hverandre eller og Modparter i samme Sag. Nogle gik med alvorlige Miner frem og tilbage paa den lange Svalegang, der løb langsmed den store Træbygning's Forside, andre stode lænede til de korte, tenrunde Piller, der bare Svalegangens Tag, eller hvilede Armene paa Brystværnet og saae ud over den snelagte, solbelyste Kirkeplads, hvor den opsigtvækkende Samtale mellem Kongen og hans højbaarne Gjæst aldrig syntes at skulle faa Ende. Der laa ligesom en Sky af lønlige Ønsker, spændt Forventning og iagttagende Lytten over alle disse Mænd og Kvinder; desto mere lagde man derfor Mærke til en Mand, der havde samlet en lille Klynge om sig ved Døren til Forsalen og talte i en Tone højere end nogen anden, talte mere end nogen anden. Det var en lav, undersætsig Mand med tjavset Haar og Skjæg, Filthat paa Hovedet

og en brun, pelsforet Kappe. De, der stod i Nærheden, drejede nu og da Hovedet for at høre efter; de, der gik frem og tilbage, standsede nu og da ved Døren og slap for et Øjeblik det af Tanke, der ellers optog dem, for efter saadan Adspredelse atter at underkaste deres Sag en ny Prøvelse, en grundigere Overvejelse.

„Det er, som jeg plejer at sige,“ lød det højmålt fra Døren, „jeg stammer ikke ned fra nogen Halvdan eller Harald. Jeg begynder min egen Stamtavle og vilde gjerne tro, at mine Efterkommere ikke have nødig at blues over den Begyndelse.“

„Hvad hedder Du?“ spurgte en ældre Bonde sindigt og lod et forskende Blik glide over denne lavstammede Begyndelse.

„Man plejer at kalde mig Thore Sæl. Jeg er egentlig saa godt som trællefødt, men har havt Lykken med mig og har slaaet mig i Vejret. Jeg blev Aarmand paa en Kongsgaard, og allerede det tyktes mig et godt Skridt fremad; dog anede det mig lidet den Gang, at der skulde komme en Tid, da Aarmanden skulde kappes med Hersen om den højeste Værdighed i Bygden, og alligevel er det nu kommen dertil. Noget gjør jo ogsaa Personen. Vor gamle Herse vilde hverken vide af Daab eller Kristentro at sige; nej, han vilde blote, da vi andre skulde bygge Kirke. Og saa var det fornødent, at jeg maatte tage Styret; den rigeste Bonde i Herredet gav mig

sin eneste Datter til Kone, Hersen maatte over Hals og Hoved ud af Landet; siden fik vi Fredløshedsdom over ham og fik ham fradømt hans Odelsgaard, hvornæst jeg udvirkede hos Kongen, at min Maag fik Gaarden. Jo, naar man selv vil hjælpe en Smule til og har Hovedet paa rette Sted, saa er det ikke fornødent at være jarlefødt.“

„Saa Du fik det udvirket hos Kongen,“ sagde En eftertænksomt.

„Ja, jeg fremstillede Sagen paa min Maade. Hvoraf kommer det, at den ene vinder sin Sag, den anden taber den — — det er Maaden, det bliver fremstillet paa.“

„Der er noget i det.“

„Jo, men hvad der har været min største, eller jeg skulde vel sige min bedste Glæde er, at jeg har kunnet være noget for mine fattige Frænder. I skulde se min stakkels gamle Moder! Jeg tror næsten, hun er stolt af sin Søn. Og min Morsøster! Hun var ved at sulte ihjel. Nu bor de begge to hos mig, og jeg siger til dem: I skal spare paa Brødet, men ikke paa Flesket. Hahaha! I skulde se, hvor de to stakkels gamle Kærlinger gloede paa mig i Førstningen. Det var en ny Lærdom for dem, en omvendt Verden.“

„Hvordan kunde I fradømme Hersen hans Odelsgaard?“ lød det atter fra den første Spørger. Han syntes ikke endnu at have fattet Aarmandens nye Magt og Anseelse.

„Det skal jeg sige Dig. Den gamle Hedning lod i al Hemmelighed foranstalte et stort Vinternatsblot oppe i Skoven; men jeg havde Øjnene med mig, sørgede for lovfaste Vidner og meldte Kongen det hele. Saa snart imidlertid den gamle Herse mærkede, hvor ilde hans Sag stod, skyndte han sig ud af Landet og overdrog Gaarden til sin eneste Datter. Det hele var kløgtigt udtænkt, og der Tingdagen kom, mødte Hersens Frænder paa Datterens Vegne, for at Overdragelsen kunde blive lovlig tillyst; da vilde Skæbnen, at der kom en Mand i Vejen med en Slæde, som man siger.“

„Hvem var det?“ blev der spurgt.

„Det var mig,“ svarede Thore.

„Nu skal I høre, for det er som en hel Saga fra Ende til anden. Den Gang Tinget er sat, og — —“

„Tys! Der er Kongen.“

Olav Haraldsøn kom med snare Skridt over Pladsen og gik lige mod Trappen, der førte op til Svalen. De fremmerste vege til Side og blottede Hovederne; men Kongen saae lige frem for sig og gav ikke Agt paa deres Hilsen. Han holdt med begge Hænder Kappen sammendraget foran Brystet, under Pelsværksbræmmen saae man den gyldne Dopsko af Sværdsmeden og det hurtige Fodskifte. Den mægtige, rødgyule Skjægvifte skinnede stærkt i Sollyset, paa Kinderne brændte en blaalig Vredesrødme, og under de lyse, sam-

mendragne Bryn glimtede Øjnene som Lyn i Uvejrsmulme. Men da han satte Foden paa det nederste Trappetrin, standsede han brat. Et Øjeblik syntes han at overveje og vendte sig derpaa som efter en pludselig Indskydelse mod de efterfølgende Hirdmænd.

„Staller!“

„Herre Konge!“

„Er her i Dag andre Sager af Vigtighed?“

„Her er tvende Livssager: Den gamle Herse fra Ejd, som sidder i — —“

„Det veed jeg.“

„Og Erling Hognesøn, som Du befalede at sætte i Mørkehuset, saa snart han — —“

„Er her andre?“ gjentog Kongen i en opirret Tone. „Andre Sager af Vigtighed, spørger jeg.“

„Livssager?“

Det var den tunge Bjørn Staller, der stod for Kongen.

Olav Haraldsøn stampede et Par Gange kort og dæmpet i Planken, hans ene Fod hvilede paa.

„Ja, Mandrab, Kirkeran, Hærværk, Voldtægt — Forstaar Du ikke, hvad jeg siger?“

„Her er ingen.“

„Gak saa ind og sæt Tinget! Jeg kommer siden.“

Kongen lod et hurtigt Blik glide over de tilstedeværende, hilste barsk og flygtigt og gik

bort langsmed Svalegangen. Hans Mænd saae undrende efter ham, men Bjørn Staller gav dem liden Tid til at anstille Gisninger; han gik uden at se til højre eller venstre op ad Trappen, hvis snelagte Trin knagede lydt under Kæmpens Fjed.

Olav Haraldsøn drejede om Hjørnet paa Tingstuen og fulgte Langsiden af Huskarlenes Herberg. Men just som han vilde bøje om Hjørnet paa Badstuen, kom Astrid ikke mindre skyndsomt fra den modsatte Side. Hun holdt med en Haand sin Kjolebræm løftet, thi der laa meget Sne ind under Væggen, og Sporet var smalt paa dette Sted; lige bag efter Kongedatteren kom Snefrid, bleg og forgrædt. Astrid havde Solen i Øjnene og saae først i sidste Øjeblik Kongen. Det var ikke langtfra, at hun var løben lige i hans Arme.

Hun undertrykte et lidet Skrig, lod Kjolebræmmen falde og skyggede med Haanden for Øjnene. Rank og udfordrende stod hun der; endnn var Rødmen ikke vegen fra hendes Kinder.

„Morgen holder sjældent, hvad Aften lover,“ udbrød hun med en kjendelig Dirren i Stemmen. „I Aftes sad jeg i Højsæde, i Dag løber jeg som en Tosse omkring i Din Gaard.“

„Har nogen vovet at vise Dig uret Vej?“ spurgte Kongen mut og traadte et Skridt til Side for at lade Stien fri.

„Vej fandt vi selv, saa godt vi kunde, men

der vi kom til Mørkehuset, nægtede Huskarlene os Adgang, saa vi løbe hid og did som Narre. Dette byder Du ikke en svensk Kongedatter mere end en Gang, Kong Olav!“

Da strøg der et lunt Smil hen over Kongens Ansigt.

„Egentlig kalder jeg det ret gjort af mine Huskarle, at de ikke ville give Norges vordende Dronning Herberg i mit Mørkehus. Men nu skal denne Ufred imellem os to have Ende, Astrid Olofsdatter! I denne Hensigt har jeg givet mig paa Vej, og det tykkes mig være et godt Varsel, at Du kommer mig i Møde paa Halvvejen.“ Med disse Ord saae han hende trohjertet og mildt i Øjnene, strøg en Ring af sit Haanded og vedblev:

„Denne Ring har et Mærke, som enhver af mine Huskarle kjender. Denne Ring vil aabne Mørkehusets Dør ikke blot for Dig og Snefrid, men for hvem Du ellers knnde have Lyst til at føre ind og ud. Thi denne Ring bærer ikkun Kongebud.“

„Kong Olav!“ udbrød Astrid med funklende Øjne. „Forstaar jeg Dig ret?“

„Erling!“ gik det som et Aandesuk over Snefrids Læber; hun greb Astrids venstre Haand og knugede den heftigt.

„Forstaa det som Du vil, min Kongedatter,“ svarede Olav; „men jeg vil selv have Lov til at sætte Ringen paa Din Arm.“

„Ja hjertens gjerne!“ udbrød Astrid og rakte sin højre Arm frem.

„Du vilde vel ikke tillige drage Din Hanske af?“

„Tror Du det gjøres fornødent, Konge?“ spurgte Astrid med et Smil og saae uvilkaarligt paa Olavs brede, hudskære Haand, som nys var gleden igjennem Ringen, men gjorde alligevel hurtigt, det han bad om.

Olav Haraldsøn skød det gyldne Smykke over hendes Fingre, op paa hendes Arm, greb saa Haanden og sagde:

„Med dette Guld fæster jeg Astrid Olofsdatter til Norges Dronning.“

„Ja saa!“ udbrød Astrid dryppende rød og gjorde et forvirret Forsøg paa at rive Haanden til sig, uden at det dog lykkedes. „Du farer brat frem, Kong Olav!“

„Nu er det sket og lader sig ikke ændre. Var det kanske ogsaa paa høje Tid, om jeg hørte ret nys. Var ikke Fuglen alt saa smaat besluttet paa at flyve?“

„Du fristede mig haardt, Olav!“ svarede hun i det hun saae op paa ham, og der laa en lille Bebrejdelse i hendes smukke, brune Øjne, „og nu dertil dette Løb forgjæves her mellem Husene med min kjære, ulykkelige Snefrid — — men hun er jo borte, Snefrid!“

Hersedatteren var pludselig borte. Da hun saae, hvad Vending dette Møde tog mellem Kongen

og Astrid, tyktes det hende sømmeligst at lade de unge Fæstensfolk alene, og hun følte selv en usigelig Trang til uset af alle at kunne give sig hen, om end kun et Øjeblik, i den brusende Fryd, der fyldte hendes Hjerte, — at kunne strække sine Hænder mod Himlen og i Glædesgraad sende en stammende Lovprisning til den evige Kjærlighed.

„Det gjør Din Veninde al Ære, at hun lader os være alene,“ sagde Olav og lagde sin Arm om Astrids Midje. „Jeg vil ogsaa helst uden Vidner sige: Jeg elsker Dig! Jeg har Dig saa inderlig, inderlig kjær, min Astrid.“

„Du tager fejl, Olav Haraldsøn!“ svarede Astrid skjælmende. „Det er jo Ingegerd, Du elsker.“

„Ingegerd har jeg aldrig set; men Dig veed jeg for vist, at jeg elsker af min hele Sjæl. Thi aldrig havde jeg givet Minde til denne Rejse hid, havde jeg ikke forud kjendt Dig, og er det end Ragnvald Jarl, der har ført Dig til Sarpsborg, saa er det visselig ikke ham eller noget andet Menneske, der i denne Stund førte mig fra Tingstuen for at søge Dig op. Jeg veed næppe selv, hvor jeg tog den Beslutning fra.“

„Jo jo, jeg veed det,“ sagde Astrid ømt og lagde sit Hoved mod hans Bryst. „Jeg veed nok, hvad der ledede Din Gang. Gud være priset derfor!“

„I den Stund vi stod og talede med hinanden udenfor Kirken var det, som om der fra

hvert Ord, hvert Blik, ja fra Dine Hænder, Dine Skuldre, Dit Haar udgik en vidunderlig, himmelsk Strøm, som fyldte mit hele Væsen, saa jeg fornam, at vi to kunde ikke leve hinanden foruden. Alligevel maatte jeg som Konge, som Rettens Haandhæver sige nej til Din Bøn; jeg kunde ikke lade Liv og Død afhænge af mine Følelser for en Kvinde. Da jeg forlod Dig, var jeg et Bytte for Harne og Elskov, og endnu under Vejs til Tingstuen gjentog jeg for mig selv: Skal den Omstændighed, at jeg elsker Astrid, Astrid Snefrid, Snefrid Erling Hognesøn kunne redde det Liv, som Loven dømmes? Dersom det var min Retfærdigheds Maalestok, da fortjente jeg at stenes bort fra hvert Ting i Norges Rige. Og alligevel: Dine sidste Ord havde ramt som Øxe-hug; jeg havde dem over mig som en Svøbe og hørte ideligt dette klare, dirrende: „Herren trænger i denne Sag ikke til Dit Sværd eller Din Kristenbalk.“ Om der var Tilfælde, hvor Ret var Uret, hvor Loven og Sværdet burde vige Dommersædet for denne dybe, bløde Livsmagt, der nøjere set er Moder til alt, hvad vi gjøre og lade, er Livets egentlige Pulsslag? Og denne Følelse, der som en Elskovsfeber gennemrislede min hele Sjæl, talte med stedse dristigere Stemme. Jeg havde selv givet mig den i Vold, selv ledet den i Højsæde; nu lod den sig ikke vise ud. „Er ikke Kjærligheden Guds eget Hjerteslag, hans Væsens inderste Kjærne?“ raabte det i mig som

med tusinde Røster. Siger ikke Apostelen: „Hvo som bliver i Kjærlighed, bliver i Gud og Gud i ham!“ Og uden at tænke nogen Tanke til Ende eller gjøre mig selv Rede for min Adfærd, drejede jeg om, enddog jeg allerede stod med Foden paa Tingstuens Trappe for at søge Dig op. Derfor tør jeg vel sige, at det er Kjærligheden, der har drevet mig hid.“

„Angrer Du derpaa, min Olav?“ spurgte Astrid stille og søgte hans Haånd.

„Jeg velsigner min Beslutning. Jeg veed det var Ret, at jeg blev i Kjærlighed, thi den Glæde, som nu fylder mit Bryst, er visselig af Gud.“

„Og vær forvissat om, Olav Haraldsøn, at jo mere Kjærligheden vinder Rum i Hjertet, desto mere skulle vi fornemme Guddomslivet røre sig i os. Ogsaa Loven og Sværdet maa være Kjærligheden underlagt. Er ikke den himmelske Konge enhver Kristenkonges Forbillede, og hvor nødig greb han ikke til Sværd! Hvorfor er Jorden fuld af Jammer, Skrig og Rædsel? Er det ikke alene, fordi vi ikke blive i Kjærlighed?“

„Jeg veed,“ sagde Kongen lavmælt og med bøjet Hoved, „at jeg mangen Gang har faret grumt frem i Nidkjærhed mod Herrens og Fædrelandets Fjender. Kan hænde, at jeg ikke altid fulgte Kristi Fodspor. Kan hænde, at først Du skal lære mig ret at tjene vor Herre og Frelser.“

Kunde Du det, min Astrid, da være Du tifold velsignet!“

Astrid Olofsdatter af Sverige drak Fæstensøl med Kong Olav af Norge, og kort Tid derefter stod Brylluppet paa Sarpsborg med megen Pragt. Ogsaa i Huskarlenes Herberg var den samme Kvæld et Brudepar tilstede, nemlig Erling Hognesøn og Snefrid Guttormsdatter, og Glæden var der ikke mindre højmaelt end i Kongehallen. Midt for Langbordet sad Erling og hans lykkelige Brud, og næst Bruden Børgolf, hvis Forstand ved denne Lejlighed var endnu mere fortunlet og vildfarende end ellers paa Grund af alt det nye og usædvanlige, han her i Kongens Gaard var Vidne til. Erling og Snefrid havde efter Evne stræbt at sætte ham ind i alt, hvad der var forefaldet, siden Frejrshovets Brand og Hersens Afrejse fra Stejnarstad; men de Spørgsmaal, han gjorde, vare fremdeles saa overraskende, at man turde være sikker paa, at han var lidet klogere end før.

„Naar agte I at rejse herfra?“ henvendte Børgolf sig til de unge Ægtefolk, der Maaltidet var til Ende, og Madsvendene toge Bordene bort.

„Rejse?“ spurgte Snefrid. „Hvorhen Morbroder?“

„Ja tage I ikke til Ejd? Jeg tænkte, vi kunde følges ad.“

„Det skulde saa være for at gjæste Dig, Morbroder. Ellers have vi nok intet mere at gjøre ad den Kant.“

„Men jeg forstod ikke bedre,“ sagde Børgolf og spilede Øjne imod Erling, „end at Kongen havde tilgivet dette Manddrab, og at I flyttede til Stejnarstad nu.“

„Nej Stejnarstad er tabt for os,“ sagde Snefrid med et lidet Suk. „Men lige meget! Jeg har det, som bedre er.“

„Du veed dog, Børgolf,“ sagde Erling, „at Kongen tog Stejnarstad, fordi I holdt Frejrsblot. Du var jo selv med.“

„Men Du var jo ikke med. Hvor kan saa Stejnarstad — —?“

„Lad os nu ikke tænke mere derpaa, Morbroder,“ sagde Snefrid afbrydende.

„Tænke mere derpaa! Ja men det er da fornødent at tænke paa eget Bo, naar man drikker Bryllup. Rejser I til Island kanske? Er Du ikke en Islænding, Erling?“

„Erling tjener i Kongens Gaard, Morbroder!“ udbrød Snefrid. „Du kan vel vide, at man ikke paa samme Tid kan sætte Bo paa Island og være Kong Olavs Huskarl. Vi blive naturligvis her. Kongen har saa mange Huskarle, der ere gifte.“

„Det bliver ikke for min Snefrid som at bære Nøgleknippet paa Stejnarstad,“ lagde Erling

til. „Men der kommer vel bedre Tider, ville vi haabe. Kongen bliver vel god igjen.“

„Er han Dig ikke god? Han gjør dog Dit Bryllup.“

„Det gjør han, men ellers kan jeg ikke rose mig af at staa i nogen særdeles Gunst. Han vilde ikke engang tage imod min Tak, der jeg kom ud af Mørkehuset; han har heller ikke villet tiltale mig siden.“

I dette Øjeblik traadte en Dørsvend hen foran Erlings Sæde. Kongen ønskede at bringe Brudeparret sin Lykønskning.

Erling følte, at han blev rød i Kinderne ved dette Budskab. Han stod hurtig op, tog Snefrid ved Haanden og gik ledsaget af Dørsvenden over Gaarden til Kongshallen.

Ogsaa her var Maaltidet til Ende, og Gjæsterne havde spredt sig over hele Salen i munter og højroestet Ordvexel. Nogle Hussvende vare just i Færd med at sætte smaa Borde med Brætspil og Tærninger frem for de siddende, andre bare store Horn og Bægere frem, thi nu skulde Drikkelaget til ret at tage sin Begyndelse. Midt paa Gulvet stode de store Skapkar fulde af skummende Most og Øl; Skjæret fra de mægtige Langilde spejlede sig i de smaa, mørktfarvede Indsøer og de Rader af Skjolde og Vaaben, der prydede Tjeldingerne. Kongen og Dronningen sad endnu i deres Højsæde og vexlede

Skjæmteord med et Par af Ragnvald Jarls Hirdmænd, der stode foran dem. Olav Haraldsøns store Ansigt havde i denne Stund det aabne Udtryk af from, uskyldig Barneglæde, der hos ham saa sælsomt kunde skifte med et lukket Præg af halsstarrig Viljeskraft, stenhaard Kulde og Grumhed, og Astrid ved hans Side blussede af Livslyst og Munterhed. Hun var klædt i skarlagensrød Silkekjole med Guldkrone paa sit lille, frit baarne Hoved; Brudesløret laa som en skinrende Sommersky om Nakke og Skulder og skjulte det askelyse Haar, medens de brune, skjælmske Øjne henrev og fortryllede hver Mand og Kvinde, de faldt paa.

Da Erling og Snefrid traadte ind i Kongshallen, stod just Thord Skotakold der i Nærheden. Han havde nogle Øjeblikke tilforn modtaget Hirdmandsværdigheden af den kongelige Brudgom og bar sit unge, gyldentfæstede Sværd tindrende af lykkelig Stolthed. Han tilhviskede Erling i forbigaaende:

„Nu gaar det op ad igjen, Stalbroder!“

Erling og Snefrid traadte frem foran Højsædeskamlen. Astrid sad med sin Haand i Kongens, og hendes lyse, tillidsfulde Smil hilste dem alt i Frastand. Heller ikke formørkedes Kongens Træk ved nogen Skygge, da han tiltalede Erling, og der kom ingen Hentydning til Orms Drab eller Mørkehuset. Den unge Dronning mindede

Erling om den raske Slædefart fra Skara til Upsal, da han saa uventet blev Snefrids Kjøresvend, og siden spurgte hun ham meget ud om hans Slægt paa Island. Da Samtalen om dette Æmne slap op, og det tyktes Erling Tid at træde tilbage, blev han vaer, at Olavs Øjne hvilede forskende paa ham. Han fornå som et Stik i Hjertet, da Kongen tog Ordet paany; det anede ham, at det paa en eller anden Maade vilde være afgjørende.

„Paa Dronning Astrids Forbøn,“ begyndte Kongen, „skjænkede jeg Dig Liv og Fred, Erling Hognesøn, da Du efter Loven havde forbrudt begge Dele. Vil Du vinde min Gunst igjen, da lader det sig gjøre. Jeg tilbyder Dig den paa Vilkaar.“

„Og Vilkaaret, Herre?“ spurgte Erling.

„Det skal jeg sige Dig. Thore Sæl, som Du næppe anser for Din gode Ven, men som jeg, i hvad andre end kunne mene om ham, holder for en tro og hengiven Tjenestemand, har jeg givet Kongsgaarden Augvaldsnæs paa Karm. Derfor mangler jeg en Aarmand paa Ejd. Vil Du modtage Embedet som Thore Sæls Eftermand?“

„Ja,“ svarede Erling uden Tøven, enddog det samme lille Ord nær var bleven ham sidende fast i Halsen, og mest for Snefrids Skyld.

„Mange Bondesønner,“ vedblev Kongen,

„holde det for en ringe Forfremmelse at modtage Embede som Aarmand.“

„Jeg ser med andre Øjne paa den Sag,“ svarede Erling. „Jeg modtager Embedet som Tegn paa Din Tilgivelse.“

Kongens Blik havde noget af sin kolde, skarpe Staalglans, da han vendte sig mod Snefrid og sagde:

„Vil det ikke tykkes Dig en ringe Hæder at komme tilbage til Din Hjembygd som Erling Aarmands Kone, der Du drog ud som Herse-datter fra Stejnarstad.“

„Jeg veed ingen større Hæder end at være Erlings Hustru, Herre! Men at jeg blev det, derfor takker jeg Din Mildhed.“

Kongen tyktes godt om dette Svar, og Smilet vendte tilbage paa hans Aasyn; han fremtog et seglbundet Brev og rakte Snefrid det.

„Saa modtag hermed min Brudegave. Du skal ikke sønderskære Snoren, før I blive ene i Brudekammeret, og jeg vil ingen Tak have for den. Tænker jeg alligevel, at den vil forsøde Pillen for Din Husband, og har jeg iøvrigt, Erling, det Haab til Dig, at jeg en anden Gang vil kunne byde Dig større Hæder og Embede end denne Sinde“

Da Erling og Snefrid sent paa Kvælden vare blevne ene i Brudekammeret, sønderskar Erling Silkesnoren, og de erføre da af Pergamentets

Indhold, at det var kongeligt Skjøde paa Stejnarstad for Snefrid Guttormsdatter. Nogle Dage efter Brylluppet holdt de unge Ægtefolk deres Indtog paa Stejnarstad i Følge med Børgolf og nogle faa Tjenestemænd, som Erling havde fæstet i Sarpsborg. Da de red over Tunet og saae de kjære, velkjendte Huse med deres mange Fløje, Gavle og Svalegange ligge udbredte for sig i den klare Vintersol, rakte Snefrid Haand til sin Husbond og sagde:

„Nu maa Folk kalde Dig Erling Aarmand eller Erling Herse, alt som de ville; kan hænde vi leve den Dag, de ville nævne Dig med et større Navn, men det lægger intet Gran til min Lykke.“

I den fattige Stue ved Foden af den sne-dækkede Havg sad Brand og syede med kunstfærdig Haand paa en Lammeskindssko, medens utallige Hoveder med hvidt Haar og blaafrøse Ansigter omkredsede ham. Ragna kom aandeløs styrkende ind ude fra.

„Har Du hørt Mage, Brand!“ udbrød hun med sin Karlerøst og slog Hænderne sammen af Forbavselse. „Veed Du nu, hvem vi faar til Gaarden?“

„Naa?“ spurgte Ragnas Husbond og saae op.

„Erling Hognesøn, som gav Dig Kappen og gav Orm Banehug, og Snefrid Hersedatter, som rejste til Gautland. De ere blevne Mand og

Kone og ere redne ind paa Gaarden i dette Øjeblik. Hvad siger Du dertil?"

Ragnas Husbond lod Lammeskindet synke og saae dybsindigt hen for sig.

„Er det ikke det mærkeligste, det ufatteligste, Du nogen Sinde har hørt?"

„Det er Skæbnen," svarede Brand.

